MEHMET KEMAL ERDOĞAN

KUŞÇUBAŞI EŞREF SENCER

BASKI
IAN

KARİYER
DEVELOPER

KUŞÇUBAŞI EŞREF SENCER

Yayınevi : KARİYER YAYINCILIK İLETİŞİM
EĞİTİM HİZMETLERİ LTD. ŞTİ.
Klodfarer Cad. No: 16/4 Fırat Apartmanı
34400 Sultanahmet/İSTANBUL
Tel : (0 212) 516 99 84
Faks : (0 212) 516 99 80
Sertifika No: 15447
e-posta: kariyer@kariyeryayinlari.com
http://www.kariyeryayinlari.com

Yayın Yönetmeni : Süleyman Bayrak
Yazarı : Mehmet Kemal Erdoğan

Kariyer Yayınları : 262
Efsaneler Dizisi : 1

Yayına Hazırlayan : Mehmet Celal Atgın
Sayfa Tasarımı : Burhan Maden
Düzeltme : Tolga Bayrak
Kapak Tasarımı : Hüseyin Özkan
Baskı : Çalış Ofset
Davutpaşa Cad. No: 8 Topkapı-İSTANBUL
Sertifika No: 45159

Tel: 0212 482 11 04
Cilt : Zafer Ciltevi

© 2019, **KARİYER YAYINCILIK İLETİŞİM, EĞİTİM HİZ. LTD. ŞTİ.**
Türkiye'deki tüm yayın hakları Kariyer Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir, izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

İkinci Baskı : İstanbul, Kasım 2022
ISBN : 978-605-9916-59-2

MEHMET KEMAL ERDOĞAN

KUŞÇUBAŞI EŞREF SENCER

KARİYER
DEVELOPER

Mehmet Kemal Erdoğan

1959 yılında İzmir'de dünyaya geldi. Eğitimini bu şehirde tamamladı. İzmir'de maliyeci olarak çalışmaya başlayan yazar, çeşitli vergi dairelerinde çalıştıktan sonra emekliye ayrıldı. Evli ve iki kız babasıdır. Yazın hayatına şiirle başlayan yazarın "Işığın İçindeyim" adlı bir şiir kitabı yayınlandı. "Yıldız Yürümesi" adlı çalışması, M.Kaplan öykü ödülü 2.lik alarak yayınlandı. Daha sonra yazmış olduğu "Burcu'nun Öyküleri", "Balık Yemi Pina", "Prenses Mira'nın Gizemi" adlı çalışmaları ödüller alarak yayınlanmıştır.

Aynı addaki başka yazarlarla karıştırılmamak için "Kemal" takma adını kullanmaya başladı. Çok sayıda imza, söyleşi ve etkinliklerinde öğrencilerle bir araya gelerek, okuma ve okumanın önemi hakkında söyleşiler yaptı. Çeşitli dergi ve yayın organlarında yazılarıyla edebiyatımıza katkı sağlamaya çalışan yazarın yayınevimizden çıkmış olan eserleri şunlardır: ***Cengiz Han, Tanrı'nın Kırbacı Attila, İlk Türk Kadın Hükümdar Tomris Kağan, Uç Beyi Ertuğrul Gazi, Sultan Alparslan Anadolu Fatihi, Bilge Kağan ve Osman Gazi*** adlı kitapları basılmıştır.

Yazar, çalışmalarını İzmir'de Tire ilçesinde sürdürmektedir.

Dünyada hiçbir yalanın bir insan kadar uzun yaşaması asla mümkün değildir.

Eşref Sencer Kuşçubaşı

Bir Dava Adamıyım Sırrım Davamdan Dolayıydı...

Her kulun bir kaderi vardır, benim de kaderim bilinmezden yana çizilmiş. Gizli işlerin adamı oldum hep. Kendime böyle bir yol çizmedim ama kendimi hep bu yolun üzerinde buldum. Zaman geçecek ve benim "Özel Teşkilat"taki görevimi sorgulayacak insanlar. Bulunduğum zamanda değil tabii, her şeyin apaçık ortaya çıkacağı zamanda, torunlarımız yapacak bunu. Kimisi anlayamayacak yaptıklarımı, bazısı da beni efsaneleştirecek... Tarihte her şeyin doğrusu karanlığın içinde saklandığı gibi, belki ben de karanlık bir köşede saklanacağım kim bilir...

Aslında ben kaderin yazdığı rolü oynadım. Bu rolü çok iyi oynadığımı da biliyorum. En azından oynamam gerektiği gibi oynadım. Ne bir fazla ne bir eksik...

Gerçekten çok kötü zamanlardı.

Anlatmamı isteseler anlatamayacağım kadar kötü. Başımızda bir padişah vardı ve okul sıralarında ona karşı müthiş bir kızgınlık ve karşı çıkış içindeydim. Zaten tüm arkadaşlarım da bilirler, ben gerçekten korku nedir bilmeyen bir adamdım. Henüz öğrencilik

yıllarımda bile gözüm o kadar kara idi ki, korku nedir bilmeyen yapımdan ötürü karşıma inanılmaz cezalarla çıkacaklardı, benimle baş etmek isteyenler.

Bir doksan beş boyunda, kara yağız bir delikanlıydım, daha önce de söylediğim gibi korku nedir bilmiyordum.

"Çerkez ağzını sıkı tut!" diye sesini yükseltti Turgut. Sınıf arkadaşım. Harbiye'de asla birbirimizden bir şey saklamadığımız nadir arkadaşlarımdan biri. Belli ki bir duyum almıştı. Ama ben üzerinde durmayacaktım, her zaman olduğu gibi.

"Ne oldu ki Turgut?" diye söylendim. "Yalan mı yani? Gölgesinden korkan bir adam benim padişahım olamaz."

"Sana dediğim gibi Çerkez! Ne olur ya, kıssan şu çeneni arkadaş? Ölür müsün?"

"Ölürüm Turgut, vallahi de ölürüm, billahi de... Söylemezsem çatlarım. Adam babamı görevinden aldı ya. Abdülaziz'in kuşçubaşını uzaklaştırdı yanından. Babama yapılanı asla affetmeyeceğim! Ha, yalnızca bu mu? Arkadaş, istibdadın böylesi yaşanmadı bu topraklarda. Her şey yasak! Konuşmak, üç beş kişi bir araya gelip eleştiri yapmak yasak. Düşüncelerimizi beyan etmeyeceğiz de, susup bir köşede oturacak mıyız?"

"Tamam, Çerkez, oturmayacağız," diye söylendi Turgut, yanımdan uzaklaşırken. "Bildiğin gibi davran arkadaşım! Ben kimseye zarar gelmesini istemiyorum. Ama yine de sen bilirsin!"

"Bana kimse bir şey yapamaz!" diye mırıldandım. "Yıldız'ın istihbaratçıları, babamı padişaha ispiyonlamışlar. Babam, karıncayı bile incitmez."

Ben konuşurken, Turgut odadan çoktan çıkmıştı. Onun çıkmasıyla birlikte, Sultan'ın adamları daldı içeriye. Dört iri yarı adamdı. Bir tanesinin simsiyah bıyıkları ilk göze çarpan ayrıntıydı. Şöyle bir baktım. İkisini rahat hallederdim ama diğer ikisi beni haklardı. İçimden bir ses, 'bir şeye kalkışma,' dedi. Kımıldamadan durdum. Dört adam, bana iyice yaklaşmışlardı.

"Seni tevkif etme emri aldık," dedi adamlardan biri. "Sultanımıza sürekli hakaretler ediyormuşsun. Sen nasıl bir Osmanlı askerisin? Yoksa İttihat ve Terakkicilerin etkisinde kalmış bir zavallı mısın?"

Ne demek istiyor diye baktım adamın yüzüne. Henüz ne İttihat ve Terakki'yi biliyordum, ne de onların ne yapmak istediklerini... Yalnızca adını duymuştum. Benim onlarla ne ilgim olabilirdi? Yüzlerine şaşkınlıkla baktım.

"Söylediğinizden bir kelime bile anlamadım! Ama Sultan'a karşı çıktığım doğrudur. Sultan'ı sevmek zorunda değilim. Sırf bunun için beni tevkif edecekseniz buyurun edin! İnsanı düşüncesinden dolayı mahkûm etmek zaten sizin Sultanınıza yakışır..."

Tabii o anda söylediklerim biraz ağır olmuştu. Aynı odada kaldığım arkadaşlarım ben orada yokken, çoktan sorgulamaya tabi tutulmuş ve benim Sultan hakkında söylediklerimi bülbül gibi ötmüşlerdi. Korku adama neler yaptırıyor! Zaten onlardan merhamet bekleyen de yoktu ya, işin aslına bakılırsa. Sanırım, dilimden çekecektim şimdi de. Çenemi bir türlü tutamamıştım.

"Bizimle geliyorsun!" dedi Sultan'ın adamlarından biri. "Direnmeye kalkma! O zaman zor kul-

lanmak zorunda kalırız. Şimdi hiçbir şey olmamış gibi bizimle geliyorsun. Yanımızda yürü! Sesini de çıkarma!"

Şimdi onlara uymalı mıydım?

Bir an içimden direnmek geçti. Hatta dövüşmek ve teslim olmamak... Ama nedense, kuzu gibi teslim olacağım aklımın ucuna bile gelmemişti. Aralarına aldılar beni ve okulun uzun koridorunda birlikte yürümeye başladık. Adamlar memnundu tabii. Hiçbir direniş görmemiş, tıpış tıpış kendilerini takip eden biriyle karşılaşmışlardı. Oysa onlara, benim inat edip direneceğim ve öyle kolay teslim olmayacağım söylenmişti. Okulun en sert ve acımasız öğrencisi olduğum bilgisi de verilmişti üstelik. Benden bağırıp çağırma ve isyan beklemişlerdi. Ne oluyor böyle der gibi birbirlerinin yüzlerine baktılar. Yanlarında kuzu gibi duran bir genç adam, elbette onları şaşırtmış olmalıydı. Sanırım, beni almaya gelmeden önce onlar da tedirgin olmuş, bu kadar kolay olmayacağını düşünmüşlerdi.

İçlerinden biri tütün çiğnemekten olduğunu düşündüğüm sapsarı dişlerle sırıtarak baktı yüzüme.

"Konuşup durmuş ama baksana hiç yürek yokmuş bunda da," diye mırıldandı yanındakine. Kulağıma çalınan bu cümle harekete geçmem için bir sinyal gibiydi. Yanımdakine Yaratan'a sığınıp indirdiğim yumruk, koridorda bir çatırtıya dönüştü. Ne olduğunu anlayamayan adam, boş bir çuval gibi yere düştü ve öylece kalakaldı. Uzunca bir süre yerinden kalkamayacağını biliyordum. İkinci olarak sert bir tekme ile karşılık bulan kişi, biraz önce benim yüreksiz olduğumu düşünen olmuştu. Attığım tekme kasıklarında patlamış, diğerleri ne olduğunu idrak edemeden

yanlarından yere kapaklanan arkadaşlarına bakıp kalmışlardı ve o kısa süreli şaşkınlık beni okulun penceresinden atlayıp kaçmama yaramıştı bu arada.

Sultan'ın istihbarat dairesinden emir alıp yola çıkmış olan bu zevat beni bırakacak değildi tabii. Ardımdan koşarak gelmek için benim atladığım pencereden kendilerini boşluğa bırakmak zorunda kalmışlardı ve bir yandan da bağırıyorlar, çevreden yardım istiyorlardı.

"Yakalayın şu dinsizi!" diyen adam, sanırım onların çavuşuydu ve beni tevkif etmek için geldiğini söyleyen kişiydi. Ardımdan gelen ayak seslerini duyuyordum. Sümbül Efendi Camisi'nin bahçesine daldığımı ve oradan karşıya geçtiğimi biliyorum, ama kan ter içinde kalmıştım. Peşime takılanlar yalnızca iki kişiydi ve ben, diğer ikisini yalnızca birer darbe ile devre dışı bırakmıştım. Çerkez Nuri Bey'in oğlu, yani ben; inanılmaz güçlü biri olduğumu biliyordum ve yalnızca peşimde iki kişi kaldığı için artık durabilir ve onlara da hadlerini bildirebilirdim. Bu yüzden koşup kaçmamın bir anlamı yoktu, kaçmak bir işe yaramazdı.

Savaşlarda Türk komutanların yaptığı kurt taktiği geldi birden aklıma. Kaçarken aniden durmak ve beni yoktan var eden Rabbime sığınıp bana ne lütfettiyse, tüm gücümle ardımdan kan ter içinde koşarak gelen ve artık soluklarını duyduğum zavallının çenesinde bir yumruğumu patlatmak istedim. Patlattım da... Boş bir çuval nasıl yere düşer? Ya da bir boksörün attığı yumruk boşa gidince, diğerinin yumruğu rakibin çenesine nasıl tam isabetle çarparsa, işte aynen öyle oldu. Yumruğum, ha bu arada belirtmem gerekir ki, ellerim de oldukça iridir ve yumruklarımın isabet oranı çok yüksektir.

Çenesinden gelen kemik sesini duydum. Bir çatırtı koptu ki, kesinlikle çenesinin darmadağın olduğuna eminim. Adamcağız bir yanı üstüne düşerken kafası yamuldu ve feleğini şaşırmış bir halde yere yığıldı. Diğeri olanları görünce aniden durdu ve geldiği istikametin tersine doğru koşmaya başladı. Sanırım başına gelecekleri hemen anlamış akıllı bir adamdı. Kaçanın anası ağlamaz. Böyle durumlarda en güzel taktik, kaçmak olmalı. İşte o da onu yaptı ve kaçarak elimden kurtuldu ya da diğer üç arkadaşının perişan hallerine yakından tanık olduğu için, kendi bedenine acıdı da, aynı duruma düşmek istemedi. Koşarak uzaklaştı yanımdan.

Peşimden gelen birinin olmadığını bildiğimden derin bir soluk aldım ve hiçbir şey olmamış gibi özgürlüğümün tadını çıkararak yürümeye başladım. Artık hareketlerim yavaşlamıştı. Rahatça oradan uzaklaşabilirdim. Bizi uzaktan izleyen arkadaşlarım, Sultan'ın adamlarından kurtulduğumu görünce ardımdan tezahürat yapmaya başladılar.

"Helal Çerkez! Bravo Çerkez! Sen neymişsin be kardeşim?"

İşte böyle çılgınlar gibi seslerini yükseltmeye devam ediyorlardı ama ben artık o saatten sonra orada kalamazdım. Sultan'ın adamlarını haklamam, alacağım cezayı olsa olsa iki katına çıkaracaktı. Kendimi savunacak hiçbir dalım kalmamıştı. Zorunlu olarak devletin benim hakkımda alacağı kararı kabul edebilirdim. Başka da çarem yoktu.

Tabii o kadar kolay olmadı bu...

Elimden kaçan adamın yeni kuvvetler toplayıp geleceğini düşünememiştim. Çabuk bir harekete geçemediğim için burada, bu ağaçlık alanda kısıp kalacağımı sanırım hesaplamamıştım. Surların hemen karşısından bir anda, Osmanlı askerleri, sipahiler ve yeniçeriler peydahlandı, nasıl bu kadar hızlı hareket etmişlerdi. Karınca gibi de çoktular üstelik. Ne yana kaçacağımı bilemez bir halde kendimi ana yola doğru attım ve o zamana değin olduğundan daha hızlı bir biçimde koşmaya başladım. Hepsi de peşime takılmışlardı. Alt geçide doğru koşarken, bana bayağı yaklaşmışlardı. İçlerinden bazıları tazı gibi hızlıydı. Ama ben de yakalanmamak için iyice hızlanmıştım.

Başlarındaki komutanları, "Koşun yakalayın! Bizden kaçamaz! Hadi hızlanın!" diye bağırıyor, ardımdan koşan askerleri heveslendiriyordu. "Kim yakalarsa, Sultanımızın gözüne o girecek. Tabii benim gözüme de..."

Komutanın askerlere söylediklerini bu kadar net duyabildiğime göre, bana oldukça yaklaşmış olmalıydılar. Tam, yakalanacağımı düşündüğüm bir anda, belki de benim için hayatımda çok farklı bir sayfa açacak bir gelişmenin olacağını asla bilemezdim. Soluk soluğa kalmıştım. Ter âdeta beynimden fışkırıyor, saçlarımı kafatasıma yapıştırıyordu. Koşmaktan ayaklarımda derman kalmadığını hissediyordum.

Kocaman tahta bir kapı açılıp beni bir kol içeriye çekene dek ne yapacağımı bilmez halde sadece koşuyordum. Bu kimdi dost mu düşman mı? O kadar güçlü bir kol değildi ama yine de beni yakalamıştı.

Beni yakalayan kolun sahibini görmek için dikkatimi topladım. Karşımda gözleri ışıl ışıl parlayan bir

genç kadın duruyordu. Gözlerinin güzelliği karşısında donup kaldığımı hatırlıyorum. Can bedenimden çekilip gitmiş, ayaklarım titremeye başlamıştı.

"Çabuk benimle gel!" dedi büyüleyici bir ses. "Beni takip et! Sana yardım edeceğim."

Şimdi bu genç kadının kim olduğunu, nereden çıktığını anlamaya çalışmanın hiç zamanı değildi. Ne diyorsa, yapmalı ve peşimdekilerden kurtulmalıydım. İçimden geldiği gibi de yaptım. Sadece ona güvenmeli ve takip etmeliydim. Beni ahıra götürdü ve samanların arasında bir yeri işaret etti.

"Şu samanların arasında saklan!" dedi parmağıyla göstererek. "Şu oyuğu görüyor musun? Hemen oraya gir! Senin üzerini örteceğim. Seni burada kimse bulamaz."

Askerler yeterince kalabalık olmasaydı, ben yapacağımı biliyordum ya, her neyse! Karınca sürüsü gibi asker nereden haber alıp da toplanmıştı. Anlamak mümkün değildi. Yıldız istihbaratı iyi çalışıyor olmalıydı. Sultan Abdülhamid-i Sani, müthiş bir istihbarat ağı kurmuştu ve uçan kuştan bile haberdar ediyorlardı Sultan'ı.

Henüz adını bile bilmediğim, bir anda karşıma çıkan genç kadının dediğini yaptım ister istemez. Samanların arasına sıkışıp kaldım ve bunu içime hiç sindiremedim doğrusu. Ben korkak bir aptal mıydım sanki? Böyle davranmak ve bir kadına güvenip saklanmak akıllıca bir hareket miydi? O anda bunu sorgulayacak durumda olmadığımı sanırım anlamışsınızdır. Can havliyle beladan uzak kalmak her insanın içgüdüsel olarak yaptığı bir şey değil miydi zaten? İşte, ben de onu yapıyordum ve kaderim şimdi bir kadının ellerindeydi.

Samanların arasında ne kadar oturduğumu bilmiyorum. Ama daha henüz adını bile bilmediğim kadının samanların üzerine kara bir örtü örttüğünü ve beni tamamıyla karanlığa gömdüğünü söylemem gerekiyor. Zaten sizin de anlayacağınız üzere, zaman geçmek bilmiyordu bulunduğum yerde. Benim gibi hareketli bir adam için uzunca bir süre aynı yerde kalmak sinir bozucuydu.

Kendi kendime mırıldanmaya, sövüp saymaya başladığım zaman, gün ışığını yeniden gördüm.

"Hadi çık artık!" dedi kibarca kadın. "Tehlike geçti. Korkacak bir şey yok!"

"Korkan kim?" diye karşılık verdim. "Korktuğumu da nereden çıkardın? Gerçi sana da neden uyduğumu bilmiyorum ya..."

"Uymak zorundaydın dostum!" diye söylendi kadın. Yüz hatları biraz gerilmişti. Hatta bana kızmış da olabilirdi. İçinden, 'iyiliğin karşılığı bu mu' diye geçiriyor olmalıydı.

"Peşinde bir yığın Osmanlı askeri vardı ve sen zor durumdaydın," dedi kadın. "Sana yardım etmek gibi bir hata yaptım anlaşılan!"

Başımı eğdim. Böyle güzel bir kadının karşısında neden erkeklik gösterisi içinde bulunduğuma içerlendim kendi kendime. Sonra da ondan özür dileyen bir bakış attım ama tabii özür dilemedim.

"Tehlike geçtiğine göre, artık gidebilirsin!" dedi kadın. Bir süre durup kadının bana bakan mavi gözlerini süzdüm. Gerçekten inanılmaz bir güzellikti o. Simsiyah saçları pırıl pırıl parlıyordu. Üzerindeki ipekli kumaş o kadar değerli bir parçaydı ki, kesinlikle pahalı bir mağazadan alınmış olmalıydı.

"Size teşekkür ederim hanımefendi," dedim. "Beni askerlerden kurtardınız. Sizden bunu yapmanızı istemezdim. Kendinizi tehlikeye attınız. Bunu neden yaptığınızı anlamıyorum."

Güzel gözlü, kibar hanımefendi başını eğdi. Mahcup olduğunu belli etmişti. Yüzünün kızardığını ve o kızarmanın onu daha da güzelleştirdiğini gördüm. İçimde bir yer yanmaya başladı sanki. Bilmiyorum ama birden tuhaf bir duygu tüm bedenimi sarmıştı. Sanki o anda küçük bir çocuktum ve önümde uzanan yemyeşil çimenlerin üzerinde özgürce koşuyordum. Hava o kadar güzeldi ki, kanatlanmış bir kuş gibiydim ve bilemediğim bir yöne doğru uçtukça uçuyordum. Ben ki okulun en sert talebesiydim. Şimdi ne peşimdeki askerler ne de yakalanırsam alacağım ceza umurumdaydı.

Tamamıyla o duygular içinde bir kez daha baktım kadının yüzüne. Yüreğim, yerinden fırlayıp çıkacakmış gibi atıyordu.

"Hiç değilse bana adını bağışla!" dedim. "Bana iyilik yapan bu perinin adını bilmek isterim."

Yüzü mahcubiyetten kızarmış olarak gözlerime baktı.

"Adım, Gülnihal..." dedi kibarca. Soluğu boğazında tıkalı kalmış ve zorlukla dışarıya çıkmıştı sanki. Gülnihal'in nihali çok zayıf çıkmıştı ağzından. Ama ben duymuştum ve o andan itibaren o ismin bir daha aklımdan çıkmayacağını iyi biliyordum.

"Bana neden böyle bir iyiliği yapmak zorunda hissettin ki?" diye sordum bu kez. Yine mahcup bir eda ile baktı yüzüme. Kendince tereddütleri vardı.

"Neden yaptığımı bilmiyorum," dedi. "Ama bir süredir seni izliyorum. Adamları yere serişini gördüm. Çok güçlü birisin. Bilmiyorum, içimden bir ses sana yardım etmemi söyledi sanki."

"Bende bir hakkın oldu şimdi," dedim. "Gün gelir ödeşiriz."

"Ödeşecek bir şey yok!" dedi sertçe. "Unutalım gitsin! Sen yoluna, ben yoluma... Böyle bir şey hiç olmadı. Paşa babam duyarsa, beni evden kovar. Ha, bu arada babam paşadır. Onu kırmak, üzmek istemem."

Kibarca 'git' diyordu artık.

Ama ben, Gülnihal'in gözlerine tutsak olmuştum. Ben, onun yüzünde gözlerini aradıkça o, başını eğiyor, gözlerini benden kaçırıyordu. Yanından ayrılıp gitmek değil, biraz daha kalmak istiyordum. Yoksa onun tavırlarıyla git demesinden ziyade, ağzından çıkacak ve git diyecek sözcükleri mi bekliyordum. O güzelliğin yanında aldırmaz bir tavır takınmıştım ve kendimi çok farklı bir boyutta görüyordum. Birden canlanmış, heyecanlanmış ve tuhaf bir gücün esiri olmuştum.

Belki de o anda, Gülnihal hiçbir zaman ulaşamayacağım bir güzellik olarak yer etmişti ruhumda. Ama gitmek, buradan ayrılmak zorundaydım. Bu ahırda daha fazla kalamazdım. Üst kattan ayak seslerini duyduğumuz zaman, birilerinin geldiğini ve aşağıda neler olduğunu merak eden gözlerin araştırmaya çıktığını anladım.

"Gülnihal, kimle konuşuyorsun aşağıda?" diye gelen ses, tüylerimi diken diken etti. Yakalanmak benim işime gelirdi, ama Gülnihal'in bundan hiç memnun olacağını sanmıyordum. Bağıran bir kadındı ve muh-

temel ki annesiydi Gülnihal'in. Böylesine güzel bir kızı olan bir anne, kızını gözünün önünden bir an bile ayırmak istemez. Sanırım, annesi bir süre kızından ayrı kalınca o tedirginliği yaşamış ve onu aramaya çıkmıştı.

"Gülnihal, diyorum beni duymuyor musun?"

"Tamam, duydum anne! Geliyorum..." diye cevap verdi Gülnihal.

"Sesler duydum kızım," dedi kadın. "Seni merak ettim. Ne oluyor aşağıda?"

"Merak edecek bir şey yok anne!" diye karşılık verdi Gülnihal. "Ben de sesler duyunca aşağıya inmiştim. Ne olduğunu anlamak istedim."

"Tamam, kızım hadi gel yukarıya!" dedi bu kez kadın sesini biraz daha yumuşatarak.

Gülnihal, o güzel gözleriyle baktı, beyaz eliyle kolumdan tutarak beni kapıya doğru itti.

"Lütfen, şimdi git artık!" dedi gayet sessiz bir biçimde. "Bizi görmesinler. İkimiz için de hiç iyi olmaz."

Son kez yüzüne baktım unutmamak için. Zaten asla unutmak mümkün değildi ya. Hele o gözler, hiç aklımdan çıkmayacaktı. Güzel Allahım! Bazıları için ne güzel nimetler vermişti. Ya da daha sonra anlayacağım gibi, insan birinden hoşlanınca, o dünyanın en güzel insanı olarak görünüyordu kendisine.

Kapıdan çıkmak için hızlandığım zaman, Gülnihal benden önce davranmış ve üst katın tahta basamaklarına yönelmişti.

Sürgün

Gülnihal'in evinden çıkıp sokağa baktım. Etrafta asker görünmüyordu. Her taraf sessizdi, güvende olduğumu hissettim ama nereye gidebilirdim? Ailemin yaşadığı sokağa doğru yöneldim. Gülnihal'in evinin bir alt sokağıydı ve bu zamana değin bu kızı nasıl görmediğime, nasıl dikkatimi çekmediğine şaşırmış bir halde ve oldukça düşünceli bir biçimde adımlarımı hızlandırdım. Tabii, anlayacağınız üzere, tedirginliğim devam ediyor ve her an bir yerlerden askerlerin çıkacağının kaygısı beni ürkütüyordu. Nitekim kaygımda haklı çıktım, bizim evin önünde bekleyen iki askeri görünce, birden geriye dönmek için hamle yaptım ama geç kalmıştım.

Bir askerin süngüsü boğazıma saplanacaktı neredeyse. Gözlerinden ateş çıkarır gibi bakıyordu yüzüme. Tabii yalnız değildi, diğer askerler de çevremi sardı, içlerinden ikisini tanıdım. Benim yumruğumun tadına bakmış olan askerlerdi. Durumları hiç de iyi görünmüyordu. Ama şimdi sıra bana gelmişti anlaşılan. Onlar sıralarını savmıştı, şu anda durumu iyi görünmeyen elbette bendim.

"Bizden kaçabileceğini mi sandın şapşal herif!" dedi süngüsünü boğazıma dayamış olan asker. Yüzü esmerdi, elmacık kemikleri çıkık ve sert bir ifade vardı yüzünde. Ama bana hitap tarzı hiç de hoşuma gitmemişti doğrusu. Benden daha kısa boyluydu, omzuma geliyordu. Yine de sağlam bir Anadolu delikanlısıydı.

"Ailesinin yanına götürelim bunu da..." dedi. "Bizi biraz uğraştırdı ama bizden kaçamayacağını anlamalıydı."

Aslında onlara saldırabilirdim, belki de ellerinden kurtulurdum ama ailemden söz etmeleri beni durdurmuş, böyle bir hareket yapmamı engellemişti.

"Aileme ne yaptınız?" diye bağırdım. "Onların hiçbir suçu yok! Masum insanlardan ne istiyorsunuz?"

Muhtemelen onları götürdükleri yere doğru yürüyorduk. Beni ortalarına almışlardı, yine kaçmayayım diye.

"Ailen emin ellerde, merak etme!" dedi arkamdaki asker. Bu kez süngünün ucu sırtıma değiyordu, ben buradayım der gibi. Herhangi bir harekette, sırtımda bir delik açmaya hazırdı âdeta. "Şimdi sorgudalar. Bülbül gibi şakıyorlar. Bakalım Jön Türkler hakkında ne konuşacaklar? Aslında senin hakkında ne konuşacaklarını merak ediyorum!"

Bana bunu söyleyen, askerlerin başındaki komutandı. Jön Türkleri enselemek ve kodese tıkmak için özellikle görevlendirilmiş biri olmalıydı. Belki de ailemi sorguya tabi tutan buydu. Bakışlarından hiç hoşlanmamıştım. İnsafsız birine benziyordu. Fatih'teki bir karakola geldik. Her tarafta asker kaynıyordu.

"Bunu şu odaya alın!" diye sesini yükseltti o komutan. "Biraz sonra geleceğim. Beni bekleyin! Bir şey yapmayın!"

Askerler bana ne yapmayı düşünüyorlardı ki?

Jön Türklerle pek ilgim yoktu doğrusu. Ama tanıdığım bazı kişilerden etkilenmedim desem yalan olurdu. Sultan hakkında konuşmuşlardı ve onun tarzını beğenmediklerini, ülkenin kaos içinde olduğunu söylemişlerdi. Osmanlı böyle giderse, beceriksiz ve istibdat içindeki bir idare ile kısa zaman sonra çöker ve hepimiz perişan oluruz diye anlatmışlar, açıkçası benim de aklımı çelmişlerdi. Ülkem için bir şeyler yapmak düşüncesi ile yanıp tutuşurken şu an için elimden gelen tek şeyi; yani Sultan hakkında ileri geri konuşmayı ve onu kötülemeyi beceriyordum işin aslına bakılırsa.

Ben arkadaşlarıma Sultan hakkında konuştukça beni durdurmaya çalışıyorlardı. İleri gittiğimi, bilir bilmez konuştuğumu söyleyenler vardı ama babamın kuşçubaşı olarak çalıştığı yerden atılması, bu kez Sultan hakkında düşüncelerimi daha da güçlendirdi ve ona muhalefet etmenin artık bir gereklilik olduğu kanaati oluştu bende.

Doğu vilayetlerinden İstanbul'a gelen bir âlim de, Sultan'ın istibdat idaresini eleştirip durmuştu. Tabii yalnızca o değildi. O günün mecmualarında da buna benzer yazılar çıkmaya başlamıştı ve ben hepsini yakından takip ediyordum. Sonra Sultan, o âlimi tımarhaneye tıktırınca, iyice köpürmeye başladım.

Hırsım, kızgınlığım bitecek gibi değildi, bitmesini de istemiyordum. Doğru yerde durduğuma ina-

nıyordum. Ben sırat müstakimdeydim ama Sultan yanlış yoldaydı. Devletimizi yanlış bir adama emanet etmiştik, ondan kurtulmanın yollarını bulmak zorundaydık. Bu ülke asırlardır, İslamın bayraktarlığını yapmıştı ama şimdi istibdat içinde bir idare vardı, padişah Yıldız istihbaratıyla kendisini koruma peşindeydi. Hiç aklımız almıyordu. Sultan'ın etrafını saranlardan işkillendiğim zamanlarda oluyordu. Ama bir adam bu kadar yanlış yapmaz diyordum. Mehmet Akif bile ondan şikâyetçi olunca, kendimin doğru yol üzerinde olduğumdan iyice emin olmam beni memnun ediyordu.

Belli ki Sultan'ın has adamıydı beni sorguya çeken. Ailemle görüştürmemişlerdi. Ama onların da bu karakolda olduğunu söylemişlerdi. İçimde hiç korku yoktu, ne olacaksa olsun diyordum.

"Senin Jön Türklerle ilişki içinde olduğunu biliyoruz Eşref!" dedi ince bıyıklı, sert yüzlü, sivil giyimli adam. "Bize kimlerle düşüp kalktığını anlatacaksın. Sana eziyet etmek istemem. Bana birkaç isim ver, kâfi..."

"Birkaç isim mi?" diyerek baktım adamın yüzüne. "Ben onlardan kimseyi tanımam ki. Sultan'a hakaret etmiş olabilirim. Ama ona kızgınlığım, babamın kuşçubaşı görevinden alınmasına yüzünden. Bir de İslam âlimlerine yaptığı zulüm ve idaresinin keyfiliği yeter de artar bile."

Sivil giyimli adam, kıyıda duran sandalyeyi tam karşıma gelecek biçimde sürükledi, sonra da oturdu.

"Kimmiş bakalım o İslam âlimi?" diye sırıttı.

Bu herkesin bildiği bir şey olduğu için, söylemem-de bir sakınca yoktu. Sivil giyimli adamın yüzüne sertçe baktım.

"Doğudan gelip her soruya cevap verilir, diyen âlimi hiç mi duymadınız?" dedim yüzüme alaycı bir ifade takınarak. "Molla Said'den söz ediyorum. Sultan'ın istibdat idaresini eleştirdiği için onu bir de tımarhaneye tıktınız. Düşünceye hiç ama hiç tahammülünüz yok. Adamın doğru söylüyor olabileceğini bile anlamak istemiyorsunuz. Böyle giderse, ülkemizin toprakları elinizden çıkıp gidecek..."

"Orası seni ilgilendirmez," dedi sivil giyimli adam. Ama her hareketinde bir tedirginliği seziyordum. Bu fırsatı kaçırmak istemedim.

"Sen de benim durumumdasın. Böyle idarelerde, kimse hayatını garantiye aldığını ve zulümden emin olduğunu düşünmesin," dedim. "Bugün benim başıma gelen, yarın senin başına gelir. Bundan emin ol! Belki bir zindanın birinde karşılaşabiliriz..."

"Dedikleri gibiymiş," dedi. "Gerçekten senin dilin çok uzunmuş. Şimdi bana birkaç isim vermeyeceğini biliyorum. Tanımadığını, kimseyi bilmediğini hatta Jön Türkleri bile duymadığını söyleyeceksin."

"Nasıl da biliyorsun!" dedim. "Elbette kimseyi tanımıyorum. Benimle uğraşma! Daha faydalı işler yap, istersen..."

Böyle tatlı tatlı konuşurken içeriye bir başka sivil giysili adam daha girdi birden. Ardından bir başkası daha...

"Tamam, Cihangir bu kadar yeter!" dedi adam. "Saraydan yazı geldi. Sürgün emri çıktı. Hicaz'a sürgüne gidiyorlar. Padişahımız efendimiz öyle istiyor."

Adamın yüzüne baktım bir süre. İçimden 'Hicaz mı?' diye mırıldandım.

"Ailesi ile birlikte Hicaz'a sürülecekler. Orası da bizim topraklarımız... Görünüşe bakılırsa, çok büyük bir ceza değil."

Hicaz, daha önce yalnızca adını duyduğum bir yer... Orada nasıl bir yaşam bizi bekliyordu hiç bilmiyorum. Kendimden daha çok ailemi düşünüyordum. Ta eski günlerden başlayan görüntüler gözümün önünde resmigeçit yapmaya başladı birden. Geldi, geldi sonunda Gülnihal'in mavi ışıl ışıl parlayan gözlerinde kilitlendi kaldı. Onu bir daha dünya gözüyle göremeyeceğimi düşünüp yüreğime koskocaman bir taş oturdu. Hatta öyle bir sızı dolaştı ki göğüs kafesimde, orada kalacağımı, bir daha yerimden kalkamayacağımı bile düşündüm.

Mutlaka her insanın ulaşmak istediği bir hedef vardır diye geçirdim aklımdan. Ya benim hedefim neydi ki? Doğduğum günden itibaren, aslını hiç düşünmediğim bir kavram yerleşmişti zihnime. Bana Çerkez diyorlardı. Çerkez Nuri'nin oğluydum ve babam Kafkaslar'dan geldiklerini söylemişti. Aklımız erip anneme sorduğumda ise biz Sultan Sencer'in soyundandık. Soyum nereden gelirse gelsin, bu topraklar üzerinde yetişmiş ve idrak etmeye başlamıştık. Benim içimde belki de hiç kimsede bulunmayan bir vatan aşkı vardı o günlerde. Arkadaşlarımla vatanın, bayrağın ve kötülüğün karşısında dimdik ayakta kalacağıma âdeta yemin etmiş bir halde hissediyordum kendimi.

Şimdi, şu anda izbe karakolun rutubet kokulu havasında bir tutsaktım. Her şeyi bir yana bırakmış, kendi devletimin kendi idarecilerimin ağzından çıkan birkaç sözle tutsak edilmiştim. Benim, babamın ve kardeşim Selim Sami'nin kaderi, saraydan gelen bir kâğıt parçasındaydı.

Vatan, bayrak, ülkü gözümün önünde bir mana kazanırken, Gülnihal'in gözlerinde mavileşen anlamlı bakışlara dönmüş, âdeta bu izbe yerde ondan başkasını düşünemez olmuştum. Gözlerimi kapattığım zamanlarda bile, onun o güzel yüzü tecessüm ediyor, beni tutsak alıyordu. Şu anda düşündüğüm tek şey, ona sesimi duyurabilmekti ve ona ulaşabilmekti.

Adamlar, saraydan gelen kâğıt parçasına hürmeten beni sorgulamayı bırakıp ayrıldılar yanımdan. Eziyet, işkence ve hakaret görmemiştim. Zaten biraz sonra birkaç askerin arasında babamı ve kardeşimi de benim bulunduğum küçük odaya aldılar, yalnızlığıma son verdiler. Sanırım bu oda güvenliydi onlar açısından. Kaçmak gibi bir durumumuz yoktu. Pencereler, demir parmaklıklarla kaplanmıştı, kapıyı da birkaç kez üzerimizden kilitlediler.

Odadan ayrılmadan önce, siyah takım elbiseli saray istihbaratından olduğu kesinlikle belli olan ince bıyıklı ve geniş çehreli adam bana dönerek yüzüme baktı.

"Sakın buradan kaçmaya çalışmayın!" dedi. "Dışarıdaki askerlere vur emri verdim. Öyle saçma bir duruma düşerseniz, sizi mıhlamaktan asla geri kalmayacaklar."

Adamın yüzüne alaycı bir ifadeyle baktım. Adam odadan çıkarken babamın kurumuş dudakları kıpırdadı.

"Bizi Hicaz'a gönderiyorlar," dedi. "Başımıza gelene bakın! Dosdoğru duran adamların gölgesinden bile korkuyorlar."

"Baştakinin sorunu baba bey!" diye karşılık verdim. "Kimden korkuyorsa, defterini dürmek istiyor. Ama plan içinde planlar olduğunu da görmeli bir insan..."

Babam Nuri Efendi, yani Çerkez Nuri, iri yarı bir adamdı. Belki de kendisine böyle bir durumu hiç yakıştıramıyordu. Saraya yıllarca kuşçubaşı olarak hizmet etmişti. Sultan Abdülaziz'in kuşçubaşısıydı. Yokluk ve yoksulluk çekmemiştik. Ama benim gençlik çağımda bir hayduda dönüşen yaşamımdan başka bir şikâyeti olmayan bir adamdı babam. Benim dosdoğru bir adam olmamı istemişti ama bilmiyordu ki, ben zaten dosdoğru bir adamdım. İşte o anda hayalim beni İzmir'e götürdü.

İzmir'deyken, gençliğin sarhoşluğu içinde sağa sola yalpa yaparken bir adamla tanıştım. Saçları bembeyaz olmuş, bakışları anlam yüklü, bilgili, çok okumuş bir adamdı. Dünyada sanki bilmediği hiçbir şey yoktu. Ya da ben öyle hissediyordum onunla birlikteyken. Bana öyle inanılmaz şeyler anlatıyordu ki, onunla bir araya gelmek için can atıyordum. Bir gün görmesem, içim yanıyordu.

Sultan Abdülhamid Sani'nin yirmi beş yılını kutlamak amacıyla yapılacak saat kulesinin bulunduğu alanda buluşuyorduk. Toprak dolgu ve denizin dalga-

larını kıracak taşların üzerinde ve insanlardan uzakta ve emniyet içinde geçen konuşmalarımız genellikle, devletin ilelebet olması, bunun için neler yapıldığı ve daha sonra neler yapılması gerektiği hakkındaydı.

Konuşmalarımızın bitmesine yakın ki, bir gün elbette kesilecekti bir yerde, beni birileriyle tanıştıracağını söyledi. Bu temiz yüzlü, beyaz saçlı İdris Bey adındaki müthiş adam, olabildiğince zeki ve kafası zehir gibi çalışan zat; âdeta beni sahiplenmiş, o ana kadar öğrendiklerim beni bambaşka bir insana çevirmişti.

"Çerkez, seni birileriyle tanıştırmak istiyorum," dediğinde, elbette ben o 'birileri' dediği kimseleri merak edecektim.

"Edebinle durmalı ve onlar konuşurken dinlemelisin. Sakın ola bir çıkıntılık yapayım, deme! Aklına takılan şeyler olabilir. Bırak onlar konuşsun, sen dinle yalnızca."

Mahalle kabadayılarına attığım dayaklardan haberi vardı İdris Bey'in. Beni hazırlıyordu aklınca. Çerkez bu, hiç belli olmaz, aklına eseni yapar diye de aklından geçiriyor olmalıydı.

"Merak etme İdris Bey!" diye karşılık verdim. Ben İdris Bey'e, samimiyeti ilerlettikten sonra, hep İdris amca, diye hitap ettim. "Edebimle dururum. Aklıma yatmayan konular bile olsa, sebebini araştırıp öyle sorarım."

Çok değişik bir adam olduğunu ilk tanıştığımız gün anlamıştım zaten. Öyle sıradan biri değildi. O gün için gözümde inanılmaz biriydi. İdris Bey, gözlüklerini düzeltip ayağa kalktığında ben de kalktım

ve o yürümeye başlayınca onu izledim. Çarşıyı geçtik boylu boyunca. Çarşının çıkışına geldiğimiz zaman, yönünü Hisar Camisi'ne çevirdi ve caminin küçük avlusuna girdi, tabii ardından ben de girdim.

"Öğle vakti yaklaşıyor oğlum Çerkez," dedi. "Öğle namazını eda ettikten sonra, gidelim. Hem içimiz de huzur dolu olur. Ha, ne dersin?"

"İyi olur İdris amca," diye karşılık verdim. "Namazdan sonra da Hisarönü'nde sana bir kahve söylerim. Sanırım, kahvelerimizi içip gitmemize de hayır demezsin!"

Gülümseyerek yüzüme baktı ve abdest almak için şadırvana doğru yürüdük birlikte. Abdestlerimizi almak için şadırvana yaklaştığımız zaman, caminin imamı ellerini, ayaklarını sıvamış abdest almakla meşguldü. İdris Bey'i fark edince, başıyla ona selam verdi ve abdestine devam etti.

Namazdan sonra, Hisarönü'nde kahvelerimizi içtik. İdris Bey, yine beni uyarıp durdu. Tabii, bu uyarılar sıkıntı vermeye başlamıştı. Bir durumu birkaç kez tekrarlayıp durmak, adamı bunaltıyordu. Hele benim gibi kanı kaynayan birine yapılan ihtarlar, sabrımın taşmasına neden olacaktı.

"Haydi bakalım, zaman geldi. Bizi bekliyorlar..." dediğinde biraz heyecanlanmadım desem vallahi yalan olur. Yüreğim hızlıca çarptı birkaç kez. Çarşıdan çıkıp, ara sokaklara daldık. O kadar karışık geldi ki, o dar sokaklar, bir daha asla bulamayacağımı düşündüğüm bir yol gibi göründü gözüme. Arada bir geçtiğimiz yerlere bakıp kendimce yolu öğrenmek için sağıma soluma bakınıp durdum.

İdris Bey her şeyin farkındaydı. Yol boyunca çok az konuştuk. Zaten yürürken ve insanların çok olduğu ortamlarda ağzını kapalı tutuyordu İdris Bey.

Epeyce yürüdükten sonra iki katlı ahşap bir evin önünde durduk.

İdris Bey, metal halkayı birkaç kez tahta kapıya vurarak, kıyıya çekildi. Bir süre bekledikten sonra bir takunya sesi geldi ve birinin kapıyı açmak için yaklaştığını anladım.

"Biri geliyor!" diye mırıldandım.

Bana, işaret parmağını ağzına götürerek sus işareti yaptı.

Bembeyaz yüzü olan, kibar bir beyefendi açtı kapıyı. Orta yaşın epeyce üzerindeydi ve onun da saçları İdris Bey gibi bembeyazdı.

Adam kapıyı açtıktan sonra, yüzümü İdris Bey'e çevirdim ve dikkatlice baktım, bu da kim der gibi... Ya da bu da sizden biri mi?

İdris Bey gülümseyerek yüzüme baktı.

Önden takunyalı adam yürüdü, biz onu izledik. İkinci kata çıktığımız zaman, yaşlı insanlardan kurulu bir ekip vardı karşımda. Sanırım en genç bendim, belki de o koskoca evde benden başka genç biri yok, diye aklımdan geçirirken, yanıldığımı anladım. Alt kattan üst kata çıkan basamakları tırmanırken, alt kattaki odalarda kitap okuyan gençlerin olduğunu fark ettim göz ucuyla.

Sanki divan toplantısıydı. Yaşlı başlı beyler oturmuş, âdeta bizi bekliyor havasındaydılar. Biz de geçip

oturduk. En iri yarı olan, sanırım oradakilerin başıydı ve herkes onun konuşmasını bekliyor gibiydi.

Bu kez yanılmamıştım. O konuşunca, gözler bana çevrildi.

"Aramıza hoş geldin Çerkez Eşref!" diye başladı konuşmasına. "Uzun zamandır İdris Bey'le sohbetler yaptığını biliyoruz. Bizim heyetimiz öyle herkesle muhatap olmaz. İşlerin en gerisinden takip eder, gerektiği yerde müdahale ederiz. Zaten bütün bunları sana İdris Bey anlatmıştır. Siyasi bir örgüt değiliz. Vatanımızın ilelebet yaşaması uğruna yapılması gerekeni yaparız. Çok kalabalığız. Her yerde ölümü göze almış adamlarımız, dediklerimizi hayatları pahasına yerine getirirler. Bilirler ki, vatan onların hayatlarından daha değerlidir. Sence de öyle değil mi? Senin vatan aşkıyla yanıp tutuşan biri olduğunu İdris Bey'den duyduk ve çok mutlu olduk. Bizimle birlikte olacaksın bundan sonra. Sana her ortamda ulaşır, yapman gerekeni söyleriz."

O gün daha çok şeyler anlattılar. Sultan hakkında da konuşuldu ve ben hep dinledim. Bundan sonraki hayatım artık birilerinin elindeydi ve ben bu kuruluşun içine kendi isteğimle dâhil olmuştum. Adını bile bilmiyordum, hatta bir adının olduğunu bile... İdris Bey'e birkaç kez sormama rağmen 'yalnızca bir teşkilat olduklarını ve binlerce yıldır vatan topraklarını muhafaza etmeye çalıştıklarını, bunun için kararlar aldıklarını ve uyguladıklarını' söyledi. O buluşma gününden sonra, artık ben de onların arasında yer edinmiş biriydim. Beni bu durum çok farklı biri haline getirmişti.

O günden sonra, Sultan Abdülhamid Han hakkında söylenenler beynimde yankılanıp durmuş ve her ortamda ona muhalefetimi sürdürmüştüm. Ha, bu arada söylemeyi neredeyse unutacaktım! Hisar Camisi'nin şadırvanında abdest alırken, başıyla İdris Bey'e selam veren imam da, o gün oradaki kuruldaydı ve bize konuşan ve benim o kurulun başı olduğunu düşündüğüm kır saçlı adamın yanında oturuyordu. Demek ki, toplumun her kesiminden adamlar, bu kurulun içinde yer almışlardı, tabii ben de aralarındaydım şimdi ve bundan sonraki günlerimde hep yanlarında olacak, bana verilen görevleri yerine getirmeye çalışacaktım.

Hicaz Yollarında

Askerlerin gözetiminde karakoldan alınarak yola koyulduk. Kardeşim Selim Sami, babam ve ben bundan sonraki yaşantımızda nelerle karşılaşacağımızı bilmeden Hicaz'a doğru gidiyorduk. 1900 yılının Eylül ayıydı ve o gün havanın bu kadar sıcak olacağını bilmek mümkün değildi. Son sıcaklardı ve yakıcıydı. Trene Haydarpaşa garından bindirildiğimiz zaman, yanımızdaki askerler de bunalmış görünüyordu havanın sıcaklığından... Silahlarını çıkarıp rahatlamışlar, emniyetsiz bir durumda yanımızda yer almışlardı. Onların ellerindeki silahları alıp buradan kaçabilirdik ama babam ihtar etmiş, böyle bir işe tevessül etmememizi söylemişti.

Babam dirseği ile boşluğumu dürttü.

"Sakın Eşref sakın!" diye mırıldandı. Ne de olsa eski kurt! Güngörmüş bir adamdı babam. İçimden geçeni okumuştu. Hani beni ikaz etmese, gerçekten bir harekete kalkışmak üzereydim. Arkamda dev gibi bir kurulun olduğunu düşünüyor ve kendimi rahat hissediyordum.

"Kaçmaya kalkarsak, hakkımızda vur emri var!" diye mırıldandı yine babam. "Siz kaçarsınız ama beni rahat yakalarlar. Cezamız neyse çekeriz."

Babam öyle düşünüyordu ve ben ona saygı duymak zorundaydım. Aslında kardeşim Selim Sami de benimle aynı düşüncedeydi. Benden bir işaret bekliyordu ama ben babamdan almıştım talimatı, bu yüzden olduğum yerde kaldım.

Gözlerimi yumup uyumaya çalıştım sakince. Askerlerden biri kıpırdanmamızdan işkillenmiş ve silahını kavramış, sıkıca tutuyordu. Herhangi bir harekette ateş edeceği belli oluyordu. Ama diğer üç asker, gözlerini yummuş uyumaya çalışıyordu. Sıcağın yoğun etkisinden zaten gözlerimiz ister istemez kapanıyordu.

Başımızı kaldırıp baktığımız anlar, trenin düdüğünün öttüğü zamanlardı. Bir de, tünellerden geçerken saldığı kömür dumanını izlemek için açıyordum gözlerimi.

"Yolumuz çok uzun çocuklar!" dedi babam. "Ben biraz uyumaya çalışacağım. Beni dinleyin de, sizler de uyumaya çalışın!"

"Ben de öyle yapacağım baba!" dedim. "Uyumak ve dinlenmek istiyorum."

Sıcağın etkisi, akşamüzerine doğru azalmaya başlamıştı. Tren istasyonlarda durduğu zaman, insanlar inip suya koşuyorlardı. Askerler, zor durumdaydı. Biz de inip su içmek ve elimizi yüzümüzü yıkamak istiyorduk. Buna izin vermek sorumluluk isteyen ve tehlikeli bir haldi. Ama bizim de insan olduğumuzun ve ihtiyaçlarımızın olduğunun farkındaydılar.

Babam ve kardeşim askerlere namaz kılmak için izin vermelerini söylediği zaman, askerlerin yüzü ası-

lıyordu. Ama izin vermek zorunda hissediyorlardı kendilerini. Gerçi bir tanesi risk almak istemediği için arkadaşlarını uyardı.

"Bırak ya!" diye yükseltti sesini. "Kazaya bıraksınlar. Seferiyiz ya, ben öyle yapıyorum. Sonra kaza edeceğim."

Diğer askerler de arkadaşlarına destek verdiler. Şimdi hep bir ağızdan karşılık vermeye başladılar.

"Namazlarınızı kazaya bırakın! Gittiğiniz yerde epeyce boş vaktiniz olacak. O zaman geçmiş hatta gelecek olanları bile kılarsınız. Bizi zor durumda bırakmayın. Hela ve su ihtiyacı dışında izin yok, bilesiniz..."

Babamın yüzüne çaresizlikle baktım. O ise üzgün bakışlarını uzaklara dikmişti.

Ben öfkemi kontrol etmek için gözlerimi yumdum ve uyumaya çalıştım.

Bir anda bir rüyanın içinde buldum kendimi. Karşımda Gülnihal vardı. Bana 'Bozkurt' diye hitap ediyordu. Sana bundan sonra 'Bozkurt' diyeceğim diyordu. Gözlerimi açtığım zaman, Gülnihal'in ağzından çıkan o kelimeyi tekrarlayıp duruyordum: 'Bozkurt!'

Ne demekti şimdi bu? Ne anlama geliyordu?

Rüyama girmesi, belki de ondan çok etkilendiğim içindi. Gözlerimi kapatır kapatmaz, Gülnihal'in yüzüyle karşılaşmış olmam, zaten yeterince heyecan pompalamıştı yüreğime. Gözlerimi açıp trenin penceresinden dışarıya baktığım zaman, art arda kayıp giden ağaçları ve tarlaların göbeklerine çakılmış telgraf direklerini gördüm. O kadar hızlı akıp gidiyorlardı ki, zamanın da aynı biçimde akıp gittiğini anımsatıyorlardı insana.

Zamanımı karanlık bir zindanda geçiremezdim.

Bana Allah tarafından verilen zaman çok değerliydi. Ülkemin menfaati için yapmam gereken bir sürü iş çıkacaktı karşıma. Ben o işleri yerinde çözmek için, kurulun yaşlı üyelerinin verdiği görevleri yerine getirecek ve memleketimin menfaati uğruna her şeyi göze alacaktım.

Mücadelem yeni başlıyordu. Bu sürgün benim ideallerimin sonu değildi.

Şu anda en büyük hedef, Sultan Abdülhamid'in kendisiydi. Kurul üyelerinin de konuştukları gibi, onun tahttan bir biçimde indirilmesi ve yerine aklı başında bir adamın geçirilmesi gerekiyordu. Bunun için mücadele edecek ve başaracaktım.

Babam gözlerini açtığı zaman, ona biraz daha sokuldum. Amacım ona gördüğüm rüyayı anlatmaktı ama asker, durumumdan kuşkulanmış olmalıydı ki, silahını bana doğrulttu.

"Biraz açıl!" diye bağırdı. Askerin bağırması, kardeşim Selim Sami'yi de tedirgin etmişti. Kimseye bir şey olmaması için, biraz kıyıya çekildim, babama yaklaşmaktan vazgeçtim.

"Baba, bir rüya gördüm!" deyince babam dikkatlice yüzüme baktı.

"Rüya mı?" diye mırıldandı. Hani, sanki rüyanın da sırası mı be oğlum, der gibiydi bakışı. Başını salladı: "Vela havle vela kuvvete..." diye söylendi.

"Baba, sana anlatmadım daha önce, kısacası fırsat olmadı. Okuldaki kavganın ardından askerlerden kaçarken bana bir kız yardım etmiş ve bir paşanın kızı olduğunu söylemişti. Gülnihal adında bir güzel kızdı."

Babam meraklı gözlerle dinlemeye başladı, bakalım sonu nereye gidecek diye bakıyordu.

"Yoksa sen âşık mı oldun Eşref?" dedi bu kez. "Niye daha önce söylemedin be oğlum!"

Babamın böyle konuşmasından, hani daha önce söylesen bir çözüm bulur, belki de bu hale düşmezdik iması sezdim.

"Uzun zaman önce değil baba, daha yeni oldu," diye karşılık verdim. "Askerlerden kaçıyordum. Beni evlerinin ahırında sakladı ve askerlere teslim etmedi. Çok güzel bir kızdı." Bunları söyledikten sonra, babamdan utandığımı fark ettim. O zamana değin, babamla hiç bu tür muhabbete girmemiştik. Bu, şu anda ilk kez oluyordu.

"Eeee!" dedi babam. "Rüya anlatacaktın!"

"İşte biraz önce uyuyup kalmışım. O kızı rüyamda gördüm. Bana bundan sonra sana 'Bozkurt' diyeceğim diyordu. Rüyada aklımda kalan bir tek bu... Sana 'Bozkurt' diyeceğim."

"Etkilendin tabii değil mi Eşref?" diye kestirip attı babam. "Oğlum rüya bu... Ne sen Bozkurt'sun. Ne de o rüya gerçek!"

Babam haklı olabilirdi, çünkü alt tarafı bir rüyaydı yalnızca. Ama o kadar net ve gerçek gibiydi ki beynimde bir ses, sen Bozkurt'sun diyordu durmaksızın. O etki altında süren yolculuğumuz Hicaz'da son buldu. Artık bundan sonra çekilecek çileyi kabul etme zamanımız gelmişti ve biz ayaklarımız, ellerimiz zincirlerle bağlı olarak günlerimizi dolduracaktık.

Bizi attıkları hapishanede ellerimiz ve ayaklarımız zincirlerle bağlanmamıştı ama tıkıldığımız hücre

uzun zamandır bizi bekliyor gibiydi. Karamsarlığa ve umutsuzluğa kapılıp kalmak istemiyordum doğrusu. İzmir'de beni aralarına alan ak saçlı kurulun bir şeyler yapacağını düşünüyor ve önümüzdeki günler için umutlu olmam gerektiğini söyleyip duruyordum kendime. Babama hiç söz etmediğim o insanlar, herkes için bir sır olduğu gibi, ailem için de bir sır olarak kalacaktı. Hem neden birilerinden yardım istemem gerekiyordu ki? Erkek adam kendi işini kendi halletmeliydi. Bence doğru olan buydu. Beni aralarına alan o ak saçlı kurul üyeleri beni kendi başıma başaracağım işler için aralarına kabul etmişlerdi. Bana yardım etmek için değil...

Karanlık hücrenin bir köşesinde babam, diğer köşesinde kardeşim Selim Sami vardı ve ben, demir parmaklıkla kapatılmış, küçücük bir pencerenin önündeydim, dışarının sıcağı pencerenin camına vuruyordu ama küçük hücrenin pis camlarından dışarısı görünmüyordu. Bulunduğum yerden babam Kuşçubaşı Mustafa Nuri Bey de, kardeşim Selim Sami de karanlık bir yüzle bana bakıyorlar, ne gözleri, ağızları, ne de burunları seçiliyordu.

"Ben burada duramam, bir fırsatını bulur bulmaz, bu Allah'ın belası yerden kaçacağım," deyince babamın gözlerini fark ettim. Bir anda gözleri ceviz büyüklüğünde irileşmiş ve şaşkınca yüzüme bakıyordu.

"Kaçmak mı?" diye mırıldandı. "Oğlum, sen aklını mı yitirdin Allah aşkına? Seni delik deşik ederler. Hakkımızda vur emrinin olduğundan haberin yok sanırım."

"Cesaret edemezler baba!" diye karşılık verdim. Dedim ama bunu neye dayanarak söylediğimi bilmiyorum. Ama inanın o ak saçlı kurul üyelerinin ma-

nevi varlığını ardımda hissettiğimden beri çok daha kuvvetli biri haline geldiğimi biliyordum en azından. Tabii babamın bundan haberi yoktu, hiçbir zaman da haberi olmayacaktı. Yalnızca onun değil, benim çevremdekilerin hiçbirinin de...

Kardeşim Selim Sami, yüzünü bana çevirdi.

"Kaçabileceğini mi düşünüyorsun Eşref abi?" dedi. "İnanıyorsan gerçekten kaçarsın!"

"Ne olursa olsun kaçacağım," diye karşılık verdim. "Siz burada kalabilirsiniz, ben kalmak istemiyorum. Hapishanenin her yerini ezberledim. Geçtiğimiz koridorlar ve salonlar hep gözümün önünde. Hücreden bir kurtulursam, gideceğim yolu biliyorum."

"Tamam, Eşref Sencer hadi kaçtın diyelim, ne yapacaksın? Nereye gideceksin? Senin bir yabancı olduğunu bilen Araplar hemen yakalatacaklardır. Bir yere gidemezsin. Dönüp dolaşıp yine buraya geleceksin."

"Denemek istiyorum baba," dedim. "Onlar yakalasın, ben yine kaçacağım. Sonra yine kaçacağım, onlar yakaladıkça ben yine kaçacağım. Sonunda benden bıkacaklar, ben kaçmaktan yorulmayacağım ama onlar yakalamaktan yorulacaklar..."

Babamın yüzü değişti birden. Azimli biri olduğumu biliyordu ama bu kadar inatçı olduğumu bugüne kadar fark etmemişti.

"Bildiğin gibi yap Eşref Sencer!" diye yükseltti sesini. "Sen kimseyi dinlemezsin zaten!"

"Neden öyle diyorsun baba?" diye konuştum. "Herkesin söylediğini dinlerim, ama bildiğim yoldan şaşmam biliyorsun. Yine öyle yapacağım."

Karanlık hücrede sessizlik oldu birden. Bir süre kimsenin ağzını bıçak açmadı. Ya da onlar kaderlerine teslim olmuşlardı, bu yüzden sessiz kalıyorlardı ama ben kaderimi zorlamayı düşünüyordum. Beni kaçmaya zorlayan düşünce, belki de kaderimde yazılı olan şeydi.

Tam bir sessizlik hüküm sürüyordu şimdi hücrede. Güneş yavaşça ışıklarını ötelere taşırken, hücrenin içi her dakika daha da karanlık oluyordu. Sırtımı duvara vermiştim ama duvarın nemi üstümdeki gömleği ıslatıyordu. Yavaşça olduğum yere çöktüm.

Gözlerim karşı duvardaki görüntüye odaklandı. Rutubet sanki bir harita çizmişti duvarın üzerine. Ama o haritanın orta yerinde, Gülnihal'in yüzü görünüyor, bana ilahi kanaldan müthiş bir sevgi gönderiliyordu sanki. Yüreğimi tamamıyla kuşatan bu sevginin ucu bucağı yoktu, gönlümün her bir zerresi o sevgiyle doyuyordu. Şimdi çok daha güçlüydüm ve tıpkı bir deli nehir gibi akıp Gülnihal'e ulaşmam gerektiğini düşünüyordum. Kesinlikle sevgi denen şey bu olmalıydı ve daha önce başıma hiç gelmemişti. Yerimde duramıyor küçücük hücrede dönüp duruyordum. Babam sırtını verdiği duvardan biraz öne çekilip baktı.

"Dur yerinde be evladım!" diye sesini yükseltti. "Kurtlandın mı, ne bu halin böyle?"

"İçim daralıyor baba," diye karşılık verdim. "Yüreğim sanki fırlayıp çıkacak. Burası beni iyice daraltıyor. Çıkıp gitmek istiyorum. Tek isteğim bu..."

"Çık, git o zaman!" diye bağırdı babam. "Ya adam gibi dur! Ya da git bakalım nereye gideceksin?"

Oturduğu yerden ayağa kalktı. Yanıma geldi ve omzumdan tutup beni sarstı.

"Oğlum sen deli divane mi oluyorsun?" dedi. "Ne bu halin? Biraz kendine gel Allah aşkına!"

Başımı eğdim, babamdı, atamdı ona karşı edepsizlik yapamazdım, kardeşim Selim Sami'ye baktım karamsar bir biçimde. Babamın dediğini yaptım, kardeşimin yanına, o pis zemine çöktüm.

"Benimle gelmek ister misin Selim Sami?" dedim. "En kısa zamanda buradan gideceğim. Hiç iyi değilim. Biraz daha burada kalırsam, bana bir şeyler olacak, haberin olsun!"

"Ya ağam, biraz sakin ol!" diye beni teselli etmeye çalıştı ama ben o anda teselliye değil, dışarıdaki havaya muhtaçtım. "Şu kaçma düşüncesini de aklından çıkar artık! Bak, biz de aynı durumdayız ve birbirimizden hiç farkımız yok, gördüğün gibi..."

Başımı çevirip yine duvarda nemin harita yapmış olduğu o tuhaf biçimli görüntülere diktim bakışlarımı ve orada yine Gülnihal'in yüzü görünecek mi, diye dikkatlice baktım. Biraz önceki şekiller kaybolmuştu ya da yanlış yerden mi bakıyordum oraya? Gözlerimi kıstım, biraz daha dikkatlice baktım, haklıydım. Yönüm, yerim değişmişti, sırf bu yüzden o güzelim yüz yitip gitmişti, onu orada görmek için şimdi neler vermezdim ki?

Biraz sonra hücrenin kapısının altından bir kapak açıldı, sürgüye benzer bir şeydi sanırım. Gardiyan sürgülediği kapağı açıp içeriye ne olduğu belli olmayan lapamsı bir yemek sürdü. Ardından bakır kapta bir tane daha ve sonra bir tane daha... Sonra adamın hapishanenin duvarlarında yankılanan sesini duyduk.

"Dua edin! Komutan size acıdı da, birer kap yemek gönderdi," dedi. "Ben olsam size su bile vermezdim."

Hücrede de yankılanan sesi kesilince başımı o deliğe eğip bağırdım.

"Senin için güzel bir hediyem var nöbetçi, kapıyı aç da vereyim!"

Babam da, kardeşim Selim Sami de şaşırıp yüzüme baktılar.

Bir süre sessizlik oldu. İçimden, kapıyı açmayacak diyordum. Ama yanıldığımı birkaç dakika sonra anladım. Önce bir anahtar sesi geldi ve sonra da kalın lataların üzerine demir çakılarak ağırlaştırılmış kocaman kapının içeriye itildiğini fark ettim ve hemen kapının ardına geçtim. Buradayken nöbetçinin beni görebilmesi asla mümkün değildi.

Nöbetçi meraklı bir askerdi anlaşılan. Başını içeriye uzatıp seslendiğini gördüm ve ben hâlâ kapının ardındaydım, içimden dua ediyor, babamın veya kardeşim Selim Sami'nin bana bakarak yerimi belli etmemelerini diliyordum. Onlar da ne olduğunun ayrımında değillerdi işin aslına bakılırsa.

"Bana seslenen hanginiz?" dedi içeriye girmeden nöbetçi. Elindeki silahın namlusu, babama çevriliydi. Biraz daha içeriye girmesini beklemenin hiçbir anlamı yoktu, çok hızlı hareket edip onu içeriye çekmeli ve elindeki silahı alarak hakkından gelmeliydim o meraklı askerin.

Kapının ardından birden atılıp silahın namlusunu kavrayıp asıldım, bu hareketimi hiç beklemiyor olmalı ki dengesini kaybetti, birden hücrenin içine yüzüstü kapaklandı, silah benim elimde kaldı. Silahın dipçiğini ensesine indirince, hücrenin ortasında hareketsiz kalan nöbetçiye baktım.

"İşte bu kadar!" dedim. "Benimle geliyor musunuz?"

Hâlâ şaşkınca yüzüme bakıyorlardı. Bu kez daha sert bağırdım.

"Geliyor musunuz? Gelmiyor musunuz? Ben gidiyorum."

Hiçbirinden ses seda çıkmadı, dilleri tutulmuş gibiydi ya da bu işin bu kadar kolay olacağını anlamamış olmalıydılar.

Çok hızlı hareketlerle askerin giysilerini çıkardım ve benimkilerle değiştirdim. Babamın ve kardeşim Selim Sami'nin meraklı bakışlarına aldırmadan, kapıdan çıktım. Koridoru geçip hapishanenin basamaklarından inip geniş avluya yürüdüm. Allah yardım ediyor olmalıydı, hiç kimse beni durdurmamıştı, gayet rahat bir biçimde çıktım oradan. Mahkûmların olduğu koğuşun önünden geçip dış kapıya yöneldim. Yine hiçbir şey olmamış gibi, soğukkanlı bir biçimde hapishanenin dış kapısının önünde durdum. Demir kapıyı açtım ve kendimi dışarıya attım.

İlahi bir elle tüm kapıların önümde açılmasına yalnızca bir şükretmem gerekmişti, babamı ve kardeşimi hücrede bırakıp özgürlüğe adım atmam tıpkı bir hayal gibi olmuştu. İzimi kaybettirmem çok da zor olmadı.

Kısa Süren Özgürlük

Buraya kadar yakalanmadan nasıl geldiğimi bilmiyordum. İnanılmaz bir şey olmuştu âdeta. Hiç kimse, asker kıyafeti içinde olan birinden kuşkulanmamıştı. Hatta bana saygı gösterip selam verenler bile olmuştu. Ben de o insanlara gülümseyerek karşılık vermiştim. Yanımdan gelip geçen Araplar, bir Osmanlı askerine saygılı olmak zorunda hissediyor olmalıydılar, tabii önce ben onların sevgiden ve saygıdan kaynaklanan hareketleri bunlar diye düşünmüştüm ama sonra birden aklıma Osmanlı askerlerinden korktukları geldi. Belki de sırf korku saikasıyla bu biçimde davranıyor olmalılar diye geçirdim aklımdan.

Kıyıya yanaşmış büyük bir yük gemisi vardı ve hamallar sırtlarında çuvallar taşıyorlardı. Arapların arasına karışıp onlarla birlikte gemiye binmeyi düşündüm. Geminin nereye gideceğini bilmiyordum. Gemi kaptanı İngilizdi. Tayfalar da zencilerin yanı sıra, İngiliz oldukları belli olan kişilerdi ayrıca aralarında Hintli erkek ve kadınlar vardı, sıra ile karışıklığa meydan vermeden gemiye alınıyorlardı. Birinin yanına yanaşıp sormak istedim ama yine de dikkat çekmek istemiyordum.

Tam önümde duran adama soracaktım ki, bir el omzuma dokundu.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu. "Yoksa birliğinden firar mı ediyorsun?"

Adam Türkçe konuşmuştu benimle. Başında namaz kılarken giyilen bir fes vardı, yüzü güneş yüzünden kararmıştı. Üzerindeki bembeyaz giysiler, kirden grileşmişti, ayaklarında sandaletlerle bir Türk'ten çok bir Arap'ı andırıyordu.

"Türk müsün?" diye sordum. Başını salladı.

"Ya sen?" diye karşılık verdi. "Nereye böyle? Firar mı?"

Dudaklarımı büzüp başımı sallayarak karşılık vermemi hemen kavramıştı. Kahverengi gözleri fıldır fıldırdı âdeta. Çok zeki biri olduğu hemen göze çarpıyordu.

"Sana yardım ederim," dedi. "Geminin kaptanıyla konuşacağım, seni gemiye alsın! Bu gemi Hindistan'a gidiyor, ama benim merak ettiğim orada ne yapacağın! Üstesinden gelebilecek misin?"

Üstesinden gelebilecek misin, derken bana ne demeye çalışmıştı? Neyin üstesinden gelecektim? Adam beni biraz ürkütmedi desem yalan olurdu. Beni olduğum yerde bırakıp gemiye tırmanan adam, az sonra gemi kaptanının yanındaydı. Bembeyaz giysiler içindeki gemi kaptanıyla hararetli hararetli konuşmaya hatta şakalaşmaya ve gülmeye başlamıştı. Bir süre sonra ikisi birden bana baktılar. Benim hakkımda konuştuklarını anladım. Adam söylemişti ve beni gemiye aldırmaya çalışmıştı. Ne oluyordu böyle?

Elimi kolumu sallaya sallaya hapishaneden kaçıyordum, ardından hiç tanımadığım bir adam bana yardım ediyordu. Bu işte mutlaka bir bit yeniği var diye düşünürken, kıyıda ellerinde mavzerleri ile askerler peydahlandı birden. Kalabalığı yarıp gemiye doğru geliyorlardı, benim peşimde olduklarını anlamamak için insanın ya aptal ya da kör olması gerekirdi.

Herkese çok dikkatli bakarak ilerliyorlardı, ben daha gemiye binmeden yanıma gelecekler ve beni enseleyeceklerdi. Hemen harekete geçmeliydim. Hızla akıp giden zamanın birden geçmesini, gemide yerimi almayı ve buradan olabildiğince uzakta olmayı istiyordum artık. Osmanlı topraklarından uzakta olmalıydım, beni bir müddet olsun unutmalıydılar. Unuturlarsa, belki peşimi bırakırlar diye düşündüm bir anda. Tabii, bana bu mezalimi layık gören sultanın ne kadar kinci olduğuna bağlıydı bu durum. Adamları unutsa bile, acaba Sultanımız unutur muydu? Tabii bu kuşkuluydu. Bir an içinde düşündüğüm, aklıma gelenler bunlardı, eee tabii bir de Gülnihal vardı ki, zaten o hiçbir zaman aklımdan çıkmıyordu. Ondan uzakta olmaktı, Osmanlı topraklarından uzakta kalmak... Vatan bellediğimiz topraklarda, aşklarımız, acılarımız, sevenlerimiz ve sevdiklerimiz bizi bekliyordu ve biz ancak bunlarla birlikte bir bütündük.

Askerler, insanların yüzlerine baka baka yaklaşıyorlardı yanıma doğru. Benim gözüm hem askerlerde, hem de gemiden gelecek küçük bir işaretteydi. Hangisi önce bana ulaşacaktı acaba? Askerler mi, yoksa gemiden gelecek işaret mi?

Beyaz giysiler içindeki kaptanın bana el salladığını ve beni gemiye çağırdığını fark eder etmez, hızlandım ve gemiye tırmanan merdiveni ikişer ikişer çıktım. Kendimi geminin güvertesinde bulduğumda, beyaz giysiler içindeki kaptan yüzüme gülerek baktı.

"Sizi gemime buyur ettim, zira bana rica eden arkadaşım çok sevdiğim biriydi," dedi İngilizce olarak. Söylediğini anlamıştım, gerçi İngilizcem çok iyi değildi ama çat pat da olsa, konuşabiliyor ve konuşulanı anlayabiliyordum. Ben de ona İngilizce teşekkür ettim. Önüme düştü, birlikte yürümeye başladık. Tabii benim aklım hâlâ aşağıda dolanıp duran askerlerdeydi. Gemi hareket etmez de beklerse, mutlaka gemiye bakmaya da geleceklerdi. Üzerimde asker giysileri vardı, zaten en çok dikkati çeken yanım buydu.

Kamaralardan birinin kapısını iten kaptan, bana küçük odayı gösterdi. Bir yatak, küçük bir masa ve sandalye vardı içeride. Bana yeter de artardı bile. Yolculuğum rahat geçsin, bu bana yeter de artardı.

Kendimi kısa bir süre için dahi olsa özgür hissetmeye başlamıştım o anda. Hatta geminin kaptanına öyle güvenmiştim ki, beni askerlere asla vermez diye düşünmüştüm. Kamarayı bana gösterdikten sonra, yine görüşeceğimizi söyleyip ayrıldı yanımdan. Tabii adamın yapacağı bir sürü iş vardı, tayfalarına emirler yağdıracak, Hindistan için yola çıkmadan önce son kontrollerini yapacaktı. Yapmak zorundaydı, zira deniz öyle dalgaya gelecek bir şey değildi. Olmayacak zamanda patlayacak bir fırtına, yolculuğu cehenneme çevirebilir, yüklenmiş mallarla birlikte kendimizi denizin soğuk dalgalarının içinde bulabilirdik.

Kamaraya girip küçük yuvarlak pencereden dışarıya, dışarıda görünen masmavi denize baktım. Kamaranın kapısını kontrol etmek üzere kapıya doğru yürüdüm ve bir yandan da üzerimdeki asker giysisini soyunmaya başladım. İçimde artık kurtulacağıma dair güçlü bir his vardı. Kapıyı içeriden kilitledim. Sonra da kendimi yatağa bıraktım. Bedenim yatağa değer değmez ne kadar gerildiğimi ve yorulduğumu anladım. Ama önümde uzunca bir dinlenme süreci vardı. Tüm bedenim, kaslarım kemiklerim iyice dinlenecek diye geçirdim içimden.

Kısa bir süre sonra, kendimden geçmişim. Kamaranın kapısının hızlı hızlı vurulmasıyla kendime geldim, gemi kaptanı olabileceğini düşünüp kalkıp kapıyı açmaya yöneldim ama kapıyı açınca yaşadığım şoku size anlatamam. Kapının önünde onlarca asker vardı, ellerinde süngü takılmış mavzerleri bana doğrultulmuş vaziyette tetikte bekliyorlardı. Benim yapacağım en küçük bir harekete, benden daha acımasız bir biçimde cevap verecekleri her hallerinden belli oluyordu. Gemi kaptanı İngiliz beyefendinin yüzü kıpkırmızıydı, askerlerin ona hakaret ettiklerini, beni kaçak olarak gemiye aldığı için onu pişman ettiklerini anladım. Adamın ağzını bıçak açmıyordu, askerlerin ardından yalnızca ben ne kök yedim böyle diye bakıyordu yüzüme yalnızca.

Askerlerden biri bağırdı Türkçe olarak.

"Çık dışarıya! Bizden kaçabileceğini mi sandın alçak herif!"

Sonra yanındaki askerlere Arapça olarak bağırdı. Askerler, ellerindeki silahların ucuna takılmış süngülerle beni ürkütmeye çalışarak, orama burama dürtme-

ve başladılar. Ben dışarıya çıkmaya çalıştıkça süngüler bedenime daha fazla zarar vermeye başlamıştı, kendimi bir yandan süngülerden korumaya çalışıyor, diğer yandan önümde, kamaranın kapısına birikmiş askerleri yarmaya ve dışarıya çıkmaya çalışıyordum. Dışarıya çıktığım zaman epeyce bir darbe almıştım. Kendimi askerlerin ortasında buldum. Beni çepeçevre kuşatmışlar, ellerindeki silahlarla etrafımı sarmışlardı.

Bana bağıran ve askerlerin komutanı olduğunu düşündüğüm asker, kaptana döndü ve ona İngilizce olarak söylendi.

"Seninle daha sonra hesaplaşacağız kaptan!" dedi. "Gemin bir süre daha burada kalacak. Validen izin çıkınca yola çıkarsın!"

Adamın gemisini de müsadere etmişlerdi anlaşılan. Kaptanın bu duruma bozulduğu açıkça belli oluyordu. Bana yardım etmek isterken, yola çıkması ve malları ülkeye götürmesi gecikecekti, bu durumun telaşı sarmıştı onu. Askere yalvarıyor, bir şey yapmadığını, benim buraya nasıl girdiğimi bilmediğini anlatmaya çalışıyordu ama askerler ona inanmamışlardı.

"Onu gemiye senin aldığını gördüm," dedi askerlerin komutanı olduğunu sandığım asker. "Yaptığının karşılığını göreceksin. Bir hapishane kaçağını gemine almak neymiş sana bunun hesabını soracaklar. Bekle burada bakalım! Biz yine geleceğiz. Önce şu kaçağı yerine götürelim ve gereğini yapalım."

Askerlerin arasında yürümeye başladım. Ellerindeki silahları bana doğrultmuşlardı ve bir daha kaçarım korkusunu yaşadıkları belli oluyordu. Ama benim ellerinden kaçma gibi bir niyetim yoktu, en

azından şimdilik. Tabii hiç belli olmaz, bir fırsatını yakalarsam ki hep gözleyip durduğum bir durumdu, hemen kaçmaya yelteneceğimi biliyordum. Kaçmak, içimdeki dayanılmaz arzunun diğer adıydı sanki.

Askerlerin komutanı, yürüdüğüm halde bağırdı sırf bağırmış olmak için.

"Yürü! Gözünüzü dört açın! Bir daha kaçırmayalım!"

Tabii o öyle deyince, askerler ben hemen kaçacakmışım gibi bir tavır aldılar, daha dikkatli olmaya çalıştılar. Bu onların telaşlı hallerine yansıdı.

Umutlu olmak bazen hiç işe yaramıyordu. Tam artık kaçıyorum işte, izimi kaybettireceğim derken, kader gelip ağını örüyor ve seni kıskıvrak elinin altına alıyordu. Gemiden inip halkın arasına karıştığımız zaman, kalabalıklar üzerime üzerime geliyordu sanki. Kalabalığı yarıp geçmek zor olmuştu ve ben yine kaçabilmek için fırsat kollamaya başlamıştım.

Bir hamal kollarıyla çekmekte olduğu el arabasına paketler yüklemiş bize doğru geliyordu. Belki de şimdi tam zamanıdır diye düşünüp harekete geçtim. O kadar hızlı davranmıştım ki, biraz önce sakince aralarında yürüyen uysal adamın bu kadar hızlı hareket edebileceğini ve bir anda askerlerin birkaçını altına alıp dağıtacağını hiç hesaba katmamışlardı anlaşılan. Beni sarmış olan askerler, bir anda çil yavrusu gibi dağıldılar, ben kendimi bize doğru gelen arabanın ardına attım, tabii bu arada birkaç el silah sesi duyuldu. Pat pat...

Biri yere devrildi. Sonra da kahreden bir sessizlik oldu. Cesaret edip hiçbiri biraz önce kendimi ardına fırlattığım arabanın yanına yaklaşamıyorlardı, yakla-

şamamalarının nedeni çok açıktı. O hareketim esnasında en yakınımda olan askerin elindeki silahı almış ve kendimi öyle fırlatmıştım. Korkuları bundandı, arka arkaya ateş eden askerlerden biri hamalı yere sermişti, şimdi de askerler kendilerini siper edecek bir şeylerin ardına sığınmaya çalışıyorlardı. Arabanın ardından ben de birkaç el ateş açtım. Ateş edildiğini duyan askerlerden ayakta olanları kendilerini hemen yere attılar. Oysa ben hedef gözeterek değil, yalnızca korkutma ve kaçırtma amaçlı ateşlemiştim elimdeki silahı. Tabii askerler durur mu? Onlar da arabaya ateş etmeye başladılar, bereket hamalın arabası sağlam bir şeydi ve beni kurşunlardan koruyordu. Onlar ateş ettikçe, ben de onlara ateş ettim ama yeterli kurşunum olmadığı için benim mavzerim çok erken sustu.

Bir süre beklediler. Halk dağılmıştı sağa sola. Tabii kimse canını sokakta bulmamıştı ki. Elbette kaçanın anası ağlamazmış. Çatışma alanının olabildiğince uzağına gitmek en akıllıca yapılması gereken işti. Ama askerler bekliyor, herhangi bir tersliğe düşmemek için fırsat kolluyorlardı. Benin sıktığım kurşunları sayan biri olduğunu bilemezdim tabii.

"Hadi aslanlarım! Saldırın!" diye bağırdı askerlerin komutanı. "Kurşunu bitti alçağın! Bize kurşun sıkmak neymiş göstereceğim ben ona!"

Valla dediği gibi de yaptı. Askerler çekinerek yanıma geldiler ve gelmeleriyle birlikte aynı anda hepsi birden üzerime çullandılar. Şansım varmış ki ellerindeki silahları ateşlemediler de canlı kaldım aralarında. Beni canlı bırakmak istemişlerdi anlaşılan. Yoksa ellerindeki mavzerleri ateşlediklerinde delik deşik olmam işten bile değildi.

"Bağlayın!" diye bağırdı komutan ben askerlerin altında nefes almaya çalışırken. Kimisi kollarımı tutuyor, kimisi bacaklarımı, kimisi de elindeki ucuna süngü takılmış mavzerini bana doğrultarak işini garantiye almaya çalışıyordu. Sanki ormanda vahşi bir hayvan yakalamışlardı da onu hizaya sokmaya çalışıyorlardı. Elbette öyle davranacaklardı, kiloca da boyca da hepsinden uzun ve güçlüydüm, beni zapt etmek öyle kolay değildi. Sonunda bunun farkına varmışlardı istemeyerek de olsa.

Denizcilerin kalın urganlarından bulup geldiler benim ellerimi, kollarımı sıkıca bağladılar. Kımıldayacak takatim kalmayıncaya kadar urganı sıktılar. Benim gibi kocaman bir adam ancak böyle tutsak alınabilirdi, kibarlık denen olgu benim her zaman lehime çalışırdı. Anladığım kadarıyla şimdi biraz geç de olsa bunun ayrımına varmışlardı. Askerin biri urganın ucundan asılarak beni çekmeye başladığı zaman, beni uzaktan seyreden kalabalığa sertçe baktım. Böyle durumları seyretmeye bayılan çok sayıda insan olduğunu biliyordum ama şu anda seyredenler sanırım dünyada gördüğüm en meraklı tiplerdi. Aralarında konuşuyorlar ve konuşmalarını anlamamış olmama rağmen benim hakkımda pek de hayırlı şeyler söylemediklerini düşünüyordum.

Başlarında kirli beyaz sarıkları, bol şalvarları ve bazısı simsiyah bazısı inadına bembeyaz sakalları ile kocaman olmuş gözleriyle üzerime nefret kusar gibi bakıyorlar, sanmıyorum ama belki birkaçı benim hakkımda üzülüyor olabilirdi, onların günahını almayayım, kim bilir ne anlamsızlıkları dillendiriyorlardı. Bulunduğum yerden bile hissedebiliyordum.

Kötü enerjiler hissedilmeyecek kadar zayıf değiller, iyilerinden daha güçlü yansıyorlar insana.

Askerlerin arasında paketlenmiş bir halde yürümeye çalışırken, içinde bulunduğum halin hiçbir zaman bitmeyeceğini, belki de bu durumdan çok daha beterlerini yaşayacağımı hayal ediyor, bilinmez bir biçimde yaşadığımız hayata lanet ediyordum. Dünya kötülükler yeri miydi? İyiliğin, güzelliğin hiç mi yeri yoktu acaba? İyi de bunları sorgularken ben, kastettiğim anlamda iyi biri miydim? Yoksa kötülüklerin ve kötülerin arasında kendime yer bulmaya çalışan biri mi?

İşte bunu bilebilmek şu an için asla mümkün değildi. Önce iyinin ne olduğunu öğrenmeliydim. Sonra da kötünün... Ya da öyle bir yerde durmalıydım ki, ne iyi ne de kötü bana hiç uğramamalıydı.

Beni bu duruma iten bir neden yok muydu? Zalim bir padişahın etkisi değil miydi beni delirten? Yalnızca beni mi? Benim gibi olan yüzlercesi, hatta binlercesi vardı ve bu durumdan eziyet görenler yalnızca dillerine hâkim olamayanlardı. Kimisi zindanlarda çürürken, kimisi de tımarhanenin yolunu öğrenmişti. Sanki şu yeryüzü ona mesken olacakmış gibi kendisini Yıldız'a hapsetmiş, muhafızlarını etrafına dizmiş, istihbaratçılarını da inanılmaz biçimde örgütlemişti. Belli ki halkından çok korkuyordu. Şimdi bu adam gerçekten iyi biri miydi? Böyle mi iyi olunuyordu?

Çevremi saran, beni vahşi bir hayvanı terbiye eder gibi çekip götüren askerlerle aslında ne sorunum olabilirdi ki? Onlar kendilerine verilen emri yerine getiriyorlardı. Emri asla sorgulayamayacaklarına göre yaptıklarının doğru olduğuna inandırılmışlardı. Ben, Sultan Abdülhamid-i Sani'nin düşmanıydım, ona mu-

haliftim, sultanın başının belasıydım, haindim, hatta fırsatını bulsam, padişahı koltuğundan etmek için bir saniye bile durmayacak, asla zaman yitirmeyecektim.

Ama ben kimseye tabi değildim ki. Ne Jön Türklerle alakam vardı ne de İttihatçılarla... Tamamıyla kendi başımaydım, yalnızdım, düşmanlığım kişiseldi. Beni ona karşı gelmeye kimse zorlamamıştı, bütün bunlar kişisel irademle oluşmuştu. Zaten ne İttihatçıları ne de Jön Türkleri kabullenebilmiştim. Abdülhamid-i Sani'yi sevmiyordum, sevmek zorunda da değildim.

Sürükleye sürükleye götürüyorlardı beni. Palmiye ağaçlarının gölgesinde komutanlar, deli hurma ağaçlarının bulunduğu yerde yüzleri örtülü kadınlar ve sürekli bir hareketliliğin yaşandığı bir karakol olduğu göze çarpan yerden sonra beni nereye götürecekler diye merak ettiğimi söylemem gerekiyor. Belki de askerlerin sevk edildiği ilk karakoldu burası. Etrafı kalın ve yüksek duvarlarla çevrilmişti. Ben vahşi bir hayvan gibi sürüklenerek sokulduğum bu binada ne olacağını, bana ne yapacaklarını düşünürken, başında ecnebi askerlerin kepi bulunan bir subayın karşılaması ile ilk şaşkınlığımı yaşadım diyebilirim.

Subay mavi gözlerini gözlerime dikerek bir süre öylece baktı. Hani neden bunu böyle bağladınız der gibiydi bakışı. Ama iri yarı, boylu poslu biri olmam belki de zorla ele geçirilmiş olmamı da göz önüne alarak, benim bu halde karakola getirilmemin daha uygun olacağını düşünmüş olmalı ki, askerlere bağırdı.

"Bunu odama götürün! Onu sorguya çekmek istiyorum!"

Askerler ite kaka merdivenleri çıkardılar, ayağımın altındaki beyaz parlak mermerden yapılmış basamakları çıkarken tamamıyla yabancı bir yerde olmamın bilinci içindeydim. Burası da Osmanlı toprağıydı ama Osmanlı'dan daha çok artık bir yabancı toprağı gibi görünüyordu gözüme. Tavanı oldukça yüksek odaya girdiğimiz zaman, bir karakolda ne varsa, masa ve sandalyeler, komutanın oturduğu arkalığı yüksek bir koltuk, masasının üzerinde divit, hokka ve kâğıtlar hemen göze çarpan ayrıntılardı. Ayrıca arkalığı yüksek koltuğun üstünde duvara iliştirilmiş bir portre vardı, elbette bildiniz: bu padişah efendimizin boydan bir portresiydi. Uzun yıllar önce buraya konmuş olduğunu anlamamak için kör olmak gerekirdi, zira portredeki padişah gençti. Pencereden vuran ışık olmasa, camın üzerindeki tozlar o kadar belirgin olmayacaktı ama odaya girer girmez tozlu camı fark etmiştim. Ayağımın altındaki tahtanın rengi kaybolmuş, köhneleşmiş ve siyaha çalar bir hale gelmişti. Sürekli dolaşılan yerleri aşınmıştı.

Askerler ve askerlerin başındaki komutanları odada ayakta beklediler. Beni ortalarına alan askerler tetikte ve dikkatliydiler, ellerinden bir kez daha kaçırmak istemedikleri ve aynı tecrübeyi yaşamamak istedikleri için gözleri fıldır fıldır çevremde dönüp duruyorlardı. Bir süre sonra kapı gıcırdayarak açıldı, biraz önce dışarıda mermer basamakların başında askerlere emir veren ecnebi giyimini andıran kıyafeti ile dikkatimi çeken subay girdi içeriye. Girer girmez de, yanıma yaklaştı.

"Çözün bu adamı!" diye yükseltti sesini. "Bu kadar sıkı bağlamanızı anlayamıyorum."

Tabii anlayamazdı. Beni kendisi yakalamamıştı ki. Zavallı askerlerin beni yakalamaya çalışırlarken yaşadıklarını bilmediği için kolayca emir verebiliyordu.

"Ama efendim!" diye kekeledi askerlerin başındaki komutan. "Çok tehlikeli ve elimizden balık gibi sıyrılıp kaçıyor. Eğer çözersek, yeniden kaçmaya kalkışmayacağını bilemeyiz."

"Buradan kaçamaz, merak etmeyin!" diye karşılık verdi subay. "Her yer asker dolu. Biri çeker vurur ve bu adam pisi pisine gider. O kadar aptal birine benzemiyor."

İçimden hele bir çözün de o zaman görürsün pisi pisine gitmeyi diye geçirdim. Bu kez kaçarsam beni asla yakalayamayacaksınız. İçimden geçirdiğimi benden başka kimse duymamıştı tabii. Bu, benimle Allah'ım arasındaki bir şeydi. Bu kez Allah'ım da yardım ederse ki daha önce yardım ettiğini sandığım halde, yanılmıştım. İşte o zaman beni yakalamak için çok uğraşacaklardı.

Subay ağır basmıştı. Bedenimde kalın ve kırmızı izler bırakmış olan urganı askerler bile çözmekte zorlanırlarken, ben rahatlamanın bana verdiği bir tuhaf enerji ile subaya dikmiştim gözlerimi.

"Sana verilen bir ceza var," dedi subay. "Razı olacaksın arkadaşım. Nereye kadar kaçacaksın ki! Elbet cezanı çekeceksin. Herkes hata yapıyor ve cezasına katlanıyor. Sen de katlanacaksın. Bu işten kurtuluş yok. Çek cezanı, kurtul. Bizi de gereksiz yere uğraştırma..."

Subay doğru söylüyordu belki ama ben hiçbir şey yapmamıştım. Babamı kuşçubaşı görevinden alan pa-

dişaha kızma hakkımın olduğuna inanıyordum. Sultan Abdülaziz de bir Osmanlı padişahıydı ve babam Mustafa Nuri Efendi'yi kuşçubaşı göreviyle saraya almıştı, padişahın kuşlarının bakımıyla uğraşıyordu. Ne olmuştu da, şimdiki padişah onu almıştı bu görevden. Zaten kızgınlığımın nedeni bu değil miydi? Bir de bizim Çerkez ağalar ve paşalar padişahın Çerkezlere aşırı kin beslediğini söyleyip durmuşlardı. Bu da beni ateşleyen başka bir bakış açısı olmuştu. Oysa Osmanlı toplumu çok karışık bir toplumdu. Yalnızca biz yoktuk ki. Her milletten insanı barındırıyordu ve bu milletlerin arasında en masumları Türk olanlardı, Yörük Türkmenlerdi, dağlarda ve köylerde yaşıyorlardı. Biz yine onlara göre daha iyi durumdaydık. Dağınık değildik. Birbirimize bağlıydık.

Subay ellerimin, kollarımın bağlardan kurtulduğunu görünce bana daha bir şefkatli baktı.

"Böyle daha iyi değil mi?" dedi. "Yazık adama yahu!"

Tabii başta ben, sonra da etrafımdaki askerler subayın söylediklerine şaşırmadan yapamadık. Herif yoksa benimle dalga mı geçiyordu? Ya da bir tezgâh peşinde miydi? Benden ebediyen kurtulmak da isteyebilirdi. Ellerimi kollarımı çözdürür, sonra sanki bir gaflete düşmüş gibi benimle ilgilenmez, hatta askerleri de oyalar, meşgul eder, benim oradan kaçmamı ister, oysa daha önce tedbirini almıştır. Askerlerden birine bir göz kırpar ve dağ gibi beni, yere sererlerdi. Bunu yapmak istediğini tam olarak anlayamamıştım ama yine de dikkatli olmam konusunda içimden bir ses beni uyardı.

"Bakın kaçıyor mu adam yahu?" diye yükseltti sesini. "Sizler bir adamı nasıl yakalayacağınızı bilmiyorsunuz. Hep kaba kuvvet, hep barbarlık... Her işin bir usturubu vardır. Bunu bildiğinizi biliyorum ama bu tarzı nasıl kullanacağınızı bilmiyorsunuz. Kaba kuvvete başvuruyorsunuz. Ne demek zavallı bir adamı kalın urganlarla sıkı sıkı bağlamak! Adamın kanı damarlarında isyan etmiş..."

Subay, babacan bir tavır takınmıştı. Askerler başlarını eğmişler, onun ne emir vereceğini duymak ister gibi tetikte bekliyorlardı. Sanki benim safımdaydı da birlikte hareket ediyorduk. Bana öyle hissettirmeye çalışır bir hali vardı. Ağzı hiç durmuyordu. Kelimelerinin birinin ardına bir başka sevecen kelimeyi takıyor, beni anlamaya çalışıyordu.

"Şimdi bu delikanlı bana neden kaçtığını anlatacak ve biz de onu can kulağıyla dinleyeceğiz," dedi. "Bu genç adam mert ve düzgün birine benziyor. Hata yapacak biri değil."

Şimdi ona anlatmamı mı bekliyordu? Ne anlatacaktım ki?

"Evet, genç adam, seni dinliyorum," dedi. "Hapishaneden kaçma sebebini duymak için çok sayıda kulak var burada. Hepsi de bilmek istiyor, inan çok merak ediyorlar. Niçin diğerleri kaçmak için kendilerini tehlikeye atmıyorlar da, sen atıyorsun? Vurulmayı bile göze alıp kaçıyorsun? Hapishaneden kaçanları vurduğumuzu hiç mi duymadın?"

"Ben kapalı yerde çok fazla kalamıyorum," diye cevap verdim. "İçim daralıyor, fena oluyorum. Fırsat kolluyorum. Fırsatı yakalayınca da kendimi dışarıya atıyorum."

"Kendini dışarıya atıyorsun demek!" dedi şaşırmış gibi bir tavır takınarak. "Seni yine hapishaneye göndereceğiz, yine kaçacak mısın bakalım?"

"Neden olmasın?" diye karşılık verdim. "İlk fırsatta yine..."

"Allah... Allah..." diye başını salladı subay. "Demek kaçacaksın? Ya sen delirdin mi? Nereye kadar kaçacaksın ki? Önünde sonunda yakayı ele verir ve hakkında hüküm infaz edilir. İnatçılığının kimseye yararı olmaz."

"Suçum ne ki?" diye mırıldandım.

"Arkadaşlar suçu neymiş bilen var mı?" diye yükseltti sesini. "Kim söyleyecek?"

Önüne rahlelerini çekmiş medrese öğrencileri gibi parmak kaldırdı askerler. Subay başını oynatarak birini işaret etti.

"Sen söyle bakalım!" dedi. "Seni dinliyorum."

Asker yutkundu. Koskoca bir komutanın önünde konuşmak zor olsa gerekti.

"Şeyy... Efendim!" diye kekeledi. "Padişahımız Efendimiz hakkında her yerde ileri geri konuşmuş ve hakaret etmiş bu haddini bilmez. Padişahımız bunların zindana kapatılmasını emir buyurmuş..."

Subay bu durumu ilk kez duyuyormuş gibi baktı.

"Demek sen Padişahımız Efendimize küfrettin öyle mi?" dedi sertçe. "Ya dua et de boynunu vurdurmamış. Beterin beteri var, biliyorsun."

Subayın konuşması alay eder gibi geldi, sanki kendisi de padişaha olur olmaz söylenen birisiydi. Umursamaz bir havada yanıma yaklaştı.

"Şimdi Hicaz Valisi Ahmet Ragıp Paşa'dan bir telgraf bekliyorum," dedi. "Senin hapishaneden kaçtığın ona duyurulmuş. Padişahımız da haber almış, nasıl olduysa! Durumu bizzat takip ettiğini söylemiş. Bakalım neler olacak, göreceğiz..."

Uslu bir çocuk gibi bekledim askerlerin arasında. Subay kâh önümdeki koltuğa kâh oradan kalktı, masasının ardındaki yüksek arkalıklı koltuğa oturdu, zaman geçmek bilmiyor, gelmesi gereken telgraf geciktikçe gecikiyordu.

"Ya birazdan hava kararacak," diye sızlandı subay. Önündeki kâğıtları düzeltti, yazı yazacakmış gibi diviti aldı eline, hokkanın içine batırdı, sonra yine yerine koydu.

Oturduğu yüksek arkalıklı koltuktan kalktı, yanımıza doğru geldi.

"Havanın kararmasını ne diye beklerler ki?" diye söylendi. "O çölde üstelik karanlıkta mahkûm sevk etmenin kolay olduğunu mu sanıyorlar? Acaba kendileri bir kez olsun mahkûm yakalamış ya da sevk etmişler mi Allah aşkına?"

Subayın sızlanması telgrafı getiren askerin kapıyı çalıp içeriye girmesiyle son bulmuş, elindeki kâğıdı okuduktan sonra bana dönerek:

"Hadi gözün aydın genç adam!" dedi. "Hicaz Valisi Ahmet Ragıp Paşa, seni Cihad Kalesi zindanına uygun görmüş. Seni şimdi oraya sevk edeceğiz. Tabii yanında ben de olacağım, korkma! Yolda eşkıyalarla karşılaşabiliriz ama seni onlardan ben koruyacağım."

Subayın alaycı konuşması canımı çok sıkmıştı ama ellerindeydim, bir şey yapmak istemiyordum.

Sessiz kalmak, dişlerimi sıkmak daha uygundu şu an için. Ama bir fırsat bulduğum zaman bunların hesabını sormaktan da asla vazgeçmeyecektim. Benim ne kadar kinci bir adam olduğumu o zaman öğreneceklerdi.

Telgraf kâğıdını, giysisinin göğüs cebine yerleştirdikten sonra askerlere seslendi.

"Hadi bakalım, hazırlanın! Bu mahkûmu Cihad Kalesi'ne yerleştirip geleceğiz. Paşamızın emridir. İtiraz istemem..."

Sanki itiraz edecek olan vardı. Kuzu kuzu gelecekler, asla bitmek bilmeyen askerlik görevlerini yerine getireceklerdi. Subayın o alaycı tavrı artık canımı sıkmaya başlamıştı. İçim içime sığmıyordu ama yine de içimden bir şey yapmak gelmiyordu.

Bir süre daha sessizliğimi korumaktan yanaydım.

Hava kararmadan yola koyulduk. Bulunduğumuz yerden Cihad Kalesi'ne üç saatlik bir mesafe olduğunu söylemişti askerler. Şimdi yola çıksak, yatsı ezanından kısa bir zaman sonra orada olacaktık.

Önce Cihad Kalesi Zindanı Sonra Taif

Evet, çok doğruydu bu. Özgürlüğüm çok kısa sürmüştü ve ben yine ellerine düşmüştüm. Beni getirip teslim ettiklerinde, kale komutanı benden daha kısa boylu bir adam olmasına rağmen sanki bana tepeden bakar bir duruma bürünmüştü. Yine boynumu bükmüş, yine fırsat kollamaya karar vermiştim.

"Nerede bela var, gelir beni bulur!" diye söylendi. "Ama ben bunları yola getirmesini bilirim, merak etmeyin! Elimden kurtulamaz. Demek kaçıyor ha, yahu benden kaçılır mı? Bir tek yolu var kaçmanın. O da imamın kayığına binersen olur bu. Yoksa imkânsız... İmamlara da bir şey diyemediğim içindir. Onlara aşırı saygım vardır."

Bunları söylerken hep gözümün içine bakıp durdu.

Zindana tıkıldığım ilk gün zaten hava iyice kararmış olduğu için hücrenin içindeki karanlığın beni etkilemediğini söylemek istiyorum. Zindanın küçücük bir penceresi vardı ve ben oradan dışarıya baktım. Çöl uzanıyordu önümde ve en az zindan kadar karanlıktı o da. Dağ tepeciklerini gündüz gözüyle seyrettiğim zaman muhteşem olduğunu gördüm ve o tepecikler-

de yürümeyi arzuladım. Tabii bu bana ne zaman müyesser olacaktı bilmiyorum ama artık günleri bile hatırlayamıyor, zamanın nasıl geçtiğini bilemiyordum. Pencereden dışarıya sık sık bakıyor, oradan yine kaçma planları yapıyordum.

Zindanı bir baştan bir başa dolanırken aklıma o küçük pencerenin demirini kesmek geldi ama bunu nasıl yapacağımı bilmiyordum. İşte o anda, yerde bir metal parçası buldum. Sert ve sağlam bir şeye benziyordu. Ya bir kılıçtan kopmuştu ya da biri düşürmüştü. Gerçi pencerenin demirine sürtmekle pek bir işe yaramayacak gibi görünüyordu ama denemek hiçbir zaman bir şey kaybettirmezdi. Nitekim demiri demire sürttükçe, pencere demirlerinin oldukça çürümüş ve işe yaramaz olduğunu fark ettim. Kısa bir süre sonra pencere demirinin bir parçası kopmuş ve elimde kalmıştı. Biraz daha gayret gösterdikten sonra tamamıyla söküldü. Önemli olan oradan bedenimi dışarıya sarkıtabilmekti. Önce başımı çıkarıp baktım, kalenin surlarının bir ucu çöle açılıyordu. En kötü yanı da zindanın olduğu yerle zemin arasında epey yükseklik vardı. Bu mesafeden yere inmek beni oldukça zorlayacaktı.

Denemek her şeyin başıdır. Denemeden hiçbir konunun nasıl biteceğini bilemezsin, bu yüzden pencereden aşağıya sarkmak ve ne kadar yüksek olursa olsun yere atlamam gerekiyordu. Sonucunda ölüm bile olsa yapmak zorundaydım. Ama bedenimin pencereden geçip geçmeyeceğinden emin değildim. Başımı, açtığım pencereden geçirdikten sonra sağ omzumu zorladım geçirmek için. O kadar kolay değildi, Allah beni iri kıyım yaratmıştı, bedenimin buradan geçmesi

asla mümkün görünmüyordu. İşte o anda aklıma bir fikir geldi. Uygulamakla uygulamamak arasında gittim geldim. Uygulamakla ne kaybederdim ki?

Her gün bir hapishane görevlisi zindanın kapısındaki gözetleme deliğinden içeriye bakıyor, beni içeride miyim diye kontrol ediyordu. Gözetleme yerinden bakılınca pencere de görünüyordu. Gece karanlıkta görülmesi mümkün olmasa da gündüz mutlaka pencere demirlerinin olmadığını fark edeceklerdi. Kaçtığımı düşünecek ve zindanın kapısını açıp içeriye bakmak isteyeceklerdi. İşte aradığım fırsat da bu olacaktı o zaman. Gardiyanın işini bitirmem çok da zor olmayacaktı. Yalnızca onun bu durumu fark etmesi için dua etmeliydim.

Planım işe yaramıştı. Gardiyan kapının gözetleme deliğini açıp bakınca beni görememiş ve Arapça bağırmaya başlamıştı. Tabii bu hiç de hayra alamet değildi. Diğer gardiyanları da başıma toplarsa benim kaçma planım suya düşebilirdi. Arapça bağırıyor, yardım istiyor, zindandaki anormalliği duyurmaya çalışıyordu ama şans benden yanaydı, hiç kimse ona yardıma gelemiyordu. Ya da yaptıkları işten ötürü çok meşguldüler. Kim bilir...

Cesaret burada devreye giriyordu. Ya da şaşkınlık... O da ya şaşkınlıktan ya da kendisini korkusuz sandığından ötürü gafilce bir işe kalkıştı, zindanın kapısını açmak zorunda kaldı. Sanırım o anda pencerenin demirlerinin de olmadığını fark etmiş olmalıydı.

Koca demir kapı açılırken yağsızlıktan menteşeleri gıcırtıyla ses verdi dışarıya. Bu benim hazır ol işaretim olmuştu aynı zamanda. Arapça 'la recül... la recül...' diye bağırarak zindana daldı ama dalmasıyla

birlikte benden aldığı darbe ile duvarın dibine yığılıp kaldı. Tam kapıdan çıkmak üzereydim ki, göbeği yere sarkmış, kafasında bir tutam saçı olan ablak yüzlü bir gardiyanla karşı karşıya geldim. Neredeyse çarpışıyorduk, ben ondan daha atik davranıp hayalarına sert bir tekme indirdim. Sanki tekmeyi epeydir bekliyormuş gibi böğürdü, kalın parmaklı elleriyle hayasını avuçladı ve böğürmeye, inlemeye devam etti. Tabii bu arada iki büklüm olmuş ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Yüzüne gelen diz darbesini de hiç beklemediğine eminim. Bu kez ellerini hayasından çekip yüzüne kapadı ama kaparken bir diğer tekmemin karın boşluğuna geleceğini ve nefesini keseceğini hesap edememiş olmalıydı.

Böğürerek yere yıkıldı, düştüğü yerden bir toz bulutu havalandı. Çok geniş bir yer kaplamıştı yerde. Kollarını açmış, ayaklarını havaya dikmiş bir biçimde olduğu yerde kımıldamadan öylece kaldı. Yanakları yere sarkarken, acı ile büyüyen gözleri alnına doğru kaymıştı. Ablak yüzünü çenesindeki bir tutam sakal çok da güzelleştirmemişti işin aslına bakılırsa.

Şimdi de buradan kaçmak kalıyordu, adımımı basamaklara attığım zaman, kale kumandanının söyledikleri geldi aklıma. Buradan güya kaçamayacağımı söylemişti, ama ben hazırdım. Bulduğum ilk aralıktan kendimi çölün kumuna bırakacaktım. Tabii kalenin kıyılarını tuzaklamış olabilecekleri hiç aklıma gelmemişti. Ormanda ayı yakalamak için kullanılan faklar kurmuşlardı kale surları boyunca. Ben kendimi attığım anda bunlardan biri zembereğinden boşandı, zira tam da üstüne basmıştım. Sağ ayağımı yakaladı bir anda. Fakın keskin dişleri çok kötü batmıştı derime.

Açmak ve kendimi kurtarmak için uğraştım ama ne yazık ki başaramadım. Zaten o anda etrafımı askerler birden sarmış ve silahlarını üzerime doğrultmuşlardı.

Beni yaka paça yine zindana koydular ama bu kez penceresi olmayan bir yerdi ve öncekinden daha karanlıktı, gündüz bile. Kapısı da daha kalın ve demirdi. Şimdi çok kötü günler yine beni bekliyordu. Çünkü benden dayak yiyen o koca cüsseli gardiyanı benim başıma vermişti kale kumandanı. Hapisten kaçma teşebbüsüm, tabii aynı anda Hicaz Valisi Ahmet Ragıp Paşa'ya bildirilmiş, o da benim Taif'e götürülmemi istemişti. Yeni konulduğum zindanda ancak bir hafta kadar kaldım. Sonra da yanıma bir müfreze verip beni Taif'e sevk ettiler.

Ha oradaki bir hafta mı? Çok berbattı. Her gün üç gardiyan zindana girip beni bir güzel benzetiyorlar, duvardan duvara çarpıyorlardı. Her vuruşlarında daha da güçlendiğimi düşünüyordum. Hele o koca cüsseli gardiyan vurdukça onu daha da kızıştırmak için hiç acımadığını, darbelerinin yetersiz kaldığını ima ediyordum. O da anlıyor ve bir dahaki sefere daha acımasız vuruyordu. Bir hafta kadar sonra yola çıktığımız zaman ardımdan müstehzi bir eda ile bakıyor, senden bana vurduklarının acısını çıkardım diyordu âdeta.

Taif'e geldiğimiz zaman ayaklarıma halka demirler ve zincirler bağlandı. Zincirlerin ucu dev hurma ağaçlarının gövdelerinden kesilmiş kütüklere çakılıydı. Bunun adına tomruğa bağlanma cezası diyorlardı. Buradaki çilem yedi ay kadar sürdü. Yedi ay boyunca o tomruğa bağlı kaldım. Ayaklarımdaki demir halkalara bağlı zincirler epeyce uzundu bereket versin de, tuvalete ve yemek yemeğe üstü kapalı bir alana değin

gidebiliyordum. Yedi ay boyunca bu eziyete katlanmak benim için ne kadar zor olduğunu anladığınızı umuyorum. Tabii geçen tüm zamanlarda aklımda ve hayalimde bir tek kişi vardı ve bu bana inanılmaz bir dayanma gücü veriyordu. Gülnihal'e yeniden kavuşma ve onu dünya gözüyle bir kez daha görme düşüncesi... Aslında, çok fazla bir zaman geçirmemiştik birlikte ama onun güzelliği benim aklımda yer edecek kadar bir etki yapmıştı. Ve bu etki beni öldürecekti. Tabii bir daha onu gördüğümde neyle karşılaşacağımı bilmiyordum.

Belki o bir yuva kurma telaşına kapılmıştı. Benimkisi tamamıyla karşılıksız bir sevgiydi, nedenini bilmiyorum ama beni ona bağlayan muazzam bir bağ vardı. Beni bunca şeyden sonra hayata bağlayan yüce Tanrı'nın karşıma çıkardığı bu güzellik olmalıydı. Belki de bunu bana bilerek yapmış, varlığını duyurmak istemişti. Kaybolup gittiğimiz dünya işlerinde farkıma var demek istemişti. Acaba ben bunun gerçekten farkında mıydım? Neden bir adama takmıştım kafamı? O devleti yöneten biriydi. Her yaptığı işin mükemmel olmasını bekleyemezdim ondan. Düşmanları vardı, onu bulunduğu makamdan alaşağı etmek için fırsat kollayan bir sürü maceraperest, her an ne yapacakları belli olmayan onlarca kötü niyetli adam, belki de onun çevresinde dolanıp duruyordu. Yalnızca onlar da değildi üstelik. İngilizler, Yahudiler devletin dibine darı ekmek için planlar kuruyorlar, padişahı alt etmeye çalışıyorlardı. Tüm bunlarla mücadele ederken, benim kişisel dertlerimin de olması oldukça doğal karşılanmalıydı.

Şu geçen zamanda çok şey öğrenmiştim. En azından yedi aydan beri bağlı olduğum tomruk beni iyice eğitmiş, bir biçime sokmuştu. Tomruğa bağlı olduğum avluda bir hareketlenmenin olduğu gün, çevreme biraz olsun dikkat etmem gerekirdi ama benim aklımın başında olduğunu bile söylemem asla mümkün değildi.

Omuz başı ve göğsü yıldızlarla ve madalyalarla dolu, sakallarının alt kısmı beyazlamış biri, yanında kalabalık bir grupla beni gösterip bir şeyler konuştuklarında hakkımda bazı kararlar alındığını anlamakta gecikmedim. Daha sonra o adamın Hicaz Valisi Ahmet Ragıp Paşa olduğunu öğrendim. Bana dikkatli ve sertçe bakarak konuşmuştu. Bulunduğum yerden ne konuştuklarını anlayamamıştım ama ertesi günü tomruğa bağlamış oldukları bağlarımdan kurtulmuş ve Medine'ye yollanma kararı alınmıştı. Vali Ahmet Ragıp Paşa'nın yanındaki adamı bir yerden gözüm ısırıyordu ama nereden? Bir türlü çıkaramıyordum. Aramızda epeyce bir mesafe olduğu için yüzünü de çok net seçemiyordum.

Beyaz kırçıllı bir deve ve beş askerden oluşan bir kafile ile Medine'ye doğru yola çıktık. Ayağımızın altında ezilen kumlar, o kadar sıcaktı ki bir zamanlar bu topraklar üzerinde Peygamberimiz aleyhissalâtu vesselâm ve arkadaşları güzide sahabeler yaşamışlardı. Tabii aklıma gelen Mekke'den Medine'ye hicret edişi geldi efendimizin. O da bu sıcak iklimin acısına katlandı diye geçirdim içimden ve tuhaf bir biçimde bir dayanma gücü geldi içime. Ellerimi ve ayaklarımı sıkıca bağladıkları için alnımdan akan teri silerken çok zorlanıyordum. Bazen bir vahada mola verme ihtiyacı hissettiğimiz zaman, askerler ihtiyaç gidermemi

sağlamak için iplerimden beni kurtarıyorlar ama işim biter bitmez hemen yeniden bağlıyorlardı. Aldıkları talimat gereği beni gözlerinin önünden ayırmıyorlardı. Oysa ben bu geçen süreç içinde uslu bir çocuk gibi olmuştum. Bir köşede oturuyor ve askerlere bakıyordum, çoğu zamanda dalıp gidiyordum, gözlerim kumların üzerinden havaya doğru yükselen sıcak hava dalgasını seyrederken. Bu yolculuğumda askerler de bana yeterince saygılı davranıyorlar, ellerimin ve ayaklarımın bağlanmasını bir yana bırakırsak, öyle çok itip kakmıyorlardı. Ama bir ara komutan olarak kafilenin başına verilen subay gözlerini dikip baktı yüzüme.

"Asi olmasaydın, bunlar başımıza gelmeyecekti," dedi. "İnsan neden macera arar ki?"

Bana bakıp konuşmuştu ama ben hiç üzerime alınmadığım gibi ona cevap bile vermeye çalışmadım. Tabii bu durum onu kızdırmış olmalıydı. Yüzüme daha dik bakarak, ileri geri konuşmaya başladı. Yoksa benim sabrımı mı deniyordu?

"Padişahımız Efendimize kim karşı gelirse, başına gelecekleri düşünsün!" diye devam etti. "Anasından emdiği sütü burnundan getireceğiz. İşte şimdi olduğun gibi sümsük biri olup çıkacaksın."

"Benimle birlikte siz de eziyet çekeceksiniz," diye karşılık verdim. "Hadi ben padişaha karşı geldim diyelim, ya siz? Siz de benim gibi aynı kızgın çölde seyahat ediyorsunuz. Benim yaşadıklarımın aynını yaşıyorsunuz."

"Ama bizim elimiz kolumuz bağlı değil," dedi. "Biz istediğimiz zaman istediğimiz yeri kaşıyoruz."

Adam çok haklıydı. Çölde öyle sinekler vardı ki, kondukları yeri yakıyorlardı ve acı duyuyordunuz. Yanan yeri kaşımazsanız, çok berbat bir acı duymanız dayanılmaz oluyordu. Elleriniz bağlı olduğu için, acıyan noktaya hemen ulaşmanız mümkün olmadığı için çaresiz kalıyordunuz. Herhalde benim bazı hareketlerimi fark etmiş, belki de çektiğim acıyı yüzümden okumuş olmalıydı.

Subaya ne diyeceğimi bilemedim. Kabalık yapmak da içimden gelmedi. Ama yine de dayanamadım, söylenmeye başladım.

"Bir kurtulayım, siz kaşınmayı o zaman göreceksiniz," diye homurdandım. "Nereniz kaşınıyorsa, kaşımaya oradan başlayacağım. Bakalım o zaman ne yapacaksınız?"

Olduğu yerden fırlayıp kalktı çevresindeki askerlerin üzerine çöl kumundan saçarak.

"Sen kimi kaşıyorsun adi herif!" deyip üzerime çullandı. Ben bir şey yapmak ya da ona karşılık vermek niyetinde değildim. Askerler, hadlerini aşıp subaya engel olmaya çalıştılar. İçlerinden biri subayın kolundan sertçe asılmıştı.

"Bırakın kumandanım!" diye bağırdı. "Değmez bu adam için..."

"Bırak beni!" diye sesini yükseltti subay. "Sen ne hakla bana engel olmaya çalışıyorsun? İşine bak sen!"

Zavallı asker ne diyeceğini bilemedi. Hemen subayın kolunu bıraktı, başını eğdi ve özür diledi. Çöl rüzgârı kum tanelerini etrafa dağıtırken subayın da kızgınlığı geçmiş olmalıydı. Kafiledekilerden biri kılavuzdu ve kafileler çölde seyahat ederken kılavuz olmadan asla yola çıkmıyorlardı. Kılavuz huzursuz görünüyordu.

"Efendim, belki zamanı değil ama..." diye mırıldandı. "Sizi bu eşkıyanın ne kadar kızdırmış olduğunu görüyorum, yine de söylemem gerekiyor. Çok yakında bir kum fırtınası çıkacak. Buradan kıpırdayamayız. Yoksa fırtınada birbirimizi kaybedebiliriz."

Subay, hiddetli bir biçimde yüzüne baktı kılavuzun.

"Benden ne yapmamı istiyorsun peki?" diye sordu. "Kıpırdamayalım derken..."

"Çadırları burada kurup fırtınanın geçmesini beklemeliyiz efendim," diye konuştu kılavuz. "Dediğim gibi efendim. Yoksa kayboluruz ve bu koskoca çölde birbirimizi asla bulamayız."

"O zaman acele edelim!" diye telaşlandı subay. "Hayvanları ne yapacağız?"

"Onlar için de büyük bir çadır kuracağız," dedi kılavuz. "Hepimiz çadırlarda saklanacağız."

Birden kafile ayaklandı ve çadır kurmaya başladılar. Kılavuzun söylediği doğruydu. Sanırım o bu işte oldukça tecrübeliydi, belki de yüzlerce kez çölde seyahat etmiş, çölün dilinden anlayan biriydi. Uzaklardan dönerek gelen kumlar, insanın yüzüne çarptıkça acıtıyordu. Kumların tepelerine bakarak ne zaman ne olacağını anlamak farklı bir tecrübeydi doğrusu. Kum tepelerindeki eşsiz manzaranın zaman zaman bozulduğunu ve bu harika görüntünün yerini alan bir kum fırtınasının korkunçluğunu belki de çoğu yolculuklarında yaşamıştı.

Anadolu'nun bağrından kopup gelmiş benim gibi birinin çöl hakkında hiçbir bilgisinin olmadığını umarım anlamış olmalısınız. Buradan kaçmak gibi bir

yanlışlık içine girmem asla doğru olmazdı ama yine de ilk fırsatı yakaladığım zaman kaçmak vazgeçilmez bir yol olacaktı benim için. Belki de kılavuzun sözünü ettiği kum fırtınası en uygun zaman olacaktı kaçmak için. Yine de içimde bir tuhaf korku ilk kez beni derin derin düşündürdü. Bilmediğim bir yerde nereye kaçacaktım?

Askerlerden biri yanıma geldi. Elinde bir beyaz bez parçası vardı, bana uzattı.

"Şunu al! Yüzünü güzelce sar!" dedi. "Birazdan kum fırtınası başladığında soluk bile alamayacaksın."

Dediğini yapmak zorundaydım. Daha şimdiden ağzıma burnuma kum dolmaya başlamıştı. Bez parçasını sardım ve bir köşede beklemeye başladım. Ellerimi serbest bırakmışlardı ama ayaklarım kalın bir iple bağlıydı. Hatta o anda onların aptalca bir şey yapmış olduklarını bile düşündüm. Kum fırtınası başladığı zaman, boş kalan ellerimi kullanarak ayaklarımı çözmek hiç de zor değildi. Bunu hiç mi düşünememişlerdi acaba? Ama öyle değildi tabii. Elbette düşünmüşlerdi ama açıkta kalamayacağımı da akıllarına getirmişlerdi. Askerlerden biri benim koluma girip seke seke de olsa çadırın birine soktu.

"Burada kal! Yanlış bir şey yapmaya kalkma! Silahım sana doğrulmuş olacak," dedi. Dediği anda da yanımızda kafilenin subayı göründü.

"Kaçmaya kalkarsa hiç acıma bas tetiğe!" dedi. "Onunla uğraşamayız. Önce kendi canımızı garanti altına almalıyız."

Hiç şakaları yoktu anladığım kadarıyla.

Çok fazla zaman geçmedi ki bir anda rüzgâr oldukça şiddetlendi ve ardından çölün kumu savrulmaya başladı sağa sola. Çadırların üzerine kumun yığıldığını görebiliyordum. Herkes birbirine sokulmuştu ve korku dolu gözlerle olabilecekleri düşünüyorlardı. Çöl kumu tüm şiddetiyle bir yağmur gibi üzerimize yağıyordu sanki. Bir sağanak yağmurdan farkı yoktu.

Uzunca bir süre çadırda kalacağımız kesindi. Bizi buraya kadar taşıyan hayvanlar ne olmuştu acaba dışarıda? Onlar için kurulan çadırın içinde ne haldeydiler? Ama çölde yaşayanlar ve çöl hakkındaki bilgisi yadsınamaz olan kılavuz işini biliyor olmalıydı. Fırtına anında birden kararan yeryüzü yavaş yavaş ağarmaya başlayınca biraz ortalık sakinlemişti. Kılavuzun sesi duyuldu.

"Biraz daha sabredin arkadaşlar!" diye yükseltti sesini. "Az sonra fırtına dinecek. Yola devam edeceğiz."

Hava iyice aydınlanıp kararma kesilince, ortalık iyice sakinledi ve rüzgâr kesildi, kum fırtınası durdu. Hiç de normal bir şey değildi benim için. İlk kez yaşadığım bir durumdu. Ama çöle alışmış olanlar için aynısını söylemek anlamsızdı. Onlar bu hayatın sertliğini de yumuşaklığını da çok kereler tecrübe etmiş insanlardı.

Medine Beni Bekliyor

Çöldeki gözleri kör eden fırtına dindikten sonra kum yağmuru durmuş ve ortalık eski haline dönmüştü. Çadırlardan çıkmak için hamle yaptıklarında çadırların tamamıyla kuma batmış olduklarını gördüler ama askerler ve kılavuzumuz Arap hazırlıklı oldukları için, torbalarından çıkardıkları kürekler-le çadırların önünü açmaya başladılar. Onlar açtıkça, çadırların üstünden aşağıya kumlar dökülüyordu. Uzunca bir süre uğraştıktan sonra, beni de çekerek, tıpkı bir hayvanı çıkarır gibi çadırdan dışarıya çıkardılar. Sonra da askerlerden biri hayvanları kapattıkları çadıra koştu. O çadırın da durumu bizimkine benziyordu. Kumun altında kalmıştı. Bir süre de orada kum atmak zorunda kaldılar. Hayvanların çadırı da meydana çıktıktan sonra, hayvanları çadırdan dışarı çekip çıkardılar.

Kılavuz önden biz ardından ilerledik. Medine'ye çok fazla yolumuzun kalmadığını söyleyen kılavuz, sanki içimize su serpmişti. Yol boyunca suyu çok idareli kullanan kafilede, yalnızca benim değil, hepimizin dudakları çatlak çatlak olmuştu. Dudaklarımızın çatlaması bir yana, ağzımızın içi ta soluk borumuza

değin kurumuştu. Kum fırtınası, ardından susuzluk ve yorgunluk canımıza tak ettiği anda aklıma yine Resulü Ekrem Efendimiz düştü birden. Mekke'den Medine'ye Hazreti Ebubekir Efendimizle birlikte yalnız başlarına hicret etmişlerdi, üstelik peşlerinde Mekke müşrikleri de vardı. Onların çektiği sıkıntı aklıma gelince, bizimkinin bir şey olmadığını düşündüm. Kalabalıktık, kafilemizde bizi koruyacak her türlü eşya vardı. Askerlerin silahları da ellerindeydi. Bize herhangi bir saldırı olsa, kendimizi koruyabilirdik.

İşte böyle düşünürken, kum tepesinin ardından atlı adamlar çıktı birden. Yüzleri örtülü ve giysileri boldu bu adamların ve başlarındaki reisin Arapça olarak bağırdığını ve o anda anladığım kadarıyla bize saldırı emri verdiğini duydum. Tamam, Arapça bilmiyordum ama hareketlerden bunu anlamak mümkündü.

Kafilenin subayının sesi duyuldu.

"Arkadaşlar kendinizi koruyun! Bunlar çöl eşkıyaları, çok dikkatli olun!"

Askerlerden biri beni kum tepesinin ardında bir yere bırakmak için koluma girdi. O yana doğru beni sürüklemeye başladı.

"Burada dur! Sakın bir yere kıpırdama!" diyerek sesini yükseltti. "Kaçmayı aklına bir şey getirme, sonra pişman olursun."

"Beni çöz!" diye sertçe bağırdım. "Size yardım edeyim."

Asker yüzüme tuhafça baktı, ne yapacağını bilemedi. Devamlı emir almaya, emir almadan bir iş yapmaya pek alışık olmadıkları için kendi başına karar

veremeyecek durumda olduğunu anladım. Ona emir vermiştim beni çöz diyerek ama emir farklı bir ağızdan çıktığı için bocalamış ve şaşırmıştı. Kafilenin reisinin bu emri vermesi gerekiyordu.

"Çözemem," diye kestirip attı. "Kumandanıma ne derim sonra."

"Burada eşkıyaların beni öldürmelerini mi bekleyim?" dedim yine sertçe. "Bana da bir silah verin! Kendimi de savunurum, sizi de..."

Askerle hararetli hararetli konuştuğumu fark eden kafilenin reisi kumandan koşarak yanımıza geldi.

"Ne konuşuyorsunuz burada?" diye bağırdı. "Haydutlar saldırıya geçmek üzere. Adamlar atlarının üzerinden bile attıklarını vuruyorlar. Ne oyalanıyorsun?"

"Kumandanım bu mahkûm ellerini çözmemi ve kendisine bir silah vermemi istiyor," dedi asker. "Ne yapacağımı bilemedim."

Kumandan bir süre durdu. Yüzüme baktı dikkatlice. Yanlış bir şey yapıp yapmayacağımı düşünmüş olmalıydı.

"Tamam, dediğini yap! Bir de mavzer verin! Bizimle birlikte çarpışsın o zaman."

Belki de Medine'ye asla ulaşamayacaktık. Bu ikinci tehlikeydi yaşadığımız. Kum fırtınasından sonra, şimdi de haydutlar çıkmıştı karşımıza.

Subay akıllı bir adama benziyordu. Asker onun dediğini yaptı ve önce beni çözdü ardından bir silah verdi. Ama hâlâ tedirgin görünüyordu.

"Kaygılanma!" dedim. "Silahı size değil, haydutlara kullanacağım. Yoksa sizlerle birlikte beni de öldürecek bu eşkıyalar."

Kum tepesinin ardına siper aldım. Atının üzerinde bize doğru hızla gelen ilk Arap eşkıyayı bir atışta atından aşağıya indirdim. Ardından bir kez daha ateşledim elimdeki mavzeri. İkinci mermi sanırım göğsüne gelmişti, hemen orada cansız kaldı. Şimdi moralim biraz olsun düzelmişti. Arka arkaya ateş etmeye başladım. Her attığım mermi hedefiyle buluşuyordu. Kum tepesinin ardında duran ve beni yakından izleyen kumandanın da gözlerinin içi gülüyordu. Kendi askerlerinden daha başarılı ve keskin nişancı birinin kendilerine yardımcı olması onu mutlu etmişti.

Eşkıyalar birer birer toprağı öptükten sonra, tehlike geçince, kumandan yanıma geldi, elimdeki silahı istedi. Ona geri verdim. Yüzüme gülümseyerek baktı.

"İyi silah kullanıyorsun," dedi. "Böyle ateş etmeyi nerede öğrendin?"

"Ben askeriyeden ayrıldım," diye cevap verdim. "Sınıfın en iyi silah kullananı bendim."

"İyi bir iş başardın," dedi. "Eşkıyaları birer birer hakladın. Bize çok fazla iş bırakmadın. Sana teşekkür etmek bana şart oldu. Ama ne yazık ki sen bir mahkûmsun ve biz seni Medine'ye teslim etmek zorundayız. Şu andan itibaren bunu bil ki isteyerek yapmıyorum."

Kumandanın benden etkilendiğini görebiliyordum. Asker yine ellerimi bağlamak için urganı eline almış yanıma gelirken, askere seslendi.

"Bırak asker o ipi elinden!" dedi. "Bağlaman gerekmiyor. Bizim için aslanlar gibi çarpışan biri bağlanmayı hak etmiyor. O benim yanımda yürüyecek."

Yolda kumandanla konuşarak yürüdük. Ben ona geçmişte neler olduğunu anlattım. Beni can kulağıyla dinledi. Zaman zaman hak verdi, zaman zaman da yanlış yaptığımı yüzüme söyledi. Kafiledeki askerlerin gözleri bizim üzerimizdeydi. Belki de haklı olarak, birlikte yan yana yürüdüğümüz kumandana bir zarar veririm diye elleri tetikte olarak bizi izliyorlardı. Ama benim kumandana bir şey yapmak gibi bir niyetim olmadığını sonunda anlamışlardı. Yolda kumandanla iyice kaynaşmış ve birbirimizi çok yakından tanımıştık. Yüzbaşı Ahmet Bey adındaki bu kumandan daha sonra benim yanımda yer almaktan aşırı mutlu olacak biriydi.

Medine'nin şehir dışındaki hurma bahçeleri göründüğünde, şehrin çok yakında olduğunu anladım. Bundan sonra benim için yeni bir zindan hayatı başlıyordu. Daha mahkûmiyetim bitmemişti, çilem dolmamıştı.

Medine'ye girdiğimiz zaman, içim bir hoş olmuştu. Peygamberimizin hicret ettiği bu yerde olmak ama burada mahkûm olarak bulunmak içime oturmuştu. Bir ağırlık çökmüştü Medine topraklarına adım attığım andan itibaren. Zaten çok konuşmayan biriydim ama burada iyice sessizleşmiştim. Yollara gölgesi vuran hurma ağaçlarının altından bundan sonraki mahkûmiyetimi dolduracağım zindana doğru beni götürürlerken, Yüzbaşı Ahmet Bey yüzüme hüzünlü gözlerle bakıyordu.

"Sana iyice alışmıştım Eşref Bey," dedi titrek bir sesle. "Senin gibi cesur bir adamın kötülük yapabileceğini hiç düşünemiyorum. Padişah efendimize de neden tepki verdiğini anlayabilmiş değilim. Konuştuklarımızdan vardığım yargı, senin vatanını sevdiğin biri olduğundur. Belki de çoğumuzdan fazla bağlısın vatana. Seni tanıdığıma çok memnunum. Cezan bitince seninle yine görüşmek isterim."

Yüzbaşı Ahmet Bey, yeterince dürüst konuşmuştu ve çok samimiydi. Bense ona ne diyeceğimi bilemedim. Yüzüne baktım, başımı salladım. Daha ne kadar zindanlarda kalacağımı, bana ne kadar ceza kesildiğini bile bilmiyordum. Zaten ikide bir hapisten kaçmaya çalışmam, cezamı arttırdıkça arttırmıştı.

"Bir ihtiyacın olduğunda benim adımı ver Eşref Bey," dedi Yüzbaşı Ahmet. "Sanırım gardiyanlar insaflı davranırlar ve belki sana yardımcı olabilirim."

"Bana yardım edeceğim derken başına dert açmanı istemem," dedim. "Benim yüzümden üstlerinle aran bozulabilir. Hatta seni de benimle birlik addedip yargılayabilirler."

"Bir şey olmaz Eşref Bey," diye konuştu. "Sen yine de şansını bir dene!"

Bundan sonraki zamanımı geçireceğim hapishanenin kapısında beni teslim ettikleri zaman, bir süre yüzüme baktı Yüzbaşı Ahmet Bey.

"Allah kurtarsın dostum!" diye mırıldandı. Ama o kadar yavaş konuşmuştu ki, sanki orada bulunanların duymasını istememişti. Beni teslim ettikten sonra geri döndüler, hapishanenin askerleriyle birlikte zindana doğru yürüdük. Kocaman taş yapının önünde bizi bir

kumandan karşıladı. Pos bıyıklı, kara sakallı kocaman kellesi olan bir adamdı. Kulakları o kadar büyüktü ki, ilk bakışta görünen ve dikkati çeken yeri orasıydı. İçimde tuhaf bir hüzün vardı o anda. Ayrılık desem değildi, ayrılık denen illete çoktan alışmıştım. İçimdeki o acıyı anlamam uzun zamanımı almadı. Yüreğimde yanan ateşin nedeni Gülnihal'di. Ona nasıl olmuştu da bu denli bağlanmış hissediyordum. Ondan bu kadar uzakta olmak beni kahrediyordu. Şeytanın sözünü çok fazla dinlemezdim ama yine de arada sırada ona uyduğum oluyordu. Şimdi kafamın içinde dolaşıp duruyor, hapishaneden kaçmamı söylüyordu bana. Kaçıp gitmemi ve o dünya güzeli varlığı bulmamı, ona aşkımı itiraf etmemi söylüyordu.

"Sen gelmeden haberin geldi Çerkez Eşref," diye sesini yükseltti omzu kalabalık bir subay. Başında Fransızların şapkasına benzeyen bir şapka vardı, kafasının terini emsin diye şapka ile başının arasına beyaz bir bez koymuştu. Hava o kadar sıcaktı ki, normal zamanda bile güneş altında durmak insanı öldürebilirdi. Ya da o anda ben öyle hissetmiştim. Zaten öyle olsaydı, her yerde ölüden geçilmezdi. Gördüğüm kadarıyla burada hava şartlarına yeterince alışmışlardı ve kendilerince sıcaktan korunmanın yöntemlerini keşfetmişlerdi. Hapishanenin bahçesindeki çardağın altında serinlemeye çalışıyorlar, askerlere inşa ettirdikleri yapma bir havuzun fıskiyesinden havaya fırlayan suya bakarak serinlemeye çalışıyorlardı.

Omzu kalabalık subay yüzüme dik dik bakarken, askerler bir süre durup komutanın ağzından çıkan sözcükleri dinlediler. Komutan şimdi bana değil de onlara konuşmaya başlamıştı.

"Şu gördüğünüz şahıs, çok kez hapishanelerden kaçmaya yeltendi ama hep yakayı ele verdi," dedi. "Bir daha kaçmaya çalışabilir, ama asla başaramaz. Medine'deki hapishane görevlileri buna asla müsaade etmezler. Gerekirse emir verdim, vururlar, hatta delik deşik ederler. Ama inanıyorum ki şu gördüğünüz adam buna asla teşebbüs etmeyecek. Uslu bir çocuk olacak..."

Sen görürsün diye söylendim içimden, uslu çocuk kimmiş? Aslında ona hiç aldırmamıştım. Aldırmam da gerekmiyordu. Gittikçe zayıflayan Osmanlı ordusunun zavallı bir neferi olarak baktım subayın yüzüne. Ona gereken cevabı vermek isterdim ama içimin yandığını daha önce söylemiştim. Payitahttan çok uzaktaydım, belki de bunu kasten yapıyorlar, kendilerine zarar gelmesin diye bizim gibi adamları çok uzaklara sürüyorlardı. Zaten geçen zaman o insanları yeterince pişiriyor, kımıldayamaz hale getiriyordu.

Ne kadar zaman kalacağımı bilmediğim bu yerlerde ben de inanılmaz bir değişiklik olacak mı, bilmememe rağmen, arada sırada ben de karamsar olabiliyordum. Asla bundan sonra, İstanbul'a dönemeyeceğim düşüncesi beynimin kıvrımlarını yakaladığında, işte o kapkaranlık karamsarlık içime boa yılanı gibi çörekleniyor, beni çıldırmanın eşiğine getiriyordu. Ben, yani Çerkez Eşref Sencer, zavallı bir çocuk gibi hissediyor, kıvranıyor, çaresizlik içinde feryat ediyordum, hapishanenin kapısına gelip bağıran gardiyana aldırmadan. Bir doksan beşlik boyu ile kuvveti tartışılmaz olan bu adamın bir zavallı çocuk gibi güçsüzleştiğini bilmem ki size nasıl anlatabilirim?

Talimatları bir kez daha yineleyen subay baş işareti ile beni götürmelerini istediği anda askerler hareketlendiler, biri sırtıma silahının dipçiği ile sertçe vurunca dönüp ona ben de aynı sertlikte baktım. Seni aklıma yazdım oğlum der gibiydi bakışım.

"Yürü!" diye bağırdı asker. "Sallanma! Seni beklemekten haşat olduk. Akşam yemeğimizi bile geçe bıraktık. Seni zindana kapattıktan sonra daha yemek yiyeceğiz."

Bu asker benimle sohbet mi etmek istiyordu acaba? Bu kadar uzun cümle kurduğuna göre başka bir şey düşünmem mümkün değildi. Tabii o anda asker yemekten söz edince, uzun zamandır ağzıma bir lokma koymadığım geldi aklıma. Yolda yaşadıklarımız neden olmuştu herhalde buna. Yemek bile aklımızdan çıkıp gitmişti. Yalnızca ben değildim tabii, beni buraya nakleden askerler de bir şey yememişlerdi. Aslında şu anda ben de kurt gibi acıkmıştım. Hani ne verseler yiyecek haldeydim. Kurtlu çorbaya bile razıydım. Hem o kurtlar, insan bedeninde besleyici bir özelliğe sahiptiler. Çorbada et yerine geçiyorlardı. Yoksa mahkûmlara hapishane idaresinin et yedirmesinin hiç ama hiç mümkünü yoktu.

Tek kişilik bir zindana kapattılar beni. Diğer yattığım zindanlardan farkı yoktu diyebilirim. Yalnızca burasının duvarları kuruydu. Sırtımı dayadığım zaman duvara, gömleğim ıslanmıyordu. Bazı zindanlarda, duvar ağlıyordu sanki. Nereden geldiği belli olmayan bir su akıyordu ve zindanın tabanını ıslatıyordu.

Sırtımı dayamış gözlerim bir noktaya dalmış haldeyken, yanık sesli bir müezzin yüreğimi titretecek

kelimelerle ezan okumaya başladı. Öyle içten, öyle hisli okuyordu ki, içime müthiş bir hüzün çöreklendi birden. Bu ilk kez başıma geliyordu. Gözlerim sulanmaya başladı ve ağladım. İlk kez ağladım. Zayıflıktan değildi, bu ağlamam, zindanın şartlarına dayanamayacağım diye de değildi. Yalnızca uzakta olmaktan, İstanbul Boğazı'nın kokusunu alamamaktan, kısacası yoğun bir hasret duygusundan kaynaklanıyordu bu.

Uzun zamandır ayrıydım bildiğim sokaklardan. İnsanın üzerine yıkılacakmış gibi meydan okuyan evlerden, Boğaz'ın martılarından ve insanın içini üşüten kokusundan... Buralar alabildiğine kumdu ve sarı renk hâkimdi her yana. İnsanın içini yakan bir sarıydı ama kaderim beni bu rengin içine uzunca bir süre hapsetmiş gibi görünüyordu.

Gardiyan demir kapıya vurduğu zaman kendime geldim. Öylesine derin hayallere kaptırmıştım ki kendimi, kolumdan yakalayıp beni içeriye çeken Gülnihal'in işte tam o zaman, benim ruhumu da yakaladığını itiraf ediyordum kendime. Yalnızca beni peşimdekilerden çekip almamış sanki kendi dünyasına çağırmıştı. Gözlerimin önündeki yüz hatları tüm canlılığını koruyordu. Galiba bu bağlanma beni kahredecekti, eğer buradan çıkmazsam delirecektim.

"Yemeğin!..." diye sesini yükseltti gardiyan. "Açlıktan gebermeni istemem. Geberirsen de hesap veremem..."

"Ölmemden mi korkuyorsun?" diye sordum gardiyana. Kapının altından içeriye itilen bakır kabı gördüm ve ona doğru hamle yaptım. "Eğer yemeği getirmeseydin, bağırmaya başlayacaktım."

"Böyle bir şey yaparsan, başına geleceklere de razı olacaksın efendi!" diye bağırdı. Sesinin koridorda yankılandığını duydum. "Patron buna asla izin vermez. Seni falakaya yatırır."

"Vayyy! Patronlarını da dinlermiş zavallılar!" dedim acıyan bir ses tonuyla. "Hadi ben hapis yatıyorum. Ya size ne demeli! Sizler ömür boyu mahkûmsunuz. Benim cezam bitecek, çekip gideceğim ama sizler hep burada, hep bu soğuk duvarların ardında yaşayacaksınız. Patronlarınız sefa sürerken, siz bizim gibi insanları gözleyecek, kaçmamaları için dokuz doğuracaksınız. Biri kaçsa fırçayı, zılgıtı siz yiyeceksiniz. Acınacak hal diye ben buna derim. Ben sizden çok daha iyiyim ve mutluyum..."

Ne demeye çalışıyordum ben böyle?

Kapının ardında durmuş söylediklerimi kelimesi kelimesine hafızasına almaya çalışan görevli gardiyanın, şu anda kalbinin titrediğini, yüzüne bir hüzün çöktüğünü, söylediğim şeylerin ne kadar gerçek olduğunu düşünmeye başladığını hissedebiliyordum. Söylediğim sözcüklerle kafasında yer etmiştim. Artık şimdi planımı uygulamaya sıra gelmişti. Bir kez daha kaçmayı deneyecektim. Bunu da gardiyanı kullanarak yapacaktım.

Kaçış

Gardiyanın ayak sesleri kulağıma çalındığı zaman bağırmaya başladım. Rolümü iyi yapmalıydım. Sesimi ona göre dikkatli kullanmalıydım.

"Ahhh! Yılan ısırdı, bacağım yanıyor, ölüyorum!" diye bağırmaya başladım. Ama öyle sesli ve tiz bir sesle acılı bağırıyordum ki, zindanın kapısını açıp yardıma geleceğini biliyordum. Sonra da o durumu fırsata çevirmem gerekecekti. Bağırmaya devam ettim. Bir yandan bağırırken, diğer yandan tıpkı bir yılan ısırmış gibi bağırıyordum.

Önce kapının üstündeki delikten içeriye baktı. Tabii ki bakacağını biliyordum, kendimi zindanın tozlu tabanına atmış ve yerde debelenmeye başlamıştım. Ben debelendikçe zeminden toz çıkıyor ve göz gözü görmez hale geliyordu. Öyle debeleniyor, öyle inleyip bağırıyordum ki, zindanın içi çın çın çınlarken, beni bir yılanın sokmuş olma ihtimali üzerinde duran gardiyan, bunun doğru olacağını düşünmüş olmalı ki, tabii bir de benim rol yapacağımı asla düşünmediğinden, çünkü ben aşırı kibar ve naziktim ona karşı. Zindanın kapısını yüklenerek açtı ve içeriye doğru itti.

Koca kapı menteşelerinden kopacakmış gibi inledi, yıllarca menteşelerinin yağlanmamış olmasını

benden gizleme gereği bile duymamış, var gücüyle ötmesine engel olamamıştı. Kapı ardına değin açıldı, gardiyan içeriye girdi. Kendinden o kadar emindi ki, yerde debelenmekte olan benim, bu halim ona çok dokunmuştu sanırım ve bu belki de ilk vaka değildi. Yılan sokması olağan işlerdi burada ve benim kendimi kaptırdığım rolü çok iyi becerdiğimi ve inanılmaz bir maharetle yaptığımı görüyordu.

Kafası tamamıyla tıraşlı, yalnızca bir tutam saç tam tepesinde sırıtmakta olan gardiyanın, midesi âdeta işkembeye dönmüş, bedeninin yarısından fazlasının yağa dönüşmüş yapısıyla, biraz da çarpık bir yere basışla zindanın ortasına doğru yürüyünce yerde debelenmekte olan ben, bir ok gibi fırladım ve kafamı adamın göbeğinin üzerine var gücümle gömdüm. Gardiyanın neredeyse bacağının ölçüsüne ulaşmış olan boğazından böğürmeye benzeyen bir ses çıktı ve aynı anda kafası arkasına devrilerek zindanın duvarına güçlüce vurdu. Tok bir ses duyuldu, kafasının duvara vurmasıyla, bu ona isabet eden ikinci darbeydi. Gardiyan arka üstü düştü.

Beline bağladığı kalın anahtarları söküp aldım. Bu anahtarlar çok işime yarayacaktı. Yine kaçış için hazırdım, kendimi ince uzun karanlık koridora attım. Koridorun aydınlandığı uca kadar koşarak gittim ama beni kalın parmaklı demir bir kapı karşıladı. Elimdeki anahtarlardan biri bu demir kapıyı açacaktı. Hangisi açar acaba diye bakarken, sol kolumun üzerine sert bir darbe indi, ne olduğunu anlayamadan yere yığıldım ve kendimden geçtim.

Zindandan çıkmış ama koridordan çıkamamıştım. Kendime geldiğim zaman ayaklarım Cihad Kalesi'nde olduğu gibi zincirlenmişti ama bu kez tomruğa değil, taş duvardaki halkaya bağlıydı.

Zindanın içinde tepeme toplanmış bir kalabalık vardı ve bana hiç de iyi bakmıyorlardı doğrusu. Başlarında pos bıyıklı bir komutan elinde bir kâğıt tutuyordu, ilk dikkatimi çeken o kâğıt olmuştu. Kendime geldiğimi görünce komutan, tok ve genizden gelen bir sesle konuşmaya başladı.

"Kaçma teşebbüslerin mahkûmiyetinin ilk günlerinden beridir devam etmekteymiş," dedi. "Bana gönderilen bu evrakta, her zaman kaçabileceğin ve bunun için fırsat gözeteceğin yazılı... Bunu benim hapishanemde bir kez daha denersen, bu etrafımdaki insanlar şahit olsun ki, bu durum senin sonunu getirecektir. Seni, başını kırmaya çalıştığın gardiyanım Nazif Efendi'ye emanet ediyorum. Onun şefkatli kollarının koruması altında olacaksın bundan sonra..."

Ne demek oluyordu şimdi bu? Adının Nazif Efendi olduğunu öğrendiğim o dazlak kafalı gardiyanın ellerine teslim edilmek de neydi? Sanırım, bana işkence ve eziyet etmesine izin çıkmıştı. Kafasını duvara çarpmamın acısını ve öcünü benden böyle almasını istemişti. Şu saatten sonra benim için artık hiçbir şey fark etmezdi. Neredeyse tüm zamanımın zindanlarda geçeceğine kendimi inandırmaya başlamıştım. Nazif Efendi adındaki gardiyanın kafasını bembeyaz temiz bir bezle sarmışlardı. Yüzü de biraz şişmiş, gözleri yuvalarında kaybolmuştu. Bana pis pis baktı ama zindandan ayrılan arkadaşlarının ardına takılıp sallana sallana terk etti zindanı. Bakalım bana neler yapabilir diye düşünürken, subay ve adamları ayrılır ayrılmaz kendimi duvarın dibine fırlattım âdeta. Gözlerimi yumdum, hayal kurmaya başladım. İnsan böyle karanlık bir yerde gözlerini yummasa bile hayal kura-

bilirdi. Geçip gitmiş yalnızca görüntüleri kalmış olan hayatımı gözden geçirmek ve muhasebe etmek gibi bir düşüncem olmamasına rağmen gözümün önünde beliren sahnelerle oyalanmadan yapamazdım. Özellikle tüm görüntülere baskın gelen bir görüntü vardı ki, o tahmin ettiğiniz gibi asla yüzünü unutamayacağım ve yüreğimde hep o güzel esintisini anımsayacağım Gülnihal'den başkası değildi.

Tabii arada kendilerine kurul adını verdiğim ama aslında henüz kim olduklarını bile dosdoğru bilmediğim o insanlar da yoktu çevremde. Yapayalnız kalmanın acısı içimde kora dönüşürken, kendime güçlü olmam gerektiğini söyleyip durdum. Belki de kendilerinden yardım umduğum insanlar da benim gibiydiler, belki onlar da bir sürgüne gönderilmiş olabilirlerdi. Sultan, kendisine kim muhalefet ediyorsa, ya zindana, ya sürgüne, ya da tımarhaneye gönderiyordu. Seç beğen al! Nasıl istersen! Ya ondan olacaksın, ya da ondan... Başka bir seçenek bırakmıyordu kimseye... Ama elbette Jön Türkler vardı, İttihatçılar fırsat kolluyorlardı. Birilerinden biri üstün gelecekti, ama Sultan, Yıldız'daki hafiyeleri ile her şeyden haber alıyor, gereğini yapıyordu.

Ben önemli biri olmamama rağmen, benim tüm konuştuklarımı bile sanki kulağının dibinde söylemişim gibi haberdar olmuştu. Hafiyeleri o derece dikkatli ve özenli çalışıyorlardı. Tabii zamanım çoktu ve düşünmeye epeyce bir zaman ayırabilecektim. Islah olacağımı, kendisine muhalefet etmekten vazgeçeceğimi düşünüyor olmalıydı. Payitahttan uzağa gönderilmem belki de kendisinin yararınaydı ama benim için inanılmaz bir deneyim olduğunu kabul etmem gerekiyordu.

Artık umudumu yitirdiğim günlerdi. Hapishanenin dazlak kafalı gardiyanı Nazif Efendi adındaki yarım akıllı adamın elinde olmak belki de bana pahalıya mal olacaktı kim bilir. Onun üstesinden gelebilirdim işin aslına bakılırsa, ama bunu o da biliyordu, o yüzden tedbir almak için fazla zorlanmayacaktı. Yanında kendisine benzer adamlarla saldıracaktı üzerime. Ne olursa olsun, bu canı pahalıya satmak zorundaydım. Bana onlar vız gelir tırıs giderlerdi. Eğer yenilgiyi en başından kabul ederseniz, fazla bir şey yapmanız gerekmez. Teslim olmanız sizin yararınızadır. Ama ya cesaret, dağları yerle bir eder, akan suların yönünü değiştirir. Korkuyu korku ile bastırır. Benim ne kadar cesur olduğumu da sanırım bilmeyen yoktur.

Gardiyan Nazif Efendi, tutuklu kaldığım hücrenin önünden geçerken, kel kafasını sıvazlayıp kapıdaki dikdörtgen yarıktan içeriye bakar ve beni görmek isterdi. Ya da ben öyle hissederdim. Tabii zaman geçtikçe yanıldığımı anlamak beni derin derin düşündürecekti. Nazif Efendi adındaki gardiyanın kurul dediğim o kuruluştan olduğunu anlayacak ve bana yardım etmekle görevlendirilmiş biri olduğunu öğrenecektim. Beni ona teslim eden komutanın teslim ettiği andan sonra, asla kötü davranmamasına bakılırsa, aldığı emrin gereğini yerine yetirmekte usta olduğu göze çarpacaktı.

Onu kızdırmak ve bana saldırmasını istemek düşüncesi ile kendisine seslendim.

"Hey, gardiyan! Kafanı çevir de bir bak! Yoksa kafandaki kırıktan ötürü mü bakmıyorsun?"

Koridorda ayak sesi kesildi, yalnızca benim sesim yankılandı. Cevap vermedi bana. Oysa bana karşılık

vermesini, ağzına geleni söylemesini, hatta hücrenin kapısını açıp içeri girmesini, içeri girip elindeki kırbacı kullanmasını isterdim. İşte o zaman benim kadar çevik olmayan bu iri yarı adamı alt eder, bir kez daha kaçmayı denerdim. Ama o hiç karşılık vermediği gibi, sessizliğini korumuştu. Tabii bu da benim çıldırmama yetip de artıyordu. Deli gibi bağırıyor, onu harekete geçirmeye çalışıyordum.

"Beni duymuyor musun şaşkın, korkak gardiyan? Sıkıyorsa, yanıma gelirsin! Yoksa benden korkuyor musun?"

Ayak sesleri kesildiğinde durup beni dinlediğini düşünüyordum. Her söylediğimi duyuyor ama cevap vermiyordu.

Aradan birkaç gün geçti. Kapının üzerindeki aralıktan bakan bir çift gözü fark ettim.

Kısık bir sesle konuştu:

"Sana söyleyeceklerim var Eşref Bey," dedi. "Ama aramızda kalacak. Hiç kimsenin duymasını istemiyorum."

Merak etmedim desem yalan olurdu. Kapının önünde durup kısık sesle konuşması çok samimice gelmişti. Hücrenin kapısına yaklaşıp kulağımı kapının üzerindeki dört köşe açıklığa verdim. Söyleyeceği her neyse, iyice duymak istemiştim işin aslına bakılırsa. Gardiyan Nazif, kimsenin duymasını istemez havasını sürdürüyor, başını sağa sola çevirip koridora herhangi birinin gelip gelmediğini kontrol ediyordu.

"Yerin kulağı var," dedi kısık bir sesle. "Bizi kimse duymamalı. Şimdi beni iyi dinle! Seni buradan kaçıracak birilerine yardım ediyorum. Çok yalvardılar.

Tabii yalnızca yalvarmakla kalmadılar. Dişe dokunur bir rakamdan da söz ettiler. Bir torba dolusu altından... Yumuşadım tabii. Altın sözünü duyunca kim yumuşamaz."

Kel kafalı Nafiz'i gayet iyi anlamıştım. Duyduklarım beni asla yanıltmazdı. Beni buradan kim kaçırmak isteyebilirdi ki? Bu zamana değin hep kendi başıma kaçmak için fırsat kollayıp durmuştum. Aklıma, beni de aralarına aldıkları kurul geldi. Demek ki, beni bırakmamışlardı ve hep takip etmişler, diye düşündüm. Ama öyle olmadığını kısa bir zaman sonra öğrenecek ve hayal kırıklığı yaşayacaktım.

Kel kafalı gardiyan kapının üzerindeki aralıktan bana baktı mor gözleriyle. Mor muydu, hayır... Daha çok maviye çalan güzel gözlere sahipti. Nereden güneş ışığı geliyorsa, kel kafası parlıyordu.

Faraj İbnel Mısri adında birinden söz ediyordu Gardiyan. O güne değin duymadığım bir isimdi bu.

"Faraj, seni buradan çıkartmam karşılığında bin altın vereceğini söyledi bana," dedi. "Hayatım kurtulacak sayesinde. Her mahkûmla birlikte burada, bu izbe ve rutubetli kalede yok olup gitmekten kurtulacağım. Sonunda benim de bir hayatım olacak..."

"Faraj da kim?" diye sesimi yükseltince beni susturmak için iri parmağını dudaklarının üzerine bastırdı.

"Susss! Çerkez Eşref!" dedi sessizce. Fısıldar bir ses tonuyla, "Bizi duymalarını mı istiyorsun Allah aşkına? Ne yaptığımı öğrenirlerse, beni de senin yanındaki zindana kapatırlar, ölünceye kadar da çıkarmazlar oradan."

"Tamam, tamam..." diye mırıldandım. "Bana biraz Faraj'dan söz et! Kimdir bu Faraj dediğin adam? Benim tanımadığım biri..."

"Ben de ilk kez gördüm onu," diye karşılık verdi. "Bir Arap... Yanında biri daha vardı ama o adını söylemedi. Orta boylu, sarışın biriydi. Keskin bakan gözleri vardı ve esaslı bir adama benziyordu. O kadar kendinden emindi ki, biraz da sana benzettim ben onu."

Tarifi, kardeşim Selim'i ele vermişti. Bu gerçekten benim kardeşimdi ve beni kurtarmak için harekete geçmişlerdi. İçimi tuhaf bir sevinç kapladı. Kabıma sığmaz oldum bir anda.

Kel kafalı gardiyana o gördüğü ikinci kişinin benim kardeşim olduğunu söylemedim. Daha doğrusu durumdan işkillenmesinden çekinmiştim. Belki yanlış bir yola sevk ederim diye geçirdim içimden. Şimdi Faraj onu etkilemiş, ikna etmişken durduk yere kuşkulanmasını sağlamak hiç de işime gelmezdi doğrusu.

"Ne zaman olacak bu iş?" diye sordum. "Gerçekten kaçmama yardım edecek misin?"

"Dediğim gibi sevgili arkadaşım, senin sayende zengin olacağım," diye fısıldadı çevresine bakınarak. Bir süre koridoru dinledi sonra, başını çevirip kulaklarını yere vererek. "Altına dayanamam. Senin burada çile çekmenin bana hiç yararı yok. En azından dirin bari para yapsın!"

"Zamanını haber verecekler," diye ekledi birden bir şey hatırlamış gibi yaparak. Başını çevirdi. Tekrar o masmavi güzel gözleriyle koridora baktı, ses dinledi.

Şimdi beklemekten başka çarenin olmadığını biliyordum. Bu kapkara ortamda yalnızca beklemek ve

kel kafalı gardiyan neler yapabilir görmekten başka çarem yoktu. Zamanı beklemek... Uzun sürmese bari diye geçirdim içimden. Zira o kadar çok fazla dayanacak gücüm kalmamıştı. Ne olacaksa, olmalıydı, Faraj'ı ve onunla ortaklık yapan kardeşimi merak ediyordum. Aslında onu çok özlemiştim.

Neredeyse burada bir buçuk yıldan fazla kalmıştım. Daha fazla yıllanmadan bu işin halledilmesinden yanaydım. Kaçmak, kurtulmak ve beni kapattıkları bu karanlık ortamlardan uzaklaşmak istiyordum. Zaten içimde bir türlü dinmeyen ve beni sürekli çağıran bir sesin varlığından ötürü, İstanbul'un puslu havasına, özellikle yumuşacık parmaklarıyla beni kolumdan kavrayan ve evine çeken, sonra da askerlere teslim etmemek için tehlikeyi göze alan o güzel varlık yani Gülnihal'i görme telaşım, burada daha fazla oyalanmama hisleri yüklüyordu bedenime.

"Ben şimdi gidiyorum," diye fısıldadı kel kafalı gardiyan. "Ama yine geleceğim. Bu kez seni kurtarmak için olacak bu. Az daha sabret!"

Koca gövdesinin uzaklaştığını hissettim. Oysa ayak sesi duymamıştım. Bu daha çok gardiyanın nefesinin benden uzaklaşması olmuştu. Soluk alıp verişleri oldukça düzensiz olan bu zavallı adamın, bu rutubetli ve berbat ortamdan kurtulsa bile fazla yaşayamayacağını düşündüm o anda.

"Peki, seni bekleyeceğim!" diye mırıldandım ardından. "Çok zaman geçmese iyi olur..."

Arabistan Devrimci Komitesi

Gardiyanla konuştuktan tam üç gün sonra, hücremin önünde bir hareketlenme oldu. Sırtımı dayadığım duvara tutunup ayağa kalktım ve kapıya yaklaştım sesleri dinlemek için. Sesler aslında hiç de yabancı gelmemişti kulağıma. Hele birini iyice tanımıştım. Bu kardeşim Çerkez Selim'in sesiydi. Koridorun başında hızlı adımlarla yürürken, "Kardeşim nerede?" diye bağırmıştı. "Elimizi çabuk tutmalıyız."

Zaman hızla akıp geçiyordu ve ben heyecanlanmıştım o zamana değin hiç olmadığı kadar. Birileri bana yardım ediyordu, bu kardeşim ve bir Arap'tı. Henüz onunla tanışmak fırsatı bulamamıştım ama önümüzde birbirimizi tanımak için epeyce bir zaman olacaktı. Yanlarında Çerkez Tahir Bey de vardı. Kapının üzerindeki açıklıktan görmüştüm onu. Kapının ardındaki hareketlenme, gıcırdayarak açılan kocaman kapının önünde gözüme ilk çarpan başı kel gardiyanın görünmesi ile netliğe kavuşmuştu. Kapının önünde sakince duran ve hiç telaş etmeyen dostlarımı görünce sevinç içinde kaldım ve ilk önce kardeşim Selim'e sarıldım. Tabii, sarılarak hasret gidermenin zamanı değildi şu an. Bir an önce buradan kirişi kırmamız gerekiyordu.

Arap giysileri içindeki bu dost insanlar, olabildiğince hızlı hareket etmeleri gerektiğini bilmiyorlar mıydı acaba? Sanki bana inat eder gibi yavaş davranıyorlardı. Yoksa onların bildiği, benim bilmediğim farklı bir durum mu söz konusuydu?

"Askerler bizi burada kıstırdılar," diye söylendi kardeşim Selim. "Buradan çıkmak için farklı bir yol deneyeceğiz."

"Girdiğimiz yerden bizi çıkarmazlar," dedi Çerkez Tahir Bey. "Gerekirse askerlerle çarpışacağız. Sonunda ölüm bile olsa..."

Neler olduğunu anlamakta zorlanmaya başladım o anda. Oldukça sersemlemiş hissediyordum. Bu karanlık ve izbe yerden tam kurtulacağımı düşündüğüm anda, karşımıza böyle bir durumun çıkması sürekli olarak hayaller kuran, gözlerini karanlığa alıştırmaya çalışan bana gerçekten bir tuhaf görünmüştü. Ne diyeceğimi bilmiyordum. Hapishaneye üç kişiyi sokmuş olan ve korku içinde tir tir titreyen kel kafalı gardiyan Nazif, kocaman cüssesine bir yer bulmak ister gibi, ya da ayakta fazla kalmanın yorgunluğuyla tutunmak için bir dayanak ararken, aklıma bir fikir geldi ama bunu dostlarımla nasıl paylaşacağımı bilmiyordum.

"Gardiyanı rehin alabiliriz, eğer zor durumda kalırsak," diye söylendim. Yüzüme tuhafça baktılar, ben öyle deyince. Tabii bana neden öyle sert sert baktıklarını anlayabilmiş değildim.

"Yo, bunu yapamayız," dedi kardeşim Selim. "Gardiyan bizim adamımız. Onu zor durumda bırakamayız."

Kardeşim Selim'in ne demek istediğini anlayamadım. Bu kez onların yüzüne ben tuhafça baktım.

"Nasıl adamımız?" diye kekeledim. "O bu hapishanede bir gardiyan yalnızca. Yoksa benim bilmediğim başka bir şey mi var Allah aşkına?"

Hücrenin önünde konuşup durmanın kimseye bir yararı yoktu tabii. Bir an önce bir yol bulup buradan çekip gitmemiz en azından bizim açımızdan güzel olacaktı. Kaleyi kuşatan askerler, buradan kuş uçurtmazlardı.

İşte ne zaman bir mucizenin olacağını kimsenin bilemeyeceği o an gerçekleşti birden. Kısıp kalmışken, kaçmak için kendimize bir yol bulmaya çalışırken, birden gür bir ses çınlattı koridoru. Bu ses, hiç de yabancısı olmadığım bir sesti. Beni kaleye sevk ederlerken, askerlerin komutanı olan Ahmet komutandı bu. İyi de burada ne arıyordu şimdi?

"Beni izleyin!" diye bağırdı ikinci kez. "Hadi acele edin! Fazla zamanımız yok!"

Onu izlemekten başka çaremizin olmadığını herkes biliyordu. O önden giderken, biz de onun ardından koşarak yetişmeye çalıştık ona. Ama ne yazık ki, bir aksilik vardı, o da bizim gardiyandı elbette. Oldukça iri cüssesi ile bize yetişmekte zorlanıyordu. Ardımızdan gelirken, soluk soluğa kalmıştı. Yüzü pancar gibi kızarmış, göğsü körük gibi bir inip bir kalkıyordu. Kocaman ayaklarını âdeta yerde sürüyordu. Ama onun da kaçıp kurtulması gerekiyordu. Bizimle işbirliği halinde olduğu hapishane komutanı tarafından öğrenilmiş, yaptığı bu ihanetin cezasını canıyla ödemesi için askerlere emir verilmişti. Bizden

çok onun yaptığı asla affedilmez olarak görünüyordu. Bu yüzden gardiyanın da başı dertteydi. Bilmiyorum ama belki de bu işe neden karıştım diye sıkıntı içinde olmalıydı. Tabii o anda bilemezdim. Daha sonra öğrenecektim. Kurulun hapishane içinden bulduğu adamdı o. Bana yardım etmeye ikna edilmişti.

Ahmet komutanın ardından koşarak koridoru boylu boyunca geçtik. Belki de kalede olanların asla bilmediği bir yere koşuyorduk. Kalenin içi asker kaynıyordu. Belki de biraz sonra içinden kaçtığım hücrenin kapısına dayanacaklardı, oradan da tüm koridorları tutacaklardı. Kimsenin farkına varmadığı küçük tahta bir kapının önünde durdu Ahmet komutan.

"Buradan çıkacağız," dedi yüzümüze bakarak. "Acele edelim. Kapıyı kırıp dışarı çıkacağız. Önce sen gir Selim! Ardından sıra ile geleceğiz. Elimizi çabuk tutmalıyız, neredeyse buraya da gelmek üzereler..."

Aksilik bu ya! Kaçacağımız kapının önünde iri cüssesiyle duran gardiyan Nazif, o kapıdan asla geçemeyeceğinin farkındaydı. Bu koca beden oraya sığmazdı. Talihsizlik diye buna denir işte! Tam kaçacak, kurtulacakken yakalanmak buydu.

"Ben o delikten asla geçemem," dedi gardiyan Nazif. "Sizler kendinizi kurtarın! Ben burada kalıp onları oyalayacağım. Belki bir gün, bir yerde, eğer ölmez sağ kalırsam, yine karşılaşırız. İşte o zaman bana olan borcunuzu ödersiniz. Tabii ölürsem ki şimdi yanı başımda hissediyorum, hakkınızı helal edin, ben size hakkımı helal ediyorum."

Birkaç dakikalık hüzünlü bir tabloydu bu. Yalnızca birkaç dakika sürmüştü. O birkaç dakika içinde nefesler tutulmuş, bir adamı geride bırakmanın o acı

dolu hali bir anda yaşanmıştı. Aramızdan hiç kimse böyle bir durumla sonuçlanmasını istemedikleri bir halle karşı karşıya olduklarını biliyorlardı ama elden gelen bir şey yoktu. Bundan sonra, olan olacak, ölen ölecek, kaçanlar kurtulacaktı.

Gardiyanı orada bırakmaktan başka çare olmadığını gören kardeşim Selim, ardından Ahmet komutan, sonra da ben ve benim ardımdan Faraj İbn-el Mısri adındaki Arap, daracık yerden geçip, sürünerek, zorlanarak hatta zaman zaman o dar tünelde sıkışıp kalma tehlikesi yaşayarak ilerledik, sonunda dışarıdaki dünyadan gelen güneş ışıkları aydınlattı her birimizi. Ama güneş ışıklarının farkına varamayacak kadar kördük. Zira o anda bir tek derdimiz vardı, bir an önce oradan uzaklaşmak ve izimizi kaybettirmek.

O dar tünele girerken son kez gardiyanın gözlerine baktım. Gözlerindeki mavi ışıkların arasında dövünüp duran telaşı ve korkuyu hissettim. İçimde biriken tuhaf bir sancı, keskin bir bıçak gibi yüreğime saplandı birden ama beni kolumdan asılan ve acele etmemi isteyen Çerkez Tahir Bey, beni kendime getirdi. Onun uyarısına uymak zorundaydım. Acele etmeliydim, ettim de...

Hapishaneden kaçtıktan sonra hep merak ettiğim kafası ayna gibi parlayan gardiyan Nazif Efendi oldu. Ondan haber aldığımda ise, o gün yüreğime saplanan o acıdan daha fazla bir acıyla tanıştım. Onun için yapacağım bir şey kalmamıştı. Belki bir öç alma peşinde olabilir, onun kanını yerde bırakmayabilirdim ama artık o günden sonra yalnız başıma hareket etmiyordum. Beni çepeçevre kuşatan dostlarımın arasındaydım ve onların bana dayattığı ulvi ve kutsal bir görevimiz vardı.

Hapishane günlerimin bittiğine inanamıyordum. Kendimizi alelacele attığımız bir Arap çadırında ilk toplantımızı yaptık. Çerkez Tahir Bey, genellikle çok konuşmayı seçmişti sanırım. Ya da birilerinin planları doğrultusunda bizi aydınlatmayı kendisine vazife edinmiş olmalıydı. Kardeşim Çerkez Selim, Ahmet komutan, Faraj ibnül Mısri sakince onu dinledik.

"Arabistan Devrim Konseyi adını verdiğimiz bir teşkilatın üyeleri olarak, kendimize bir lider seçme sorunumuz olduğunu söylemek zorundayım. Komitenin söz bilir efendisi olacak olan kişi, tüm kararlardan sorumlu olacak," diye konuştu. Tabii o anda ben o liderin kendisi olduğunu söylemesini beklerken, gözümün içine baktı sertçe. "Bu liderlik için korkusuz, gözünü beladan esirgemeyen, atak ve isabetli kararlar alabilecek güçlü birini size önereceğim. Oy çokluğuyla alacağımız bu karara saygı beklemek, en doğal hakkımız olmalı diye düşünüyorum. Benim lider adayım, tabii ki Çerkez Eşref olacak, ne diyorsunuz?"

Kardeşim Çerkez Selim'in yüzüne baktım şaşkınca. Afallamış ve heyecanlanmıştım. O zamana değin, askeri okuldaki liderliğimi bir yana bırakırsak, ilk kez ciddi bir durumda bana liderlik önerilmişti ama ne için lider olduğumu, vazifemizin ne olacağını henüz açıklamadığı için bilmiyordum. Kardeşim mi liderlik beklemişti acaba? Onun yüzünü çok kararmış buldum o anda. Çerkez Tahir Bey, konuşmasına devam etti.

"Biliyorsunuz Abdülhamid Han, bizim çizgimize gelmiyor bir türlü," dedi. "Onu hizaya getirecek ve karşı çıkışlarla bunaltacağız. Ya bizim istediğimiz adam olacak, ya da padişahlığa elveda diyecek. Osmanlı'nın kötü gidişatına karşı yapacağımız hare-

ket, elbette padişah nezdinde yoğunlaşacak. Güçlü bir muhalefet ile onu tahtından etmeyi, hatta ona karşı tüm Arap âlemini ayaklandırmayı düşünüyoruz."

Bu tarz yaklaşım kesinlikle Çerkez Tahir Bey'in yaklaşımı olamazdı. Birilerinden aldığı emri uyguluyor gibi geldi. Ne olduğunu, kaynağının neresi olduğunu bilmediğim bu hareketin içinde olmalı mıydım? Hadi olmayı bırakalım bir yana, kaynağının neresi olduğunu bile bilmediğim bir hareketin lideri olmak bana yakışıyor muydu? Bu işin en ilginç yanı elbette benim de, padişaha ve Osmanlı dirayetine karşı aldığım tavırdı, belki de bu yüzden beni uygun görmüş olmalıydılar. Tereddüt içindeydim. Gözlerimle etrafımı tarayıp duruyor, sanki birilerinden yardım umuyordum. Açıklamaya ihtiyacım vardı, bana her şeyi anlatmak ve içinde bulunduğum hali rahatlatmak üzere birkaç açıklamaya daha gereksinim duyuyordum ama o açıklama hiç gelmedi. Ne Çerkez Tahir Bey, ne de bir başkası beni aydınlatmadı. Gençlik heyecanı ile bir teşkilatın başına geçiyor olmam, beni zaten yeterince heyecanlandırmıştı.

"Arabistan Devrim Komitesi adını verdiğimiz bu oluşum, Osmanlı'ya muhalefet edecek, Arap aşiretlerini Osmanlı aleyhine kışkırtacak," dedi bir kez daha yineleyerek Çerkez Tahir Bey. "Güçlüyüz ve başaracağız. Aşiret liderlerini, şeyhleri tek tek üşenmeden dolaşacağız, onları ikna edeceğiz. İkna olmayanları ise bertaraf edeceğiz, ellerimizden kurtulamayacaklar. Sultan Abdülhamid Han'ın bu duruma çok fazla dayanabileceğini hiç sanmıyorum. İster istemez teslim olacaktır. Güçlü bir muhalefetin önünde hiç kimse duramaz."

Çadırın içi çöl kumuyla doluydu. Kilimlerin üzerinde kumlar birikmişti. Çadırın açık kapısından girdiği belli olan çöl kumu, kısa bir süre önce bir fırtına ya da rüzgârın etkisi ile çadıra girdiklerini gösteriyordu. Çerkez Tahir Bey, neredeyse kapanmak üzere olan gözlerime bakıyordu.

"Sen bir şey söylemeyecek misin Eşref oğlum?" diye sorunca kendime geldim. Yoksa çadırın içindeki kilimlerin üzerine yığılmış çöl kumuna dalıp gitmiştim. Aklım karmakarışıktı. Ama muhalefet denilince akla ben geldiğim için, bu teşkilatın bir üyesi olmaktan asla çekinmeyecektim. Sultan Abdülhamid ya hizaya gelecekti ya da...

"Beni böyle bir liderliğe layık görüyorsanız, benim diyeceğim bir şey olamaz Tahir Bey," diyerek karşılık verdim. "Liderliği ben istemiyorum, siz öneriyorsunuz. Başka lider adayı var mı, bilmiyorum ama bana verilen bir görevi seve seve yapacağımdan asla kuşkunuz olmasın. Eğer düşman tekse ve herkes ona karşı birleşmişse, ben de o safta olacağım. Birlikte mücadele edeceğiz."

"Yalnızca mücadele etmeyeceğiz," dedi Tahir Bey. "Başaracağız, başarmak zorundayız. Yoksa padişaha kellelerimiz gider. İsyan etmenin de bir bedeli vardır. O bedeli ödemek için gerektiğinde kellelerimizden olmak da vardır. Bu uğurda kellenizi vermeye hazır mısınız?"

Hayır, hazır değiliz mi diyecektik?

Tabii böyle bir durum asla söz konusu olamazdı. Bu iş olmak zorundaydı. İnsan kendisinden daha güçlü olanlara yılışarak, onlardan korkarak yaşayamaz

diye düşündüğüm için, kim olursa olsun asla birilerinin dalkavuğu olmamak, soytarılık yapmamak için dümdüz olmak gerektiğine inanmıştım. Bu andan itibaren de öyle olmaya devam edecektim. Adını kendileri verdikleri bu komitenin lideri olarak bana tevdi edilen görevi bihakkın ifa edecektim. O an benim içinde bulunduğum tarz üzere bir yaklaşımdı ve bu işi becerebileceğimi biliyordum.

Çadırın kapısı açıldı, içeriye oldukça kilolu ama giydiği giysiden kilosu pek belli olmayan ama dev gibi bir cüssesi olduğu belli olan bir Arap şeyhi girdi, önce selam verip çadırın dip köşesinde bir yere âdeta kendisini atarcasına oturdu.

Gözleri bir süre üzerimizde dolaştı. Henüz oturmuştu ki, çadıra ardından birkaç Arap daha girdi ve tepeden tırnağa silahlı olan bu adamlar, gelen şeyhin adamları olmalıydı. Bellerine bağlı el bombaları ilk dikkat çeken ayrıntıydı.

Faraj, Arap şeyhiyle bir süre konuştuktan sonra bize döndü. Gerçi onların kendi aralarındaki konuşmalardan bir kısmını anlamıştım. Genel olarak kurulmuş olan komiteden söz etmişlerdi.

"Şeyh Farab bizi destekliyor ve yanımızda olduğunu ifade ediyor," dedi. "Osmanlı'ya karşı böyle bir hareketin içinde olmaktan memnun olduğunu söyledi. Kendisine düşecek bir vazife olursa, hiç çekinmeden tüm mal varlığı ve emrindeki adamlarla elinden geleni yapacağını beyan etti. Kısacası artık Şeyh Farab bizim safımızda."

Faraj bize durumu özetledikten ve şeyhin söylediklerini aktardıktan sonra, yeniden şeyhe baktı. Son-

ra da eliyle beni işaret etti. Tabii söylediklerinden çok fazla şey anlayamamış olsam da, sanırım benim liderliğimde olduklarını, komitenin söz sahibi olan ve son kararın benden çıkacağını söylemiş olmalıydı, ben böyle anlamıştım.

Şeyh, yerinden kalktı. Bana doğru geldi ve eğilip yanıma oturdu.

Beni selamladı ve sağ elini benim omzuma koydu. Gülümsedi.

Arapça olarak, birlikte olmaktan ve padişaha karşı güç oluşturmaktan mutlu olduğunu ifade etti. Sonra da hızlı hareketle yerinden doğruldu, adamlarına baktı sertçe. Adamları, şeyhin tavrından artık gitmeleri gerektiğini anlamışlardı ve hemen yerlerinden kalkıp onu izlediler. Şeyh tam çadırdan çıkarken durdu.

Sağ elini kalbinin üzerine doğru koyup başını hafifçe eğdi.

"Esselamu Aleyküm ve rahmetullah!" diyerek çıktı çadırdan.

Dudaklarımız sakince mırıldandı, şeyh çıktıktan sonra, "Ve aleyküm selam..."

Birbirimize dikkatlice baktık. Bu güzel bir gelişmeydi ve komite kurulur kurulmaz bir şeyh bize tabi olmuştu. Bugünden sonrası için umutlu olmak, sıkı bir biçimde çalışmak artık farzdı bizim için.

Liderlik, beni değiştirmeye başlamıştı sanırım. İçimde tuhaf duygular oluşmaya başladığını itiraf etmeliyim. Çevremdekilerden, yani kardeşim Çerkez Selim'den, Çerkez Tahir Bey'den ve hatta Faraj'dan

bile daha önemli biri olduğumu düşünmeye başlamıştım yanlış olarak. Tabii bu çok kısa sürdü. İçimde beni kibre, gurura sevk eden duygularımı bir anda bastırarak, o güzel insanlarla birlikte birtakım işler başaracağımı, bana kimlerin yüklediğini bilmediğim bu liderlik hevesimi ancak onların yardımlarıyla tatmin edeceğimi aklıma getirdim. İçimden bir fokurdama yükseldi sanki biraz önce şeytanın göğsüme üflediği o sinsi fikir beni alaşağı edememiş, eski doğal halime dönmem için beni zorlamıştı o saçma sapan düşünce. Kibirli olmam gerekmiyordu. Lider olmam, kibirli olmamı, kendimi herkesten daha yukarıda görmemi gerektirmiyordu. Arkadaş olmak, dost olmak, yakın olmak ve birlikte hareket etmek şart diye düşünüyordum. Tabii bu arada birlikte olduğum kişilerle, istişare etme ve dayanışma, onlara fikir beyan etme şansı tanımam gerekiyordu.

"Beni bu komitenin başına kimlerin getirdiğini bilmiyorum," dedim Çerkez Tahir Bey'in gözlerine bakarak. Tabii normal bir bakış değildi bu. Durumu bilmek isteyen bir bakıştı ve sertti anlayacağınız üzere. "Bağlantınızı merak ediyorum..."

Çerkez Tahir Bey başını eğdi. Bakışları çadırın tabanına serilmiş, deve kılından örülü kilimlerin motiflerinde dolaştı bir süre. Komite kurmayı kim önerdiyse, benim hapishaneden kaçırılmamı kimler sağladıysa, benim liderliğimi kim onayladı ve önerdiyse, bu gücün kimlerden oluştuğunu bilmek istiyordum.

Çerkez Tahir Bey susuyordu. Ama gözlerinin bir şeyler söylediğini fark edebiliyordum. Söylemek, anlatmak, bildiklerini benimle paylaşmak istiyordu ama sanki bir el onun boğazını yakalamıştı da, onu konuş-

maktan men ediyordu. Başı eğik halde, yüzü pancar gibi kızarmış olarak, gözleri hâlâ kilimlerin motiflerinde öylece dururken birden başını kaldırıp, kıpkırmızı olmuş gözleriyle yüzüme baktı.

"Bana çok soru sorma Çerkez Eşref!" diye söylendi. "Zamanı gelince her şeyi öğreneceksin nasıl olsa. Bizi zorlama. Elbette söyleyebiliriz ama şu an için gizli tutmakta yarar olduğunu düşünüyoruz."

"Yani: benden başka herkes biliyor, ama ben bilmiyorum öyle mi?" diye sordum. "Bir de ben sizin lideriniz olarak seçildim. Lidere bak! Hiçbir şey bilmeyen bir lider... Komite kurulmuş, adına Arabistan Devrim Komitesi denmiş, sanki sol bir örgüt adı gibi, kimin kurduğunu ben bilmiyorum, kimin kurduğunu bilmediğim bu örgütün lideriyim. Bunu biri bana açıklamalı. Yoksa liderlik veya bu iş her neyse, benden uzak bir iş olacak. Kusura bakmayın ama her ne kadar aynı yol üzerinde olsak bile, ben aranızda olamayacağım. Beni anladığınızı umuyorum."

Konuşmamı bitirdikten sonra, birbirlerinin yüzlerine baktılar. Çadırda buz gibi bir hava esiyordu şimdi. Kardeşim Selim, Çerkez Tahir Bey'e dikti gözlerini.

"Ben sana demedim mi?" dedi. "Ben kardeşimi tanırım. Liderliği sorgusuz, sualsiz kabul etmez. Her şeyi araştırır, sorar soruşturur. Bilmek ister, hakkı da tabii."

Çerkez Tahir gözlerine baktı kardeşim Selim'in.

"Günü gelince öğrenecek," diye mırıldandı. "Ona bu işi planlayanlar anlatacak. Yakında onunla görüşmeye gelirler. Onlardan öğrenmesi daha iyi... Bizim vereceğimiz bilgi, yeterli olmayabilir..."

Kardeşim Selim, bana çevirdi bakışlarını.

"Eşref abi, ne olur bu işi şimdilik fazla kurcalama!" dedi âdeta yalvarır gibi. "Tahir Bey'i duydun. Gün gelince öğreneceksin, hem de emin ağızlardan. Biz sana belki doğru ifade edemeyebiliriz."

Kardeşimin yalvarır bir tarzda konuşması, beni memnun etmemişti ama yine de sakinliğimi korumamı sağlamıştı. Bir süre sessiz kaldıktan sonra, onlara gülümsedim.

"Bana olan biten anlatılmadığı sürece, lideriniz falan değilim," dedim. "Bana tevdi edilen bu gizemli işi biriniz üstlensin. Bu süreç içinde aranızda ben olmayacağım..."

Konuşmam, kelimelerim bir tehdit gibiydi. Beni iyi tanıyorlardı. Nuh der peygamber demem, biliyorlardı. İnatçılıkta üstüme birini daha tanımadıkları en yakından bildikleri gerçekti. Hiçbir kalıba girmeyen, kendi kararını kendisi veren, asla boyunduruk kabul etmemiş bir adam olduğum hakkında asla tereddüt etmezlerdi. Değil kurul, değil Osmanlı hatta padişah falan vız gelir, tırıs giderdi. Gözlerinde, gözbebeklerinde bir gram korku olmayan bir adamdım ve öyle de kalacaktım.

Kuşların Şeyhi

Liderlik neyse de, o akşam gerçekten tuhaf düşünceler içinde bocalayıp durdum. Komitenin ilk toplantısı diyebileceğimiz o konuşmalar ve konuşmalarda söylenen kelimeler ardı ardına sıralanıp beynimi allak bullak ederken, gece ilerlemiş ve bedenlerimiz yorgun düşmüştü. Benim çadırım içinde toplandığımız çadırdan biraz daha aşağıda ve bir kum tepesinin ardındaydı. Kardeşim Selim ile birlikte kalmak için çadırdan ayrıldığımız zaman, sapsarı çöl denizinin karanlığı emdiğini, kapkara bir düzlüğe döndüğünü fark ettim. Yıldızlar tepemizde gülümsüyordu âdeta.

"Kafam çok karışık Selim," dedim çadırımıza giderken. "Hiçbir şeyi net olarak göremiyorum. Bu kadar kişiyle neyi başarabileceğimizi de anlayamıyorum. Neden şeyhlerin Osmanlı'ya karşı ayaklandırılması gerekiyor?"

"Abi, senin kafan benden daha iyi çalışır," diye karşılık verdi. "Şeyhler ayaklanırsa, padişaha karşı daha güçlü oluruz. Zaten biz de bunu istemiyor muyuz?"

"Bilmiyorum Selim," dedim. "Bu işte aklıma yatmayan bazı yanlışlar var gibi geliyor..."

"Hiç yanlış yok abi!" dedi Selim. "Biz bize söyleneni yapalım, bu yeter! Fazla da kurcalamayalım."

Selim'in verdiği cevap beni iyice düşündürmüştü o anda. Neden fazla kurcalamamamız gerekiyordu ki? Hangi yol üzerindeysek, o yoldaki işaretleri bilmemiz gerekmiyor muydu? Nereye gittiğimizi, gitme amacımızı, sonucu önceden görmek şart değil miydi? Tabii o andan itibaren çok sayıda soru ile dopdolu olan kafam, o sorulara bir gün cevaplar bulurum umudunu da taşımıyor değildi, işin aslına bakılırsa. Ya yanlış yapıyorsam! Ya, hatalı bir yol üzerindeysem! Padişah Sultan Abdülhamid'e olan nefretimin beni helak etmesinden çekinirdim. Kızdığın birine karşı çıkarken, yok olup gitmek de vardı işin içinde. Keskin sirke, küpüne zarar verir, öfke ile kalkan, zararla oturur...

Ben dikkatli olmak istiyordum.

Bu zamana kadar kimseden emir almadım. Hep kendi başıma hareket ettim. Kâr da benimdi, zarar da... Ama şimdi birilerinin emri altına giriyormuşum gibi hissetmeye başladım. Benim padişaha olan kızgınlığımı, tanımadığım birileri ya da henüz kendilerini bana göstermeyen o kişiler her kim ise, kullanmaya çalışıyorlardı sanki.

Çadırımıza girip yer minderlerine uzandığımız zaman, çölün sessiz melodisi kulaklarımda çınlamaya başladı. Sessizliğin de kendine özgü bir sesi vardı sanki. O sessizliğin içinde ilahi bir melodi düşüncelerime hükmediyor, göğsümde tutuşmakta olan bir ateşi harlatmaya çalışıyordu. Hapishaneden çıkarılmıştım,

çölün ortasında, bilmediğim bir yerde hayaller içindeydim, sanki çadırın üzerinde kara gölgeler dolaşıyordu. Tabii ki yanılgıydı bu. Ya da beynimin bana oynadığı bir oyundu.

Beyaz çadırın rengini yitirdiği karanlıkta, zindanda kaldığım o zifiri karanlık günlerimi hatırladım. Orada da karanlıkta hayaller görürdüm. Genellikle gözüme çarpan ve beni büyüleyen görüntü hep o kendimi en talihli gördüğüm günde ince narin parmaklarıyla beni içeri çekip askerlerden kurtaran Gülnihal'in tanrıçaları andıran güzel yüzü ve insanın yüreğini felç eden bakışları olurdu.

Ne zaman uyuyup kaldığımı hatırlamıyorum. Ama derin bir uykuya yenik düştüğümü de biliyorum. Çölde ilerlemek, kumda oturmak, yorgunluk, yabancı bir toprakta temkini elden bırakmamak, her an bir yerlerden çıkabilecek Arap atlılarının saldırısına maruz kalabiliriz telaşı, insanı çöl ortamına hazırlıyor ve bedeni tam anlamıyla geriyordu. Ben de hapishaneden çıktığım andan beri o gerginliği tam anlamıyla yaşamaya başlamıştım. Hapishanedeyken daha güvende ve korunma altındaydım.

Sabah uyandığım zaman, kardeşim Selim'in çadırdan çoktan ayrılmış olduğunu fark ettim. Önceki akşam Arabistan Devrim Komitesi adını verdikleri kuruluşun üyelerinin toplandığı çadıra gittiğini düşündüm. O anda ilk aklıma gelen oydu. Yavaşça doğrulup kalktım. Çadırın içi alev atıyordu ve çölün kavurucu sıcağı âdeta içerisini cehenneme çevirmişti. Dudaklarım kurumuş, nefes yollarımdan soluğum zorlukla girip çıkar olmuştu. İlk arzuladığım şey, kana kana su içme isteğiydi. Çadırın içine beyhude

bakındım ama suyun bulunduğu bir kap falan göremedim. Çadırın içini iyice aradım. Nafile bir çabaydı. Sıcağın müthiş bir biçimde egemen olduğu bu yerden bir an önce kendimi dışarı atmak istedim ama dışarısı sanki daha mı serindi! Çadırdan çıkar çıkmaz, bu kez de sıcak hava dalgası yüzüme çarptı. Kum tepesini aşıp diğer çadıra geldiğim zaman, Çerkez Tahir Bey, kardeşim Selim Sami, Arap Faraj ve adının Cumali olduğunu sonradan öğrendiğim kara yağız biri vardı çadırda. Baş başa vermiş konuşuyorlardı.

Ben çadıra girer girmez konuşmayı bıraktılar. Konuşmalarını benim duymamı istemedikleri için değil, sırf bana saygı duyduklarından ötürüydü bu susuş.

"Selamün aleyküm!" deyip kendime yer minderinde bir yer buldum ve çöktüm. Hem susuzluk, hem de açlık hissediyordum yoğun bir biçimde. Az ileride oturan kardeşim Selim Sami'ye doğru eğildim.

"Su var mı Selim Sami?" diye mırıldandım. Selim Sami, sanki benden böyle bir istekte bulunmamı bekliyormuş gibi hareketlendi. Yerinden hızlı bir hareketle kalktı ve çadırın köşesindeki küpten su doldurmaya gitti. Az sonra da elinde bakır bir maşrapa ile geldi.

Su soğuk değildi ama kuruyan boğazıma iyi gelmişti. Hatta biraz daha olsa içerdim. Maşrapayı yere bırakmak üzereyken, çadırımızın kapısı açıldı, içeriye Arap kıyafetleri içinde üç kişi girdi ama bu girenler kesinlikle Arap değildi. Daha çok bizim saltanat diyarımız payitahtın insanlarına benziyorlardı.

"Essalamü aleyküm!" diyerek selam verdi içlerinden biri. İnce bıyıkları vardı ve sarığı ta beline değin iniyordu. Üzerindeki giysi boydandı ve onun da üze-

rinde siyah bir yelek göze çarpıyordu. Hiç öyle uzun yoldan gelmiş bir halleri yoktu. Giysilerinde tozun zerresi bile yoktu. Şaşırmadım desem yalan olurdu.

Kalkıp gelenlere yer verdik. Minderlere oturup bağdaş kurdular. İnce bıyıklı, beyaz yüzlü olan adam gülümseyerek yüzüme baktı.

"Hicaz'dan geliyoruz," diye konuşmaya başladı. "Burayı bulmamız çok da kolay olmadı. Bir bedeviye rastladık yolda. Çadırların olduğunu söyledi bize. Tabii kaç kişi olduğunuzu söyleyemedi ama yalnızca uzaktan çadırları gördüğünü ifade etti. Buraya da bir bakalım istedik. Sizi burada bulacağımızı bilmiyorduk."

Kardeşim Selim Sami, yerinden kalkıp yeni gelenlerden ince bıyıklı, temiz yüzlü olanın yanına oturdu.

"Hoş geldiniz! Safalar getirdiniz Süleyman Askeri Bey," dedi. "Geleceğinizi haber almıştık ama bu kadar çabuk beklemiyorduk."

"Atlarımızı aşağıdaki hurma ağacının oraya bağladık," dedi adının Süleyman Askeri Bey olduğunu öğrendiğim adam. "Buraya kadar yürüyerek geldik. Sizle burada karşılaşmamız iyi oldu. Başka birileri olsaydı, belki de silah kullanmak zorunda kalacaktık."

Kardeşim, Süleyman Askeri Bey adındaki o şahsı ve yanındakileri tanıyordu gördüğüm kadarıyla. Tabii yalnızca kardeşim değil, aynı zamanda orada bulunanlar da tanıyorlardı, ben hariç... Ben onları ilk kez görüyordum ama zamanla birbirimize iyice kaynaşacağımızı bilmiyordum. Süleyman Askeri Bey, çok düzgün Türkçe ile konuşan ve teşkilatçı ruhunu bize çok mükemmel yansıtan biriydi. Geçen süreçte bunu gayet iyi görebiliyordum. Beni gerçekten etkilemişti, orada olduğu zaman boyunca.

"Hapishaneden kolayca kurtulabildiğinize çok sevindim," dedi bana bakarak. "Hiçbir zayiat vermeden oradan çıkmış olmanız benim arzuladığım bir haldi. Görüyorum ki, içimden geçen vuku bulmuş, sağ salim karşımdasınız."

Süleyman Askeri Bey adındaki adamın konuşması ilginçti ama bana yine de bir anlam ifade etmiyordu. Onu anlamaya çalışıyordum. Kimdi bu adam? Ya yanındakiler... Kimleri temsil ediyorlardı? Padişahın adamı olamayacak kadar kendilerinden emin görünüyorlardı ama yine de hiç belli olmazdı. Yıldız istihbaratının adamları olma ihtimali de vardı. Gerçi o ana değin Yıldız istihbaratçıları hakkında çok bilgim yoktu. Halk ne biliyorsa, benim bildiklerim de o kadardı.

Süleyman Askeri Bey, yeşile çalan gözlerini bana dikti.

"Enver Paşa, size selam gönderdi," diye konuştu yüzüme bakarak. "Ona ihtiyacımız var. Sakın ola ki, kendisini gereksiz bir tehlikeye atmasın diye buyurdu. Tabii selam üzerimde kalmamalı ve size ulaşmalıydı. Size karşı hüsnü teveccühleri var değerli paşamızın. Sizin çok önemli biri olduğunuzu ve memleketimizin sizin gibi zevata ihtiyacı olduğunu söyledi. İleriki zamanlarda size bizzat ulaşmayı ve sizinle görüşmeyi istediğini ifade buyurdular."

Ne diyeceğimi bilememiştim o anda. Tüm teveccüh benim üzerime mi özgüydü yani? Yanımdakilerin o hüsnü teveccühten hiç mi nasipleri yoktu? Onlar da en az benim olduğum kadar tehlikenin göbeğinde değiller miydi? Yalnızca ülkesini seven ben miydim? Onlar sevmiyorlar mıydı? Adamın söylediklerine iti-

raz edesim vardı, yerimde kıpırdanıp durdum ama sanki kelimeler boğazıma düğümlenmişti de, o yüzden konuşmakta zorlanıyordum.

Ama yine de nezaketi elden bırakmadım.

"Estağfurullah beyefendi!" diyerek karşılık verdim. "Bu dostlarım da en az benim kadar hüsnü teveccühü hak ediyorlar. Paşamız eksik olmasınlar ama biz hep birlikte güçlüyüz ve görevimizi birlikte başarmayı biliyoruz."

"Beni yanlış anlamayın!" dedi yüzüme bakarak. Bu arada yanındakiler saygı ile dinliyorlar, Süleyman Askeri Bey'in sözünü kesme cesareti göstermiyorlardı. Adamın önemli bir makamda olduğu belli oluyordu.

"Artık bundan böyle teşkilatımızın bir üyesisin," dedi. "Seni aramıza alarak ödüllendirdik. Biz zaman zaman sana ulaşacağız. Bizden haber alacaksın. Ama dilediğin gibi davranmakta serbestsin. Senin hareketlerin bizim teşkilatın hareketlerine ve davranış biçimine asla zarar vermeyecektir."

Teşkilat dediği kurumun bir üyesi olmak güzeldi de, benim oraya üye olmamın bana ne gibi bir artısı olacaktı ki? Bu zamana değin özgürce hareket etmiş bir adamı, teşkilat üyesi yaparak hareketlerini kısıtlamış olmuyorlar mıydı? Ben başkalarının söyledikleri ve emir buyurdukları sözlerle hareket edecek biri gibi mi görünüyordum?

Süleyman Askeri Bey, içimi okumuştu sanki.

"Tamamıyla özgürsün aziz dostum!" dedi. "Sakın ola ki, beni istedikleri gibi yönlendirirler, beni ezerler, bana istediklerini yaptırırlar diye geçirme aklından.

Aklın nasıl esiyorsa, ne yapmayı uygun görüyorsan yap! Ama bu işleri yaparken de bir teşkilatın üyesi olduğunu asla unutma!"

Adamı anlamakta zorluk çekiyordum. Ama üzerinde de durmuyordum işin aslına bakılırsa. Zamana bırakıyordum. Ben teşkilat dedikleri oluşumu talep etmemiştim. Onlar arayıp beni bulmuşlardı. Öyleyse, özgür hareketlerim devam edecek, asla boyunduruk altına girmeyi aklıma bile getirmeyecektim.

Çölün insana verdiği harareti kesmek için Cumali adındaki zenci dostumuz çay hazırlayıp getirdi, sundu. Çay içmek gerçekten iyi gelmişti. Bir süre daha konuştuktan sonra kalkan ve atlarını bağladıkları yere doğru giden o üç adamın ardından bakarken, nasıl bir işin içinde olduğumu düşünmeye başlamıştım.

Kendi başına buyruk yaşayan bir adamı bile izleyenler, ona görev verme konusunda yarışanlar, elbette benim gibi güçlü, zeki ve ne zaman nereden çıkacağı belli olmayan bir adamı kendi başına bırakmayacaklardı. Nitekim ulaşmışlardı da...

Adamlar gittikten sonra çadıra geri döndük. Cumali çayı tazelemişti. Bir avuç insan ne yapacaklarına karar verme aşamasında uzun süre sessizce oturduk.

"Bizim paraya ihtiyacımız var," diye söylendi düşünceli bir biçimde Çerkez Tahir Bey. "Acil olarak para bulmalıyız. Tabii yalnızca para değil. Silah da gerekli... Elimizde birkaç mavzerin dışında bir şey yok. Hiçbir işe yaramaz. Bir de Cumali'nin belinde uzunca bir kama... Daha iyi silahlar alabilmemiz için para bulmalıyız."

Kardeşim Selim Sami başını salladı seni onaylıyorum der gibi.

"Çöl, eşkıya kaynıyor," diye konuştu. "Bize bir saldırı yapıldığında ki her an olabilir. Kendimizi elimizdeki cephane ile uzun süre savunamayız. Bu durumumuz hiç iç açıcı değil. Ya öldürürler ya da esir ederler..."

Haklı görünüyorlardı. Silah elde etmemiz şarttı. İlk anda bunu kendimizi koruma amaçlı olarak düşünmüştüm ama silah, çölde adım atan her babayiğide gereken bir ayrıntıydı. Aynı zamanda genç atlara ya da hızlı koşan develere ihtiyacımız vardı. Aklıma ilk gelen şey: bulabileceğimiz en yakın bir kabileyi basmak ve ihtiyacımız olanı ele geçirmekti.

Arap Faraj'ın yüzüne baktım.

"Buraya en yakın kabile nerede ve kimler?" diye sordum. Faraj, aklımı okumuştu sanırım.

"Bize en yakın El Ruba var," dedi. "Ama oldukça kalabalıklar... Bize karşılık verirlerse, yakalanırsak sonumuz hayır olmaz..."

"O kadar kolay değil," dedim. "Gece baskın yaparız. Ya da o kabileye saldırmadan önce uygun bir yerde bekler, bir kervanın ağımıza düşmesini gözleriz. Kervanların eksik olmadığı bu çölde, soyabileceğimiz bir kervana elbette rastlamak mümkün. Yeter ki buradan ayrılıp kervanların kullandığı bir yol üzerinde bulunalım."

Faraj gülümsedi.

"Üç mavzerimiz var," dedi. "Birkaç atımlık da mermimiz. Çok dikkatli olursak, bir kervanı gafil av-

lamak bizim için kolay olur. Buradan toparlanıp gitmeliyiz. Kabak gibi ortadayız. Her an bir eşkıya sürüsüne yem olabiliriz."

"Yem ararken, yem olmak ha!" diye güldüm. "Hadi o zaman acele edelim. Çadırları toplamaya başlayalım."

Sözümü bitirir bitirmez, Cumali çadırı sökmeye koyulurken, hepimiz bir işin ucundan tuttuk. Hurma ağacının gövdesine bağladığımız atlarımızı ve eşeğimizi çekip denklerin yanına getirdik ve eşyaları üzerlerine yükledik. Epeyce oyalanmıştık. Kavurucu sıcak, beynimizi mahvediyordu. Başımıza sardığımız tülbentler de çok fazla işe yaramıyordu. Kafamı bir demir halkanın sıktığını hissediyordum.

Kafamızdaki üslüklerin bir tek yararı vardı, alnımızdan aşağıya yanaklarımıza doğru süzülen teri silmek...

Eşyalarımızı denk yapıp eşeğin sırtına vurduktan sonra, çevremizi kolaçan edip bizden geride bir şey kalıp kalmadığına baktık. Sonra da ağır ağır çöl kumunu ezmeye başladık ayaklarımızla. Hayvanların sırtlarına binmedik. Onların yanlarında yürüyerek, güneşin yakıcı etkisinden korunmak için hayvanların gövdelerini siper olarak kullandık.

Çölün kumu ayağımızın altında dağılıp gidiyordu. Her adım atışımızda ayaklarımız dizimize değin kumun içine batıyor, bu da bizim hızlı hareket etmemizi engelliyordu. Tabii burada yolculuk yapanlar hep aynı durumdaydı. Yavaş ve temkinli yürüyorlardı. Her türlü tehlikeye hazır olunmalıydı. Çölün kumlarının altında bir yerde gizlenmiş çıngıraklı yılanlara denk ge-

lebilirdiniz ya da ona benzer bir sürü zehirli hayvana. Ama Faraj'ın yol üstü dediği ve kervanların genellikle kestirme olduğu için kullandıkları yola yaklaştığımız zaman, mevzileneceğimiz bir yer bulmak için yolun üst kısmındaki kum tepeye yöneldik. Yine dikkatli ve yavaştık. Zaten hızlanmamız da söz konusu değildi. Çadırlarımızın önceki yerinden buraya gelinceye kadar perişan olmuştuk. Kılımızı kıpırdatacak halimiz kalmamıştı. Ama kendimizi gizlemek zorundaydık. Bunun için uygun bir yer aramaya başladık.

"Burası biçilmiş kaftan!" dedi kardeşim Selim Sami. "Şu iki tepenin arasından geçecek mecburen kervanlar. Buradan aşağıya saldırması çok kolay! En iyisi şurada bekleyelim."

Kardeşim Selim Sami konuşurken, şaşırdım... Selim Sami ne zamandan beri bu kadar çöle hâkim ve plan yapan biri olmuştu? En son hücrede ben kaçmadan önce konuşmuştuk. O anda babamı ve Selim Sami'yi yıllardır görmediğim aklıma geldi. Nasıl da iki gün öncesine kadar hapisken şimdi çölün bir haydudu olduğumu düşünmeye başladım. Bir kervanı soymak için buradaydık. Henüz sonucun ne olacağını bilmiyordum ama arkadaşlarımla birlikte çöldeki diğer eşkıyalar gibi hazırlanmış ve bir kervanın geçmesi için dua etmeye başlamıştık.

Böyle bir yerde, çölün uçsuz bucaksız yoksulluğunda, bir tek ağacın bile gölge yapamadığı bu yerde ne yapıyordum?

Suyun hayat olduğunu o zaman anladım. İliklerime değin işleyecek soğuk bir maşrapa suyun özlemi ile yolu gözetleyen tepelerden birinin ardına gizlendim. Gizlenmek de ne kelime? Hiçbir şey ifade etmez. Kumun üzerine uzanmadım da sanki cayır cayır ya-

nan bir sobanın üzerine uzandım. Elbiselerim sıcağı bir anda kavrayıp bedenime aktardı. Sıcak çok kötüydü, hatta cehennemi bir hava vardı şimdi. Cehennem böyle bir şey olsa gerek, diye düşünmeye başladım.

"Çöl gece soğuyor, öyle soğuk oluyor ki insanın kemiklerine işliyor çölün soğukluğu. Zaten ürkütücü bir yer, iyice kendini kaybediyor insan," dedi Çerkez Tahir Bey. Belki de konuşacak başka bir şey bulamamıştı.

"Gündüz vakti buradan kervan geçeceğini hiç sanmıyorum," dedi Faraj. "Ama biz yine de yerimizi alalım. Bakarsınız biz yanılırız. Bekleyelim görelim..."

Zaten yapacak başka da bir şey yoktu işin doğrusu. Tepenin yoldan görünmeyen kısmına çadırlarımızı kurmamız gerektiğini düşündüm. Cumali'yi yanıma çağırdım.

"Cumali, şu kısma çadırlarımızı kurmamız gerekiyor," dedim. "Burada ne kadar kalacağımız belli değil. Ayrıca suya da ihtiyacımız var, su bulmalıyız. Yoksa susuzluk bizi öldürecek. Kervan soyalım derken, Rahmet-i İlahiyye'ye biz nail olacağız böyle giderse."

"Haklısınız Sahip!" diyerek karşılık verdi Cumali. "Birazdan su aramaya çıkacağım."

Kendisini bizim hizmetimizde görüyor, bize hizmet etmek için can atıyordu. Tabii nedenini bilmek şu an için uygun görünmüyordu ama ilk fırsatta neden böyle davrandığını öğrenmek istiyordum.

Cumali uzaklaşırken ardından seslendim.

"Cumali, sen bizim kölemiz değilsin," dedim. "Bizim arkadaşımızsın. Bir daha sahip dediğini duymak istemiyorum. Hiç kimse kimsenin sahibi değil."

Şaka yaptığımı düşünmüş olmalı. Gülümseyerek baktı ve su bulmak için uzaklaştı. Tamamıyla yabancısı olduğumuz bu yerde su bulabilmenin ne kadar zor olduğunu biliyordum ama Cumali hiç itirazsız ve bahaneler uydurmadan yola koyulmuştu bile. Elinde su kapları ile bulunduğumuz tepeden aşağıya doğru ilerlerken, Çerkez Tahir Bey, kardeşim Selim Sami ve Faraj'la birlikte çadırları açtık, yoldan görünmeyecek biçimde kurmaya çalıştık.

Birkaç saat sonra Cumali göründü. Elindeki kaplar su doluydu.

"Su bulmam epeyce zamanımı aldı ama bir kuyu buldum birkaç kilometre ileride," dedi. "Suyun yerini öğrendiğim iyi oldu. Elimizin altında bir su kaynağının olması çok iyi..."

Çölün kavurucu havası soluk borumdan ta mideme değin içimi kurutuyordu. Hemen su içmek istiyordum. Cumali'nin elindeki su kabına uzandım. Elindeki kaplardan birini aldım ve ağzıma diktim.

O kadar sıcaktı ki su, serinlemek bir yana sıcak su içmenin hoşnutsuzluğu sardı bedenimi. Sıcağın altında kavrulmaya başladığımız an, Tahir Bey'in seslendiğini duyduk.

"Buraya doğru gelenler var!"

Hepimiz yola dönüp baktık. Gerçekten de, on develik bir kervan ağır ağır yaklaşmaktaydı. Develerin önünde bir at vardı ve atın üzerinde bol giysiler içinde birisi... Sanırım kervanın başı oydu.

"Atın üzerindeki adamı bana bırakın!" dedim. "Onunla özel olarak ben ilgileneceğim."

Sözümün üzerine söz olmayacağı için sessiz kaldılar, yalnızca yüzüme bakmakla yetindiler. Onlar da develerin üzerindeki yüklere dikmişlerdi gözlerini. Eğer bu kervanı ele geçirebilirsek, bizim için çok güzel bir ganimet olacaktı.

Silahlanıp tepede mevzilendik.

Kervandakiler bizden daha kalabalıktılar. On iki kadar insan saydım ve bunların hepsi de silahlıydı. Mavzerlerini boyunlarına asmışlardı. Biz az sayıdaydık ve az sayıda silahımız ve cephanemiz vardı ama bunu biz biliyorduk, onlar bilmiyorlardı.

"Ben saldırın dediğim zaman saldıracaksınız!" dedim. "Acele etmeyin! Onları gafil avlamalıyız."

Beklemeye başladık. Kervanın iyice yaklaşmasını istiyordum. Tepeden ateş emri vereceğim zaman kervandakiler ne olduğunu bile anlayamayacaklardı. Aslında böyle yerlerden geçerlerken dikkatli olmaları gerekirdi. Oldukça rahat ve bezgin bir halde yürüyorlardı. Yorulmuş, tükenmiş bir durumdaydılar. Adamlar silahlarını omuzlarından daha çıkarmadan her şey bitmiş olmalıydı. Eğer, bir konuda başarılı olmak ya da kazanmak istiyorsan harekete geçmeden önce kendini karşındakilerin yerine koyacaksın.

Ben de o kervanda olanlar gibi düşünüyordum şu anda. Onlar yorgundu, yol yürümekten, çölün kızgın kumlarını seyretmekten gözlerinin önünde ışıklanmalar olmuştu. Artık çevrelerine olan kontrollerini yitirmişlerdi. Uyanık değillerdi, her an bir taraftan bir düşman saldırısına uğrayabileceklerine dair şüphelerini kaybetmişlerdi. O kadar dalgın ve rahattılar ki, tamamıyla bilinç dışı bir ilerleyiş içindeydiler.

"Hazır olun!" diye işaret verdim arkadaşlarıma.

İlk önde silahlarıyla sıralanan Çerkez Tahir Bey, kardeşim Selim Sami, Cumali ve Ahmet komutan yüzüme baktılar.

"Haydi şimdi!" diye bağırınca hepsi birden tepeden aşağıya kervanın önüne doğru koştular. Kervancıbaşını atın üzerinden alaşağı eden Çerkez Tahir Bey, ense köküne mavzerini dayayıp yüzükoyun yere serdiği adamın sırtına ayağıyla bastı ve onun kıpırdamamasını sağladı. Tabii aynı anda ve aynı hızla saldıran kardeşim Selim Sami de birkaç kişiyi önüne katıp yere yatmalarını emretti. Kısa sürede kervan ele geçirilmişti. Bunun için çok çaba harcamamız gerekmedi. Yalnızca dört mavzerle becermiştik bu işi.

Adamları sıkıca bağladık. Kervancıbaşı yüzümüze bakıyordu şaşkın şaşkın. Nereden geldiğini hesaplayamadığı bu haydutları tanıyamamıştı. Bizim yabancı eşkıyalar olduğumuzu düşünmüş, bu düşüncesinde de yanılmamıştı.

Faraj, kervancı başıyla konuştu. Ondan kervandaki develerin üzerindeki mallar hakkında bilgi aldı. Sonra yanıma yaklaşıp benimle konuşmaya başladı.

"Bizim kim olduğumuzu sordu kervancı," dedi Faraj. "Ben de ona Arabistan İhtilal Konseyi olduğumuzu söyledim. Bu adı daha önce hiç duymamış. Eşkıyaları genel olarak tanıyormuş. Onlara bazen taşıdıklarından, bazen de altın, gümüş verip durumu idare ediyormuş. Kervancılık yaptığı onca yıl içinde ilk saldırıya uğradığı bu anmış. Bu yüzden çok şaşırmış. Ne diyeceğini bilmiyormuş. Tüm malı alın ama bizi serbest bırakın diyor."

"Onlara bir şey yapmayı düşünmüyorum," dedim. "İçleri ferah olsun. Serbest kalacaklar ama bir şartla. Gittikleri her yerde, bizden söz edecekler. Arabistan İhtilal Konseyi adını sıkça anmalarını istiyorum. Bundan sonra çöllerin hâkimi biziz. Bize haraç vermeden bir Allah'ın kulu bu çöllerde rahat hareket edemeyecek. Bizden böyle söz etsin. Zaten edecektir. Bizi ne kadar kişi tanırsa, o kadar iyidir. Adımız tüm Arap yarımadasında duyulmalı. Bizim verdiğimiz korku her yeri sarmalı."

Yerde yatan kervancıları ayağa kaldırdım. Yüzüme korkulu gözlerle baktılar. Kendilerinden olmayan bir adam bulmuşlardı karşılarında. Bu adam, yani bendeniz Arap değildim ve bunu yakından görmüşlerdi. Aslında eşkıya da değildim ama şu anda eşkıya gibi davranmak zorundaydım. Belli bir gücü elde edinceye kadar sürmeliydi bu durum.

"Bu adamları serbest bırakın!" diye yükselttim sesimi. "Her birine birer deve verin. Gerekirse ikişer ikişer binsinler. Ama önce develerin sırtlarındaki yükü indirin ve bizim çadırlara taşıyın!"

Zaten arkadaşlarım bunu yapıyorlardı, develerin denklerini yere indirip yavaş da olsa bizim çadırlara taşımaya başlamışlardı. Aslında içlerinde en uyanıklarından biri olan kardeşim, önüne kattığı birkaç kervancıya taşıttırıyordu malları. Mavzerini her türlü ihtimale karşı adamlara doğrultmuştu.

Kervanın taşıdığı yeteri kadar malı ele geçirmiştik. Develer de bizimdi, at da... Ama kervandaki insanların hemen buradan uzaklaşmasını ve gittikleri her yerde bizden söz etmeleri için acele etmeleri gerektiğini düşünüyordum.

"Adamların ellerini çözün!" dedim.

Kervancılar sevinçten deliye döndüler. Liderleri olduğunu düşündükleri bu uzun boylu ve yakışıklı adam onları bağışlamanın daha doğru olacağını söyleyip duruyordu. Yani ben, Çerkez Eşref ilk kararlarımı veriyor ve emrimi uygulatıyordum. Arap kervancılar gırtlaklarından yükselen sevinç naralarıyla, uysalca çökerttikleri develerin sırtlarına zıplayarak bir an önce bulunduğumuz yerden uzaklaşma telaşı içindeydiler. Hiç belli olmazdı. Henüz tanımadıkları bu adam yani, ben Çerkez Eşref her an kararında cayma gösterebilir, belki de tükürdüğünü yalardı.

Böyle bir şey yapar mıydım? Elbette hayır. Dudaklarımın arasından çıkan kelimeler bir daha aynı yere geri dönmezdi. Verdiğim emirlere harfiyen uyacaklarından asla kuşkum olmayan dostlarım elde ettikleri ganimetleri çadıra taşırken, bu soygundan hem Arap kervancılar, hem de onlar memnundu. Biz bir at, çok miktarda yiyecek, silah, içecek sahibi olmuştuk. Ha, unutmadan söyleyeyim. Biraz da altın elde etmiştik.

"Güzel iş!" dedi kardeşim Selim Sami. "Hiç yorulmadan ganimet elde ettik. Böyle devam edersek, kısa sürede zengin oluruz."

"Amacımız zengin olmak değil sevgili kardeşim," diyerek karşılık verdim. "Hedefimiz yeterli maddi gücü sağlayıp, Arap şeyhlerini padişah aleyhine kışkırtmak..."

Kardeşim Selim Sami başını salladı haklısın der gibi.

"Bu çete Arap kervanlarını soymak için kurulmadı herhalde," diye sürdürdüm konuşmamı. "Osmanlının bu topraklar üzerindeki nüfuzunu kırmak için bir aradayız."

"Belki bir süre daha bu işlere devam edebiliriz," diye bana destek çıktı Çerkez Tahir Bey. "Eşref Sencer doğru söyledi. Biz bir çete gibi hareket edemeyiz. Elbette bir çeteyiz ama ulvi görevleri olan bir birliğiz. Şu andaki durumumuz mecburiyetten hâsıl oldu. Eğer yeterli gücümüz ve paramız olsaydı, asla bir kervan soyma teşebbüsünde olmazdık. Bizi görevlendirenler nakdi yardım yapmadılar. Beni anladığınızı umuyorum."

Tabii ki anlaşılmayacak bir şey yoktu.

Enver Paşa'nın kurup görevlendirdiği teşkilatın başına geçirdiği Süleyman Askeri Bey, çadırımızı ziyaret ettiğinde bizimle yalnızca konuşmuş ama bu görevi nasıl yapacağımızı söylememişti. Bu iş bizim şahsi becerimize kalıyordu. Parayı da, silahı da, gücü de bulmak bizim işimizdi. Bunu başarmak zorundaydık.

Yıldırım Baskınlar

Yıldırım baskınlar düzenlediğim için bana Araplar "Kuşların Şeyhi" adını takmışlardı. Arkadaşlarıma da söylediğim gibi düşmana birden saldırmak ve nereden saldırdığını belli etmemek fikrinden kaynaklanan bu yıldırım hareketler, kabilelerin elini kolunu bağlıyordu. Benim kadar hızlı hareket eden birini daha önce görmediklerinden, her söylediğimi kabulleniyorlar, özellikle padişah Sultan Abdülhamid'e karşı olan tavrımı da görünce benim safımda yer alıyorlardı.

Yalnızca Arap şeyhlerine baskınlar yapmıyorduk elbette. Aynı zamanda kervanlara saldırılarımız ve ganimet toplamamız da devam ediyordu. Nereden geleceğimizi tahmin bile edemeyen kervan sahipleri bize teslim olmaktan başka çare bulamıyorlardı. Artık ismim efsaneleşmeye başlamıştı. Hatta çetemizin adı dillerde dolanıyor, bize katılan Arap şeyhleriyle birlikte muazzam bir orduya dönüşüyordu.

Çölün gizli ve sihirli adamıydım. Arap şeyhleri İngiliz ajanı Lawrence'e de benden söz etmişlerdi. Zaten bir anda bir yerlerden çıkıp gelen ve adı Kuşların Şeyhi'ne çıkan bir adamı kim merak etmezdi ki? O

sarı çıyan da beni tanımak istemişti. Elbette bir gün tanıyacaktı. O gün beni tanıdığına da pişman olacaktı, biliyorum.

Arap şeyhlerine baskınlar düzenledik. Zaman zaman başarılı olduk ama padişah aleyhine hareke-te geçmelerini bir türlü beceremedik. Arap şeyhleri-nin bize güvenmediklerini ya da güvenden daha çok maddi olanaklarının arttırılmasını istediklerini anla-yabiliyordum. Bizden çıkar umuyorlardı, yapacakları girişimin vatan aşkından ziyade, hayatlarının daha fazla kolaylaştırılması düşüncesinde birleşiyordu.

Arap şeyhleri aşiretler arasında kısır çekişmelerle zaman geçirmeyi, bizim ileri sürdüğümüz ulvi idealle bir türlü kaynaştıramıyorlar, bizimle birlik olmak is-temiyorlardı. Oysa ben, Osmanlı'nın Hicaz idaresine karşı birleşmek ve onlarla güç oluşturup Hicaz idare-sini acze düşürmeye çalışıyordum.

Çok sıcak bir gündü yine, her zamanki gibi. İnsan çadırdan dışarıya adım atmak istemiyordu. Kızgın çöl kumlarının gökyüzüne doğru yükselttiği hararet, insa-nın yanaklarında patlıyordu. Beyaz sarığımı iyice başı-ma sarmış, yüzümde hiç açık yer bırakmamıştım. Giydi-ğim giysilerin bol olması, bedenimizi sıkıp nefes almayı zorlaştıran sıcak havanın etkisini nispeten kırıyordu.

Kurduğumuz teşkilatın Osmanlı idaresine verdi-ği zararlar bizi güvenilir kılmıştı. Zamanla gücümüz artmaya başladı. Yaptığımız baskınlar dilden dile do-laşmaya başladı. Tabii bu arada, İngilizlerin müthiş adamı Lawrence'in benim gittikçe güçlenen teşkila-tıma karşı tedbirler aldığı gelmişti kulağıma. Benim baskınlar düzenlediğim Arap aşiretleriyle birlik olup bana karşı bir cephe oluşturmalarını sağlamaya çalı-şıyordu.

İnsan dostundan emin olur ama düşmanının her hareketini kontrol altında tutar. Ben de öyle yapmaya çalışıyordum. Bir yandan Osmanlı'yla mücadele ederken, diğer yandan benim üzerime saldıkları aşiretlerle de uğraşmak zorunda kalıyordum.

Hacca gelen kervanları soyuyordum. Sürre alayını bile soymuştum. O günlerde ne yaptığımı gerçekten bilmiyordum. Osmanlı düşmanlığı yoktu içimde, içimdeki padişaha olan kinimdi ve yaptıklarımla onun ne kadar aciz biri olduğunu kanıtlamaya çalışıyordum. Eşkıyalığımın hududu buydu. Osmanlı askerlerini acze düşürmek değildi niyetim. Onların başarısızlıklarını padişaha atfetmek ve onun beceriksizliğini kamuoyuyla paylaşmaktı. O gün tuttuğum yol buydu, işin aslına bakılırsa.

Belki beni haydut, eşkıya olarak bilecekti tarih ama ben bunu kızgınlığımın beni getirdiği noktada sırf Sultan Abdülhamid Han'a olan nefretimden ötürü yapıyordum.

Dışarısı müthiş sıcaktı. Çadır bezi bile yanıyordu âdeta.

İşte o anda kafamda bir ışık yandı sanki. Kâbe'nin örtüsünü çalmak, cihan padişahı Sultan Abdülhamid'in aczini dünyaya duyurmak isteği oluştu içimde. Bunu yapabilirdim. Bu benim için belki de padişaha vuracağım son darbe olurdu. Uygulamaya karar verdim.

Yerimden hızla kalktım. Zaten ne zaman kafamda böyle bir fikir belirse, yerimde duramıyor, hemen harekete geçmek istiyordum. Yine öyle olmuştu, kendimi çadırdan dışarıya attım. Çerkez Tahir Bey'le kar-

deşim Selim Sami, yabani bir hurma ağacının gölgesinde oturmuş, sardıkları sigaralarını tüttürüyorlardı.

Ben de yanlarına çöktüm.

"Bir sigara da bana verin!" dedim. "Burası çadırdan daha serinmiş..."

"Çadıra girdin, bir daha da çıkmadın be Eşref abi," dedi kardeşim Selim Sami. "Seni rahatsız etmek istemedik."

"Keşke rahatsız etseydiniz," diye karşılık verdim. Bir süre sustuktan sonra, elimdeki sigaradan derince bir duman çektim ve üfledim. "Beni iyi dinleyin! Müthiş bir planım var. Mekke'ye gideceğiz ve Kâbe'nin örtüsünü çalacağız. Kendisini İslam âleminin efendisi gören Sultan'a en büyük darbe bu olacak. Bunu yapmayı çok istiyorum."

İkisinin de gözleri ceviz gibi oldu. Rengi değişti. Bakışları bulandı sanki.

"Sen ne diyorsun Eşref abi?" diyerek itiraz etmeye yeltendi kardeşim Selim Sami. "Bizi hemen yakalarlar, soluğu padişahın huzurunda alırız."

Çerkez Tahir Bey, yüzünü yere eğdi.

Gözlerime bile bakmadan söylendi.

"Bu kez idam edilmek istiyorsun sanırım," diye mırıldandı.

"İdamsa idam..." dedim. "Benim korkum yok. Padişah boyunun ölçüsünü alacak."

Korktuklarını görebiliyordum. Hiç beklemedikleri bir durumdu ve tehlikeli bir hareket olacaktı bu. Bu kez gerçekten müthiş bir işe imza atacaktık. Kâbe'nin örtüsünü çalmak, büyük işti doğrusu. Tüm dünyada ses getirecekti. Namımız iyice artacak, dillere düşecektik.

Cesaret, herkeste bulunmayan müthiş bir şey... Bende yeterince olduğunu düşünüyorum. Korku denen şey semtime bile uğramamış. Zaten bana askeriyedeyken arkadaşlarım, özellikle Yenibahçeli Şükrü, "Sende mangal gibi yürek var," derdi. "Sendeki bu yürek bende olsa, neler yapmazdım!"

Eğer benim hakkımda haber alıyorsa, arkadaşım Yenibahçeli Şükrü, benim yaptıklarımla ne kadar neşeleniyordur kim bilir! Arap şeyhlerini kıskıvrak yakalayan ben, kervanları soyan, nice askeri dize getiren ben, korkunun kırıntısı bile uğramayan bu Kafkas aslanı, yani Çerkez Eşref Sencer, tıpkı o arkadaşlarımın tahmin ettiği gibi biri olmuştum sonunda.

Şaki, haydut diyen vardı, Şeyh-el Tuyur diyen vardı, korku ile beti benzi sararan ve nereden, nasıl saldıracağımı tahmin edemeyenlerin beni devletin ajanı olarak görmeleri tamamıyla olağandı, bunları normal bir insan yapamaz diyenler vardı.

"Kâbe'nin örtüsü mü?" diye kekeledi kardeşim Selim Sami. Belli ki, hiç akıllarına gelmeyen bir durumdu bu. Mukaddes bir mekânın örtüsünü çalmakla, Allah'a karşı gelmek arasında bir fark göremiyordu. "Ya Eşref abi, Allah bizi taşa çevirir!" diye mırıldandı korku içinde. Gözleri irileşmiş, korku tüm bedenini sarmıştı.

"Hiçbir şey olmaz, merak etme!" diye karşılık verdim. "Padişaha müthiş bir ders olacak bu!"

Hem Çerkez Tahir Bey'in, hem de kardeşim Selim Sami'nin gözlerindeki ifadeden korkularını okumak mümkündü. Sonumuzun geldiğini düşünüyor olmalıydılar. Kâbe'yi korumakla görevli Osmanlı askerlerinin silahlarından çıkan mermilerle delik deşik olacağımızı hayal ediyorlardı.

Kardeşim Selim Sami'nin hâlâ tereddüt içinde olduğunu görebiliyordum.

Mukaddes bir yere el uzatmak korkunç bir şey olarak görünmüştü gözüne. Ama asıl mukaddes olan bir insan bedenine saldırı değil miydi? 'Bir insanı katletmek, tüm insanları katletmek gibidir,' diyen mukaddes kitabımıza karşın, bir taş binanın örtüsünü sıyırıp almak, ne kadar büyük bir suç olabilirdi ki? Bütün sorun, padişahın Kâbe'yi koruyamadığı düşüncesinde toplanıyordu. Benim de İslam dünyasına vermek istediğim mesaj buydu. Her geçen saniye kafama daha çok yatmıştı bu fikir... Elbette delice bir şeydi ama dâhiyane olmadığını hiç kimse söyleyemezdi doğrusu.

"Kâbe'nin örtüsünü çalacağız," dedim yeniden. Çerkez Tahir Bey'in ve kardeşim Selim Sami'nin şaşkın bakışları altında bir kez daha yineledim. Mukaddes bir yerden bir şey almaya çekindikleri için Allah'tan korkuyorlardı. "Merak etmeyin! Tereyağından kıl çeker gibi, işimiz atkın gidecek. Dilden dile dolaşacağız, herkes bizden söz edecek. Belki de teşkilatımız daha da güçlenecek."

Söylediklerim hayal değildi. Ne yapmaya karar verdiysem, mutlaka yaptım. Hiçbir zaman geri adım atmadım. Şimdi de aynısını yapacak ve örtüyü çalıp adımı duyuracaktım.

Hurma ağacının altında tütün sarıp içtiğimiz sigaralarımızın dumanı havaya savrulurken, içimde tatlı bir heyecanın kıpırtısını duyuyordum. Müthiş bir duyguydu. Yüreğim kıpır kıpır ediyor, o zamana değin hiç hissetmediğim tatlı bir hoşluk bedenimi sarıyordu.

Ahmet Yüzbaşı yanımıza geldiği zaman, kardeşim Selim Sami'deki ve Çerkez Tahir Bey'deki durgunluğu görmüş, merak etmişti.

"Benim kaçırdığım bir durum mu var arkadaşlar?" diye sordu. "Çok perişan bir haliniz var. Bana da duyurmak ister misiniz? Benim de biraz durgunlaşmaya ihtiyacım var."

Kardeşim Selim Sami'nin ya da Çerkez Tahir Bey'in konuşmasına fırsat vermeden ben atıldım ve bir çırpıda söyleyiverdim.

"Kâbe'nin örtüsünü çalacağız Ahmet Yüzbaşım," dedim. "Arkadaşlar korktular sanırım. Allah'ın kendilerini taş edeceğini düşünüyorlar."

"Korku falan yok ya Eşref Bey!" diye konuştu Çerkez Tahir Bey. "Yalnızca tedirgin olduk tabii. Bu zamana değin teşebbüs edilmemiş bir şey. Bir de Kâbe'yi koruyan askerleri zor durumda bırakacağız. Allah için koruyorlar o mukaddes beldeyi..."

"Padişahın emri olduğu için koruyorlar," dedim. "Allah dinini korur. Bunun için insanlara ihtiyacı yok..."

Kesin kararlı olduğumu anlamıştı Yüzbaşı Ahmet. Belki o anda neden böyle bir işe giriştiğimi anlamamıştı ama hiçbir şey söylemeden yüzüme baktı şaşkınca.

"Padişaha bir borcum var ve onu ödeyeceğim," dedim yüzümü ekşiterek. "Hiç kimsenin beklemediği bir şeyi yapacağım. Aczini anlayacak ve benimle uğraşmaktan vazgeçecek."

Ahmet Yüzbaşı başını eğdi. Ayakucuyla kumu karıştırdı.

"Mukaddesata el uzatmasak olmaz mıydı Eşref Bey?" dedi kekeleyerek. "Allah'ın razı gelmeyeceği bir şey bu! Allah'ın ve meleklerinin lanetine uğramayalım sonra!"

Sessizliğe büründüm bir anda. Bunu sanki bu işi yapmaktan vazgeçeceğim diye algıladılar. Ama ben asla vazgeçmeyi düşünmüyordum. En kısa zamanda örtü bizim elimize geçecekti.

Arap şeyhlerine yaptığım gibi yıldırım bir baskın düzenleyip Kâbe'nin üzerindeki örtüyü ele geçirecek, Hicaz idaresinin beceriksizliğini yüzlerine vuracaktım. Sonuç her zaman olduğu gibi bizim lehimize olacaktı.

Çadıra çağırdım arkadaşlarımı. Yuvarlak bir daire oluşturduk. Hepsinin de gözü benim üzerimdeydi.

"Kılık değiştirip Mekke'ye sızacağız," dedim. "Bir süre ortalığı inceleriz, sonra da akşam karanlığından yararlanıp örtüyü oradan alır kaçarız."

Heyecanlandıklarını fark edebiliyordum. Aslında Allah korkusu sarmıştı her birini. Korkuyorlardı. Alt tarafı bir örtüydü.

Birkaç gün sonra giysilerimize gereken özeni gösterip sanki hac farizasını yerine getirecek hacılar gibi giyinerek Kâbe'ye doğru yola çıktık. Atlarımız geçtiği yerlerden toz kaldırıyordu. Öğle güneşinin en tepede olduğu bir zamandı ve ortalık kızgın cehennem ateşi gibi kaynıyordu. Hararet bedenimizdeki sıvıyı buharlaştırırken Kâbe'ye yakın bir yerde bir kuyu başında mola verdik. Hem biz, hem de atlarımız çatlayacak hale gelmiştik. Kuyudan su çektik, önce atlarımızı suladık. Bedenlerindeki teri yok etmek için kova kova su döküp serinlettik hayvanlarımızı. Sonra da biz içtik kana kana. Yanımızdaki kırbalarımıza su doldurduk. Yeniden yola koyulduk.

Atlarımızla yavaşça yol alırken, Çerkez Tahir Bey atını benimkinin yanına yaklaştırdı.

"Hâlâ zamanımız var," dedi. "Kesin kararlı mısın?"

"Sür atını Çerkez Tahir Bey!" diye yükselttim sesimi. "Bu bizim için çok kolay olacak. Korkma, Allah bize azap etmez, örtüyü aldık diye. Esas kuduran padişah olacak."

Sultan Abdülhamid Han'a ne kadar kızgınmışım meğer. Sultan'ı küçük düşürmek ve kendisine düşman olan milletler nezdinde aşağılamak için yapmayacağım yoktu doğrusu. Atımın üzerinde ilerlerken bunları düşünüyordum. Ama bir an, yaptığımın doğru bir şey olup olmadığı hakkında birtakım düşünceler içine girdim.

Ben önde, arkadaşlarım ardımda atlarını rahvan adımlarla sürerek geliyorlardı. Kâbe'ye ulaştığımız zaman, çarşıda atlarımızı bir ahıra bırakacaktık. Faraj bana yaklaştı.

"Necip el Duna'nın ahırı var yakında," dedi. "Benim eskiden beri arkadaşım olur. Atlarımızı oraya bırakabiliriz. Cambaz, altını sever. Birkaç altın karşılığında ne istesek yapar."

"Arkadaşın cambaz mı?" diye sordum. "O zaman ona biraz fazla altın vermemiz gerekecek..."

Arap Faraj yüzüme şaşırmış olarak baktı. Neden fazla altın vermemiz gerektiğini anlamamış olmalıydı. Tabii ki bilemezdi, ona nedenini söylememiştim ki... Bizim Kâbe'nin örtüsünü alırken çevik ve hareketli birkaç adama ihtiyacımız vardı. Bunlardan biri Cumali olabilirdi ama ne ben, ne kardeşim Selim Sami ne de Çerkez Tahir Bey, Kâbe'ye tırmanamaz, örtünün alınmasında yardımcı olamazdı.

"Birkaç altın fazla versek bize yardımcı olur mu arkadaşın Faraj?" diye sordum. "Kâbe'nin üstüne çıkacak birine ihtiyacımız var. Cumali tepeye tırmanır ama biri daha lazım..."

"Altını bana ver, ben de tırmanırım!" dedi gülerek Faraj. "Ama düşmemeyi garanti edemem."

Elimle Faraj'ın dişe dokunur irilikteki göbeğini işaret ettim.

"Bu göbekle mi Faraj?" dedim. "Benim başıma iş açma Allah aşkına! Arkadaşına uğrayalım da teklifimi yapayım. Bakalım ne yanıt alacağız?"

"Hayır diyeceğini sanmıyorum," dedi Faraj. "Zevkle kabul edecektir."

Çarşıda, atlarımızla Faraj'ın arkadaşının ahırını bulmamız çok zamanımızı almadı. Öyle çok büyük bir yer değildi. Uzun yüksek duvarla çevrili, beyaz badanalı bir küçük korunaktı. Ahırın önünde atlarımızdan indik. Biz ahırın önüne geldiğimiz zaman, Faraj'ın arkadaşı yanımıza gelmiş, arkadaşı Faraj'ı kucaklamıştı.

"Görüşmeyeli uzun zaman oldu Mısri," dedi. "Nerelerdeydin bunca zamandır?"

Faraj, beni gösterdi.

"Bu, Çerkez Eşref Bey!" dedi. "Uzun zamandır birlikteyiz. Bizim hakkımızda duymuş olmalısın."

Faraj'ın arkadaşı Necip el Duna şaşırmış olarak baktı yüzüme.

"Ne duymam gerektiğini bilmiyorum Faraj," diye karşılık verdi. "Bilmediğim bir şey mi var?"

Bembeyaz, temiz giysiler içinde hacıları andıran birkaç adam hakkında ne düşünebilirdi ki? Hac yapmaya gelenlerden farkı olmayan bu insanları daha

önce hiç görmemişti. Yine de fazla kurcalamak istemiyordu. Arkadaşı Faraj'ın Türk dostlarının olduğunu biliyordu ama kendisi Türklerle çok fazla sıkı fıkı olamamıştı. Belki de kanı ısınmamıştı. Şimdi de bana yan gözle bakarken neler olduğunu anlamaya çalışıyordu.

"Atlarımızı senin ahırında bırakacağız," dedi Faraj. "Tabii bunun için sana ödeme yapacağız, merak etme!"

"Altı atın sığacağını sanmıyorum ama..." diye mırıldandı. "Biliyorsun, benim ahır çok küçük. Neyse, bir çaresine bakarız. Olmazsa, komşumun ahırına koyarız ikisini..."

Faraj, olur mu der gibi yüzüme baktı. Başımı salladım. Zaten komşunun ahırı dediği yer, hemen Necip el Duna'nın ahırının yanındaydı.

Faraj'ın arkadaşının yüzüne baktım.

Gözlerinin içine dikkatlice diktim gözlerimi. Adama güvenmek istiyordum. Bizi ele verebilirdi. Onlarca Osmanlı askerini başımıza sarar, durumu vahim hale getirebilirdi. Çok dikkatli baktım gözlerine.

"Konuşabileceğimiz bir yer var mı?" diye sordum. Faraj, arkadaşının küçük barakasında konuşabileceğimizi söyledi. Baraka, ahırın arkasındaydı.

Altı atı sıkış tepiş ahıra tıktık. Boyunlarına torbalarını astık. Sonra da hep birlikte Necip'in barakasına geçtik. Barakası da ahırı gibi küçüktü. Birkaçımız oturdu, bazılarımız ayakta kaldı.

"Bize yardım edebilir misin?" diye sordum Necip'e. "Biz buraya ulvi bir amaç için geldik."

'Ulvi amaç' deyince arkadaşlarım da gözlerini bana diktiler.

"Bize yardım edersen, sana elli altın vereceğim," diye ekledim. Necip el Duna'nın gözleri fal taşı gibi açıldı. Yüzüne renk geldi. Elli altın pek de yabana atılacak bir rakam değildi doğrusu. Durduk yere kimse bu kadar meblağı vermezdi adama. Tabii suratı biraz sonra merakla renk değiştirdi. Elli altın teklifinden sonra ne isteneceğine kilitlenmişti Necip el Duna. İnsanlar, yapabilecekleri bir iş için olduğundan fazla bir karşılık duyduklarında inanılmaz mutlu oluyorlar ama henüz ne yapacağını duymamış olan Necip el Duna, teklifime ne cevap verecekti? Hepimiz görecektik...

"Elli altın karşılığında benden ne istiyorsunuz?" diye sordu. "Yapamayacağım bir şeyse, elli değil yüz elli altın verseniz, beni yakınınızda bile göremezsiniz..."

Bir an için Kâbe'nin örtüsünü çalacağız demekte tereddüt yaşadım.

Belimdeki kuşaktan bir küçük torba çıkarıp önümdeki masaya bıraktım. İçinde elli altın olan torba, Faraj'ın arkadaşı Necip el Duna'nın gözlerini kamaştırdı. Altınları görünce ağzının suyu akmaya başladı. Hislerimde asla yanılmadım. Bu adam, üç beş kuruşa tüm mukaddesatını satabilirdi. Buna uygun bir kişiliği vardı ve sırıtıyordu.

Yüzüme sırıtarak baktı.

"Ne yapacağımı söyle!" dedi sertçe. Ne söylesem yapacağını biliyordum.

"Biz, Kâbe'nin örtüsünü alacağız," dedim. "Bize yardım edeceksin. Kâbe'nin üzerine tırmanacaksın, Cumali ile birlikte. Örtünün tepeden kurtulmasını sağlayacaksınız."

Valla adam hiç etkilenmemişti.

"Ooo! Ondan kolay ne var?" dedi. "Epeydir yükseklere tırmanmadım. Paslanmış olabilirim. Bu benim için de iyi olacak!"

Elini içi altın dolu torbaya uzanınca, ondan önce davrandım. Torbayı alıp kuşağımın içine gizledim.

"Acele yok Arap dostum!" dedim. "İş bittikten sonra, altınlar senin..."

"Vereceğini nereden bileceğim?" dedi. "Ya işi yaptırır, torbayı vermezsen!"

"Merak etme! Altınları alacaksın," dedim. "Yeter ki bize yardım et!"

Kuşkulu gözlerle baktı yüzüme. Faraj'ın adama göz kırptığını fark ettim. Sanırım, bu hareket sen merak etme, bizim liderimiz sözünün eridir, demek oluyordu. Adam biraz daha rahatlamış olarak yanımdan uzaklaştı.

Akşamı beklemek zorundaydık. Hava kararınca dikkat çekmeden, karanlığın yardımıyla gizlice, askerleri üzerimize çekmeden bu işi başarmak istiyorduk.

"Çorba içelim!" diye önerdi Çerkez Tahir Bey. "Zaman geçirmiş oluruz."

"Burada ikiye ayrılalım!" dedim. "Ayrı ayrı yerlerde takılalım. Hepimiz bir arada olmayalım."

Sözümü mantıklı buldular. Ben kardeşim Selim Sami ile ayrıldık oradan. Çerkez Tahir Bey, Yüzbaşı Ahmet ve Cumali'yle uzaklaştı. Ama devamlı olarak birbirimizi göz hapsinde tutacak, herhangi bir aksilik olduğunda hemen birbirimizin yardımına koşacaktık.

Kâbe'nin Örtüsü

O akşam hava kararır kararmaz harekete geçtik. Arkadaşıyla birlikte gelen Faraj da katıldı bize. Aslında bir süre onların gelmesini beklemiştik. Biz iki gruba ayrılınca, Faraj arkadaşının yanında kalmıştı, daha sonra bize katılmak üzere. Uzun zaman birbirlerini görmedikleri için hasret gidermek istemişlerdi.

Akşam ezanını yanık yanık okuyan Arap müezzinin sesi içimi titretmişti. Kâbe'nin karşısında durmuş gözlerimi çok uzaklara dikmiştim. İstanbul sokaklarında dolaşıyordum. Dolaşıyordum ama bakışlarım dönüp dolaşıp Gülnihal'in güzel yüzünde takılıp kalıyordu. Göğsüme sanki bir bıçak dokunmuştu da o yüzden derin bir acı hissetmiştim. Burada ne aradığımı, eşkıyalık yaparak neyi kanıtlamaya çalıştığımı sorguladım. Padişaha karşı gelmenin yararını hesapladım.

Bütün bunlar, Arap müezzinin okuduğu ezanın süresi içinde olmuştu. Sultan'a karşı çıkmak senelerimin heba olmasına neden olmuştu. Elime zindan tecrübesinden, işkence görmekten, kızgın çöllerde sevdiğimin hayalini kurmaktan başka bir şey geçmemişti. Yaptığım her şeyden hafif bir pişmanlık mı duymaya başlamıştım?

Şimdi de delice alınmış bir kararla kutsal Kâbe'nin örtüsünü çalmaya yeltenecektik. Büyük ihtimalle de başaracaktık. Allah Celle Celalühü bizi affetsin!

Faraj da gelince karşımda beklediler.

Ben akşam namazını kılarken, bendeki bu sakinliği anlamamış olmanın telaşı içindeydiler. Hemen yapılması gerekeni yapıp kirişi kırmak istiyorlardı ama bendeki sakinlik onların canını sıkmasına yetmiş de artmıştı bile.

Ben namaz kılarken, Faraj'ın heyecan içinde konuştuğunu fark ettim.

"Elimizi çabuk tutalım!" diye mırıldandı. "Biraz sonra burada askerler çoğalacak. Bir çatışma olmasını kimse istemez."

Selam verip namazdan kalktım. Etrafta birkaç Müslüman vatandaş vardı ve onlar da namaz kılıp zikir ediyorlardı. Tabii biraz sonra görecekleri manzara karşısında küçük dilleri tutulacaktı ama bize karşı gelemezlerdi.

Faraj'ın arkadaşı nasıl yaptı bilmiyorum, bir anda Kâbe'nin tepesinde göründü ve bir ucundan örtüyü çıkarmaya çalışıyordu. Cumali de onun tırmandığı yerden çıkmış, örtünün çıkarılmasına yardım ediyordu.

Öyle çok uzun sürmedi.

Kısa bir süre sonra Kâbe'nin örtüsü yerdeydi, Çerkez Tahir Bey'le kardeşim Selim Sami örtüyü dürmeye çalışıyorlardı. Faraj'ın arkadaşı ve Cumali de onlara katılınca kısa bir süre sonra örtü elimizdeydi. Hızlı hareket edip oradan kaçmak ve izimizi kaybettirmek zorundaydık.

Tam da alandan çıkmak üzereydik. Bir silah sesi duyuldu.

Bir mermi kulağımın dibinden sinek vızıldaması gibi geçti, bir süre kulağım çınladı. Askerler mi olan bitenin ayrımına varmışlardı, yoksa orada ibadet yapmaya çalışan vatandaşlardan biri mi haber vermişti, bilmiyorum ama köpek sürüsü gibi asker yığıldı birden alana. Kendimizi Kâbe'nin ardına attık. Yine Allah'ın evine sığınmıştık.

Çerkez Tahir Bey homurdanıyordu.

"Böyle bir şeye yeltenmeyecektik," dedi. "Allah şimdi bizim cezamızı verecek."

"Merak etme! Kurtulacağız," diye karşılık verdim. "Sen kardeşim Selim Sami'yi al, Faraj da arkadaşını alsın, hemen uzaklaşsın buradan. Biz üçümüz kendimizi koruyacağız. Bu arada siz uzaklaşır, buluşma noktamızda beklersiniz."

Faraj'ın arkadaşı elini uzatmış gözümün içine bakıyordu. Tabii ilk anda ne olduğunu anlayamadım. Ben de ona baktım.

"Altınlar..." diye mırıldandı. "Hakkım olanı istiyorum."

Bir an için aklımdan çıkmıştı adama vereceğim bir torba altın. Askerler birden orada belirince doğal olarak can derdine düşmüştüm. Adama vereceğim bir torba altını o anda kim düşünecekti?

Kuşağımın arasına elimi attım, torbayı yakaladım ve adama uzattım.

"Faraj, arkadaşınla birlikte şimdi kaybolun! Ama örtüyü de yanınızda götürmenizi istiyorum. Atlardan birinin sırtına iyice bağlayın," dedim. "Benim atın sırtına bağlayabilirsin..."

Faraj başını salladı ve arkadaşıyla birlikte ardımızdaki karanlık alana doğru bir yılan sessizliğinde uzaklaştı ve bir süre sonra da gözden kayboldu. Askerler, öyle çok aşırı ateş etmiyorlardı, çevredeki diğer insanları vurmaktan çekiniyorlardı. Ama karanlık köşelere gizlenmiş olan biz örtü hırsızları, zaman kolluyor, ilk fırsatta buradan uzaklaşıp gitmeyi umuyorduk.

Evet, iyi hesaplanmazsa bazen hesapta olmayan aksiliklerle karşılaşmak kaçınılmaz oluyor. Kolay görünen bir iş zor, ilk bakışta zor gibi görünen, insanın umutsuzluğunu perçinleyen bir iş, o kadar kolay oluyor ki, insanın aklı şaşıyor.

Neyse çok fazla zayiat vermeden ve yaralanıp berelenmeden çıktık bu işin de altından. Kâbe'den iyice uzaklaşıncaya kadar bizi izledi askerler. Ama komutanları, akıllı adamdı ve askerlerinin çöle devam edecek takiplerinden vazgeçmelerini, çöldeki yaşam koşullarını bildiği için sanırım, askerlerinin birer birer avlanmasını engellemek istedi ve onları takipten vazgeçirdi de biz de rahat bir nefes aldık.

Atlarımız çölün kumunu sağa sola attırırken, hava soğumaya başlamıştı. Bir an önce çadırlarımızın bulunduğu bölgeye ulaşmak tek arzumuzdu. Atımın aksadığını fark etmiştim. Sanırım atıma bağladıkları örtü kaymış, atım zorlanmaya başlamıştı koşarken. Ama duracak zaman yoktu. Bir an önce çadırlarımıza varmak için acele ediyorduk.

Ay ışığında atlarımızı koşturturken, atım tökezledi ve sağ yanına doğru kumun üzerine yattı. Ayağımı atımın altında kalmaktan zor kurtardım. Tökezlediğimi gören kardeşim Selim Sami hemen yanıma geldi.

"Ne oldu Eşref abi?" diye yükseltti sesini.

Atım da, ben de yerden kalkmıştık. Ama Kâbe'nin örtüsü atımın sırtından sıyrılıp düşmüştü. Karanlık her şeyi gizlediği gibi, örtüyü de kumların arasına gizlemişti.

Yeniden atımın sırtına atlayıp yola koyulduğum zaman, Kâbe'nin örtüsünü orada bıraktığımı bilmiyordum. Çadırlarımıza gelip kendimizi dinlenmek için çadırın her bir köşesine attığımız zaman bile örtü kimsenin aklına gelmedi. Çadırın ortasındaki ocağı tutuşturan Selim Sami, biraz sonra çadırın içi ılıyınca gülümsedi.

"Ucuz atlattık!" dedi. "Kötü bitebilirdi, Allah'tan iyi geçti. Bir ara Allah bizi cezalandıracak diye geçirdim içimden. Çok şükür kötü bir şey olmadı."

Çadırdaki herkes halinden memnundu.

Bense, yarın olduğunda Kâbe'nin örtüsünü fark etmediklerinde çıkacak yaygarayı merak ediyordum. Hicaz idaresi beceriksizlikle suçlanacaktı. Padişahın gazabına uğrayacaklardı. Tabii işte o zaman, örtüyü bizim çaldığımızı ilan etmek kalıyordu.

Geç vakte kadar sohbet ettik. Şakalaştık birbirimizle ama örtünün kaybolduğundan haberimiz yoktu. Hiç aklımıza öyle bir şey gelmiyordu. Çadırın kapısı açılıp içeriye Arap giysileri içinde iki kişi girince toparlandık. Süleyman Askeri Bey'di biri. Artık onu iyi tanıyordum ve nerede görsem tanırdım. Karizmatik bir adamdı, bakışlarında bir anlam vardı.

Ayağa kalkıp karşıladım.

"Selamünaleyküm dostlar!" diyerek selamladı Süleyman Askeri Bey çadırdakileri. Nereden haber

almışsa, daha henüz hiç kimseye duyurmamıştık bile. "Kâbe-i Muazzama'nın örtüsünü çalmışsınız. Haber bize ulaştı. Bir Arap uşağı, bir torba altınla Kâbe polisi yakalamış ve adam bülbül gibi ötmüş. Burada daha fazla kalamazsınız. Hemen ayrılmalısınız. Sizin için bir ordu çıkardılar."

Çerkez Tahir Bey oturduğu yerden kalkıp yanımıza geldi.

"Allah bizi lanetler demiştim," diyerek söylendi. "Yapmamalıydık. Bu kadarı da fazla doğrusu..."

Artık Çerkez Tahir Bey'in sızlanması önemli değildi. Olan olmuştu bir kez. Süleyman Askeri Bey, neden böyle bir işe giriştiğimizi sormadı, oysa ben sorar diye ummuştum.

Cumali'ye baktım. Kayıtsızca oturuyordu. Gerçi uzaktan gelenlere çadırda yer göstermek ve misafirperverlik yapmak gerekirdi. Uzun yoldan gelmişlerdi at sırtında ve yorgundular. Bu saatten sonra da, yeniden yola çıkmaları asla uygun değildi.

Buraya kadar yorulduklarına göre kesinlikle bize söylenmesi gereken bir haberle gelmişlerdi. Bunu anlayabiliyordum. Yanılmadığımı da kısa bir süre sonra anladım.

"Enver Paşa'nın emriyle buradayız," dedi Süleyman Askeri Bey. "Biliyorsunuz ordunun harekâtını kolaylaştırmak ve izleyeceği yolların bilgisini önceden bilmek amacıyla bir teşkilat kurduk. Başında da ben varım. Çerkez Eşref Bey, sana bizim teşkilatta görev al demiyorum ama Enver Paşa öyle düşünmüyor. Sizinle bizzat görüşmek isterler."

"Yani: çöl hikâyemiz burada sona mı eriyor?" diye söylendim. Süleyman Askeri Bey, mırıldanmamı duymuş ve gülümsemişti.

"Enver Bey dikkatli hareket eden bir devlet adamı," diye konuştu. "Seni seçtiğine göre, daha işe yeni başlıyorsun anlaşılan."

O gece epey geç zamana değin konuştuk. Süleyman Askeri Bey'le gelen yanındaki adamı Ragıp'ı çadırımızda misafir ettik. Kâbe'nin örtüsünün Süleyman Askeri Bey'e verilmesini uygun görmüştüm. Yeniden Cumali'nin yüzüne baktım, kendisine baktığımı anlayınca, kendisine söyleyeceğim bir şey var diye düşünüp yanıma geldi. Gözlerimin içine baktı.

"Buyur sahip, bir emrin mi var?" diye sordu.

Cumali'nin öz sezisine hayran olmuştum.

"Kâbe'nin örtüsü..." dedim. "Atıma bağlamıştınız. Onu çözüp al getir Cumali!"

Cumali, çadırdan hızla çıktı ve epeyce bir süre dışarıda kaldı. Tabii zaman uzayınca merak etmeye başladım. Ardından Faraj'ı gönderdim. Bir süre sonra ikisi birden girdiler çadıra.

"Kâbe'nin örtüsünü bulamadık efendim!" diye konuştu Cumali. "Atınızın sırtına sıkıca bağlamıştık ama çözülmüş, sanırım yolda düşmüş olmalı..."

Çadırdakilerin birden yüzleri asıldı. Çadırda yanan soluk lambanın fersiz ışığından bile belli oluyordu bu durum.

"Nerede düşmüş olabilir?" diye yükselttim sesimi. "Böyle bir şey nasıl olur?"

"Sıkı sıkıya bağlamıştık," dedi Faraj. "Bu işte bir tuhaflık var ama anlayamadım. Yoksa Allah bizi cezalandırıyor mu?"

Duruma tanık olan Süleyman Askeri Bey, lafa girdi.

"Yarın gün ışıyınca ararsınız," dedi. "Şimdi tartışmanın anlamı yok arkadaşlar. Geldiğiniz yollara bir bakın. Mukaddes bir örtüyü kaybetmiş olamazsınız."

"Padişahı zor durumda bırakmaktı amacım."

"Padişahla yeterince mücadele ediyorsun Çerkez Eşref Bey," dedi Süleyman Askeri Bey. "Seni izlemekten bıktı payitaht. Yıldız istihbaratı hep seninle ilgili haberlerden bunaldı aziz dostum. Sürekli senden söz ediyorlar."

Uzunca bir süre sürmüştü konuşmalarımız o gece. Çölün karanlığı, soğuğuyla birleşmiş ve kapkaranlık gökyüzü altında parlayan yıldızların şaheser görüntüsü altında çadırımızda yeni gelenlere de yer bulup o geceyi dinlenerek geçirmiştik. Tabii soğuk havada çadırın dışında sıra ile nöbet tutmayı saymazsak, o gece dinlenmiştik de...

Ertesi günü geldiğimiz yollarda bir kez daha at sürdük Mekke'ye doğru. Atımın tökezlediği yerden geçerken, çölün henüz yutmadığı örtüyü bulduk ve onu bir çuvala tıkıp Süleyman Askeri Bey'e teslim ettik.

"Padişah tahttan inerse, bu örtüyü kendi ellerimle Kâbe'ye kendim örteceğim," dedim. "O zamana değin sizde muhafaza edilmesini istiyorum. Bunu benim için saklar mısınız?"

"Hay hay!" dedi Süleyman Askeri Bey. "Bu, benim için büyük bir şeref olur..."

Süleyman Askeri Bey ve arkadaşını uğurladıktan sonra, ben de hazırlıklara giriştim. Buradan önce Avrupa'ya, oradan da İstanbul'a geçmeyi planladım. İstanbul'a geldiğim zaman ilk işim Enver Paşa ile görüşmek olacaktı.

Buradaki komitenin başına benim yerime Çerkez Tahir Bey'i uygun görmüştüm. Kardeşim Selim Sami, Arap Faraj, Ahmet komutan burada kalmaya devam edecekler, ben de teşkilatımı daha güçlü bir hale taşımak için önce Avrupa'ya, oradan İzmir'e, sonra da İstanbul'a geçecektim. Niyetim buydu. Yaptığım planın içinde kılık değiştirmek ve saklanarak iz sürmek gibi tedbirler vardı. Çünkü Yıldız istihbaratının benim peşimde olduğunu biliyordum. Beni nerede bulurlarsa hemen tutuklayacaklardı. Tabii yalnızca benim peşimde değillerdi, kurduğumuz Arabistan İhtilal Komitesi üyeleri de aynı durumdaydı. Görüldükleri yerde tutuklanmaları istenmişti.

Bazen planlar işe yaramıyor, ben yerimden ayrılıp yola çıkmak üzereyken gelen bir haberle bu kez güzergâhım değişti. Beni Türkistan'a gönderdiler, Çin'de Uygur Türklerinin yaşadığı Doğu Türkistan'a gitmem istendi. Sonra da Afganistan, İran ve Irak'tan geçerek tekrar Hicaz'a dönmem gerekti.

Vatana İhanet Suçu

Doğu Türkistan görevim bittikten sonra, Afganistan, oradan İran ve Irak'a geçtim. Sonra yine tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânı örneği, Hicaz'a yeniden ulaştım. Arabistan İhtilal Komitesi'nin geleceğimden haberi vardı. Beni Çerkez Tahir Bey ve kardeşim Selim Sami istasyonda karşıladılar. Artık kılık değiştirmekte öyle ustalaşmıştım ki, beni tanıyamamışlardı ilk gördüklerinde. Siyah takım elbiseler içindeydim. Kafamda ince uzun siyah bir şapka vardı, ince bıyıklarımın ucu gökyüzüne doğru kıvrımlıydı.

Ayaklarımda parlak makosen ayakkabılar ve ipek çoraplarımla birlikte, elimde kibar bir baston ve beyaz eldivenlerimle bir Türk'ten ziyade bir ecnebi aristokratı andıran bir tarzım vardı. Kardeşim Selim Sami istasyonda beni görmüş, ama tanıyamamıştı ağabeyini. Onlara seslendim.

Bir ecnebinin kendilerine Türkçe olarak seslenmesini yadırgamışlardı. Bakışları trenin kompartımanında dolaşıyor, hangi kapıdan ineceğimi anlamaya çalışıyorlardı. Siyah giysiler içindeki bir İngiliz asilzadesi kılığındaki uzun boylu yakışıklı bir ecne-

binin seslenmesi onları tedirgin etmişti ama dönüp bakınca kardeşim Selim Sami, şaşkınca söylendi.

"Sen ağabeyim Eşref olamazsın!" diye yükseltti sesini. "Yoksa o musun? Yani günlerce baksam, seni tanıyamazdım. Bu ne kılık böyle?"

Beni Arap giysileri içinde görmeye alıştıkları için kılık, kıyafet değişikliğim onları şaşırtmakta başarılı olmuştu. Dikkatli gözlerle beni süzmeye devam ediyorlardı.

"Başka çarem yok arkadaşlar!" dedim. "Yıldız istihbaratı, dünyanın neresine gidersem gideyim, beni izliyor. Padişahın kesin emri var hakkımda. Beni yakalayacaklar ve vatana ihanetten yargılayacaklar. Emir almışlar. Kılık değiştirmekte usta olmalıyım ki, enseyi kaptırmayalım."

Yeniden kavuşmak güzeldi. İhtilal komitesinin sağlam üyeleriyle yine bir aradaydık. Teşkilatımız her geçen gün genişliyor, yeni gelenler oluyordu ve bunlar genellikle Osmanlı bir askerden zulüm görmüş olan şeyh tabakası ya da zavallı aşağı tabaka halktan insanlar oluyordu ve tek isyanları padişaha karşıydı. Bizimle bir arada olmalarının tek nedeni padişaha olan kinleriydi.

Irak'tan geldikten birkaç gün sonra bir haberci bir mektupla geldi yanıma. Onu çadırımda kabul ettim. Güler yüzlü bir askerdi. Sanırım Süleyman Askeri Bey'in adamlarından biriydi. Bana İstanbul'dan haber getirmişti. Mektupta, babamın Yıldız istihbaratınca tutuklandığını ve vatana ihanet suçundan ötürü idama mahkûm edildiğini yazıyordu.

Beynimden vurulmuşa döndüm.

Zeki padişah bana oyun oynuyordu. Babamı kurtarmak için girişimde bulunacağımı biliyor, ona göre bana tuzak kuruyordu. Bunu padişah yapmasa bile ki onun her şeyden haberi vardı, haberi olmadan kuş uçmazdı, istihbaratçıların planı olmalıydı. Babamı ellerinden kurtarmak için bir şeyler yapmam gerekiyordu. Ben de padişahın önem verdiği komutanlardan birini kaçırmayı ve fidye olarak kullanmayı geçirdim aklımdan.

Süleyman Askeri Bey'in adamını uğurladıktan sonra, arkadaşlarımı çağırdım yanıma.

"Haber tez ulaştı," dedim. "Babam, tutuklanmış. Suçu vatana ihanet... Onu ne yapıp edip kurtarmam gerekiyor. Bana yardım etmenizi istemiyorum, bu benim şahsi sorunum. Ama yardım etmek isterseniz de hayır demeyeceğimi biliyorsunuz."

Kardeşim Selim Sami'nin yüzü kireç gibiydi. Beti benzi atmış, babamızın böyle bir tuzağa düşmüş olmasına içerlemişti. O da benim gibi düşünüyordu. Babamızın kurtarılması işini yalnızca benim üstlenmemi asla kabullenemeyeceğini belli ediyordu. Kısacası, yalnızca senin baban değil demek istiyordu bana. O, benim de babam...

"Eşref abi planın ne?" diye sordu titrek bir sesle. "Ben yanındayım. Ne gerekiyorsa, birlikte yapacağız."

Tabii böyle bir durumda, her ne kadar kişisel bir sorun desem bile tüm arkadaşlarım, komitemizin üyeleri canlarını dişlerine takıp babamı ipten almanın kendi sorunları olduğunu ifade etmeye çalışıyorlardı.

"Onu o halde, bir adamın iki dudağı arasından çıkacak bir söze teslim edemeyiz," dedi Çerkez Tahir Bey. "O bizim büyüğümüz ve suçsuz bir adam. Vatana ihanet etmiş demekle neyi kast ediyorlar? Bunun

bir tuzak olduğunu anlamamak için ya çok saf olmak gerekiyor, ya da aptal... Eşref Bey, Yıldız istihbaratı ulaşamadığı sana bu yolla ulaşmayı denemek istiyor. Bunun karşılığında bizim de yapacağımız bir plan olacaktır elbette..."

"Olacak tabii, hiç merak etmeyin!" diye homurdandım. "Babamı onların eline bırakamam. Onun kılına zarar gelmesini asla kabul edemem. Burunlarından fitil fitil getirmezsem namerdim. Onlara Çerkez Eşref Sencer'in kim olduğunu göstermek zamanıdır."

Yıldırım baskınlar yapan, düşmanını hep gafil yakalayan ben, yine bir yıldırım baskın düzenleyecek, padişahın has adamlarından birini kaçıracaktım. Kafamda yanan ışık oydu ve bunu arkadaşlarımla paylaşmak istedim. Tabii bu arada Enver Paşa'ya da ulaşmak zorunda olduğumu hissediyordum. Durumdan onu da haberdar etmek geçiyordu içimden.

Faraj'a çevirdim bakışlarımı.

"Faraj, benim için bir şey yapmanı isteyeceğim senden," dedim. "Önce kılık değiştireceksin ve Enver Paşa'ya ulaşacaksın. Durumu ona anlatacaksın. Sonra da Enver Paşa'nın tepkisini senden duymak isterim. Benim için bunu yapar mısın?"

"Seve seve yaparım Eşref Bey, ne demek!" diye karşılık verdi. "Bu yola birlikte çıktık, anca beraber, kanca beraber..."

Faraj'a gülümsedim.

Enver Paşa'nın Arap çöllerinde bir yerde olduğunu hepimiz biliyorduk. Trablusgarp yakınlarında bir yerde üs kurmuştu kendisine. Çevresindeki İttihatçılarla birlikte o da benim gibi planlar yapmakla meşguldü.

Faraj, kendisini kamufle etmeyi bilirdi. Arap soydaşları arasında gizlenir ve rahatlıkla Paşa'ya ulaşır ve durumu ona aktarırdı, tepkisini öğrenir ve benimle paylaşırdı. Gerçi hangi arkadaşıma böyle bir görev önersem, onlar da aynı başarıyı gerçekleştirmekten asla geri kalmazlardı ama o anda karşımda Faraj vardı ve ona önermiştim.

Faraj, kıyafet değiştirip kendini gizleme gereği bile duymadan bu işi yapabileceğini söyleyince biraz tedirgin olmadım desem yalan olurdu.

"Sen yine de kendini belli etme aslanım!" dedim. "Sen bize lazımsın. Sana bir şey olmasını istemem. Anlaştık mı?"

Faraj yola koyulmak için izin istediğinde, ona sıkıca sarıldım.

"Allah'a emanet ol aziz arkadaşım!" dedim. "Aman dikkat et! Seni yine böyle sağ salim yanımda görmek isterim."

"Tamam, sen hiç merak etme Eşref Bey," dedi. "Bu işi olmuş bil..."

Yola çıkmadan önce oradakilerle vedalaştı, vedalaşmayı hiç sevmememize rağmen, sarıldı tek tek ve sonra yanımızdan ayrıldı. Faraj ibnül Mısri gittikten dört gün sonra, aynı biçimde, tıpkı gittiği gibi geldi yanıma. Onu gördüğüme çok sevindim.

"Enver Paşa ile görüşebildin mi Faraj?" diye sordum yol yorgunu dostuma. "Durumumuz hakkında ne söyledi?"

"Önce Yıldız istihbaratı içine yerleştirdiği adamlarından babanızın durumu hakkında bilgi edineceğini, gerçekten böyle bir suçlamanın olup olmadığını ya da ne derece doğru olduğunu öğrenip bizimle irtibat kuracağını..."

"Anladım Faraj..." diye karşılık verdim onun konuşmasını yarıda bölerek. Aslında hiç sabrım kalmamıştı. Babam ellerindeydi. Eğer ona kötü davranıyorlarsa, yaşından gereği dayanamayacağını düşünüyordum. Ama Çerkez Tahir Bey'in de dediği gibi bunun bir tuzak olduğunu da yabana atmıyordum doğrusu.

"Şimdi padişahın önem verdiği adamlardan birkaçını kaçırmak zorunda olduğumuzu düşünüyorum," dedim. "Karşılık olarak elimizde bir zar olmalı ve attığımız zaman padişahı acze düşürmeli, hamlesini boşa çıkarmalıyız. Bize karşı başka bir oyun aklına gelmemeli."

Hareketsizlikten bıkmış olan arkadaşlarımın önüne gayet güzel bir hamle koyuyordum. Kısa sürede Yıldız istihbaratı bizim hamlemizi görecek ve babamı serbest bırakmak zorunda kalacaklardı. Dediğimiz gibi de yaptık. Sultan Abdülhamid Han'ın çok önem verdiği komutanlarından birini daha doğrusu Vasıf Bey'i, askerlerini sıraya sokup teftiş ederken, ani bir baskınla ele geçirdik ve hemen saraya haber uçurduk.

Babama karşılık Vasıf Bey blöfümüz hemen tuttu ve padişahın habercisi, ulaklardan biri bizi çölün ortasında buldu. Adamcağız padişahın af yazısını bize ulaştırabilmek için kavurucu sıcakta, koskoca çölde bizi aramış ve sonunda izimizi izleyip bulmuştu.

Ulak çadırımızın önündeyken, kardeşim Selim Sami onu çadırın dışında bekletip bana haber verdi.

"Sultan Abdülhamid Han'ın habercisi dışarıda..." dedi. "Seni görmek istiyor. Elinde padişahın fermanı var."

Çadırdan fırlayıp çıktım bu haberi duyunca. Genç, henüz bıyıkları terlememiş bir teğmendi gelen haber-

ci. Yanaklarını tamamıyla örten simsiyah sakalları vardı ve tepeden tırnağa silahlıydı. Çadırın önünde birbirimizin gözlerinin içine baktık. Ben o genç adamın beni ortadan kaldırmaya geldiğini hissettiğim bir önseziyle yaklaştım yanına. Padişahın fermanını bana verirken, gereğini yapacaktı. İçim öyle söylüyordu. Tabii yalnızca içim değildi. Teğmenin yüzünü görünce, birkaç gün önce gördüğüm rüya geldi gözlerimin önüne. Tıpkı bu genç adamdı beni rüyamda çaresiz bırakan.

Kısılıp kalmıştım ve bu genç teğmene benzeyen bir asker, göğsüme ateş etmiş ve beni soluksuz bırakarak tamuya göndermişti. Rüyaydı ama gerçek gibi etkilenmiştim. O kadar yakın bir mesafeden atılan mermi asla hedefini şaşırmazdı doğrusu. Hislerimin beni yanıltmasını istedim.

Teğmenin elindeki zarfı ve zarfın üzerindeki padişah mührünü görünce rahatladım ama bu rahatlama asla bir gevşeme değildi. Bunu birbirine karıştırmamak lazımdı. Hislerimde yanılmayı beklerken, elime tutuşturulan padişah mühürlü zarfı açmaya çalışırken, bedeninin neresinden çıkardığını fark etmediğim bir silah belirdi elinde. Silahı görür görmez bir adım geri çekildim. Ama ben daha hamle yapmaya bile zaman bulamadan, nasıl atıldıysa Cumali'yi fark ettim. Yayından hızla fırlamış bir ok gibi geldi ve teğmeni yere yıktı, teğmen yıkılırken elindeki silah ateş aldı, mermi çadırın direğine saplandı, saplanır saplanmaz da çadır direğinden büyükçe bir parçayı kopartıp sağa sola savurdu.

Cumali, teğmeni altına almıştı ve etkisiz hale getirdiği askeri ne yapacağım diyen bir bakış atmıştı yüzüme.

"Teğmeni de bağlayın!" dedim sertçe. "Padişah babamla ilgili kararı kaldırdıysa ki böyle bir şeyi asla yapmayacağını biliyorum."

Teğmeni bağlarlarken, onun elime tutuşturduğu mektubu açtım ve padişahın el yazısıyla yazılmış satırları okumaya başladım:

"Babanız tarafımdan affolunmuştur. Bana gelen yanlış bir istihbarat sonucu babanızın suçlandığını anladığımdan ötürü, yanlış bilgiyle aklımı iğfal eden, beni yanlış bir karar almaya sevk eden istihbarat erini cezalandırdığımı bildirir, babanızın affedildiğini bilmenizi isterim.

Sultan Abdülhamid Han Hazretleri"

Mektup böyle söylüyordu.

Bense padişaha gönderilmek üzere kaleme aldırdığım mektupta, babama karşı komutan Vasıf Paşa'yı iade edeceğimi, babamın affedildiğini duymak istediğimi ve babamın iyi bir Osmanlı mensubu olduğunu yazmıştım. Tabii elime ulaşan padişah mektubu durumu açıklığa kavuşturmuş oluyordu. Padişahın bu fermanı da tuzak olamazdı. Zaten böyle önemli bir adam, yani padişah hazretleri asla kaypaklık yapmazdı, biliyorum.

Artık sorun kalmamıştı ama babamı kullanarak tuzak kuran Yıldız istihbaratı elemanları beni yakalayamamanın telaşıyla bu kez de benim peşime düşmüşlerdi. Babamı serbest bıraktıktan sonra, yerimi tespit etmekte zorlanmamışlar ve istihbaratçılar beni her yerde aramaya başlamışlardı. Tüm becerilerimi kullanıp sürekli yer değiştirerek ve kılık kıyafetimi sürekli farklı giysiler, zaman zaman sakallı bazen sakallarımı kesip saçımı uzatarak, yani sizin anlayaca-

ğınız sürekli kılık değiştirerek, Sultan Abdülhamid Han'ın hafiyelerinden, gizli polislerinden saklanmaya çalışıyordum. Yer değiştiriyordum dedim ve bunu dikkatli bir biçimde yapıyordum. Bazen bir tüccar gibi davranıyordum. Bazense gemilerde çalışan tayfalara benzetiyordum kendimi. Kılık değiştirmekte çok becerikliydim. Kısa sürede olduğumdan daha farklı biri haline geliyordum, her zaman gözümün içine bakan arkadaşlarım, yani göz rengimi, ses tonumu bilen arkadaşlarım bile beni tanımakta zorlanıyorlardı. Kısacası çok başarılıydım. Ama yine son günlerde beni rahatsız eden bir durum hissediyordum.

Hicaz'da yanıma yaklaşan ve kim olduğunu hâlâ bilmediğim genç ve dinamik bir asker, konuşurken bir dağ sırası gibi inip kalkan, biçim değiştiren bıyıkları ilk dikkatimi çeken o genç asker, Hicaz'da yüzlerce Yıldız istihbaratçısı olduğunu ve Çerkez Eşref Sencer'i aradıklarını söyledi.

"Bir Arap kahvehanesinde otururken, konuşmalarına şahit oldum," dedi. "Siz Eşref Bey olmalısınız. Tamam, çok fazla yüzünüzü gören kimse yok. Hatta sizi tam anlamıyla tanıyan bile. Bildiğimiz tek şey ise, Osmanlı padişahı Abdülhamid Han'a olan kızgınlığınız ve isyanınız... Sürekli siz konuşuluyorsunuz. Ama bu kez çok kalabalıklar. Eğer buradan kaçmazsanız paçayı kaptıracaksınız..."

Genç adam böyle söylemişti ve söyledikleri o anda beni tedirgin etmişti.

Bulunduğum mıntıkadan çıkıp Mısır'a gitmeye karar verdim. Orada bir süre kaldıktan sonra Avrupa'ya geçmek ve padişaha muhalif olanlarla bir araya gelerek padişahı koltuğundan etmeye niyetlendim. Tabii bu durum yalnızca niyette kalmayacaktı, aynı anda

harekete geçmek zorunda olacaktım. Sonuna değin mücadelem devam edecekti.

Planladığım gibi yaptım. Kılık değiştirip Mısır'a geçtim. Zavallı bir adamdım. Eski, yırtık pırtık giysiler içindeydim. Ayaklarım yalındı, terliğim bile yoktu. Sıcak çöl kumu ayaklarımın tabanını yakıyordu. Kumun üzerine basmaya korkuyordum. Ama bir süre sonra sıcak kuma alışacağımı da biliyordum. Uyuz bir eşek vardı yanımda. Eşeğin sırtına vurduğum yükte, battaniye, kap kaçak taşıyordum. Benim bu halimi gören, beni iş aramaya Mısır'a giden zavallı bir adam olduğumu düşünürdü.

Giydiğimin, yediğimin içtiğimin önemi yoktu, benim için önemli olan bir daha Sultan'ın askerlerine yakalanmamaktı. Yeniden zindana girmek ve oradan kaçış planları yapmak istemiyordum. Olabildiğince kendimi gizlemek istiyordum.

Kavurucu sıcak beynimi deliyordu sanki. Başıma sardığım sarığın hiç etkisi yoktu. Öğle sıcağını def etmek için, bulabileceğim en uygun bir yerde dinlenmek, eşeğimi dinlendirmek ve ikindiden sonra yola koyulmak düşüncesi beni acele ettiriyordu. Ama zavallı hayvanın ayakları çöl kumuna saplandıkça yürümekte zorlanıyor, iki misli efor harcıyordu ilerleyebilmek için. Epeyce bir yol gittikten, oldukça sıcak altında kaldıktan sonra bir vahaya denk geldim. Sevinç içinde kendimi yüksek palmiye ağaçlarının altına attım. Zavallı hayvanı da serbest bıraktım. Ortalıkta bulabildiği otları kemirmesini istedim.

İnsanda bilinmeyen gizli bir güç yatıyor. İnsan kendisinde bu gücün olduğunu fark edebilirse, bir padişahı ne kadar güçlü olursa olsun devirmek ve tahtından etmek düşüncesi içinde oluyor. Ben de mu-

halifleri bir araya getirmek ve sultanı devirme planları için onca yolu yürümekte hiçbir beis görmemiştim. Orada bir süre kendi başıma kalıp muhasebe yapmaya başladım. Benimle tanışan ve beni aralarına alan kurul bir daha hiç gözükmemişti. Ya da ben o anda öyle düşünüyordum.

Müthiş bir yalnızlık hissi ile dopdoluydum. Yoksa beni değişik biçimlerde bir hareketin içine dâhil edenler onlar mıydı? Bütün bunları yaparken en yakınlarımı mı kullanıyorlardı? Çıkmaz sonuçlar elde ediyordum sorgulama yaparken. Hicaz'daki komite, sonra Doğu Türkistan'a yaptığım seyahatler, Süleyman Askeri Bey'in gelip beni ziyaret etmesi, Enver Paşa'dan haber gelip gitmesi, benden vazgeçmediklerini bilakis beni tam ortalarına aldıklarını gösteriyordu. Tam da en başta söyledikleri gibiydi. Ben yalnız ve serbest hareket ediyor gibiydim görünüşte ama hep onların isteğini yerine getiriyordum.

Palmiye ağacının gölgesinde derin bir muhasebe içine çekilmiş kalmıştım. İşte o anda aklıma Gülnihal düştü. Müthiş bir karamsarlık çöktü bünyeme. Hiçbir zaman o güzeller güzeline kavuşamayacağım düşüncesi beni derinden yaraladı. İyi de ne yapabilirdim? Beni asla kendi halime bırakmayacaklardı. Normal bir insan gibi bir yuva kurma hakkım yoktu. Bir kez farklı bir kanaldan da olsa, vatan savunmasına kendimi kaptırmıştım. Vatan her şeyden önce geliyordu. Evet, vatan her şeydi ama ya Gülnihal...

Kolumdan tutup beni içeri çektiği zaman o yumuşacık parmaklarını tenimde hissetmiştim. Çok farklı bir duyguydu. Gözlerindeki ışık göğsümü yarıp yüreğimde iz bırakmıştı. Onu hiçbir zaman unutamayacağımı biliyordum. Başımı kaldırıp gökyüzüne baktım, elimi

gözlerime siper yaparak. Sonra da sanki yukarıda birini görmeye çalışan gözlerimi yumup başımı palmiye ağacının dibine doğru gömdüm. Kumun üzerine uzanıp uyumaya çalıştım. Sanırım uyudum da...

Ne kadar zaman sonra yaşlı bir Arap'ın ayağıyla beni dürterek uyandırmaya çalışması ile kendime geldim. Tabii hemen toparlanıp ayağa fırladım. Düşmanla karşı karşıya gelmiş gibi ani teyakkuza geçmem adamı da ürkütmüştü ama boylu poslu, yakışıklı bir adamla karşı karşıya kalması bir yana, eski püskü giysiler içindeki zavallı birine dönüşmüş kılığıma bakıp dudak bükerek aşağılık biriymişim gibi süzdü beni.

"Burada ne arıyorsun delikanlı?" diye geveledi. Sanki buralar ondan soruluyordu da, ondan izinsiz kimse giremezdi. Öyle bir tavır takınmıştı. "Nereden gelip nereye gidiyorsun?" diye devam edince, yeniden palmiye ağacının altına yerleştim. Ona cevap vermeden önce, serbest bıraktığım eşeğime bakındım. Ama onu görememiştim. Şimdi en önemli ayrıntı eşekti, bu yüzden adamın sorularına cevap verme yerine, eşeğimi sormayı tercih ettim.

"Eşeğimi gördün mü?" diye sesimi yükselttim. "Onu şuraya bırakmıştım."

"Eşeğini merak etme!" diye karşılık verdi. "Susuzluktan kırılmış hayvancık! Ona aşağı tarafta su verdim. Benim develerimin yanında geziniyor."

İçim biraz olsun rahatlamıştı.

Yaşlı Arap, yanıma çöktü.

"Sorularıma cevap vermedin delikanlı!" dedi. "İnsin misin, cin misin?"

"Ne inim, ne de cin!" dedim. "Mısır'a gidiyorum. Orada iş bulup çalışmak istiyorum. Buralarda bana ekmek kalmadı."

"Ne iş yaparsın?" diye sordu.

"Her iş yaparım..." dedim. "Hangi iş gelirse karşıma, elimden kurtulamaz. Çok becerikliyim."

Adam inanmamıştı ama inanmış göründü. Yalan söylediğim bu kadar çok belli mi oluyordu acaba?

Yaşlı Arap, buruşuk yüzünü ve içine iyice çekilmiş gözlerini bana dikerek bilgiççe konuştu.

"Kanun kaçağısın değil mi?" dedi. "Korkma! Benden sana zarar gelmez. Seni tutacak değilim. Yoluna gidebilirsin. Buralarda kalacak olsan, sana develerime bakar mısın diyerek, iş teklif edebilirdim. Ama gördüğüm kadarıyla burada kalıcı değilsin. Yolcu yolunda gerek. Seni burada bağlasalar duramazsın."

Adam çok haklıydı ama benim ona daha fazla söyleyecek bir şeyim olamazdı. Yanımdan kalkıp uzaklaşırken, ben de kalktım ve eşeğimi develerin yanında buldum. İpinden asılarak onu severek kemirdiği otlardan ayırdım. Sonra da birlikte ben onun ipini çeke çeke yola koyulduk. İlerleyip uzaklaştıkça vaha ardımızda minnacık bir yer olarak kaldı. Sonra da gözden kaybolup gitti.

Arkadaşımın Lokantası

Uzunca ve günlerce süren bir yolculuktan sonra, Mısırlı hacılara denk geldim. Artık Port Said'e varmama az bir zaman kalmıştı. Eski püskü giysiler içinde aç açık yolculuk yapan beni görünce acıdılar. Benim de kendileri gibi hacdan döndüğümü düşünmüş olmalıydılar ki, önce her Müslümanın yapacağı gibi çıkınlarını açtılar, içinden erzaklarını ortaya döküp hiçbir şey konuşmadan yememi istediler. Sanırım konuşarak zaman harcamamı istememişlerdi. Azıklarını ve içeceklerini paylaştıktan sonra, zavallı eşeğimi de unutmadıklarını gösterdiler. Ona da yiyecek ve içecek verdiler. Tabii sonuçta benim kim olduğumu, nereden gelip nereye gittiğimi de öğrenmek isteyeceklerdi. Bu kaçınılmazdı. Aslında sevecen insanlardı ama çölün kararttığı tenlerinden ötürü güldükleri sanki ağlamaya dönüşmüştü. Onlar da uzun bir yoldan gelmişlerdi ve yorgundular benim gibi.

Port Said'e varmadan aşağı yukarı bir saatlik bir mesafede mola verdik hacılarla. Yeterince su yoktu yanlarında. Ortalıkta da kuyu falan görünmüyordu. Kuma ellerini sürüp teyemmüm yaparak abdest aldılar ve namaza durdular. Şimdi ben de onların yaptığı

gibi yaptım ve abdest alıp onlara katıldım. Tabii bu birden kaynaşmamızı sağlamıştı. Hepimiz Müslümandık. Benim Türk olduğumu anlamışlardı ve beni sevdiklerini gizlemediler.

Bu tanıştığım Mısırlı Müslümanlar gerçekten saf ve inançlı insanlardı. Allah'a ve resulüne inanmışlar, dinin vecibelerini yerine getirme gayreti içinde olan samimi insanlardı. Onlarla birlikte geçirdiğim zaman içinde, onlar gibi olmayı çok istedim ama ne yazık ki Allah, her yarattığı kula çok ayrı vazifeler yüklemiş ve o yüklediği vazifeleri onların bihakkın yerine getirme gücünü vermişti. Bana da güç vermiş, zekâ ve akıl vermiş, verdiği gücün karşılığında çizdiği yolda yürümemi istemişti.

Mısırlı yaşlı adam, karşıma geçip gülümsedi. İbadetlerimizi yapmış huzura ermiştik. Doğal bir sakinlik içinde, çok güzel bir enerji ile birbirimize baktık.

"Evlat, biliyorum hayat çok zor," dedi. "Hepimiz bağlı olduğumuz yaratıcıya karşı birtakım sorumluluklar yüklendik. Biliyorum ki, o Kadir-i Mutlak bize taşıyamayacağımız yükü yüklemez. Ama senin yüzüne baktığım zaman, sende bizde olmayan birtakım özellikler görüyorum."

Adamın konuşması bende merak uyandırmıştı. Bende ne görmüştü de böyle rahatça ve korkusuzca konuşabiliyordu. Ucu sararmış sarığını kafasından çözdü ve yeniden kafasına sarmaya çalışırken, gözlerimin kıyılarında oluşmuş yer yer çizgileri görmek ister gibi yüzünü yüzüme yaklaştırdı. Sarığıyla işi bittikten sonra, derisi iyice pörsümüş işaret parmağını, gözümün kıyısındaki çizgilerde gezdirdi.

"Birini çok seviyorsun evlat!" diye konuşmaya başladı. "Müthiş bir sevgi bu... Yüreğinde gül gül açmış görünüyor. Ama seni bırakmayan bir kalın ip görüyorum. O öyle uzamış ki, senin tüm hayatını içine almış."

Yaşlı Mısırlı benin yüz çizgilerimden kaderimle ilgili şeyler okurken, yanımıza diğer hacılar da toplandı. Onu dikkatlice dinlemeye başlamışlardı.

Yüzüme, ağzımın kıyısındaki çizgilere, hatta yüzümdeki bene varıncaya kadar birtakım söylemlerde bulundu. Hiç itiraz etmeden dinledim onu.

"Uzun zamandır kimseye bu kadar dikkatli bakmadım," diye sürdürdü konuşmasını. Ama sende benim de anlayamadığım özel bir durum var. Aşkın bir yana ki ona asla kavuşamayacağını okuyorum yüzünden. Diğer yandan senin peşine takılmış bir ejderha var sanki. Seni ateşiyle kavurmak istiyor. İçinde kapkara bir öfke çöreklenmiş, uyuyor. Sen de onunla uğraşıyorsun."

Benimle ilgili her şeyi söyleyecekti sanki. Yüzünü yüzümden uzaklaştırıp bu kez de elimi elinin arasına aldı. Kemikleri iyice belirginleşmiş parmağını avcumun içinde gezdirmeye başladı.

"Şu gördüğün hayat çizgisi evlat!" dedi. "Çok badireler atlatacaksın ama sonunda sessizlik ve sakin bir hayata kavuşacaksın. Tutkuyla bağlı olduğun iki durum var, biri vatan, diğeri adında gül olan birisi. Gerçi seni hiçbir zaman güldürmeyecek ama onun sende yaşayan adı bile sana enerji verecek, umut verecek, gelecek ile ilgili kaygılarını yok edecek..."

Yaşlı Mısırlı elime bakıp konuştukça, geçmiş hayatım gözümün önüne geliyor ve yaşadıklarım birer birer

karşımda canlanıyordu sanki. Allah'ın ne harika kulları var diye içimden geçirdim. Hele bazılarından kendinle ilgili gerçekleri asla saklayamıyorsun, ne yazık ki... İşte bu yaşlı adam da onlardan birisi olmalıydı.

"Hastalık görünmüyor," dedi. "Ama hep seyahat görünüyor. Farklı topraklar, farklı mekânlar ve çok farklı insanlar... Hatta bu insanlardan bazıları bulundukları toprakların kaderini elinde tutanlar..."

Yaşlı Mısırlı yerinden hızlıca kalktığında, yaşından hiç beklenilmeyen çevik bir harekette bulunmuş, yanımdan uzaklaşarak ilerideki bir palmiye ağacının gölgesine sığınıp, uzaktan bana bakmaya başlamıştı. Sanki biraz önce bana, gelmiş geçmiş masalları okuyan o değildi. Adam gidince diğerleri de dağıldılar.

Port Said'e çok az bir yolumuz kalmıştı. Hava iyice kararmadan yola çıkmak istiyorlardı anladığım kadarıyla. Hacı kafilesinin başı ayaklandı ve hızlı hızlı Arapça kelimelerle bağırarak onları toparladı ve yola çıkmaya hazır hale getirdi.

Elime, yüzüme bakıp beni bekleyen ne varsa okuyan yaşlı Mısırlı yüzüme bir kez daha baktı.

"Bizimle gelmeyeceğini biliyorum evlat," dedi. "Bundan sonra yalnız devam edeceksin."

Gerçekten de biraz önce öyle düşünüyordum. Onlar uzaklaşsın, gerekirse ben burada biraz daha kalayım. Onlar iyice uzaklaştıktan sonra yola devam edeyim diye geçiriyordum içimden. Hatta bu gece burada konaklayayım eşeğimle birlikte. Sabah gün ışımadan yola çıkayım. Aklımdan geçenler bunlardı.

Ne yalan söyleyeyim, biraz da yıkılmıştım doğrusu. Gülnihal'i bilmişti adam. Adının içinde gül olan

biri demişti. Ama onunla asla bir araya gelemeyeceğimi de eklemişti. Beni derinden yaralayan ve içimi kanatan bu olmuştu. Biraz da bu sebeptendi, geride kalmak. Daha doğrusu bacaklarım tutmaz olmuştu. Hatta o anda kaderimin değişmesi gerektiği konusunda Allah'a yalvarmıştım. Ne olur Tanrım demiştim, beni ona kavuştur. Öyle demiştim ama biliyordum ki, benim hayatım ona göre bir hayat değildi, işin aslına bakılırsa. Dosdoğru düzgün bir yaşamım olmadığı malumdu. Gülnihal benimle evlenmek gibi bir hata yaparsa, bir ömür hüzün içinde kalacaktı. Bunu da çok iyi biliyordum. Allah, hayırları ve güzellikleri yaratandır, biliyorsunuz ama bize bazen şer gibi görünen ne varsa, onları da halk edendir. Belki de kavuşamamak şer gibi görünüyordu bana o anda ama Gülnihal için bu hayır olmalıydı. Benim kendisine olan düşkünlüğümden hiç haberi olmayan bir sevgiliydi o.

Çöllere düştüğüm günden beri hayallerimde yarattığım güzel bir anıydı.

Hacılar uzaklaşırken ben derin hayallere dalmış arkalarından bakıyordum ama onlardan daha ziyade hayalimdeki görüntülerle mücadele ediyordum. Bu ana değin yaşadıklarım hızlı bir hayatın görüntüleriydi. İçinde ne ararsan vardı.

O gece orada kaldım ama çok üşüdüm. Biliyorsunuz gündüzleri çöl ne kadar sıcaksa, geceleri de o kadar soğuk oluyordu. Mısırlı başka bir hacının bıraktığı eski bir kilimi kullandım üstümü örtmek için. Geceyi bir biçimde geçirmiş, sabahın sıcak havasına kavuşur kavuşmaz da yola koyulmuştum.

Port Said'de eski bir arkadaşımın olduğunu biliyordum. İstanbul'dayken bizim mahallemizdeydi ve

babası devlet görevlisi olarak Mısır'a gönderilince, göçmek zorunda kalmışlardı. İyi arkadaşlarımdan biriydi Ragıp. Tabii koskoca yerde onu bulmak gerçekten büyük bir şans olurdu.

Şansım varsa onu bulabilirdim, yoksa limanda bir gemi bulur, tayfa olarak bir iş edinir ve yeniden bambaşka bir hayata yelken açardım. Şimdilik kafamda olanlar bunlardı. Tabii ne yapacağımı henüz bilmiyordum. Karşıma çıkacak duruma göre hareket etmeyi yeğleyecektim.

Eşeğimi asılarak, eski püskü giysiler içinde limanda kendime bir yer bulmaya çalıştım. Şansım yaver gider mi acaba diye aklımdan geçirirken, yine eşeğimi önüme katıp limanın çarşısına doğru ağır ağır ilerlemeye başladım. Arada sırada anıran eşeğimin sesine hiçbiri yabancı değillerdi. Bu halimle limanda yük taşıyan zavallı yoksul insanlardan farkım yoktu. Tek farkım, hamallar gibi yükü sırtımda değil, daha modernize olarak eşeğimin sırtında taşıdığım düşünülen bir çalışandım. Beni gören öyle görecek ve bilecekti.

Çarşıda dolanırken, zaman zaman eşeğim başını eğip tezgâh altlarından kendisi için lahana yaprakları çekip çıkarıyor ve kemiriyordu. Ama Allah var, hiç edepsizlik yapmıyor, hiçbir satıcının tezgâhının üzerindekileri almaya yeltenmiyordu. Olgun ve söz dinler biçimde yol kıyısına yığılmış sebzelerden yemek istiyordu. Akıllı hayvandı vesselam!

İşte öyle oyalanırken, elindeki fileye soğan doldurmaya çalışan yaşıtım birini görünce durdum. Yanılmamıştım. Benzettiğim arkadaşım Ragıp'tı bu. Ya da o değilse ve yanılıyorsam, bir özür diler ayrılırdım yanından. Ona çok benzetmiştim ama zaman insanla-

rı çok değiştirdiği için yanılma payım vardı doğrusu. Yanına yaklaşıp yüzüne dikkatlice baktım. Pejmürde bir adamın kendisine baktığını fark eden Ragıp da dönüp bana baktı. Gözleri irileşti. Beni o da bir zamanlar İstanbul'dan tanıdığı, ama hiç böyle giyinmeyen daha çok tertemiz giysiler içinde ve varlığını nezaketini temizliğini herkese eşit biçimde gösteren Eşref Sencer olduğumu geçirmişti içinden. Aynı duygular içindeydi benim olduğum gibi. O değilse, bir özür diler ve onu orada bırakıp uzaklaşırım diyordu içinden. Bunu hissedebiliyordum.

Yüzüme dikkatlice baktı.

"Bir arkadaşıma çok benziyorsunuz," dedi mırıldanır gibi. "İstanbul'da aynı mahallede yaşadığım birine..."

"Eşref Sencer'e mi benzettin beni?" diye sordum. "Yoksa sen de Ragıp mısın? Hani hiçbir zaman büyük düşleri, idealleri olmayan, devlette çalışmam, limon satarım, yemek satarım ama asla devletin işine bulaşmam diyen?"

"Vay, tam da üstüne bastın arkadaşım!" diye yükseltti sesini. "Haklısın ben de Ragıp'ım. Buralarda, bu halde ne arıyorsun Eşref? Seni bu halde görmek beni çok üzdü. Senin karnın da açtır. Hadi gel, az ileride benim lokantam var. Karnını bir güzel doyuralım..."

Benim için bir şeyler yapmak istediğini anladım Ragıp'ın. Bir arkadaşı için güzel şeyler yaparsa, o zaman çok mutlu olacaktı.

"Bu eşek senin mi?" diye sordu. Zavallı hayvan, yaprakları kemirirken! Aslına bakılırsa, oradan hiç ayrılmak istemeyen benim eşeğimdi. Pazaryerinde yi-

yecek çok şey vardı. İpimi bıraksa da burada oyalansam diyordu sanki içinden. Beni nereye götüreceksin. Dokunma keyfime... Kendi karnını doyuracaksın. Bırak bari ben de doyurayım burada...

Güzel gözlü zayıf eşeğim böyle söylememişti tabii. Bunlar yalnızca o anda benim hissettiklerimdi.

Ragıp koluma girdi. Pazaryerinden çıktık, lokantam dediği yere doğru yürümeye başladık. Ragıp'ın lokantasına gelirken, kolumu sıkıca kavramıştı.

"Hikâyeni dinlemek istiyorum Çerkez Eşref!" dedi. "Bu halini çok merak ediyorum. Başına neler geldi? Bana her şeyi anlatmalısın..."

Ona başımı salladım anlatacağım der gibi.

Cephesi oldukça küçük ama içeriye doğru genişleyen tuhaf bir mimari eseri olan lokantaya girdiğimiz zaman, içeride Mısırlı bir aşçının olduğunu fark ettim. Ebu Saffan adında biriydi, Ragıp lokantaya girer girmez ona seslenince adını öğrenmiş oldum. Mısırlının yuvarlak, ablak bir çehresi vardı, başında saç kalmamıştı, bedensel dekorunu tamamlayan kocaman bir göbeği ile kalın iri bacaklarının üzerinde âdeta dev gibi duruyordu. Gözlerinin altında gözyaşı torbalarının simsiyah olduğunu fark ettim. Yüzünde çok acı çekmiş bir ifade vardı sanki. Yanılmayı asla sevmem ama yanılmadan da yapamam. Bana o anda öyle gelmişti. Patronu izin verince, kirlenmiş beyaz önlüğünü çıkarıp tezgâhın üzerine bıraktı, ardından yuvarlanır gibi yürüyerek yanımdan geçti. Ama ne geçmek! Yemek kokusu adamın üzerine öyle sinmişti ki, burnumun direği sızladı. Her koku vardı üzerinde. Soğan, sarımsak, ne ararsan...

Arapça bir şeyler mırıldandı kapıdan çıkarken.

Benimle hiç ilgilenmedi. Yüzüme bile bakmadı. Ama patronla olan samimiyetimi fark edince, yolunacak bir kaz bulmuş yine dercesine içinden mırıldandı sanki. Hissettiğim buydu. Göz ucuyla adama baktığımda bunu gözlerinden okumuştum. Belki de gözlerine bir korku gelip yerleşmişti onun. Eğer ben iyi bir aşçıysam, işinden olacaktı zavallı ama ben ne yazık ki, iyi bir aşçı değildim. O zamana değin hiç yemek yapmamıştım. Yemek yapmayı da asla denememiştim, değil ki aşçı olmak...

İnsan, insanlara baktıkça zaman zaman bu tarz hislerle doluyor.

Ben oraya çalışmaya gelmemiştim ki...

Uzun uzun konuştuk Ragıp'la. Ona başımdan geçenleri anlattım. Bana inanmamıştı. Ayağında ayakkabısı bile olmayan, yırtık pırtık giysiler içine gizlenmiş, uyuz bir eşekle yolculuk yapan, eski bir arkadaşının anlattıkları, onun bir kulağından girmiş, diğerinden çıkıp gitmişti. Halimi görüp anlattıklarıma inanması aslında doğru bir davranıştı.

Önüme bir tabak yemek koydu. Ben yemeği yerken, dikkatli gözlerle beni izliyordu. Benim kafadan çatlak olduğumu geçiriyordu içinden. Zavallı arkadaşım diyordu, padişahla uğraşmanın sonucunu görmüş olmalı. Sonunda delirmiş, ne dediğini bilmiyor...

Hızlı Garson

Önümdeki yemeğe odaklanmış, karnımı doyurmaya çalışırken başımı kaldırıp Ragıp'a baktım. Kuşkulu gözlerle beni süzdüğünü fark edince, biraz önce benim hakkımda içinden geçirdiğini düşündüğüm şeyi unutup yeniden anlatmaya başladım. Hatta Kâbe'nin örtüsünü bile çaldığımızı söyleyince, birden sesini yükseltti.

"Oha!" diye haykırdı. "Bu kadar da olmaz Eşref! Tamam, bir saattir seni dinliyorum. Bana anlattıkların hiç de doğru gibi görünmüyor. Hayal ürünü olarak görünüyor gözüme. Senin sıcak başına geçmiş olmalı..."

Tabii ki Ragıp haklıydı.

Uyuz bir eşeğin ardına takılmış yoksul bir adam, kalkmış Arabistan Devrim Konseyi'nden söz ediyor, yaptığı eşkıyalıklardan, haydutluklardan sanki bir kahramanmış gibi konuşuyor, bir de yetmemiş gibi sırf padişahı kızdırmak için Kâbe gibi mukaddes bir yerin örtüsünü sırtından çaldığını söylüyordu. Bunlar hayal değil de neydi? Eşref, kafayı sıyırmıştı. Bunun başka bir açıklaması yoktu.

Açlıktan ne varsa silip süpürmüşüm. Ragıp bana acımış olmalıydı. Durgun gözlerle yüzüme bakıyordu. Sonunda dinlemekten yorulmuş olmalı ki, açtı ağzını yumdu gözünü.

"Ya bırak Allah aşkına Eşref!" dedi. "Zamanımı boş yere harcama! Anlattıkların bana hiçbir anlam ifade etmiyor. Çöl seni mahvetmiş. Hicaz Kalesi'ne hapsedildiğini duymuştum. Sanırım bütün bu anlattıkların, orada kurguladığın şeyler olmalı. Kafayı bozmuşsun..."

Şimdi Ragıp'a deli olmadığımı, bütün bunları yaşadığımı anlatamazdım. Bana inanmamıştı.

"Görüyorum ki, zor durumdasın!" dedi. "Lokantamda bir garsona ihtiyacım var, benimle çalışmak ister misin?"

O anda ne diyeceğimi bilemedim. Eğer Ragıp'a tamam dersem, o haklı çıkacaktı, zaten görüntüm yeteri kadar onu haklı çıkarıyordu. Bana kuşkulu gözlerle bakmayı sürdürdü. Aklının içinden geçenleri okumak isterdim doğrusu.

Bir süre düşündükten sonra, onun teklifini geri çevirmemeyi düşündüm.

"Tamam, olur Ragıp dostum!" diye karşılık verdim. "Ama öyle uzun zaman çalışamam. Buradan sonra gideceğim yerler var. Görevimi biliyorsun, sana söyledim."

Başını salladı bu adam iyice sıyırmış der gibi. Üzüntülü gözlerle beni derince süzdü.

"Ya Eşref! Bırak artık hayal görmeyi!" dedi. "Gerçeklerle yüzleş! Zor durumdasın, ben de arkadaşın olarak sana yardım etmeye çalışıyorum."

"Zor durumda değilim Ragıp," dedim. "Sultan Abdülhamid'in hafiyeleri peşimde. Beni gördükleri yerde tutuklayacaklar. O yüzden kılık değiştirerek dolaşıyorum. Beni anlamanı istiyorum senden."

"Tabii tabii belli arkadaşım!" dedi. "Durumunu görebiliyorum."

Yatacak yerim yoktu. Bir kaçağın yeri yurdu olmaz tabii. Bana lokantanın arka kısmında küçük bir yer gösterdi.

"Bir süre burada yatabilirsin," dedi hüzünlü bir ses tonuyla. "Sonra sana kalabileceğin iyi bir yer bulmaya çalışırız. Şimdilik idare et!"

Benim için gerçekten üzüldüğü belli oluyordu halinden. Ben de onun içinde bulunduğu durumu çok iyi kavramıştım. Benim deli olduğumu, kafayı sıyırdığımı düşünmesi belki bir süre için işime yarayacaktı. Gözlerden uzak olarak burada arkadaşımın lokantasında garsonluk yaparak gizlenmek fena bir fikir olarak görünmemişti gözüme.

"Eşeğin için ne yapabilirim onu düşünüyorum Eşref," dedi Ragıp. "Onu şimdilik bir arkadaşımın ahırında tutsak iyi olur. Ne zaman istersen alabilirsin. İstersen orada bırakabilirsin. Senin için bakarlar eşeğine."

Tabii benim için o kadar önemli olmayan aksesuar olarak yanımda bulunan eşek, isterse o ahırın sahibinde kalabilirdi. Özellikle uygun olurdu, zaten onu daha fazla yanımda taşıyamazdım.

Beni lokantanın ardındaki odaya yerleştirdikten sonra, eşeğimi alıp çekerek o tanıdığının ahırına götürdü. Ardından bir süre baktım. Beni yanlış anlamasına kızmış mıydım, yo hayır! Hiç sanmıyorum...

En azından bir süreliğine de olsa, saklanacak bir yer bulmuştum. Arkadaşım Ragıp'ın yerinde ben olsam, sanırım aynı duygular içinde olurdum. Benim şu andaki görüntümün içindeki biri ancak acınmaya ve elinden tutulmayı hak eden biri olurdu. Ben bu sahneyi ona kendim hazırlamıştım, o yüzden kızmamam gerekiyordu. Bana gösterdiği odaya çekilip oradaki sert divana uzandığım zaman, bu kadar rahat edeceğimi düşünemezdim.

Uzun bir yoldan gelmiştim, yorulduğumu arka üstü uzandığım zaman anladım. Yine yalnızdım. Hicaz hapishanelerinde zindanda yalnız başıma kaldığım gibi yine karanlıkta ve tek başımaydım. Ama aklımda yaşlı Mısırlının hiçbir zaman kavuşamayacağımı söylediği, benim kendisini sevmekten asla vazgeçmeyeceğim Gülnihal vardı. Benim gibi biriyle evlenmesini ve bir yuva kurmasını bekleyemezdim doğrusu.

Sabah, gün ışıdı, eski bir binada kendisine mekân tutmuş olan lokantanın eski tahta kapısı beni uyandırmak ister gibi gıcırdadı, çıkarabildiği en tiz ve ciyak sesleri çıkardı. Tabii gözlerimi açtım ve oradaki ilk günüme uyandım. Toparlanıp kalktım ve lokanta kısmına geçtim. Gelen Ragıp değildi. Geldiğimde gördüğüm o koca göbekli Mısırlı aşçıydı. Kafası parlıyordu yağlanmış gibi. Etli yanaklarının şişmanlığından ötürü göz çukurlarına gömülmüş gözleri küçük birer nokta halinde kalmıştı. Beni orada görünce yüzü çok bozuldu, bunun da burada ne işi var der gibi.

Ama geldiğim zaman benim lokanta sahibinin arkadaşı olduğumu anlamıştı. Bu yüzden burada misafir edilmem uygun görünüyordu. Benim işe garson olarak alındığımdan haberi henüz yoktu.

"Selamünaleyküm!" dedim. "Lokantanın yeni garsonu benim. Bir süre için sizinle çalışmamı istedi Ragıp."

Şaşkınca yüzüme baktı. Yanakları gerildi, ne yaptığını anlayamadım. Sanırım sevinmişti, yanaklarının gerilmesi de gülmeye çalışmasıydı.

"Aşçı değil misin?" diye sordu. "Ben Ragıp Bey'le geldiğinde seni aşçı olarak düşünmüştüm. İşi bırakacağımı söylemiştim geçenlerde. Bir iki yerden teklif aldım, dolgun bir para karşılığında. Bana hak verdi Ragıp Bey. Ayrılmamda bir sakınca yok dedi. Seninle de gelince, bir aşçı bulduğunu düşünmüştüm."

"Yo, ben bir süre garsonluk yapacağım," dedim. "Gerçi daha önce hiç yapmadım. Arkadaşım Ragıp teklif edince de onu geri çeviremedim. Çalışmaya ihtiyacım olduğunu düşündü, bana yardım etmek istedi."

"Ya demek öyle ha?" diye kekeledi iri göbekli şişman aşçı. "Garsonsun ha!"

"Şimdilik öyle görünüyor," diye karşılık verdim. "Bakalım yapabilecek miyim?"

Aşçı sevinçliydi, hareketlerine neşe geldi birden.

"Dediğimi yap kâfi!" dedi bu kez. "Ne yapman gerektiğini ben sana söylerim."

Adam hiç de kötü birine benzemiyordu. Göründüğü gibi değildi. İşte bu yüzden insanlar hakkında asla önyargılı olmamak gerekiyordu. Oysa dünden beri neler geçirmişti aklından. Kendi yerine alınmış bir aşçı olduğunu düşünüp eşyalarını bile toplamak istemişti. Düşüncelerinin aksine bir durumla karşılaşması onu gerçekten çok sevindirmiş olmalıydı. Hareketlerine neşe gelmişti. Yüzü gülüyordu şimdi.

Kirli, beyazı griye dönmüş bir bez verdi. Daha doğrusu vermedi de sanki elime tutuşturdu.

"Şu bezi al bakalım!" dedi şişman aşçı. "Patron gelinceye kadar yapılması gereken işleri bitirelim. Sen şu masaların üzerini güzelce bir siliver..."

Bir elime tutuşturulan beze, bir de kısa bacaklı eski masalara baktım. Masaların üzerinde bir parmak toz vardı. Yoldan gelip geçenler toz kaldırdığı gibi, yolun kıyısında olmak lokanta için bir şanssızlıktı.

Bezle masaların üzerini üstünkörü silmeye başladım. Daha önce yapmadığım bir iş olduğu için, gerçekten çok gergindim ve bu durum beni sıkmaya başlamıştı. Zaten üzerimdeki giysiler de buraya uygun değildi. Ama arkadaşım Ragıp'ın yardımcı haline karşılık ben de garson rolünü iyi oynamalıydım.

Aşçıbaşı bana baktı.

"Elini çabuk tut!" diye sesini yükseltti. "Çok ağırsın. Böyle devam edersen, patrondan çok azar duyacaksın."

"Azar mı duyacağım?" diye terslendim. "O kadar kolay değil. O, bana sesini bile yükseltemez."

Tuhafça baktı bana yine. Göbeğini sürüyerek yanıma geldi.

"Sen ne saçmalıyorsun?" dedi kavga etmek isteyen biri gibi. Ya da bana öyle gelmişti o an. Kimseden emir almaya alışık olmayan ben, şimdi oldukça kilolu, benim en son kaldığım zindanda, benim kaçmama yardımcı olmuş gardiyanı andıran adamdan emirler alıyordum.

"Daha bulaşıklar var!" dedi bu kez sakince. "Akşam patron beni gönderince yarım kalmıştı. Bir de onları halledeceksin. Hadi çabuk ol!"

Aslında daha ilk günden bu adama dersini vermem hiç de zor değildi. Ama yapamazdım. En azından gizlenen biri olduğumu unutmamam gerekiyordu. Sultan'ın hafiyeleri benim peşimdeydi. Bu yüzden dikkat çekecek bir şey yapmam büyük bir hata olurdu. Dikkatli olmam gerekliydi. Gerçek halimi kimseye belli etmemeliydim.

Masaları sildikten sonra, bulaşıklar için lokantanın mutfağına girdiğimde arkadaşım Ragıp geldi lokantaya. Aşçı yemek yapmaya koyulmuştu, ben de bulaşıkları hallediyordum. Ragıp memnun olmuştu bu halimizden. Bizi çalışırken görmek onu yeterince sevindirmişti.

Öğleye doğru işlerimiz bitince, Ragıp yanıma geldi.

"Bu giysilerle insanların önüne çıkamazsın Eşref," dedi. "Üzerine temiz giysiler giymen daha uygun olur. Müşterilerimi kaçırmayı istemem."

Tamam, pejmürde giysiler içinde ve ayağında ayakkabısı bile olmayan bir adam görüntüsü gelenleri etkilerdi olumsuz yönde. Çok haklıydı. Ben kendimi düşünürken o işletmesini düşünmek zorundaydı.

"Benim yeni giysim hiç yok Ragıp," diye karşılık verdim. "Buraya gelirken, elbiselerimi yanıma almayı unutmuşum."

"Benim giysilerimi kullanabilirsin," dedi. "Arka tarafta elbiselerim olacaktı. Üzerine uygun olanlara bir bakalım."

Tabii ben elbise için Ragıp'ın giysilerinin içinde bana uygun olanları ararken, gözümün önüne şişman aşçının önlüğü ve giysileri geldi. Yani onlar da benimkini aratmayacak kadar kirli sayılırdı.

"Aşçının da giysileri pek matah değil Ragıp," dedim. "O neden temiz elbiseler içinde değil."

"O idare eder," diye yanıtladı. "Tezgâhın arkasında duruyor. Sen müşterileri karşılayacak ve onlara hizmet edeceksin."

Ağır bir durumdu benim için ama Sultan'ın hafiyelerinden saklanmak ve kendimi ifşa etmemek için gerekeni yapmak zorundaydım. Ragıp'ın giysilerinden bana uyanları üzerime geçirdim. Ragıp'ın beden ölçüleri benimkine uyuyordu en azından. Ayağıma da, şişman aşçının geniş terliklerini geçirdim. Çünkü ayağıma denk gelecek bir ayakkabı bulamamıştık. Pinti dostum Ragıp da paraya kıyıp bir ayakkabı almamıştı ya da henüz benim için para harcamak için belki de erken diye düşünmüş olmalıydı.

Öğle sıcağı mahalleyi kavururken Arap müşteriler birer ikişer dökülmeye başladılar lokantaya. İnanın o anda genç ve tecrübesiz ve ilk kez bir işyerinde çalışmaya başlamış biri gibi heyecanlandım. Nereden nereye diye düşünürken aklıma yine Gülnihal düştü. Beni bu halde görmesini asla hazmedemeyeceğini düşündüm. Zaten beni böyle gördüğünde, bana eğer biraz sevgisi varsa, o da kaybolur giderdi işin aslına bakılırsa.

Adamlar et yemeği seviyorlardı. Aşçı da gelenlerin hangi yemeği sevdiğini iyi biliyor olmalıydı, genel olarak et yemekleri daha çok tüketilmişti. Lokanta do-

lup taştı. Masalar arasında gidip gelmekten, insanların isteklerini hazır etmekten ve saatlerce ayakta kalmaktan yorgun düşmüştüm. Gerçekten her yapılan işin kendine göre bir zorluğunun olduğunu gördüm böylece. Gün boyu bir adamın emirleri ve insanların isteklerine odaklanmak benim işimden daha zordu ve kısa sürede bana asla uygun olmadığını düşündüm.

Akşam olduğunda, akşam yemeğinden sonra lokanta boşaldı ve biz de aşçı ile birlikte kendimize ait yemeği yemeğe başladık. Tabii Ragıp da bize katılmıştı. Artan yemeklerden yiyorduk. Ortam hiç de kötü değildi.

Aşçı yanaklarını şişire şişire yerken yüzüme baktı.

"Daha önce ne iş yaptın?" diye sordu isteksizce. Ne iş yaptığımı öğrenmek istemez bir hali vardı. Ya da o umursamaz havasından öyle sezmiştim. "Bugün gerçekten iyi idare ettin. Bu kadar hızlı olabileceğini ve zamanında siparişleri yerine getireceğinden kuşkum vardı. Ama helal olsun becerdin valla..."

Ragıp da, dönüp bana baktı. Sanki nasıl çalıştığımı fark etmemişti. Aşçının böyle konuşması, onu kızdırmış mıydı yoksa?

Ortam iyiydi ve karnımızı iyice doyurmuştuk.

Aşçıya ne iş yaptığımı söylememiştim, içimden de gelmemişti açıkçası. Karnımızı doyurup tabakları kaldırırken, aşçı hâlâ gözlerimin içine bakıyor ve konuşmamı bekliyordu.

"Eşkıyaydım..." dedim. "Kervanların önüne geçip onları soyuyordum."

Ragıp gülerken, şişman aşçının gözlerinin irileştiğini ve kocaman olduğunu görmek beni de güldürdü. Ama şaka yaptığımı düşündü tabii, ben de gülünce. O da inanmamıştı. Kervanları soyan birinin ne de olsa, durumu biraz olsun farklı olurdu. Bir yerinden belli eder, böyle gelip bir arkadaşının lokantasında garsonluk yapmazdı. Aslında Ragıp da inanmamıştı ya. Ona da, aşçıya da kılık değiştirip, Sultan'ın istihbaratçılarından saklanıyorum desem, zaten inanmazlardı, inanacaklarını asla düşünmüyordum. Üstüne üstlük böyle bir cümle de kuramazdım.

Lokantadan ayrılıp giderlerken arkalarından baktım. Çevreyi kolaçan edip içeriden lokantanın kapısını kilitledim ve içerisinin ışığını kapattım. Sonra da mutfağa geçip, gün boyu biriken bulaşıkları birer birer yıkayarak hallettim ama ayak tabanların üzerine basamayacağım biçimde sızlıyordu artık.

İşimi bitirdiğime kanaat getirip bana verilen arka taraftaki yerime geçip kendimi yatağıma attığım zaman gerçekten bedenim iflas etmiş gibi görünüyordu. Kendimi yatağa bırakır bırakmaz, her zaman yaptığım gibi hayal kurmaya bile zaman bulamadan uyuduğumu biliyorum. Gece yarısı uyandığımda da, bacaklarımın ağrıdığını ve tuhaf bir sızının beni uykumdan ettiğine tanık oldum. Doğrulup kalktım, hava bunaltıcıydı. Su içtim ve yeniden yatağa uzandım. Gözlerimi yumup Gülnihal'i hayal etmeye başladım.

İtalyan Kaptanla Tanıştım

Garsonluk tecrübem sürerken, lokantaya gelip gidenlere de dikkat etmeye başlamıştım. Arapların yanı sıra, denizciler, ecnebi kaptanlar da geliyor ve arkadaşımın lokantasındaki Arap yemeklerini tatmak istiyorlardı. İşe iyice alışmıştım ve gerçekten hızlı servis açıyordum. Yani, işin aslına bakılırsa yaptığım işi sevmeye başlamıştım. Milletin aç karnını doyurmak güzel bir hizmetti. Gerçi ardından para ödüyorlardı ama parayı ben değil, arkadaşım Ragıp alıp gidiyordu. Alışverişi o yapıyordu, yemekleri de gerçekten ünlü bir aşçı olduğunu söylediği şişman aşçı pişiriyordu.

İşimi yaparken, gözlerim fıldır fıldır hafiyeleri arıyordu bir yandan. Çünkü onların Port Said'de, limanda, insanların arasında olduklarını biliyordum. Hatta beni aradıklarını bile hissediyordum. Tabii, uzun zaman burada kalmayacağımı daha önce de söylemiştim. Bir yerde uzun bir süre kaldığın zaman yakayı ele veririm düşüncesi sarıyordu birden içimi. Bir an önce oralardan başka bir yere gitme zamanının geldiğini kendime söyleyip duruyordum. Belli bir süre bir yerde kaldığınız ve insanlarla, ortamla iletişime geçtikçe insanın bazı duyguları yoksullaşıyor, insan

bunu anlamıyor ama körelen tarafları onu ele veriyor, orada olmasının asıl amacı ortadan kalkıyor...

Buna asla fırsat vermemem gerektiğini biliyordum.

Lokantaya bir gün gelen ve nazikçe bana gülümseyen bir İtalyan kaptanla samimi olunca, aklımda yanan ışık benim yeni bir yere uçmam gerektiğini bana ilan etti sanki. İçimde iki ses konuşmaya başladı. Seslerden biri orada biraz daha kalmamı söylerken, burada emin ellerdesin, seni burada bulamazlar derken, öbür ses: buradan hemen gitmemi, yeteri kadar zaman geçirdiğimi, yakında köreleceğimi söylüyordu. Hangi sese kulak vereceğimi, Allah'ın karşıma çıkardığı İtalyan kaptan belirleyecekti. Ona siparişini verirken, çat pat İngilizcemle tebessüm ederek konuşmam onun hoşuna gitmişti.

Birkaç gün öğle yemeklerini bizim lokantada yiyen İtalyan kaptanla olan arkadaşlığımız devam etti ve sonunda ona tayfa olarak beni de yanına almasını istedim. Önce yüzüme kuşkulu bir biçimde baktı, sonra yarım yamalak tıpkı benim konuşmaya çalıştığım gibi bir İngilizce ile bunu neden istediğimi sordu.

"Buradan sıkıldım, macera arıyorum," dedim. "Farklı toprakları gezmek hoşuma gidiyor."

Yine kuşkulu gözlerle beni süzdü. Karşısında bir doksan beş boyunda, olabildiğince yakışıklı ve güçlü bir adam duruyordu. Taşı sıksam suyunu çıkarak kadar kuvvetli bir yapıya sahiptim. Beni tepeden tırnağa bir kez daha alıcı gözüyle süzdükten sonra, sanırım işine yarayacağıma karar vermiş olmalıydı. Yine her zamanki o mütebessim çehresiyle baktı yüzüme.

"Gemim Port Said'den Kıbrıs'a geçecek," dedi. "Seni ancak Kıbrıs'a kadar götürebilirim yanımda. Oradan öteye götüremem. Kıbrıs'ta birkaç gün oyalanacağız. Biraz narenciye yükleyeceğiz. O zaman gemiden ayrılırsın."

Başımı salladım.

Yanından ayrılıp aşçının yanına gittim. Oradan bir tabak tatlı istedim. Tatlı tabağını aldıktan sonra, kaptanın yanına geldim ve ona ikram ettim.

"Bu benden!" dedim. "Sana ikramım. Afiyet olsun!"

Tatlıya çatalını batırırken, yüzüme baktı.

"O zaman yarın hazır ol!" dedi. "Bir süre benimle birliktesin. Yani Kıbrıs'a kadar..."

Tamam der gibi başımı salladım. Tabii bu olan bitenden arkadaşım Ragıp'ın haberi yoktu. Belki de hiçbir zaman olmayacaktı. Garson olarak çalışma zamanımın artık sonuna geliyordum.

İtalyan kaptan, masasından kalkıp hesabı ödemeye giderken, yeniden gözleri beni aradı. Beni tezgâhın orada görünce yanıma yaklaştı.

"Sabah 5'te..." dedi yavaşça. Olabildiğince sessiz olmuştu. Kimsenin duymasını istememişti. Kendince yasak ve gizli bir iş yapıyordu. "Eğer bir dakika bile geç kalırsan, gemi seni beklemez, çeker gider..."

Onu anlamıştım. Kısacası, beşten önce orada olmamı istiyordu.

Başımı salladım tamam der gibi. Gülümseyerek kasaya gitti ve hesabı ödeyip lokantadan ayrıldı. Tabii kısa sürede işi en iyi biçimde yapmaya alışmış olan ben, sürekli olarak arkadaşım Ragıp tarafından yakın

izlemeye alınmıştım. Benim birkaç gündür İtalyan kaptan ile olan samimiyetimi izlemiş ve altından ne çıkacak diye merak etmişti. Buraya geldiğim ve Ragıp'ı bulduğum gün, karşısında pejmürde bir adam bulan Ragıp şimdi iyice değişmiş ve insanlarla inanılmaz bir iletişim içinde olduğumu görünce hep şaşırmıştı, anladığım kadarıyla. Şimdi de kaptanla olan yakınlığımı merak ediyordu. Sormak için de fırsat kolluyordu.

"Bakıyorum İtalyanla çok samimisin Eşref!" diye söylendi. "Bilmediğim bir şey yok değil mi?"

"Tabii ki yok..." diye karşılık verdim. "Havadan sudan konuşuyoruz."

Söylediğime inandığını sanmıyorum. Tabii geçen süreçte dilime ne kadar hâkim olduğumu da fark etmişti. Gereksiz yere konuşmuyordum. Susmayı tercih ediyordum. Bu arada gözlerim radar gibi çevreyi tarıyor, beni arayan var mı yok mu diye kontrol edip duruyordum. En son şu İtalyanla tanışmadan önce, kendilerini Sultan'ın istihbarat görevlileri olduğundan kuşkulandığım birkaç kişi görmüştüm. Daha çok İngiliz ajanlarını andıran bir giyimleri vardı onların. Siyah takım elbiseleri, siyah kravatları, siyah iskarpinler içinde, yine kafalarında siyah fötr şapkalarıyla gerçek bir İngiliz beyefendisi görüntüsü çizmişlerdi kafamda.

Fark etmezdi, benim için. Hangi milletin ajanı olursa olsun, beni asla ilgilendirmezdi. Ben kendi işime bakmalıydım. Sultan'ın hedefe koyduğu adamdım, bana takmıştı. Aslında yalnız o değil tabii, ben de ona takmıştım. Ya o beni yiyecekti, ya ben onu... Bu mücadele devam edecekti. Sakinlik istemeyen bünyem, bu mücadeleden vazgeçmeyi asla kabullenemezdi.

"Sürekli çevreni kontrol edip duruyorsun Eşref!" dedi Ragıp. "Korktuğun, çekindiğin birileri mi var? Bana anlatmadığın bir şey var mı? Bilmek isterim. Ona göre hazırlıklı olabilirim o zaman."

"Merak edilecek hiçbir şey yok Ragıp," diye karşılık verdim. "Sana öyle gelmiş..." Bunları söyledim ama Ragıp'ın ilk karşılaştığımızda anlattığım hiçbir şeyi ciddiye almadığını fark ettim.

Demek ki, hareketlerim dikkat çeker olmuştu. Belki de buradan ayrılmanın tam zamanıydı. Allah, bana yardım ediyor, İtalyan kaptanla tanıştırıyor ve benim buradan uzaklaşmama yardımcı oluyordu. Zaten biriyle tanışmak ya yeni bir başlangıç demek ya da başına hiç ummadığın işler açılacak demek... Bilmiyorum tabii, buradan gideceğim, belki bir süre Kıbrıs'ta kalacağım. Belki orada yakayı ele vereceğim, kim bilir...

Sabahın beşinde kalkıp gideceğimi kimseye söyleyemezdim.

Bana sorular sormaya başlamışlardı. Delirdiğime karar vermiş olan Ragıp bile merak içinde tuhaf sorular sormaya başlamıştı. Soru soranları hiç sevmediğimi bilmiyorlardı. Ben yanlarına geldiğim zaman aşçı ile fısıldaşarak konuşuyorlardı. Benim duymamı istemiyorlardı. Belki de geçen süreçte benim deli olmadığıma, aksine normal biri olduğuma karar vermişlerdi.

Ragıp'a doğruları anlatmıştım ama elbette anlatmadığım konular da vardı. Örneğin şu anda Sultan'ın hafiyelerinin peşimde olduğunu söyleyemezdim. O zaman benden uyuz kapar ve beni kesinlikle ispiyonlardı. Orada çalıştığım zaman içinde hiç bunlardan söz etmedim. Zaten anlattığım o soygun, Kâbe'nin örtüsü gibi hırsızlıklara da inanmamışlardı.

Ama orada çalışmaya başladığımın ikinci günü bir Arap gazetesinde Kâbe'nin örtüsüyle ilgili haberi okuyunca tuhafça yüzüme bakmış ve benden şüphelenmeye başlamıştı. Belki de kısa bir süre daha beni yanında tutmaya, sonra da göndermeye çalışacaktı, başına iş açmamak için. Benim gibi bir adama yataklık yaptığı için en az benim kadar suçlu bulunurdu Sultan'ın adamlarınca. Oysa o padişah Sultan Abdülhamid'i taparcasına seviyordu ve onu eleştirtmiyor, ona kötü söz söyletmiyordu. Ama işin garip yanı, benim Sultan'la olan durumumu bildiği halde beni neden lokantasına almış ve garsonluk yapmamı istemişti.

Ragıp'ın aklından geçenleri bilmiyor, tahmin edemiyordum. Ama kesinlikle biliyordum ki, artık benden kuşkulanmaya başlamıştı. Bir işler çevirdiğimi hissediyordu. Bunu görebiliyordum. Lokantanın akşam seansında masalardaki Arap, Türk ve yabancı konukları ağırlarken hiç durmadım. Masalar arasında ne gerekiyorsa yaptım. Her zaman hızlıydım ama bu kez sanki biraz daha hızlanmıştım. Belki de o saatlerin son saatlerim olduğunun bilinci içinde yapmıştım tüm bu hızlanmayı. Tabii konuklar da çok memnundular bu durumdan.

İki siyah giysili ajan görünümlü, hemen uyuz olacağım biri iri yarı, diğeri biraz daha zayıf ve atletik iki adam lokantaya gelip yemek söyledikleri zaman biraz telaşlandım ama belli etmemeye çalıştım. Belki de sırf yemek yemek için gelmiş olabilirlerdi. Heyecanımı ve telaşımı onlara gösterip dikkatleri üzerime çekmek istemezdim doğrusu.

Onlara servis yaparken sürekli beni izlemeleri dikkatimden kaçmadı. Hatta bir ara yerlerinden kal-

kıp beni tutuklayacaklar diye geçirdim içimden. Ama düşündüğüm gibi olmadı. Yerlerinden kalktılar ama hesabı ödeyip çıktılar lokantadan. Derin bir soluk alıp rahatladığımı düşündüm. Ne de olsa, benim için sıkıntılı bir zaman olmuştu bu. Akşam servisi bittikten sonra, herhangi bir hataya mahal vermemek adına erkenden yatmayı ve sabah beşten önce uyanarak gemiye geçmeyi planladım. En küçük bir zaman kaybının acısını elbette benden başkası yaşamayacaktı.

Her gün yaptığım işleri bıraktım. Mutfaktaki tabaklar, çatallar ve kaşıklar, içinde yemek pişirilen koca koca kazanlar oldukları yerde kaldılar, ellerimi bile sürmedim. Ertesi sabah lokantaya geldiklerinde yüzlerinin nasıl olacağını merak ettim doğrusu, hatta ardımdan edecekleri küfürleri bile işittim sanırım. Ama benim için burada bir fasıl bitiyor, bir başka yerde başlıyordu. Şimdi önümde başka günlerin başlangıcı vardı.

Hiçbir şeye dokunmadan bir süre hayaller kurarak yattım. Çünkü tüm günün yorgunluğu vardı üzerimde. Sabaha karşı uyandığımda, hemen kalktım yataktan fırlayarak. Lokantanın kapısından limana baktım. Her ne hikmetse, geminin hâlâ orada olup olmamasını kontrol etmek bana ne kazandıracaktı, bilmiyorum. Hiç oyalanmadan kendimi dışarıya attım. Hatta lokantanın kapısını bile kilitlemeyi unuttuğumu gemiye bindiğimde anladım ancak.

Lokantadan çıkıp gemiye doğru ilerlerken, dün lokantada yemek yiyen o iki siyah giysili adamı fark ettim. Liman boyunca turluyorlardı sanki. İyi de limanda gezmek için çok tenha bir zamanı seçmişlerdi. Ayak seslerini duyabiliyordum. Beni fark etmişlerdi. Telaşlı telaşlı gemiye doğru gittiğimi görünce istika-

met değiştirip bana doğru geldiler ama ben onlar gelinceye kadar geminin kıyıya uzatılmış sürgüsünün üzerinden gemiye geçmiştim bile. Tayfalardan biri benim ardımdan sürgüyü gemiye çekip aldı. İki siyah giysili adam, gemiye yaklaştıkları zaman, gemiye nasıl geçeceklerini bilemedikleri için sağlarına sollarına bakınmaya başladılar.

Yoksa benim gemiye geçtiğimi görmemişler miydi? Çevrede beni mi arıyorlardı? Sanırım gemiye geçtiğimi fark etmemişlerdi. Oysa çok uyanık birilerine benziyorlardı. Gözlerinden hiçbir ayrıntının kaçmayacağı gibi bir durum söz konusuydu. Gemiden aşağıya baktığımı gören kaptan, elini omzuma koydu.

"Senin peşindeler mi?" diye sordu. "Seni çok heyecanlı buldum."

"Yo, benim peşimde değiller," diyerek karşılık verdim. "Ben, özgür biriyim. Canım ne isterse, onu yaparım. Şimdi de geminizde tayfalık yapacağım, tabii siz izin verirseniz."

Özgür olduğuma gerçekten inanıyor muydum? Yoksa farkında olmadan hep birileri tarafından bir yerlere mi sevk edilip durmuştum. Benimkisi bitmeyen bir yolculuk muydu?

Kaptan, gülümseyerek tayfalardan en iri olanına seslendi.

"Leon, gel bu arkadaşı size teslim etmek istiyorum," dedi. "Ona çok ağır işler yüklemeyin! Kıbrıs'a kadar gemimizde misafir olacak."

Leon dediği adam, gerçekten bir insan azmanıydı. Kel kafasında bir tek bile kıl yoktu. Korkunç ve simsiyah gözleri vardı. Kolları, bacaklarımın iriliğindeydi sanki. Güçlü birine benziyordu.

"Senin adın ne?" diye sertçe sordu. Sonra da elindeki kovayı ve süpürgeyi uzattı bana.

"Adım Eşref!" diye karşılık verdim. Bana uzattığı önce kovayı, sonra da süpürgeyi aldım elinden.

"Türk müsün?" diye sordu bu kez. Sorusuna cevabımı beklemeden, konuştu. "Güverteyi güzelce bir temizle önce. Sonra da sana vereceğim işler var, tabii mutfakta. Beni ara bul!"

Adam, yanımdan uzaklaşıp gitti, ona ben "evet Türk'üm" bile diyemeden. Ardından baktım bir süre. Başımı salladım. Gemi yavaşça hareket edip kıyıdan ayrılırken, ben elimde süpürge ile güverteyi temizlemeye başlamıştım. Gemi kıyıdan uzaklaşırken, limanın bir köşesinde mahzunca duran ve asla kıpırdaması mümkün olmayan lokantaya baktım. Orada geçen zamanımı ve bana kapısını açan arkadaşım Ragıp'ı düşündüm. Birkaç saat sonra lokantaya geldiklerinde benden hiç eser kalmadığını görecekler ve kızacaklardı. Onlara hoşça kalın bile dememiştim. Belki bir daha hiç uğramayacağım bir yerdi orası ama bende silinmez bir iz bırakmıştı, oradan uzaklaşırken.

Yalnızca lokanta değil, orada olan ve asla oradan ayrılamayacak olanlar da geride kalmışlardı şimdi. Mavi sular yavaşça aydınlanıp gerçek renklerine dönerken, yolculuğumuz başlamıştı.

Kıbrıs'ta Geçen Günler

Gemi beni Magosa limanında bıraktı. İtalyan kaptan bana şans diledi gülümseyerek. Çok zeki bir adama benziyordu. Yarım yamalak, çat pat anlattığım İngilizce cümleler ile beni iyice anladığını, başımdan geçenlerin çok enteresan şeyler olduğunu kabul etmişti. O da maceracı ve gezmeyi, seyahat etmeyi seven biriydi. Belki de bazı bakımlardan birbirimize benziyorduk. Zaten insanlar, kendilerine benzeyenlerle daha iyi anlaşırlar.

Magosa limanında indikten sonra ne yapacağımı bilmeden bir süre dolanıp durdum ortalıkta. Lokantadan kazandığım ve biriktirdiğim paradan başka yanımda hiçbir mal varlığım yoktu. Bir süre limanın orada beton bir çıkıntının üzerine oturup denizi seyrettim. Sonra da acele işim varmış gibi, yerimden kalkıp çarşıya doğru yürüdüm. Sokakta Rum gençler, birbirleriyle şakalaşırken, onların yanından geçtim. Henüz acıkmamıştım. Gemide iyi beslenmiştim doğrusu. Ama yine de sıcak temmuz güneşi kavururken, kendimi gölgelik bir yere atmam gerekiyordu. Yakınlarda bir yerde bir lokanta aradım ve palmiye ağacının dallarıyla üzeri örtülmüş bir kamelya çok hoşuma

gitti, altında masa ve sandalyeler vardı, bir süreliğine de olsa, orada oturup dinlenmek istedim. Kamelyanın altı gölgelikti ama orası da kavrulmak üzereydi. Sıcak her yandan saldırıyordu. Mendilimi çıkarıp başımdan aşağıya akan terimi güzelce sildim ama kâr etmedi. Ardından bir kez daha aktı ter. Bedenimdeki su ter olarak dışarı çıkıyor, saçlarımın arasından fışkırıp yanaklarımdan, alnımdan akıyordu, yüzümde can sıkan bir his bırakarak.

Kamelyanın altında bir sandalyeye oturup beklemeye başladım. Biri yanıma geldi. Bu genç bir Türk'tü. Benim de Türk olduğumu anlamış olmalıydı. Gülümseyerek yanıma yaklaştı, önümde durdu.

Düzgün bir Türkçeyle konuştu.

"Ne kadar sıcak değil mi efendim?" dedi. "Belli ki uzun bir yoldan geldiniz. Size ne ikram edebilirim?"

"Çayınız var mı?" diye sordum. "Bu harareti ancak çay keser..."

Başını salladı var der gibi. Yanımdan seri adımlarla uzaklaştı, biraz sonra da elinde bir tepsiyle geldi. Tepside soğuk su ve çay vardı. Masama bıraktıktan sonra, sohbet etmek ister bir havada, benimle konuşmaya çalıştı.

"Burası sakin bir yerdir," dedi. "Zaman zaman İtalyan bandıralı gemiler uğrar. Birkaç gün kalıp giderler. Tarlalarımızdan yetişen ne varsa alırlar. Bol para bırakırlar. Arada bir de İngilizler gelirler. Hatta bazen hepsi birden geliyorlar, işte o zaman çok hareketleniyor burası."

Konuşmayı seven biri olduğu belli oluyordu. Burada da bir Türk'le karşılaşmak beni mutlu etmişti. Aslında bu genç adam çok samimi görünüyordu.

"İtalya'dan mı geliyorsunuz?" diye sordu. "Sizin İtalyan gemisinden indiğinizi gördüm."

"Yo, Port Said limanından geliyorum," diye cevap verdim. "Orada bir Türk lokantasında çalışıyordum. Garson olarak..."

Genç adama doğrusunu söylemek gelmişti içimden. Söylemiştim de... Esmer, dalgalı saçlarında parmaklarını gezdirip yüzüme dikkatlice baktı. Kendisinin yaptığı işi yapan biriyle karşılaşmış olmaktan mutlu görünüyordu. Üzerindeki beyaz atlette lekeler olduğunu fark ettim. Düzgün fiziğiyle, neredeyse benim boyuma yakın boyuyla düzgün bir tipti.

Çayımdan bir yudum aldım.

"Türklerin takıldığı bir yer var mı burada?" diye sordum. "Yani nerede toplanıyorlar?"

Kolunu kaldırıp işaret parmağıyla ileride bir yeri gösterdi.

"Şurada ileride bir Türk mahallesi var," dedi. "Ben de orada oturuyorum. Aramızda yabancı yok. Rumlar bizden uzak duruyorlar."

Çayımı içtikten sonra oraya gitmeye karar verdim. Oradaki Türklerle tanışmak iyi olacaktı. Belki kalabileceğim bir yer bulabilirdim.

Genç adam kaygımı anlamıştı. Çok mu belli ediyordum acaba?

"Kalacak bir yer bakıyorsan, orada size göre evler var," dedi. "Türklerin çoğalması işimize gelir. Çoğal-

dıkça güçleniyoruz. Rum çeteler zaman zaman çıldırıyorlar ama ağızlarının payını alıyorlar her zaman. Bizi ezeceklerini sanıyorlar. Kimlerle uğraştıklarının farkında değiller."

Genç adam, kimseden korkusu olmayan birine benziyordu ve rahatça konuşuyordu. Anlaşılan bir süre de burada zaman geçirecektim. Genç adamla konuştukça, ondaki misafirperver hava beni oldukça etkilemişti. Zaman zaman bana sorular soruyor ve beni iyice tanımak istiyordu ama hemen tanıması asla mümkün değildi. Zamanla tanıyacaktı nasılsa...

Çaydan sonra yerimden kalktım ve genç adamın avcuna bir miktar para bıraktım. Tabii genç adam hemen hızlandı ve verdiğim paranın üzerini vermeye kalkıştı. Elimle onun elini ittim.

"Gerek yok!" dedim. "Her şey için çok teşekkür ederim. Verdiğin bilgiler çok işime yarayacak."

Oradan ayrılmadan önce, aldığı bahşişten ötürü bana minnet dolu gözlerle baktı, kim bilir ne kadar cömert biri olduğumu düşünüyor olmalıydı.

"Sarı boyalı bir ev gelecek karşına," dedi. "O civardaki tek sarı boyalı ev orası. Hafize Hanım işletiyor orayı. Evindeki odaları kiraya veriyor. Eğer elinde boş oda varsa, seni geri çevirmez. İyi bir kadındır. Uzun yıllar İstanbul'da yaşamış. Oğullarından biri şehit olmuş savaşta. Her genç adamı kendi çocuğuymuş gibi sever. Seni de sevecektir."

Genç adama bir kez daha teşekkür ettim. Gerçekten çok yardımcı olmuştu.

Mahalleye geldiğim zaman, tüm güneş ışınlarının beynimde yuvalandığını hissediyordum. O kadar sı-

cak bir hava vardı ki, nefes almakta zorlanıyordu insan. Genç adamın sarı boyalı dediği evin bahçesinden içeriye hızla daldım ve kendimi gölge bir yere attım. Havanın bu kadar sıcak olmasına aldırmayan yaşlıca bir kadın, bahçedeki otları temizliyordu. Beni fark edince elindeki işi bıraktı, bana doğru döndü.

"Buyur delikanlı birine mi baktın?" dedi. Yüzümü çok dikkatli inceliyordu. Anlaşılan beni tanımaya çalışıyordu ama daha önce görmediği biri olduğumu anlayınca, bu kez yanıma geldi. "Nereden geliyorsun evlat?" diye sordu.

"Mısır'dan geldim bu sabah!" dedim. "Bir İtalyan gemisi getirdi beni buraya. Buranın yabancısıyım. Kalacak yer arıyorum. Senin burayı tarif ettiler. Sana yardımcı olur dediler."

"Rahmet'tir onu söyleyen..." dedi yumuşak, insanın içine işleyen bir ses tonuyla. "Sağ olsun. Allah onun mekânını cennet etsin, çok müşteri gönderdi bana. Benim için çalışıyor sanki."

Genç adamdan söz ettiğini hemen anladım. Demek ki adı Rahmet'miş. Ne değişik bir isim...

"Evet, Rahmet gönderdi," dedim. "Boş odanız var mı?"

Kadın dik durmakta zorluk çekiyordu. Bir eli belindeydi ve öne doğru eğilmişti bedeni. Düz duramıyordu.

"Bir gün önce gelseydin yok derdim," diye cevap verdi. "İttihat Terakkiciler vardı dün burada. Tüm odalar tutulmuştu. Toplantı yapmaya gelmişler."

"Şanslıymışım o zaman!" dedim. "Şimdi burada yoklar mı?"

"Birkaçı hâlâ burada!" diye karşılık verdi. "Henüz işleri bitmemiş daha..."

Önüme düştü, beni evin içine doğru götürdü. Küçük bir masanın ardından büyük bir anahtar çıkarıp verdi. Daha doğrusu odaların anahtarlarının asılı olduğu bir bölümden uzanıp bir anahtar aldı.

"Odanın anahtarı..." diye söylendi. "Tuvalet ve banyo ortak... Mutfakta yemek olur, oturur herkes nasibi kadar yer. Burası kendi evin gibi..."

"Adınız Hafize'ydi değil mi?" diye sordum. Adı Rahmet olan genç öyle söylemişti. Eğer gerçekten başka sarı boyalı ev yoksa burada, bu kadın onun sözünü ettiği kişi olmalıydı.

"Evet, adım o..." dedi yine yumuşak bir ses tonuyla. Gözlerinin kıyıları çizgilerle kaplanmıştı. Tabii yalnızca göz çukurlarının kıyıları değil, yanağının alt kısımları da çizgilerle doluydu. Yaşlılık gelip önce gözlerine yerleşmişti kadının.

"Benim adım Eşref Sencer," dedim ve adımı söylemekten hiç gocunmadım. Sanki burada kendimi gizlemem hiç gerekmeyecekti, öyle hissetmeye başlamıştım. Kadının varlığında bir güven vardı. Hiç kimseyi satmazdı.

Evin ikinci katında bir oda verdi bana. Dediği gibiydi. Yalnızca bir odaydı içinde birkaç eşyası ile. Bir yatak, bir sandalye ve bir küçük masa...

"Burası sana yeter umarım," dedi. "İttihatçılar gelip kalıyorlar. Onlar benden de, evimden de memnunlar. Sağ olsunlar, bu zamana değin hiç şikâyet duymadım."

Hafize Hanım, ayaklarını sürüyerek ayrıldı odadan. Ardından ben de çıktım. Yavaş yavaş karnım acıkmaya başlamıştı. Alt kata inince, girişteki koltukta oturan adamı tanıdım. Bu adam, beni çölde ziyarete gelen Süleyman Askeri Bey'den başkası değildi. Beni görünce ayağa kalktı.

"Seni burada görmek çok güzel Eşref Bey," dedi. Tokalaştık ve sarıldık birbirimize. "Çöl maceranız bitmiş olmalı."

"Seni de görmek güzel!" dedim ona. Tebessüm etti. Karşısındaki koltuğa oturdum. Uzun uzun sohbet ettik. Ona yaşadıklarımı anlattım. Beni sessizce dinledi. Zaman zaman yüzü hayretler içinde kaldı. Benden etkilendiği belli oluyordu.

Bana İttihat ve Terakki mensuplarının burada bir hücrelerinin olduğundan söz etti. Zaman zaman burada bir araya geldiklerini söyledi. Onlarla sıkı ilişkiler içinde olduğunu benden saklamadı. Benim Sultan Abdülhamid'in hafiyeleri tarafından arandığımı da biliyordu üstelik. Onlardan kendimi korumam gerektiğini söyleyerek, eğer yardımı dokunursa, ne istersem yapabileceğini söyledi.

"Seni Paris'e gönderebiliriz Eşref Bey," dedi. "Bir süre izini kaybettirebilirsin böylece. Bizim adımıza İttihatçılara da katılmanı isterim. Paris'teki arkadaşlarımızla tanışman iyi olur. Orada Sultan'a karşı olan İttihatçılar sana yardımcı olurlar."

O gün çok şey konuştuk. Genellikle vatan savunması ile ilgili konulardı. Her anlattığı beni duygulandırmış ve kendimi onlara ait hissetmiştim. Süleyman Askeri Bey, gerçekten ne dediğini ve ne yaptığını bi-

len biriydi ve benim de böyle bir dosta ihtiyacım vardı. Tek başıma nereye kadar gidebilirdim? Sonunda yakayı ele verir, hakkında idam istenen biri olarak cezamı çekerdim. Oysa güçlü olmanın yolu böyle bir örgüte mensubiyetten geçtiğini anlamamak körlük olurdu.

1907 yılı bir Şubat ayında Süleyman Askeri Bey'in de teşviki ve kurduğu bağlantı sonucu kendimi Paris'e giderken buldum. Kıbrıs'taki İttihatçılar beni aralarına aldıkları için çok memnun görünüyorlardı. Yanıma verdikleri kişi Fazıl adında bir genç adamdı. Ateşli bir taraftardı. Sultan Abdülhamid'e olan muhalefeti mide bulandırıcıydı. Onunla birlikte yaptığımız seyahat esnasında anlattıkları, bu kez benim Sultan'a karşı düşüncelerimin değişmesine neden oldu.

İttihatçılara katıldım ama benim padişaha bakışım her geçen gün değişmeye başlamıştı. Ateşli taraftarların konuşmaları canımı sıkıyordu. Onlarla birlikte hareket edemeyeceğimi anladığım zaman, benim derdimin farklı olduğunu anladım.

Ben Paris'teyken Askeri Mahkeme'nin beni idama mahkûm ettiği haberini yine bir İttihatçı dostumuzun sayesinde öğrendim. İttihatçılarla birlikte hareket etmeye devam ediyordum. Siyasi bir görev vermişlerdi bana. Yanımdaki birkaç İttihatçı ile birlikte Karadağ'da bulunan Berana kentine doğru giderken başıma geleceklerden habersizdim. Toz kaldırarak ve homurdanarak giden aracımızın yolunu kesen askerler, bizi kıskıvrak yakalamışlardı. Silahlarını doğrultmuşlar, aldıkları emir gereği bu kez gülen onlar olmuştu. Karadağ'daki Berana kentine gelmeden bir köyde mola vermiştik. Mola esnasında hissettiğim şeyler benim

tehlikenin üzerine gittiğime dair duygulardı. Yanımdaki ittihatçı arkadaşıma hissettiklerimden söz edince yüzüme sırıtarak baktı. Egosu tavan yapmış biriydi, sanırım kendisine çok güveniyordu. Ya da benim ona söylediklerimden sonra, sanki bana karşı korkusuzluğunu kanıtlamak ister bir havası vardı. Belki de benim hakkımda o kadar çok şey duymuştu ki, benimle arasında gizli bir rekabet ya da kıskançlık baş göstermeye başlamıştı.

"Korkmayın Eşref Bey!" diye alay eder bir ifade ile konuştu. "Yanınızda ben varım. Bize bir şey yapamazlar. Sizinkisi bir korku emaresi... Buralardan kaç kez geçtik, bir şey olmadı. Berana'daki dostlarımızla yaptığımız istişare toplantıları için gidip gelmelerimiz hiç eksik değil. Bir adet Osmanlı askerine bile hiç rastlamadık doğrusu..."

Rüştü Bey adındaki bu yüzbaşı kendisinden o kadar emindi ki, benimle alay eder gibi konuşması cidden asap bozucuydu. Ama ona karşılık vermediğim gibi ona duygularımı açmakla kendime kızmaktan başka elimden bir şey gelmedi.

Yeniden yola koyulduğumuz zaman bana bakışlarını hiç beğenmemiştim doğrusu. Yapmaya söz verdiğim için onlarla birlikteydim. Bu görev biter bitmez, yolumu onlardan ayırmaya karar verdim.

Tutukluluk, İşkence ve Hapis

Genç zabit, yüzüme gülerek baktı.

"Sonunda seni ele geçirdik Eşref!" dedi. "Bizden kaçabileceğini mi sandın?"

O ana değin bir daha yakalanmayacağımı sanmıştım, bu doğruydu ama yanımdakilerin bana verdikleri güvence bile bir işe yaramamıştı. Belki yalnız başıma olsaydım yakalanmazdım diye geçirdim içimden. Yanımdakilerin işe yaramaz özgüvenleri beni ihtiyatlı davranmaktan alıkoydu dedim kendi kendime. Her zaman yaptığım gibi kılık değiştirir ve yoluma devam ederdim. Düğüne gider gibi gitmezdim en azından. Kime kızacağımı bilemiyordum. Yanımdaki İttihatçılara mı, yoksa kendime mi?

Artık bunları düşünmenin ve ah vah etmenin hiçbir anlamı yoktu. Olan olmuştu bir kez. Bundan sonra başıma geleceklere hazırlıklı olmalıydım. Yeniden zindana girmek istemediğim halde yakayı ele vermek demek, biraz da o zindan hayatına geri dönmek demekti. Genç zabit iç cebinden bir evrak çıkarıp gösterdi.

"Devlet-Aliyeyi Osmaniye senin idamına hükmetmiş aziz dostum!" dedi alay eder bir tarzda. "Yakında boynuna yağlı urganı geçirip seyredeceğiz."

Sırıttı ve sırıttığı anda sigaradan sararmış dişlerinin tamamı göründü birden. Silahların gölgesinde hareketsiz ve şaşkın beklerken, sert bir tekme indi karın boşluğuma. Hiç beklemediğim bir hareketle karşı karşıya kalmıştım, her fani beden gibi böğürerek kıvrandım. Neden böyle bir harekete maruz kaldığımı düşünme fırsatını bile bulamadan bu kez de, sert potininin suratımda patladığını hissettim. Sağ yanıma doğru devrildim acı içinde. Ellerimle karnımı tutarken, yüzüm ateşe değmiş gibi yanıyordu.

"Yerden kaldırın şu münafığı!" diye bağırdı. "Ana kuzusu gibi yerlerde sürünmesin."

Çevremdeki askerler, kollarımdan tutup beni ayağa kaldırdılar. Başım ayakucuma bakıyordu ve kafamı kaldıracak bir durum söz konusu değildi ama genç zabit de bana vurmaktan vazgeçecek gibi görünmüyordu. Diğer İttihatçılara öyle kinli davranmıyor, sanki onları affetmiş görünüyordu. Derdi benimleydi ve bunu hiç gizlemiyordu.

"Yıllar süren bir kovalamaca..." diye mırıldandı. "Seni yakalayacağımı biliyordum. Bana karşı çıktılar. Seni ele geçiremeyeceğimi yüzüme söylediler. Beni tanımadıklarını düşündüm. Ama o günden beri seni yakalamaya azmettim. Hiçbir güç beni bu zevkten mahrum edemezdi. Hiçbir kimsenin buna gücü yetmezdi. Devletime karşı gelenin ya kellesini alırım, ya da kellesini..."

Zabitin bana hıncının ne kadar biriktiğini görmemek için kör olmak gerekirdi. Biraz önce yediğim tekmeden ötürü yarı sarhoş bir halde, askerlerin kollarımı sıkıca tutmasından ötürü nispeten ayakta durabilen bir durumdaydım ama karşımdaki zırtapoz zabite asla güvenmiyordum. Hiç ummadığım anda yeni bir yum-

ruk ve taze bir tekmenin geleceğini hissediyordum. Genç zabitin duruşu, konuşması beni devamlı tetikte olmaya itiyordu. Eşit şartlarda değildik, bana istediğini yapabilirdi şu anda ama zihnimin bir kıyısına bu hali kaydedeceğimi bilmesi gerekiyordu. Eğer bir biçimde zindandan kurtulur ve serbest kalırsam, onu arar ve gereğini yerine getirmekte asla tereddüt etmezdim.

Bu düşünce biraz olsun beni rahatlattı. Sanki biraz önce tekmeleri yiyen ben değildim, yeniden bir güç bulmuştum ama bu çok kısa sürdü. Zabitin tekmesi bir kez daha karın boşluğuma indi, yine böğürdüm ve bu kez ağzıma ılık bir kan kokusu yayıldı. Ağzımdan ve burnumdan kan geliyordu.

"Araca bindirin şunu!" diye bağırdı askerlere sertçe. "Daha bitmedi. Nasılsa, idam edileceksin aziz dostum! Seni cellada teslim etmeden önce, seninle iyice tanışmak, yediğim fırçaların ve azarların acısını yavaş yavaş çıkarmak istiyorum. Seni güzelce bir ıslatmam gerekiyor."

Askerler beni sürükleyerek araca bindirdiler. Araca koyduklarında da ellerimi arkamda sıkıca bağladılar.

"Ahh! O Mahmut Şevket Paşa, şimdi konuş bakalım!" diye sesini yükseltti genç komutan. "Eşref'i bir Allah'ın kulu ele geçiremezmiş... Hele benim gibi sünepe bir zabitin asla harcı değilmiş... Bak bak bak sen hele şu densize! Ha Paşa, şimdi ne diyeceksin bakalım? Beni ikide bir o masum, o güzel insan padişahımız efendimize gammazlaman nerede kaldı? Tükürdüklerini yalatacağım sana. Adilliğini tüm payitaht bilecek. Paşaymış, külahımın paşası..."

Askerleri yanına çağırdı sonra. Zavallı askerler koşarak komutanın çevresinde toplandılar. Selam verdiler.

Beni araca koyduklarını ve ellerimi arkada urganla sıkıca bağladıklarını gördüğü halde, sanki görmemişti.

"O kaçağı araca koydunuz mu?" diye sordu ve ardından hemen ekledi. "Ellerini bağladınız mı? Onun bir daha kaçmasını istemiyorum. Zaten kaçmaya kalkarsa, size emir veriyorum bakın! Hiç gözünün yaşına bakmayacaksınız, çekip vuracaksınız. Valla bakmam gözünüzün yaşına! Eğer elinizden kaçırırsanız, sizi ben vururum. Şimdi beni iyi dinleyin, biraz önce paşa hakkında söylediklerimi duymadınız. Duydunuz mu?"

Askerler hep bir ağızdan bağırdılar.

"Duymadık komutanım!"

"Beni iyi dinlediniz değil mi? Bakın kaçırırsanız, ölümlerden ölüm beğenin!"

"Emredersiniz komutanım!"

"Şimdi düşün yola bakalım. Yolumuz uzun. Daha çok işimiz var."

Geçen zaman genç zabiti oldukça kinlendirmişti anlaşılan. Onun sözlerinden anladığım kadarıyla, beni koruyan birileri vardı payitahtta. Onlarla da mücadele etmiş, bu yüzden sinirleri oldukça gerilmişti.

Askerler, toprak bir yoldan giderek eski baraka gibi bir yere getirdiler beni. Askerlerden birkaçını ayırmış olan genç zabit, diğer bir araçla yanımdaki İttihatçıları göndermişti. Anladığım ve hissedebildiğim kadarla, beni biraz olsun kendisine ayırmak istemişti. Bu yüzden buradaydık. Sanırım idam edilmeden önce, bu zabit tarafından işkenceye maruz kalacaktım. Gittiğiniz yolda sizi nelerin beklediğini

az çok tahmin edebilirsiniz, ben de edebiliyordum. Yolunuz savaşsa, vuruşmaksa, çalmak ve gasp etmekse, düşmanlarınız varsa, siz onlara neyi layık görürseniz, aynısını onlar da size layık görürler. İşte şimdi bu durumdaydım.

Askerler, beni getirip eski bir evin bodrumuna kilitlediler. Tozdan göz gözü görmeyen, tavan aralarından sarkan örümcek ağlarının manzarasında nerede olduğumu tahmin bile edemiyordum. Ama sanırım evin hizasından epeyce aşağıda bir yerdeydik. Zaman zaman dışarıda nöbet tutan askerlerin sesleri geliyordu kulağıma. Ya zabitten şikâyet ediyorlardı, ya da içinde bulundukları durumdan...

"Komutan telgraf çektirdi payitahta!" dediğini duydum bir askerin. "Sanırım takviye gücü istiyor oradan. Aslında tutukluyu biz de intikal ettirebilirdik ama..."

"Büyüklerin işlerine karışılmaz oğlum Ahmet," dedi diğeri ona. "Onlar bilir, biz bilmeyiz. Bize söylenen neyse onu yapalım, başımızı ağrıtmayalım."

Sesler kesildikten sonra merakım daha da arttı. Genç zabit beni İstanbul'a sevk etmeden önce asker gücünün arttırılmasını istemişti demek ki. Benden çekindiklerini, ellerinden kaçırmak istemediklerini anladım. Yol üzerinde neyle karşılaşacaklarını bilmiyorlardı. Karşılarına çıkacak bir çete, beni ellerinden alır diye korkuyorlardı. Tabii önlem almak iyiydi de, yardım gelecek miydi, o belli değildi. Bu süre içinde bu sağlıksız yerde ellerim kollarım ve bacaklarım bağlı olarak kalacaktım.

Üst kattan sesler gelmeye başladığı zaman, komutanın sert ve her zaman emir veren sesini tanıdım.

Askerleri çevresine toplamış, karavana yiyorlardı anladığım kadarıyla. O da yanlarında getirdikleri yiyeceklerdi sanırım.

"Tutukluya da bir şeyler verelim!" dediğini işittim. Merhamete hiç ihtiyacım yoktu. Canım zaten yemek falan da istemiyordu. Ellerinde tuttukları beni vatan haini olarak görmeleri yeterince can sıkıcıydı. Yaptığım her işte önce vatanımı düşünen biri olduğumu yanımdaki arkadaşlarım çok iyi bilirlerdi. Biz vatan toprağına değil bir kem gözün değmesine rıza göstermek, bir taşına bile halel gelmesini istemezdik. Bizimkisi tamamıyla siyasi bir anlaşmazlıktan kaynaklanıyordu. Bize vatan haini diyenler, bizi hedef gösterenler aslında bizim vatan haini olmadığımızı çok iyi bilirlerdi.

Askerin biri elinde kuru bir ekmek parçasıyla yanıma geldi.

"Bunu sana komutanımız gönderdi," dedi. "Sevildiğini bil! Senin gibi vatan hainlerine değil bir kuru ekmek vermek, bulduğumuz yerde sıkmak gerekir dedi. Beni anladın değil mi? Ama yine de insandır benim komutanım..."

Şimdi bu şartlarda kendimi bu askere anlatabilir miydim? Ya da anlatmak gerçekten beyhude bir çaba mı olurdu? Ben ikincisini tercih ettim. Beni anlamasını beklemiyordum hiç kimsenin. Bunun için de gırtlak patlatamazdım. Gerçeklerin bir gün ortaya çıkmak gibi bir huyu vardır, er ya da geç biz de anlaşılacaktık.

Ekmeği kıyıya bıraktı, bodrumdan çıkmaya yeltendi, ardından seslendim.

"Acaba böyle elleri kolları bağlı bir adamın o ekmeği yiyebileceğini mi düşünüyorsun?" dedim. "Bir iyilik yap da ellerimi bari çöz!"

Asker şaşkınca yüzüme baktı.

"Tabii sonra da kaç öyle mi?" dedi alaycı bir biçimde. "Nasıl yersen ye, benden ellerini çözmemi bekleme!"

"Peki, sence nasıl yiyeceğim?" diye sesimi yükselttim.

"Onu da sen bil!" dedi. "O senin ustalığına kalmış bir şey..."

Sonra da çekip kapıyı çıktı ve kapının ardından birkaç kez kilit sesi geldi. Yerdeki ekmeğe baktım. Onu oradan alıp yiyebilmem için insanüstü bir çaba harcamam gerekirdi. Enerjimi boşa harcamak istemedim. Ekmek bana baktı bir süre, bir süre ben ona baktım. Açlığım aklıma geldi, dünyanın en güzel yemeklerinden daha güzel göründü gözüme. Ama benden o kadar uzaktaydı ki, ona ulaşmam asla mümkün değildi. Tıpkı ilk göz ağrım Gülnihal gibi... O da benden çok uzaktaydı, ama her zaman aklımda olduğu için onu kendime çok yakın buluyordum.

Takviye kuvvetleri gelmedi uzunca bir zaman geçmesine rağmen. Geçen süre içinde benimle birlikte yakalanan İttihatçılar, çoktan İstanbul'a ulaşmış olmalıydılar. Oysa ben daha şimdi nerede olduğunu bilmediğim bir dağ evinin bodrumunda, zaman zaman o genç komutandan azar işitiyordum, tekme ve tokat yiyordum, yerine açlık ve acı veriyordum. Askerin getirip bıraktığı kuru ekmek aynı yerinde durdu bir süre. Sonra çekingen adımlarla bir fare ince bıyıklarını oynatarak yaklaştı ekmeğe. Önce beni dikkatlice süzdü.

Kendisine zarar vermemden çekinmişti. Ama o da az akıllı değildi hani! Ellerimin kollarımın ve bacaklarımın sımsıkı bağlı olduğu ve ona ulaşamayacağımı çok çabuk anlamıştı, zaten bunu anlar anlamaz da ekmeğe saldırdı ve üstün gayretlerle onu yuvasına taşıdı.

Birkaç dakikalık bu görüntü bile neşemi yerime getirdi. Getirdi ama karnımdan gelen gurultular beni rahatsız etti. O farenin yerinde olmak istedim bir an. O kuru ekmeği kemirir, biraz olsun midemdeki o sesli koroyu susturmayı başarırdım. Ama olsun, şimdi o ince bıyıklı arkadaşım benim yerime kemiriyordu o kuru ekmek parçasını.

Ekmek parçası gözümün önünden gitmişti ama gözümün önünden gitmeyen görüntüler vardı şimdi onun yerine. En azından hiçbir zaman ulaşamayacağım bir aşk acısı olarak yüreğimde derin bir iz bırakacak olan sevdam tütüp duracaktı ve bundan dolayı dayanmak zorundaydım. Gülnihal yine görüntüsüyle capcanlı karşımda olacaktı ve benim bu yalnız halimin tek tesellisiydi. Zaman zaman kendimi sorgulama imkânı buluyordum ama hiç de önemsemiyordum. Kime güvendiğimi, arkamda kimlerin olduğunu bile bilmiyordum ama güçlü bir teşkilatın beni bırakmayacağından emindim. Adı ne olursa olsun beni aralarına almış olan o güç beni hiçbir zaman bırakmayacaktı.

Telgrafın karşılığı gecikmiş miydi bilmiyorum ama en azından payitahta bir telgraf çekildiğini dışarıda konuşan askerlerden duymuştum. Benim için takviye kuvvet isteyen genç zabit, başarısı için kendisini yeterince güçlü görüyordu ama benim de Mahmut Şevket Paşa gibi güçlü birinin koruduğunu bilmiyordu. Yalnızca o paşa değildi tabii. Ardımda Şemsi

Paşa da vardı. O barakada tutulduğum zaman bunu bilmem mümkün değildi. Bunu daha sonra öğrendim. Padişaha benim için dil dökmüşler ve kurtulmamı sağlamışlardı, üstün becerileriyle.

Paşaların beni himayelerine karşın padişah Abdülhamid Han, benim tutuklu kalmamı istemişti. Oysa paşalar benim salıverilmemi istiyorlardı. Mahmut Şevket Paşa ve Makedonya Genel Müfettişi Hüseyin Hilmi Paşa, benim vatana ihanet türünden girişimlerde bulunmayacağıma dair söz vererek ve bana sonuna değin kefil olarak, bağışlanmamı sağlamışlardı. Abdülhamid Han, İzmir'e oldukça yakın olan Salihli çiftliğinde zorunlu ikamet mecburiyeti getirmişti bana. Sürekli gözaltında olacaktım, uslu kalmam karşılığında bana günde bir altın ödenecekti.

Bütün bunlar benim bilgim dışında olmuştu. Ellerim kollarım bağlı vaziyette bodrumda kilitli kaldığım yerde uzanmış başıma gelecekleri beklerken, yine şansım yaver gitmiş, beni yakalayan genç zabitin sinirini hoplatacak telgraf payitahttan ulaşmış ve o andan itibaren yeni bir hayat başlamıştı benim için.

Telgrafta takviye güç istendiğini ama bunun gereksiz olduğunu, padişah tarafından affedildiğimi, bundan sonraki hayatımın bir çiftlikte gözetim altında olacağını ve tarafıma her gün bir altın ödeneceği bilgisi yer alıyordu. Genç zabitin nasıl küplere bindiğini umarım tahmin etmişsinizdir.

Bu nasıl olur, diye bağırıp çağırdığını duydum hatta askerleri fırçaladığını, yıllar süren emeğinin boşa gittiğini falan haykırıyordu sürekli. Boğazındaki damarlar şişiyor, sesi kısılana değin bağırıyordu. Hatta tepemdeki odada ayaklarını yere vurarak tepindiğini bile anlayabiliyordum.

Askerleri bana gönderip bodrumdan çıkardığı zaman, askerler beni genç zabitin huzuruna çıkardılar. Ellerimi, ayaklarımı çözmüşler, beni serbest bırakmışlardı istemeye istemeye. Genç zabitin karşısında dikilip bana ne söyleyecek diye beklerken, sanırım telgrafta geçen, Salihli çiftliğine değin bana refakat etme görevi de bu askerlere ve genç zabite verilmişti. Bana bir şey olmasını önleyecekler, beni yeni yerime değin koruyacaklardı.

"Şu işe bak Eşref Bey!" dedi bu kez, biraz siniri geçmiş sakinleşmiş olarak. "Birkaç paşa seni kollamış, gözetmiş. Sağlam yerlerden referansın varmış anladığım kadarıyla. Seni biz götüreceğiz ve özel olarak da kılına zarar gelmesini önleyeceğiz. Yoksa devletin bize göstereceği haritada kendimize yer beğeneceğiz. Padişah emri..."

Bu işe ne kadar memnun olduğumu hiç saklamayacağım.

Genç zabitin aklını karıştıran şey, benim kesinlikle vatan haini olduğum yönündeki kesin yargısının yıkılması olmuştu. Eğer gerçekten vatan haini olmuş olsaydım, padişah beni asla affetmezdi. Gelen telgraf bizzat padişah tarafından gönderilmişti bu da benim hain olduğum tezini çürüten bir belgeydi. Affedilmekle kalmıyordum, ayrıca her gün için bir altınla ödüllendiriliyordum.

"Yine kurtuldun Eşref Bey," dedi sakince. Belli ki artık bana nazik davranmak zorunda hissediyordu kendisini. "Sana kaba davrandığım için üzgünüm. Ama beni anladığını umuyorum. Bir vatan hainine sen de olsan benim gibi davranırdın Eşref Bey. Bana gelen emirde sizin vatana ihanet ettiğiniz yazılıydı ve bu yargı benim için çok önemliydi. Vatan haininin

gözünün yaşına bakmak benim defterimde asla yazmaz. Siz de öyle olmalısınız efendim. Sizden özür diliyorum."

Genç zabite söyleyecek bir şeyim yoktu. Yalnızca midemi tutarak mırıldandım. Zira ayakta duracak takatim kalmamıştı. Komutanın karşısında duran sandalyeye çöktüm.

"Şimdi sizden bir tek şey istiyorum," dedim. "Midem açlıktan kırılıyor. Bana lütfen biraz yiyecek ve su verin! Herhalde bunu benden esirgemezsiniz."

Yüzbaşı askerlere çevirdi bakışını.

"Eşref Bey'e yemek vermediniz mi?" diye sesini yükseltti. "Biz esir de olsa, onlara iyi muamele eden bir toplumuz. İnsan misafirini aç bırakır mı? Ben size Eşref Bey'e verilmek üzere yiyecek vermedim mi? Siz ne tür yaratıklarsınız Allah aşkına? Neden yiyecek vermediniz? Çabuk bir şeyler getirin! Eşref Bey karnını doyursun. Su da verin!"

Askerlere kızmış gibi rol yaptı genç zabit. Ama gözlerine baktığımda kızgınlığını görebiliyordum. Bana olan kızgınlığını bir yana bırakırsak ki şimdi öfkelendiği taraf değişmişti, beni koruyan paşalara ve onların etkisi altında kalarak beni bağışlayan padişah yönüne kaymıştı öfkesi. Ama o da bir emir eriydi sonuçta. Kendisine emir veren üstlerine karşı gelemezdi. Eli mahkûmdu ve gereğini yerine getirecekti.

Askerin biri ekmek ve yemek getirdi, bir diğeri su. Masanın üzerine bıraktılar.

"Buyurun efendim!" dedi asker. "Karnınız doyurun! Yolumuz epeyce uzak."

Ben masaya geçip yemeğimi yerken, kızgınlığını bir biçimde bastırmaya çalışan yüzbaşı sesine tatlı bir ton vererek konuştu.

"Size bir şey olmasını istemeyiz Eşref Bey," dedi. "Sizi sağ salim çiftliğe ulaştırmak zorundayız."

Ne kadar mutlu olduğumu tarif edemem. Hiç acele etmeden yemeğimi yedim, suyumu içtim. İşimi bitirdikten sonra yüzümü tekrar yüzbaşıya çevirdim. Bu kez sıra bendeydi. Arkamın güçlü olduğunu anlamıştı. Zeki biriydi yüzbaşı. Onun hakkında olumsuz şeyleri beni kollayan ve gözetleyenlere duyurmam halinde başına gelecekleri çok iyi hesaplamıştı o kısa süreçte. Davranış değişikliğinin nedeni buydu. Dikkatli olması gerektiğini biliyordu.

"Her kuşun eti yenmez yüzbaşı!" dedim ondan intikam alır gibi. "İşte o kuşlardan biri de benim. Dua et de bir daha bu şartlarda karşılaşmayalım. Eğer eşit durumda karşı karşıya gelirsek, ne yapacağım hiç belli olmaz. Elimden bir kaza çıkabilir."

Askerlerinin karşısında, ele geçirdikleri ve hain önyargısıyla yaklaştıkları birinden azar işitmek onun için çok can sıkıcı olmuştu. Ama söyleyecek bir şeyi yoktu. Başını eğmekten ve susmaktan başka bir şey yapamazdı, artık şu andan itibaren bana karşı sessizliğini muhafaza etmek onun kendi yararına olurdu.

Çiftlikte

İkamete mecbur edildiğim çiftliğin sahibi Sultan Abdülhamid Han'dı. Vatan hainliği suçundan affedilmem, Sultan'a ait çiftlikte uslu durmak kaydı şartıyla ikamet etmeme en çok bozulan elbette beni günlerce takip edip sonunda ele geçiren genç zabit olmuştu. Canını dişine takmış ve bu durumu gurur meselesi haline getirmişti. Bunun nasıl olduğunu bir türlü kabullenemiyordu. Koskoca paşaların benim ardımda durmasını anlayamamıştı. Ya ben vatan haini değildim, bu yalnızca laftan ibaretti ya da o paşalar da benim gibi birer haindiler.

Onun kısır aklı bunu çözmeye yetmezdi elbette. Askerlerle birlikte beni çiftliğe getirip bırakan genç zabit yüzüme kızgın bir biçimde baktı.

"Şansın varmış Eşref Bey!" dedi. "Anlayamadım ama bu işte bir iş var diye düşünüyorum. Ya da sen bilmiyorum ama bir kez daha karşıma çıkma diyorum. Eğer çıkarsan, bu kez böyle davranmam."

Yeni kurtulmuş biri olarak Osmanlı'nın askeriyle dalaşmak istemedim. Onlara karşı yapacağım en küçük hareket benim için başa dönmek demekti. Uslu

durmaya söz vermiştim. Uslu durma karşılığında paşalar, Mahmut Şevket Paşa, Hüseyin Hilmi Paşa, Şemsi Paşa bana kefil olmuşlar ve beni idam sehpasından almışlar, hatta almamakla kalmamış Sultan'ın ikramına mazhar etmişlerdi. Onlara minnettardım.

Bu durumu ne ben dosdoğru kavrayabilirdim, ne de bir Osmanlı zabiti idrak edebilirdi.

Bu yüzden sessizliğimi korudum. Zabite karşılık bile vermedim. Bu da onun içine oturdu aslında. Benim ona karşılık vermemi, nasıl olsa kurtulduğum için, ağzıma geleni söylememi ve bana yapılan muamelenin hesabını sormamı beklerdi. Benden hiç de öyle bir davranış görmemişti.

Askerler, genç zabitin emriyle beni çiftlikte bırakıp gittiler.

Ben onlar giderken arkalarından baktım ama onlar dönüp bir kez bile olsun bakmadılar. Ben sessizliğe ve kendi halime dönüp yeni bir hayata adım atarken, onlar da kazasız belasız bir olaydan sıyrıldıkları için durumdan memnundular.

Çiftliğe alışmaya çalışıyordum. Henüz bir hafta bile olmamıştı, babamla kardeşim Selim Sami'yi de çiftliğe gönderdiler. Onlar da benim gibi burada ikamete mecbur bırakılmışlardı. Yeniden bir arada olmak güzeldi ama ne yazık ki, hareket etme ve kendi başımıza karar verme yeteneğimizi şimdilik kullanamayacaktık. Sakinliğimizi koruyarak çiftlikteki işleri paylaşıp elimizden geleni yapmaya çalışıyorduk. Elbette biz oraya getirilmeden önce çiftlikte çalışanlar vardı ve onlar bizim elimiz kolumuzdu. Kısa sürede birbirimize alışmış olmamıza rağmen, bizimle bir-

likte çiftliğe gelen haberlerden dolayı burada çalışan adamlar ve o adamların eşleri, çocukları bize hayranlık duyarak bakıyorlardı.

Kim bilir gözlerinde beni neye benzetiyorlardı. Koskoca padişaha kafa tutmuş bir adamın nasıl biri olduğunu kafalarında ne biçim bir karakterle temsil ettiklerini gerçekten bilmek isterdim. Tamam, neden himaye gördüğümü bilmesem bile, yani sorsalar bunu soranlara asla açıklayamazdım. Mahmut Şevket Paşa, belki de bana yardımcı olurken beni hızlı İttihatçılardan biri olarak düşünmüş olabilirdi ve kendisi de İttihatçıydı zaten. Ama Şemsi Paşa'nın benden yana olması hiç kuşkusuz bir açıklamaya gereksinimi vardı.

İzmir'de delikanlılığım zamanında başına buyruk bir haydut gibi davrandığımı hiç kimseden saklamamalıyım. Sonra ki yıllarda hapiste ve sürgünde geçirdiğim, gizlendiğim zamanda yaşadığım değişiklikler, gördüğüm işkenceler, yaptığım soygunlar ve kaderin beni şimdi bu noktaya sürüklemesi...

Kendimi ve yaptığım işleri sorgulamak için epeyce bir zamanım vardı şimdi. Uzunca bir zaman burada kalmayı ve çiftliğin işlerini aksatmadan yürütmeyi düşünüyordum. Yeni bir hayattı benim için. Macera yoktu. Çok fazla hareket de yoktu. Çiftlik evinin önündeki şezlonga oturup geçmiş günleri hatırlamaya çalışmak beni yeterince tembelleştiriyordu. Anatomime aykırı bu durum, belki çoğu insanın arayıp da bulamadığı bir nimetti ama ben kendimi sorgulamaktan, geçmişi düşünüp durmaktan bıkar hale gelmiştim.

Çiftlikte çok sevdiğim birkaç at vardı. Atların sayısını çoğaltmak fikri kafamda bir ışık gibi yandığın-

da sanki bir hazine bulmuştum. Yüreğim kıpır kıpır atıyordu. Yeniden seyahat etmek düşüncesi gelip yerleşti. Babam artık yaşlıydı ve genel olarak hiçbir iş yaptırmıyorduk ona. Yalnızca kendi şahsi işlerini yapmasına izin veriyorduk. Kardeşim Selim Sami, benim bu orijinal düşüncemi duyunca belki engel olurum düşüncesi ile karşı çıkmak istedi ama ben bir kez kafayı atlara takmıştım.

"Eşref abi, başına iş açma!" dedi ağzının kıyısıyla. "Padişahla papaz olmayı istemem. Daha doğrusu hiçbirimiz istemeyiz. Öyle değil mi?"

"Ya Sultan'a karşı bir hareketim yok be kardeşim," diye karşılık verdim. "Hareketsiz ölüyorum burada. Doğu Anadolu'ya gideceğim ve oradan at getireceğim. Çiftlikte yeni atlar yetiştirmek istiyorum."

"Padişahın sana yolladığı altınları atlara yatıracaksın tabii," dedi kızarak ama kızdığını belli etmemeye çalışıyordu. "İyi fikir!"

Böyle demişti ama benim bu düşüncemi kabul ediyor manası sakın çıkarmayın. O gerekli olmadıkça çiftlikten dışarıya adım atmamamdan yanaydı. Tabii yalnızca kardeşim Selim Sami değil, babam da aynı durumdaydı. Ona kalsa konuşmayı bile yasaklayacaktı. Bir gün çiftlik evinin önündeki divanda oturmuş koyu bir sohbete girişmiştik. Tabii kısa zamanda o kadar çok şey yaşadığıma inanıyordum ki, bunları babam ve kardeşimle paylaşmak hoşuma gidiyordu.

"Uslu olacağımıza söz verdik!" diye sesini yükseltti babam. "Habersiz hiçbir şey yapmamalıyız. Bir daha sürgüne gitmek, zindana kapatılmak ve işkence görmek istemiyorum."

Babama karşı gelemezdim. Onu seviyordum. Padişaha olan kızgınlığım bile babama yapılan haksız davranıştan dolayı olmamış mıydı zaten?

"Baba merak etme!" diye sesime nazik bir ton vererek konuştum. Ona karşı sesimi yükseltmek içimden gelmiyordu. "Birkaç at bakıp geleceğim. Çiftlikteki atların sayısının çoğalmasını istiyorum. Kısacası ticaret yapmak istiyorum. Ben yapacağım. Ne padişah ne de paşalar bunu kötü karşılar."

Babam dudaklarını büzdü, sesini çıkarmadı. Bu arada kardeşim Selim Sami'nin dişlerini sıktığını ve anlamsız gözlerle baktığını gördüm.

"Boş işlerle uğraşman beni kızdırıyor abi!" dedi Selim Sami. "At alacakmış... Başka hiç işin yok mu senin?"

"Sen söyle o zaman Selim Sami," diyerek sesimi yükselttim. Sesimi yükselttiğimin farkına varınca babama baktım, onun tepkisini görmek istemiştim ama babam hiç de oralı değildi. "At alıp satmanın neyi fena? Alt tarafı hayvan ticareti... Doğuya gideceğim ve dediğimi bir kez bile olsa denemek istiyorum."

Bir daha karşı çıkmadılar.

Kardeşim Selim Sami belki çok kızmıştı ama zamanla bana hak vereceğini düşünüyordum.

Babam da gülümsedi sonunda, gözlerimin içine baktı.

"Başını derde sokma Eşref!" dedi. "Kimseye bulaşma. Rahatımız bozulmasın!"

Ama ben öyle düşünmüyordum. Önünde sonunda rahatımız bozulacaktı, kesinlikle bizim yaşantımızı

kıskanan birileri olacaktı ve bunları çok uzakta aramaya hiç gerek yoktu. En yakınına bakmalıydı insan.

Bir şeyi kafaya koyduktan sonra beni kimsenin vazgeçiremeyeceğini de biliyorlardı üstelik. İnatçı yapımla her zorluğu aşmaya çalışacağımı, karşıma kim çıkarsa devirip geçeceğimi ve amacıma ulaşacağım konusunda daha önceden deneyim sahibiydiler. Bu arada babama ve kardeşime rağmen Hartum ve Doğu Anadolu'ya gidip gelmeye başlamıştım. Bunu samimice itiraf etmem gerekirse, yeni bir çete kurma düşüncesi ya da haydutluk yapmak gibi bir düşünceyle değil, tamamıyla at çiftliğimde güzel atlar üretmek ve yetiştirme düşüncesiyle yapmıştım.

Benim at ticareti yapmaya başladığım tarihlerde, padişah da bir Çerkez tarihi yazılması fikrine karşı çıkmış, bu işe girişenlerin sürgüne gönderileceği ilan edilmişti. 2. Meşrutiyet'ten sonra ardı ardına Çerkez örgütlenmeleri ortaya çıkmaya başlamıştı.

Çakırcalı Ahmet Olayı

Çakırcalı Ahmet, yıllarca dağlarda efelik yapmış, o günün hükümeti tarafından birkaç kez affedilmiş, son kez affedildikten sonra da, hükümet tarafından Kaymakçı köyünde kır serdarlığına getirilmişti. Adını duymuştum ve onun gücünün farkındaydım. Haberleri bana ulaşıyordu. Gönüllü ulaklar vardı ve dedikoduyu çok seviyorlardı. Zaman zaman çiftliğe gelip benimle hasbıhal eden biri vardı ki, o devamlı efeler hakkında konuşurdu. Ona çevremizdekiler Uzun Kulak Osman lakabını takmışlardı haklı olarak. Ben de Çakırcalı Ahmet hakkındaki haberleri o Uzun Kulak Osman'dan alıyordum.

Kısa boylu, saksağan gibi yürüyen zavallı bir adamdı ve yaptığı işten sonsuz zevk alıyordu. Kendisini her zaman yanında, heybesinde taşımaktan asla gocunmadığı yeni haberlerle kabul ettirmişti. Hiç kimse duymadan, onun bu haberleri duyması nasıl mümkün oluyordu? Zayıf bünyeli biri olduğu için, ilk sözü hep çok yorgunum, hastayım gibi sağlığına dair sözlerdi genellikle.

Bahçede yeni diktiğimiz fidelere su verirken, sekerek geldi yanımıza.

Zaten ne zaman gelse, yeni bir haberle geldiğini bildiğimiz için hep ondan bir haber duymayı beklerdik.

"Çok büyük şeyler olacak dostlarım!" diye sesini yükseltti. Tabii artık merak duygumuzu yitirdiğimiz için ya da onun getirdiği haberlere alıştığımız için getirdiği haberi söylemesini bekledik. Ne yüzümüzde ne de gözlerimizde ilk zamanlardaki heyecanı ve merakı göremediği için şaşırmış olmalıydı.

"Görüyorum ki hiç merak etmiyorsunuz!" diye geveledi ağzında kelimeleri. "Başka zaman anlatsam daha iyi olacak."

Aslında o da söylemekten büyük zevk alıyordu. Dediğim gibi bunu iş edinmişti ve her gidip gelmenin onun dünyasında çok büyük bir anlamı vardı. Söyleyemezse, çatlar ifadesi Uzun Kulak Osman'a çok yakışıyordu.

Kardeşim Selim Sami, elindeki kovayı bir yana bıraktı.

"Bak Osman!" diye onun dikkatini çekti. "Şu kovayı görüyor musun? Onu senin kafana indirir, kafandan pekmez akıtırdım. Ama yapmıyorum gördüğün gibi. Seni biz çağırmadık. Osman ne haber var demedik. Sabah sabah koşarak geldin ve çok önemli şeyler olacağını söyledin. Hem de normal bir ses tonuyla değil, bayağı iyi bağırdı. Öyle değil mi Eşref Abi?"

Selim Sami bunları Uzun Kulak Osman'a söylemişti ama benden de tasdik beklemişti.

"Haklısın Selim Sami," dedim sesimi yumuşatarak. "Ama sende de bir zalimlik var be kardeşim! Adamın kafasından ne istiyorsun? Yok pekmezmiş, yok bilmem neymiş..."

"Adam kendisini naza çekiyor abi ya!" diye sızlandı Selim Sami.

Uzun Kulak Osman konuşmalarımızdan sanırım bir anlam çıkarmaya çalışıyordu. Bizim tekin adamlar olmadığımızı da bildiği için, konuşmaktan başka çaresi yoktu ama daha ağzını açmamıştı. Belki de tam konuşmak üzereydi, Hacı Naşit Paşa'nın bir adamı elinde bir telgrafla yanımıza geldiğinde.

"Bunu size paşa hazretleri gönderdi," dedi yumuşak bir ses tonuyla. Telgrafı kardeşim Selim Sami'ye verdi. Telgrafın üzerinde sanırım kardeşim Selim Sami'nin adı yazılıydı.

"Bana mı gönderilmiş?" diye sordu telgrafı alınca kardeşim Selim Sami.

"İçinizde Selim Sami kimse ona..." diye cevap verdi ulak. "Acele haber bekleniyor..."

Kardeşim Selim Sami, telgraf kâğıdını yırtarak açtı ve okumaya başladı içinden. Tabii hepimiz merak etmiştik durumu. Hâlâ içinden okumaya devam ediyordu Selim Sami, bizi unutmuştu. Hatta haberin ne olduğunu ne kadar merak ettiğimizi bile önemsememişti. Telgraf kâğıdının içinde yazılı olan metni okuyup başını kaldırdı. Bana baktı, göz göze geldik.

Selim Sami'ye göz kırptım ne yazıyor der gibi.

"Bana bir görev yazısı..." dedi kardeşim Selim Sami. "Efeler için..."

Sonra konuşmaya başladı. Heyecandan sesi titriyordu.

"Kır Serdarlığına getirilmiş Çakırcalı Ahmet Efe'nin bir gün yine dağlara çıkıp eşkıyalık yapacağını, onlara hiç güvenmediğini, bu yüzden hemen bir

ordu oluşturmamı, Çerkezlerden kurulu bir grup ile efeyi basmamı istiyor benden," dedi uzunca Selim Sami. "Ne yapmam gerekiyor Eşref abi?"

"Senden istenileni yapacaksın Selim Sami," dedim. "Ağlamak sızlanmak yok. Hadi bakalım, yeni görevin hayırlı olsun..."

Selim Sami yüzüme karanlık karanlık ve anlaşılmaz bir ifade ile baktı.

"Dağlara mı çıkacağım yani?" diye mırıldandı Selim Sami. "Önce mükâfatlandırıyorlar, ardından cezalandırmak istiyorlar. Şu devlet yönetenleri anlayamıyorum ya Eşref abi. Daha düne kadar önemli bir adamdı şu Çakırcalı Ahmet."

"Hâlâ önemli bir adam ki, bak onun için tedbir alıyor büyüklerimiz," dedim. "Sen onlardan daha mı iyi bileceksin Selim Sami? Hadi kalk! Hazırlık yap! Belki birazdan askerler kapına dayanır, durumu öğrenmek isterler."

"Hacı Naşit Paşa mı?" diye kekeledi Selim Sami. "Çok mu önemli bir adam bu?"

"Şimdi hükümet onlar..." diye karşılık verdim. "Onlar yönetiyorlar. Zalimlik yapmak istemezler ama bazı durumlar sanki zalimlikmiş gibi algılanıyor halk tarafından. Yöneticilerin iyi insanlar olmasını beklemek hepimizin hakkı."

Selim Sami, "Muamma gibi konuşuyorsun Eşref abi. Ne dediğini ya da ne demeye çalıştığını anlayamıyorum doğrusu. Hacı Naşit şimdi de beni o efsanevi kahraman, köylülerin dostu, hatta dağ köylerinin gerçek hükümeti olan efelere karşı harekete geçmemi istiyor? Beni aralarına bile sokmazlar."

Kardeşim Selim Sami sızlansa da görevini yapacaktı. Sızlanmak asla kâr etmeyecekti. Düşündüğüm

şey: Çerkez güçlerini efelerin üzerine salmak istiyorlardı. Biz ne de olsa, gerilla savaşı yapabilecek beceriye sahiptik. Çete kurabilir ve çeteler gibi dağlarda, yalnızca dağlarda değil, her ortamda mücadele edebilir bir yapımız vardı. Kardeşim Selim Sami'ye bir görev veriliyordu ve ondan başarı bekleniyordu.

Hacı Naşit Paşa, Aydın valisiydi o zaman. Neden efelere takmıştı kafayı ki? Tabii büyüklerin gördüğü, bizim idrak edemediğimiz bir durum olmalıydı. Sanırım efeler korku veriyordu hükümet erkânına. Kır serdarlığı görevi yapan bir efe için, ileride yine dağlara çıkar da başımıza bela olur diye önlem alınmaya çalışılıyordu. Benim öteden beri âdetimdir, kendimi ötekinin yerine koyarım. Şimdi de Çakırcalı Ahmet'in yerine koyuyordum. Onun gibi düşünmeye, onun gibi görmeye çalışıyordum. Sırf bir valinin vehminden dolayı suçsuz bir adamı ortadan kaldırmaya çalışmak acımasızlıktı ve bunun için kardeşim Selim Sami'yi kullanacaktı.

Telgrafı masanın üzerine bırakıp içeriye hazırlanmaya giden kardeşim Selim Sami'nin ardından baktım. Babam gözlerini dikmiş kaygılı gözlerle beni süzüyor, konuşmamı, bir şeyler söylememi bekliyordu. Ona ne diyebilirdim ki?

"Sen neler olup bittiğini hemen anlamışsındır Eşref oğlum," diye söylendi. "Kardeşini nereye gönderiyorlar?"

Kardeşim Selim Sami'ye değil de bana soruyordu nedense. Bana daha mı fazla güveniyordu? Neden benden duymak istiyordu ki?

"Dağlara çıkabilecek kaygısı taşıdıkları efelerden birini ortadan kaldırmak isteyen bir valinin vehmini

yok etmek üzere görevlendirilmiş kardeşim Selim Sami," dedim. Babam anlamadım ne dedin der gibi gözlerimin içine dikti bakışını. "Adam kır serdarı... Ama eskiden dağa çıkmış ve eşkıyalık yapmış bir efe... Adı da Çakırcalı Ahmet..."

"Çakırcalı Ahmet mi?" dedi babam gözleri irileşmiş bir biçimde. Tanıdığı bir isimle karşılaşmıştı sanırım. Hiç yabancısı olmadığı bir addı. "Ya o adam, dağ köylerinde yaşayanların kahramanıdır. Osmanlı'nın yetişemediği yerde o yetişmiştir. Köylülere babalık yapmıştır."

"Öyle de baba," dedim. "Adam ya dağa çıkarsa... İşte korku bu!"

"Oğlum sen onun için kır serdarı demedin mi? Dedin. O görevi ona Osmanlı vermedi mi? Neden adamdan korkuyorlar ki?" diye söylendi.

"Baba Osmanlı değil, Osmanlı'nın Aydın'a atadığı bir vali öyle düşünüyor," dedim. "Ya o efe tekrar dağa çıkarsa diye korkuyor..."

"Ne yani, şimdi Selim Sami gidip o adamı öldürecek ve ondan Osmanlı'yı kurtaracak mı?" diye konuştu babam. Yüzü ekşimiş, simsiyah olmuştu bu tuhaf düşünceden ötürü. "Bu nasıl iş ya böyle?"

"Baba akıl, mantık arıyorsan arama!" dedim. "Böylece vali kurtulacak..."

Kır serdarlığı yapan efeler, sorumlu oldukları bölgelerde asayiş, huzur sağlamanın yanında, vilayeti kana bulayan, yabancı devletlerden himaye bulup şımaran Rum çetelerini de dize getiriyorlardı. Bunu bilmeyen yoktu. Tabii çok net olmasa bile, böyle adamları etkisiz kılma düşüncesi içinde olan Hacı Naşit gibiler, belki de o yabancı devletlerin adamlarıyla ortak çalışıyor olmalıydılar.

Kardeşim Selim Sami'nin mavzerini sırtlamış, heybesini omzuna atmış hazır bir halde evden çıktığını gördüm. Düşünceli bir yüz ifadesi vardı. Yüzü kireç gibi bembeyazdı.

Yüzüme baktı.

"Hakkını helal et Eşref abi!" diye ellerime sarıldı, onu tutup kaldırdım ve ona sarıldım. "Ne yapacağımı bilmiyorum. Gidiyorum ama döner miyim bilmiyorum."

Sonra babama döndü baktı.

"Sen de hakkını helal et baba!" dedi. "Yakında görüşebileceğimizi sanmıyorum."

Başını çevirip Uzun Kulak Osman'a baktı dik dik.

"Sen bunu biliyordun ama bana söylemedin Uzun Kulak Osman," dedi. "Sana hakkımı helal etmiyorum..."

Uzun Kulak Osman bir tuhaf oldu kardeşim öyle deyince. Ne yaptım ben der gibiydi bakışı kardeşime.

"Ya sen yine de hakkını helal et!" dedim. "Uzun Kulak Osman iyi biridir."

Tabii gülüştük. Sonra da kardeşim Selim Sami ayrıldı yanımızdan. Onun yapacağı işi biliyordum. Çerkezlerden oluşan bir çete kuracak ve efenin üzerine gidecekti.

Pişmanlık ve Üzüntü

Çakırcalı Ahmet Efe'nin kancık bir hileyle öldürülmesi, bu işi bitirmemişti elbette. Aydın Valisi Hacı Naşit Paşa'nın kaymakamlarla ve mutasarrıflarla yaptığı toplantı da tüm efelerin imha kararı çıkmıştı ve bu karar bir biçimde uygulanacaktı. Çakırcalı Ahmet Efe'nin en önemli yatağı ve dostu olan Hacı Eşkıya adındaki efeye bırakılan oğlu Mehmet, Hacı Eşkıya'nın yanında yetişmeye başladı. Tabii babasını kancıkça öldüren Hasan'dan intikam almak isteyen Çakırcalı, güçlü bir istihbarat şebekesi kurmuştu.

Bana bu haberleri ulaştıran ve beni bu efe haberlerinden mahrum bırakmayan Uzun Kulak Osman'ın sayesinde Aydın ve yöresindeki tüm hareketlerden haberdar oluyordum. Benim gözüm olmuştu geçen zaman içinde. Hatta bir gün çiftlikte yanımdaki sandalyede lakaytça oturmuş, küçük bacaklarını üst üste atmış ve minik gözlerini gözlerime dikerek anlatmıştı.

"Eşref beyciğim, inanın bana bu haberleri hiçbir gazete yazmaz," diye söylendi. "Bu haberleri edinebilmek için ne zahmetlere giriyorum bilemezsiniz. Dağlarda, dağ köylerinde, Kaymakçı'da, İncirliova'da, Çine'de ne kadar adamım varsa hep koşturup duru-

yorlar. Ama boşuna değil. İşe yarıyorlar. 5 altın maaş aldığını biliyor musun Çakırcalı'nın? Affedilip yeniden kır serdarı yapıldığını? Vergileri de efe toplayacakmış."

Uzun Kulak Osman konuştukça mutlu oluyordu sanki. İş edindiği bu durum benim gerçekten çok işime yarıyordu. Kolayca yöredeki haberleri öğrenmiş oluyordum böylece. Bu adamı bana Allah göndermişti sanki. Aramakla bulunmayacak biriydi.

"Dağ köylüleri, göçebe ahali bu adamları bağrına basıyor," diye devam etti Uzun Kulak Osman. "Herkesin eşkıya, katil bildiği adamlara yardım ediyorlar, onları kolluyor ve saklıyorlar. Onlara gönüllü muhbirlik yapıyor, hükümetin askerleri hakkında devamlı bilgi taşıyıp duruyorlar. Efeler, onlar sayesinde olup biten her şeyden haberdar oluyorlar."

Ben efe değildim ama Uzun Kulak Osman da tıpkı o köylüler gibi bana haber getiriyordu. Ve bunu hiç karşılık beklemeden yapıyordu. Nedenini uzun zaman geçmiş olmasına rağmen hâlâ çözebilmiş değilim, inanın...

"Osmanlı hükümeti tarafından üçüncü kez affedildiği zaman, İttihatçıların en yoğun faaliyet gösterdiği bir İzmir grubu var. İttihatçılar, Çakırcalı efeyle irtibata geçiyorlar ama her defasında efe onları reddediyor," dedi Uzun Kulak Osman. "Ben siyasetten anlamam diyor. O sizin işiniz..."

"Yani kendisine yapılan teklifleri geri çeviriyor, öyle mi?" dedim.

Başını salladı.

"İttihatçıların Aydın sorumlusu Dr. Nazım Bey, tabii herkes onu Yakup Ağa diye bilir," diye sürdür-

dü konuşmasını Uzun Kulak Osman. "O da efeyi ikna etmeye çalışıyor ama nafile... Efe, Nuh diyor peygamber demiyor. Öyle de inatçı bir yapısı var efenin. Oysa Yakup Ağa'nın dili tatlı, sözleri yumuşak ve ikna edici, onunla bir işe girişmek insana sonsuz bir heyecan ve huzur verir."

Uzun Kulak Osman konuştukça, yeteri kadar meraklanıyorum ben de. Hatta öyle ki, Dr. Nazım'ı bile yakından tanımak istiyorum. Belki bir gün karşılaşırız diye de içimden umut ediyorum.

Uzun Kulak Osman'ın bana haber getirmesi, beni civarda olan bitenle ilgili bilgilendirmesi bitecek gibi görünmüyordu işin aslına bakılırsa. Bu havzada hareketli günler yaşanıyordu. Her gün yepyeni olaylara gebe olan Menderes Havzası, gerçek bilgilerin yanı sıra yalan haberlerle de çalkalanıp duruyordu.

Tabii tüm marifet kişiye kalıyordu, bir de edinilen haber kaynaklarının güvenilirliğine. Bu yüzden benim muhbirim, yani Uzun Kulak Osman bunların en iyilerinden biriydi. Üstüne üstlük yaptığı işin karşılığında hiçbir şey beklemiyordu. Her gün çiftliğe gelip gidiyordu. Her geldiğinde de yeni haberlerle geliyordu.

"Seninle sohbet etmek çok hoşuma gidiyor Eşref Bey," diyordu. "Beni misafir ettiğin için sana minnet borçluyum. Çevremde konuşacak insan yok, inanın bana. Hep gevşek insanlar ve ben hiçbirine güvenmiyorum."

Tabii benim hakkımda ne düşünüyorsa artık. Ya da kardeşim Selim Sami hakkında tuhaf bir soru aklına düştüğünde, benimle daha samimi olduğunu asla gizlemek istemiyordu.

"Siz, Eşref Bey, kardeşiniz Selim Sami gibi değilsiniz," dedi bir gün. "O, daha çok bir çete reisini andırıyor. İnanın ondan çok çekiniyorum. Size anlattıklarımı ona söylemekten korkuyorum. Birden parlayacak, insanın kalbini kıracak gibi bir tavır takınıyor hep. Bakışından bile ödüm kopuyor."

Uzun Kulak Osman'ın bu sözlerine gülmeyeyim de ne yapayım Allah aşkına? Kardeşim bana saygılıdır, hiç karşı gelmemiştir. Daima benim yanımda olmuştur. Hatta beni zindandan çıkarırlarken bile, yaptığı işin büyüklüğünden ötürü beni borçlandırdığını hiç söylememiştir. Gerçi aynı şeyi ben de onun için her zaman yapardım ama o bana karşı hep alttan almış, her işi layıkıyla yapmaya gayret etmiştir.

Çiftlikte, kardeşim Selim Sami'ye gelen telgraf olayına tanık olmuş ve bu tarz işlerin adamı olduğunu düşünmüş haklı olarak. Beni de tamamıyla saf ve temiz biri olarak görmeye başlamış. Kendi ifadesiyle, bana kendisini yakın hissetmesinin nedeni sırf bu yüzdenmiş. Selim Sami dağlarda efe avına çıkabilecek kadar yürekli ve acımasız biri diye düşünüyormuş. Benim gerçek kimliğim hakkında bilse, kim bilir ne kadar pişman olurdu benimle arkadaş olmaya çalıştığına.

Tabii böyle sessiz kalınamayacağını insan bir müddet sonra öğreniyordu. Benimle irtibatı hiç kesmeyen teşkilat, bir ulakla bana ulaştırılmasını istediği bir telgraf göndermişti ve telgrafta efe için görevlendirildiğim yazıyordu. Efeler, devletin başına bela olmuşlardı telgraftaki beyana göre. Çerkezlerden oluşacak bir çete ile Çakırcalı Efe'nin ardına düşmem ve bu işi bitirmem isteniyordu benden.

Kendimi efenin yerine koyup düşünmeye başladım. Bana uygun görülen görevden kaçma şansım

yoktu. Çakırcalı Mehmet Efe'nin babası Çakırcalı Ahmet Efe bir Türkmen'di ve Türkmenlerle Çerkezler arasında bir güç dengesizliği oluşturulmaya çalışılıyordu. Bir adamın babasını kancıklıkla öldürtüyorsunuz, Birgi Nahiye Müdürü İsmail Efendi'nin talimatıyla, efelerin yok edilmesine görevlendirilmiş Zaptiye Boşnak Hasan, bir tezgâh kurup daha doğrusu bir hile ile asker kaçaklarından birini bahane ederek, kır serdarı olan efeyi yanına çağırttırır.

Boşnak Hasan, Ahmet Efe namaza durduğu zaman onun boğazını keserek onu öldürür. Sanki başına gelecekler efenin içine doğmuş olmalı ki, oğlu Mehmet'i kapı komşusu Acemoğlu Halil'e emanet etti. Boşnak Hasan, beni yakalayan kişiydi. Beni bir barakaya kapatıp orada işkence eden, ekmek su vermeyen o kara suratlı kansızdı. Şimdi de Çakırcalı Mehmet Efe'nin peşine takılmıştı.

Kapı komşusu Acemoğlu Halil Ağa, Ahmet Efe'nin oğlu Çakırcalı Mehmet'i Hacı Eşkıya'ya teslim etti. Kan düşmüştü renklerin içine. Dava başlamıştı. Hatta efeler arasında bir söz vardı, şimdi onu size hatırlayabildiğim kadarıyla anımsatmak isterim. Şöyle diyorlardı efeler: "Gül yerinde su eksik olmaz. Yiğit yatağı boş kalmaz. Ezelden beri kurt eniği kurt olur..."

Şu efenin durumunda hayli etkilenmiştim. Onun için kılımı bile kıpırdatmak gelmiyordu içimden. İnsan babasının öcünü zalimlerden almak için hiç kimsenin gözünün yaşına bakmazdı. Babasının kanı yerde kalmasın diye elinden ne geliyorsa yapardı.

Çakırcalı eline mavzerini alıp ilk cinayetini babalığı Hacı Eşkıya'yı aldatan Hacı Eşkıya'nın eski karısı ve kadının yeni kocasını öldürerek işlemişti.

Babası öldürüldükten sonra yine dağlar görünmüştü Çakırcalı Mehmet Efe'ye. Bizzat intikam duyguları sarmıştı onu. Oysa dağdan inip halkın arasına karıştığında bir daha dağa çıkmamak konusunda çok kararlıydı ama onunla uğraşıyorlar, onu ortadan kaldırmak için tüm güçlerini onun üzerine seferber ediyorlardı. Çaresiz kalmıştı.

Çiftlikte babamla baş başa vermiş kâh gelecekten, kâh geçmişten sahneleri paylaşıyor, acı ve tatlı geçen günleri konuşuyorduk ama birlikteliğimizi bozacak olan bir gelişmeden habersizdik o anda. Çiftliğin demir kapısı açılıp, bir cip toz kaldırarak içeri girip önümüzde durunca, içimde tuhaf bir his belirdi birden. Tabii onun ne olduğunu açıklamak için bana geliş nedenlerinden söz etmeleri gerekecekti.

Toza, çamura bulanmış cipten kısa boylu, yuvarlak gözlüklü biçimsiz bıyıklı biri indi. Ayağında dizine gelecek körüklü bir çizme giymişti ve yeni boyandığı belli oluyordu. Kalın kumaştan pantolonu ve ceketi ile züppeleri andırıyordu. Önümde durdu, önce babamı süzdü, sonra bana baktı sertçe. İnce çizgi halindeki dudakları aralandı.

"Vali Naşit Paşa'nın emriyle buradayım," diye konuşmaya başladı. "Eşref Bey, Çakırcalı Mehmet Efe bizi zorlamaya başladı. Belki haberleri duymuşsunuzdur. Size bir görevle geldim. Dağlar sizi bekliyor. Vali Bey, Çakırcalı Efe'yi almadan gelmeyin dedi. İşte bu da mazbatanız..."

Elime bir süslü kâğıt tutuşturdu.

Sonra da hızlı bir hareketle yeniden cipe bindi ve toz kaldırarak olduğu yerde geniş bir daire çizen cip açık demir kapıdan çıkıp gitti. Ardında bir toz yığını bıraktı giderken.

"Sıra bende..." diye mırıldandım. "Demek kardeşim Selim Sami başarılı olamadı. Zorlu bir mücadele beni bekliyor baba. Bu zamana değin hiç kimseyi takip etmemiştim. Kaçanı kovalamamıştım. Ama sanırım işler biraz değişti."

"Dikkat et oğlum!" dedi babam. "Serseri bir kurşuna hedef olma!"

"Denerim baba!" diye karşılık verdim. "Ama duyduğuma göre dağlarda atılan bir mermi yere konuncaya kadar birkaç taş, birkaç ağaç geçer de, kuş gibi kanatlanır, yere düştüğünde bayağı etkisiz kalırmış."

"Sen yine de dikkat et oğlum Eşref," dedi babam boğuk bir sesle. "Kurşunlara asla güvenme. O demir parçaları insanın kanını eksiltiyorlar."

Babama gülümsedim.

Hayatı hep mücadele ve zorluk içinde geçmiş bir adamın, yani benim korku denen tuhaf duygudan uzak olduğumu ve bu işi başaracağımı bilen babam yerinden kalktı. Yüzüme dikkatlice baktı.

"Tam parça olarak gel yanıma oğlum!" dedi. "Sizin dönmenizi bekleyeceğim."

Yüreğimde tuhaf bir sızı oluştuğu zaman, kendisini dağlara vurmuş bu adamı anlamaya çalışıyordum. Efe, babasının öcü peşindeydi ve çaresizdi. Babamın arkasından baktım. Onu Kuşçubaşı'lık görevinden azleden Abdülhamid'e ne kadar öfkelenmiş ve ona isyan etmiştim. Ya bu efe ne yapsın? Babasını öldürmüşlerdi hem de kancık bir hareketle, namaz kılarken boğazını kesmişlerdi. Onu gayet iyi anlayabiliyordum ama ne yapacağımı bilmiyordum.

Ya o efeyi görmezden gelecektim, bu da kariyerim için hiç de iyi bir sonuç olmazdı. Ya da görevi yerine getirir, onu huzura kavuştururdum. Hazırlanıp yola çıktım hemen. Tabii çıkmadan önce babamla sarılıp vedalaştım. O yine bana, "dikkatli olmam" konusunda uyarılarda bulundu. Onun söylediklerini nazara almak zorunda olduğumu biliyordum.

Çerkezlerden oluşan bir ekip kurdum ve çok sayıda askerle birlikte, yürümekle bitmeyecek bir takibin başladığı o uçsuz bucaksız dağlarda yol almaya başladık.

Bir dağın eteğinde çadır kurduk ve harekât planımızı nasıl yerine getireceğimiz konusunda karar verdik. Efenin tarzını uygulayacak gücümüz vardı ve biz de dağlarda tıpkı eşkıya gibi davranmakta asla tereddüt etmeyecektik.

Tabii bu harekât esnasında hiçbir zaman unutamayacağım pişmanlık ve üzüntü içinde kalacağımı asla bilemezdim. Kendime asla kabul ettiremediğim bu durum şuydu: Takip esnasında ele geçirdiğimiz efenin hamile eşinin karnındaki çocuğu düşürmesine neden olduğum için üzüntü yaşamış ve böyle bir görevi kabul ettiğim için pişmanlık duymuştum.

Misilleme

Ben bu işi ağırdan alıyordum. Maiyetimde bulunan Çerkezler, bu nedenle benimle olmaktan pek mutlu görünmüyorlardı. Anadolu'nun her yerinden Çerkez ve Arnavut vatandaşlar getiriliyor ve çok büyük bir kuvvet oluşturuluyordu. Artık bu takip takip olmaktan çıkmış, tuhaf bir döngüye dönüşmüştü. Türk-Çerkez savaşına döndü diyenler bile vardı. Efe, Çerkezleri vuruyor, onlardan öç alıyordu bir biçimde.

Çakırcalı için çalışan köylüler vardı.

Çerkez bir çete, dağlarda dolaşmaktan yorulmuş, Bademli'de mola vermişti. Mola verdikleri yer, yemyeşil bir dere kıyısıydı, derede balık kaynıyordu ama çetenin başı Çerkez Hüsrev Bey, köylülerden birkaç koyun alınmasını ve sırığa geçirilip pişirilmesini emretti. Eli bu işe yatkın biri vardı çetenin içinde. İşi hemen üstlendi ve gerekli hazırlığı yapmaya başladı. Önce köy meydanına gitti.

Tabii dikkatli olması gerektiğini biliyordu. Çakırcalı Efe'nin zeybekleri hiç ummadığı yerden çıkar, kurşun yağdırırdı üzerine. Bunu bildiği için temkinli hareket ediyordu. Köylülerden birkaçının yanına yaklaştı ve onlardan koyun istedi, tabii parasıyla. İn-

sanların parayı sevdiklerini biliyordu ama her şeyin para olmadığını bilmiyordu. Köylüler birkaç altın karşılığında üç koyun satmaya razı oldular, aşçılıkla görevlendirilmiş olan adam, koyunların Bademli'deki dere kıyısına getirilmesini istedi onlardan. Koyunların ederinden fazlasını ödemişti köylülere. O yüzden kendisini güvende hissediyordu ama köylülerden birinin hızlı hareket edip kestirme yollardan çıkıp efeye ulaşacağını ve Çerkez çetesinin dere kıyısında âlem yaptıklarını söyleyeceğini hiç aklına getiremiyordu.

Köylü, efeye ulaşmış ve durumu anlatmıştı. Efe zeybeklerini toplayıp onları bir baskınla telef etmeyi kafasına koydu. Köylüye teşekkür edip zeybeklerini hazırladı, silahlanıp atlarına atladılar. Bademli'ye doğru yola çıktılar. Çakırcalı'nın zeybekleri nerede gizlenir, nereden çıkıp gelir vururlar bilinmezdi, karanlığın içinden, sisin içinden çıkıp ortalığı kan gölüne çeviren bu kahraman insanlar, Bademli'ye yaklaşırken Çerkez çetesi kurdukları sofrada karınlarını doyurmaya çalışıyorlardı, tabii sırıklara geçirdikleri koyun piştikçe leziz kokusu etrafa yayılıyordu.

Çakırcalı Mehmet Efe, çeteyi bastığı zaman akşamın karanlığı sarmıştı her yanı. Karanlığın içinden, dere kıyısından, çalıların arasından bir hayalet gibi çıkıp Çerkezlerden oluşan çeteyi ortadan kaldırdı, kendisini bulmaya çalışan ve aynı şeyi efeye ve zeybeklerine yapmaya çalışan çeteyi yok etmişti. Otuz kişilik çete artık hayatta değildi. Sırığa geçirilmiş koyunlar çok güzel pişmişti. Zeybekleriyle oturup Çerkezlerin koyunlarını bir güzel afiyetle midelerine indirmişlerdi.

Bu haber hemen duyuldu Çerkezler arasında. İntikam duyguları kabarmaya ve misilleme yapmaya can attılar ve öçlerinin çok berbat bir biçimde yerine

getirileceğine dair yemin ettiler. Bıçaklarını biledi̇ler. Tabancalarını yağladılar. Nasıl oluyor da, bir efe onları gafil avlıyor diye kızgınlıklarından önlerine gelen her şeye tekme atıp böğürdüler, yerlere tükürdüler.

Çakırcalı Efe'yi ele geçirmek için düzenli bir ordu gerekmiyordu. O zaman çok fazla kayıp vermek muhtemeldi. Osmanlı askeri dağlarda efe avına çıktığı zaman dökülür ve kabak gibi avlanırdı zeybekler tarafından. Bunu biliyordum. Benim adamlarım ki, hepsi de Çerkezlerden kuruluydu, aynı efenin taktiğini gütmek ve eşkıya gibi davranmak istiyorlardı, zaten benim isteğim de buydu işin aslına bakılırsa. Onlarla düzenli bir çatışmaya girmek olası değildi. Hangi taşın, hangi ağacın ardından çıkacakları belli olmazdı efenin adamları.

Verilen emre uyardım ama kendi prensiplerimle hareket etmeme de kimseyi karıştırmazdım doğrusu. Bildiğim gibi yapacak ve önce bir ulak vasıtasıyla Çakırcalı Mehmet Efe'nin evine baskın düzenleyecektim. Düzenledim de... Tabii bunu yapmaktaki asıl gayem, iyice kızgın birliğimin sinirlerini yatıştırmak ve onların morallerini düzeltmekti. Hınçlarını efenin evindeki eşyalardan çıkarmalarını, konağını başına geçirmelerini istedim. Bu arada efenin hamile karısını elimize geçirdik ama malum olay oldu. Kadın çocuğunu düşürdü, bu da benim canımı yeterince sıkmıştı. Gerçi harekât anında hiçbir şey insanın gözüne görünmüyor ama yine de vicdanım sızlamıştı doğrusu.

Çakırcalı Mehmet Efe'nin Çerkezleri basıp öldürmesi üzerine muhtar ve ihtiyar meclisi Dahiliye Nezareti'ne bir dilekçe ile müracaat edip hükümetin kendilerini koruyamadığını, yabancı ülkelerden destek istediklerini, devletin umursamazlığına isyan et-

tiklerini dile getiren bu dilekçe yüksek maaşlı gönüllü insan avcılarını çoğaltmıştı. Çerkezler bir intikam alma sevdasıyla yola koyulmuşlardı.

Bu esnada sahneye Anzavur Ahmet adında biri çıktı Çerkezlerin öcünü almak için. Tabii bir diğer isim de kardeşim Selim Sami'ydi. Kardeşim, bana gelen haberlerden öğrendiğime göre, İzmir'den Ödemiş'e resmi bir giysi içinde gelerek, Jandarma taburuna gitmiş. Tahkikatta görevli olduğunu bildirmiş, onlardan istediği bilgileri aldıktan sonra, tabur komutanının atını ve silahını gasp edip kaçmış. Bana haber getiren ulak, sinsi bir adamdı. Nereden ne zaman çıkacağı belli olmayan bu sinsi adam, beni konakladığımız tepede buldu ve yanıma geldi.

"Tabur komutanını etkisiz hale getirmiş kardeşiniz Selim Bey," dedi. "Atını ve silahını almış, sonra da Çakırcalı'nın yakınlarının evlerini basmış. Anzavur Ahmet'le birlikte hareket ediyormuş. Çakırcalı Efe'nin yakınlarından dördünü öldürmüş düzenlediği baskında, iki de ağır yaralı varmış..."

İnsanın vicdanı sızlıyorsa yapılanlardan bir nedamet hissiyle hareket etmekte bir beis görmüyor. Ömer adında bir Çerkez'den söz etti habercim.

"Çerkez Ömer, insanlığından utanmış da, bulunduğu gruptan firar edip, İzmir hükümet konağına gitmiş," dedi. "Aslında onun vicdanını rahatsız etmesine neden olan olay, ganimetlerin paylaşılmasındaki adaletsizlik, ayrıca elde ettikleri silahları teslim etmeleri gerekirken büyükbaşların el koyarak aralarında pay etmeleri, yüksek maaşlara elebaşılarının el koymasıymış. Ben öyle duydum. Hükümet konağındaki arkadaşım Ömer'i bizzat dinlemiş. Onun anlattıklarını not etmiş. Ömer diyormuş ki, bu aslında bir soy savaşına

dönmüş. Türkmenlerle Çerkezler arasındaki ölüm kalım savaşıymış bu. Kim kimi yerse..."

Nerede bir Türkmen köyü varsa, hemen yanı başına Çerkez ve Kafkas muhacirlerini yerleştirmekti Osmanlı'nın siyaseti. Kardeşim Selim Sami bir karar almıştı. Kaç Çerkez öldürüldüyse, o sayıda Türkmen öldürülmeli diye düşünüyordu. Bu bir milliyet kavgasına dönmüştü. Tabii böyle olunca efelerin gözlerini de kan bürümüştü.

Biz dağlarda efe ve zeybek avındayken, yaşadıklarımız benim çölde yaşadıklarımdan farksızdı sanki. Çok sıkıntı çekmiştik hiç kimseye belli etmesek bile. Ama Osmanlı'nın dirliği, bütünlüğü deyip katlanıyorduk. Bu arada efe kaybolup gitti duyduğumuza göre. Halk arasında söylentiler dolaşmaya başladı. Baskında hepsi ölmüş ama Çakırcalı Mehmet Efe bulunamamıştı. Yine de başı kesilmiş bir efe vardı ölenlerin arasında. Halk o değil diyordu ama ben eminim ki, efe öldürüldüğü bilinmesin diye adamlarından birine emir vermiş, eğer vurulur da ölürse, başını ve diğer uzuvlarını kesip gömmesini istemişti adamından. Böylece öldüğü bilinmeyecek, düşmanları sevinemeyecekti ve bir bilinmez olarak kalacaktı. Halk onu yine bekleyecekti ve onun öldüğüne asla inanmayacaktı. Düşmanları da korku duyacak, efenin bir yerlerden çıkıp geleceğini düşüneceklerdi ister istemez. Hani korkmasalar bile, içlerinde bir evham yumak olup kalacaktı.

Çakırcalı öldüğüne, adamları bertaraf edildiğine göre artık dağlardaki görevimiz sona ermişti. Ama ben evime döndüğüm zaman, daha dinlenmeye fırsat bulamadan Harbiye Nezareti'nden gelen bir ulak beni bulmuş ve benden Trablusgarb'a hareket etmem gerektiği bilgisini ulaştırmıştı.

Harbiye Nezareti'nden gelen o sevimli elçi beni buldu. Adam, beni buluncaya kadar elli çeşit badire atlattığını anlatırken neredeyse ağlayacaktı. Hepimiz yorgun ve bezgindik. Birliğimden uzaklaşıp gelen elçiyle yalnız görüşmeye çalıştım. Oradaki adamlarımın konuşmalarımızı duymalarını istemiyordum. Tepenin kasabaya bakan yamacında bir kayanın üzerine oturdum. Kasabanın solgun ışıklarını seyrederken elçi anlatmaya başladı.

"Düşman ordumuzu mahvetti ve Çatalca'daki son savunma hattımıza kadar ilerledi. Derne Komutanı Mustafa Kemal, yüz kadar subay ve memur ile İstanbul'a gitmek üzere hazırlanmış beklemektedir Mısır'da. Bölgeden ayrılmak zorunda kalan subaylar, savunma kuvvetlerinin başına Binbaşı Aziz el Mısri ile Çerkez Reşit Bey'i bırakmışlar. Süleyman Askeri Bey'le birlikte sizin de orada olmanızı istiyor Enver Bey. Tabii bu arada bir başka ulak da Süleyman Askeri Bey'e ulaşacak. Yakın zamanda Trablusgarb'a gitmeniz gerekecek."

Tabii bu haber sevindirici miydi, yoksa içime darlık mı vermişti ne diyeceğimi bilemiyordum. Zaten bizim gibi adamlara yerinde durmak hiç yakışmıyordu. Oradan oraya koşmak ve yorulmak zorundaydık. Gerçekten yoruluyorduk da ama bizimkisi vatan aşkından omuzumuza yüklenmiş tatlı bir zahmetti. Beni bilen bilir, çoğu zaman serseri bir maceraperest olarak görüldüm, bazen bir eşkıya ile eşleştirildim, bazen haydut oldum, bazen de azılı bir kaçak... Ama ben hiçbiri de değildim.

Ben ne Dağıstan rüyaları gören bir Çerkez, ne Arap ne de Rum'dum; ben Türkçe konuşan Müslüman bir Osmanlı'ydım.

Yine vedalaşıp yola düştüm, bir gün arayla Süleyman Askeri Bey'le Trablusgarb'da buluştuk, zatıâlileri benden önce gelmişti. Balkonda oturmuş çaylarımızı içerken Süleyman Askeri Bey, devletin içinde bulunduğu durumu özetlemeye çalıştı.

"Ekonomik, siyasi ve askeri gerginlik bloklaşmanın sonucudur," diye konuşmaya başladı Süleyman Askeri Bey. "Alman İmparatorluğunun 1871'den itibaren doğuya yayılma politikası, bu durumu körüklemiştir. Çarlık Rusya'sı ta öteden beri Slav ve Ortodoks Hristiyanları bir bayrak altında toplayıp İstanbul merkezli büyük bir imparatorluk kurma sevdasıyla sıcak denizlere ve dünya egemenliğine ulaşmayı birincil ve değişmez bir amaç olarak görmekte. Çarlık Rusya, Doğu Avrupa'da topraklarını genişletiyor, hem Türk egemenliğindeki Slav ve Ortodoksların yaşadığı bölgelerde etkin olmaya çalışıyor."

Çayından bir yudum daha alarak devam etti konuşmaya.

"Tabii bu arada iç sorunlardan düşmanlar cesaret buldular," dedi Süleyman Askeri Bey. "Fırsat, her zaman ele geçirilmeyecek bir şey. Hele bir devlet zayıflamaya görsün, çakallar dört bir yandan saldırıya geçerler. Kendi aralarında anlaşmalar başladı ve Osmanlı Devleti'nden ayrılmanın bir yolunu aramaya başladılar. 31 Mart gerici ayaklanması öncesinde Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nca ilhakı, ertesi gün Bulgaristan'ın bağımsızlık ilanı, aynı gün karışıklık içinde bulunan Girit'in Yunanistan'la birleştiğini açıklaması, Mali ayaklanması... Müslüman Arnavutluk isyanı, İşkodra - Tuz bölgesinde Hristiyan Malisor isyanı gibi ciddi iç kalkışmalar Osmanlı Devleti'ne saldırmayı düşünen düşmanlarına ümit ve

cesaret veriyordu. Son saldırı ile Osmanlı Devleti ve kamuoyunun dikkatleri Trablusgarb'a çevrildi. Çarlık Rusya'nın yönlendirmesi ile bu durumdan yararlanan üç Balkan devleti, Bulgaristan, Sırbistan, Bulgaristan-Yunanistan aralarında anlaşma yaptılar."

Süleyman Askeri Bey'in konuşması Balkanlar'da dikkatli bir araştırma yaptığını belli ediyordu. Yakından takip ettiği bu devletlerin Osmanlı'nın başına bela olacaklarını hissetmiş ve gerekli bilgileri edinmişti.

Bilgisine ve öngörüsüne çok güvendiğim Süleyman Askeri Bey, konuşmasına devam ederken, benim farkında olmadığım bazı durumları da öğrenmiş oldum onun sayesinde.

"Arnavutluk isyanının ikincisi, Osmanlı'nın savunma becerilerini sarsmıştı. Yukarıda saydığım olumsuzluklar, küçük Balkan devletçiklerini bile Osmanlı'ya saldırmaya özendirmişti. Üstelik hangi akıllının verdiği bir kararla olduğunu hâlâ bilmediğim, eğitimli yetmiş beş bin er terhis edildi. Tam da bu sırada Karadağ, Bulgaristan, Sırbistan ve ardından Yunanistan savaş ilan ettiler."

Epey bir zaman devam eden konuşma, Süleyman Askeri Bey'in konuşmayı kesip odasına çekilmesiyle bitti. Tabii, onun söylediklerini bir biçimde kayıt altına alan beynim, biraz hızlı çalışmaya başlamıştı anlaşılan. Siyasi ve jeopolitik yaklaşımları Süleyman Askeri Bey'i hepimizden çok farklı bir yere koymuştu. Aslına bakılırsa, gözümde mükemmel bir adamdı o. Sanırım ona sevgi ve saygı besliyordum. Ki, bu onunla ilk tanıştığımız günden beri devam eden bir yaklaşımdı. Ama onu çoğu zaman tedirgin görüyordum.

Süleyman Askeri Bey, odasına çekildikten sonra bir süre daha oyalandım. Kafam karmakarışıktı. Ama ne önemi vardı ki? Önemli olan mevzu vatanın topraklarında dönen dolapları önceden tespit etmek ve gereğini yapmaktı. Bunun için yüzlerce güzel insan vardı ve bizler vatanın dimdik ayakta kalması için çalışıp çabalayacaktık. Ama görünen tablo vahimdi. Sınırlarımız içinde çıkan isyanlar, Osmanlı'dan ayrılmaya çalışan küçük devletçikler baş ağrıtıyordu.

Düşünceler kafamda dolanıp durdukça huzursuzluğum artıyor, uykumu kaçırıyordu. Sonunda yerimden kalktım ve uyumak için odama geçtim. Bir süre de odamda oyalandım.

Sabah güneş denizden doğru yüzüme gülüyordu. Çok farklı bir gün olacağını müjdeliyordu sanki. Ya da ben tüm uzuvlarımla öyle hissediyordum. İçimde nedense tatlı bir heyecan vardı ki, ben o tür heyecanlara aslında kapalı biriydim.

Uyuyup kalmıştım ve saatin kaç olduğundan bile haberim olmamıştı. Her zaman böyle bir durumla karşılaşmadıkları için beni uyandırmamışlardı. Süleyman Askeri Bey, kahvaltısını yapmış, beni uyandırmamış ya da uyandırmak istememişti. Balkonda düşünceli bir biçimde oturuyordu.

"Eşref Bey!" diyerek bana seslendi ve elindeki gazeteyi masanın üzerine bıraktı. "Siz uyurken facia olmuş. Enver Bey'in önderliğinde Fedai Zabitan mensubu subaylar, Babıâli'yi basıp Harbiye Nazırı Nazım Paşa'yı öldürmüş, hükümeti de istifa ettirmişler biliyorsunuz..."

Yüzümün biçimden biçime girdiğini gören Süleyman Askeri Bey, oturmam için sandalyeyi gösterdi.

Bu sözlerinin ardından facia dediği haberi söyleyecekti, biliyorum. Yüzüm sarardı ve merak içinde ne söyleyeceğini bekledim.

"Senin için sabah saatlerinde bir ulak geldi Eşref Bey," diye devam etti. "Seni uyandırmam gerekiyordu ama yapmadım. Sana bir görev emri geldi. Evrakın burada. Yakında hareket edersin. Ama gitmeden önce bilmeni istediğim şu: Fedai Zabitan mensubu subaylar parsayı bölüşemeyince, birbirlerine girdiler cahilce biliyorsun. Bunu duymuşsundur. Şimdi de senin adamın Mahmut Şevket Paşa'ya bir suikast yapılmış. Evrakı getiren ulak söyledi. Üzüleceğini biliyorum. Senin affedilmeni sağlayanlardan birisiydi Mahmut Şevket Paşa."

"Nerede olmuş suikast efendim?" diye sordum.

Yüzüme baktı.

"Sanırım Beyazıt'ta suikasta uğramış," diye cevap verdi. "Bu yüzden çağrıldın sanırım."

Süleyman Askeri Bey, evrakı işaret etti.

"Görev emrini al yanına Eşref Bey!" dedi. "Sana muvaffakiyetler diliyorum. Allah yardımcın olsun. Bir daha bir araya gelinceye kadar kardeşim, kendine dikkat et! Her zaman arkanı kolla. Bu dünya düşmanı bol olan bir dünya... Dostum çok diye sevinme. Bir o kadar da düşmanın olduğunu asla unutma!"

Yerinden kalktı, sarıldı sıkıca.

"Sana hayırlı yolculuklar diliyorum Eşref Bey!" dedi mırıldanır gibi. "Seni bekleyeceğim. Daha yapacak çok işimiz var. Benden Anadolu'ya selam götür kardeşim!"

Başımı salladım. Yeniden odama dönüp eşyalarımı toplarken, belki de Süleyman Askeri Bey'le bu son görüşmemizdir diye geçiriyordum içimden. Cepheden cepheye koşan bizlerin ne zaman kör bir kurşunla devrileceğimiz hiç belli değildi. Ne zaman, nerede devrilip kalacağımız konusunda hiç ama hiç garantimiz yoktu.

Odamda bana gönderilen evraka göz attım. Süleyman Askeri Bey'in bana söylediği gibi, hemen payitahta gelmem isteniyordu. Tabii bu arada, kısa bir notla, Sait Halim Paşa'nın sadrazamlığında, Talat Paşa ve Halil Bey'in de içinde bulunduğu bir hükümetin kurulduğundan söz ediyordu. İstanbul Muhafızı Cemal Paşa'nın katilleri kimin azmettirdiğinin bulunması için benim ve kardeşim Selim Sami'nin görevlendirildiğini, hemen İstanbul'a gelip bir istişare yapılmasını istiyordu.

Zaman yitirmeden hemen İstanbul'a hareket ettim. Ardımda bir yığın belirsizlik bırakarak, başka belirsizliklere doğru yürümem gerekiyordu ne yazık ki...

Hafif bir yağmur yağarken, pardösümün yakalarını yukarı kaldırmış, başımda bir İngiliz fötr şapka ile Beşiktaş'ta İstanbul sokaklarını arşınlıyordum. Hemen arkadaşlarımla irtibata geçerek suikast konusunda bilgiler aldım. Beşiktaş vapur iskelesinin yanında beklerken, çok yakından tanıdığım biri gözüme çarptı. Yağmur biraz hızlanmıştı ve aramızda elli metre kadar bir mesafe vardı. Yağmurun hızlanması ve aradaki mesafenin uzaklığından ötürü onun kim olduğunu bilemedim ama tanıdığım biri olduğundan emindim. Belki de bana baktığına göre o da benim için aynı şeyleri düşünüyor olmalıydı.

Bana verilen evrakta kardeşim Sami Bey'in de bu işte görevlendirildiğinden söz ediyordu ama kardeşim Selim Sami benimle şu ana değin bir irtibata geçmemişti. Yoksa bana gelen evraktan ona da gönderilmesi gerekirken acaba gönderilmemişti de ona benim haber vermem mi istenmişti? İşte tam bunları düşünürken, yakından tanıdığım biri zannıyla gözümü diktiğim, gözümün önünden kaybolmasını istemediğim o kişiyi gözden bir anda kaybettim. Tabii o anda da hemen paniğe kapıldım gereksiz bir biçimde. En azından şu anda benimle asla ilgisi olmayan bir durum diye düşündüm. Üzerinde durulması değmezdi. Ama o da ne? Yakından tanıdığımı düşündüğüm o zat-ı âli, iskelenin önünde volta atıyor, sanki birini bekliyordu. Yanılıyor olamazdım. Acele etmeliydim. Bir kez daha gözden kaçırmamak için ona doğru hızlandım ve iskelenin önünde karşı karşıya gelince, inanılmaz bir durum oldu. Şaşırmıştım. Yürüyüşü, gülüşü ve gözlerini pörtlek pörtlek açıp bana bakan, bu nasıl bir tesadüf diye iç geçiren kardeşim Selim Sami'den başkası değildi o kişi.

"Selim Sami, seni gökte ararken, yerde buldum!" diye konuştum. "Hatta biraz önce, acaba görevlendirildiğinden haberi yok mu kardeşimin diye içimden geçiriyordum. Acaba ben mi haber vereceğim ona diye endişe içindeydim."

"Yo, benim de haberim var Eşref abi," diyerek karşılık verdi. "Dostumuz Mahmut Şevket Paşa'yı aşağı dünyaya yollamışlar. Elimiz kolumuzdu biliyorsun. Ne zaman bir derdimiz olsa, ona danışırdık, o da bizi asla yarı yolda bırakmazdı, baba adamdı..."

Üzüntü içindeydim. Mahmut Şevket Paşa'nın yüzü, hareketleri, mimikleri gözümün önüne geliyordu ve onun öldürüldüğüne inanamıyordum.

"İngiliz muhibbi Nazım Paşa'ya misilleme olsun diye harika bir adamı katlettiler," diye konuştu kardeşim Selim Sami. Arada bir çevresine bakınıyor, izlenip izlenmediğini kontrol ediyordu. "Mahmut Şevket Paşa, iyi bir adamdı. Boşluğu asla doldurulamayacak bir güzel insandı. Allah taksiratını affetsin. Umarım onu cennetine almıştır."

"Hadi kardeşim, üzülme artık!" diyerek onu teselli etmeye çalıştım ama özel bir eğitimden geçmiş olan kardeşim Selim Sami de benim gibi soğukkanlılığını koruyan biri olmuştu geçen zaman içinde. Yüzü soğuktu ve kararlılığını hiçbir gücün bozamayacağını biliyordu. Mademki bizden katilleri ve azmettirenleri istiyorlardı, istediklerini alacaklardı.

"Artık üzülmüyorum," dedi kardeşim Selim Sami. "Gereğini yapacağız..."

Sonra yüzüme çok dikkatli baktı. Gülümsedi.

"Eşref abi," dedi. "Yaşlanmaya başlamışsın. Gözlerinin kıyılarında çizgiler oluşmaya başlamış. Bizi bu teşkilatın içinde daha ne kadar tutarlar?"

"Orası belli olmaz kardeşim," diye cevap verdim. "Bana haber gerekiyor. Şu suikastla ilgili ne öğrenirsen, benimle paylaşmanı istiyorum, beni anladın mı kardeşim?"

Kardeşim Selim Sami yüzüme baktı.

"Bu işte birlikteyiz Eşref abi," dedi. "Sen de benden bilgi saklama olur mu?"

Ne olursa olsun çok dikkatli olmamız gerekiyordu. Karşımızda bir suç şebekesi vardı ve biz onlar

hakkında çok fazla bilgiye sahip değildik. Henüz elimize olayla ilgili ipuçları da geçmemişti. Önce olay yerinde inceleme yapmamız şarttı ya da o anda öyle yapılması gerektiğini biliyorduk. Cinayet araştıran hafiyeler gibi hareket etmeye başladık. Selim Sami benden ayrılmadan önce, Üsküdar vapurlarının kalktığı iskelede buluşalım diyerek uzaklaştı ama ne zaman buluşacağımızı söylememişti.

Hızlı adımlarla uzaklaşırken kardeşimin ardından baktım ve iç geçirdim. Sanırım kardeşim Selim Sami haklıydı, artık yorulmaya başladığımı düşünüyordum. Sonra birden kendime geldim. Bu tamamıyla psikolojik bir etkiydi ve yaşlandığım falan yoktu, en verimli çağımızdaydık. Daha bir sürü iş yüklenecekti sırtımıza ve her birinin üstesinden kolaylıkla gelecektik.

Elimizde hiçbir şey yok demiştim ve haklıydım. Suikastı yapan katiller hakkında bilgi edinmek zor olacağını düşünüyordum. Beşiktaş'tan Üsküdar'a geçen teknelerden birine atladım ve karşıya geçtim. Üsküdar'da yaşayan birkaç Çerkez dostum vardı, onları görmek istedim. Tabii bunun birden aklıma gelen bir şey olduğunu itiraf etmem gerekiyor. En azından ne yapacağımı bilmediğim için ilk aklıma gelen neyse onu yapmaya karar verdim ister istemez. Denizin kapkara suyuna bakarken, içimde tuhaf bir hüznün yatak yaptığını ve derin derin iç geçirdiğimi söylemek zorundayım.

Aşağı yukarı bir saat sonra arkadaşım Çerkez Tufan'ın kıraathanesindeydim. Beni karşısında görünce önce şaşırdı, sonra da tuhaf belirtiler göstererek sevindiğini belli etti. Hemen tavşankanı çay kaptı geldi. Karşıma oturdu.

"Seni hangi rüzgâr attı kardeşim!" diye sordu. "Yıllar oldu görüşmeyeli. Senden en son haber aldığımda Hicaz'da olduğunu öğrendim. Sonra da irtibat koptu."

"Ne sen sor, ne ben söyleyeyim Tufan!" diye karşılık verdim. "Biliyorsun, sana nereden anlatacağımı bilemiyorum. Zaten çok şey de söyleyemem. Devlet işleri... "

"Merak da etmiyorum kardeşim," dedi Çerkez Tufan. "Her yer kaynıyor, hiç huzurumuz kalmadı. Herkes birbirinin kellesini götürmek için yarışıyor âdeta. Şuncağız kıraathaneyi işletmek için bile, çok güçlü olmak gerekli artık. Üsküdar'ın birkaç kulağı kesik kabadayısına bakıyorum burada. Yerler, içerler onlardan para falan almam da bana arka çıkıyorlar. İşi böylece götürüyorum."

"Ya bizim Çerkez dostlarımız ne durumdalar?" diye sordum. "Onlar sana arka çıkmıyorlar mı?"

"Çıkmaz olurlar mı be kardeşim?" diye âdeta hayıflanır gibi söylendi ve başını salladı. "Olur olmaz işlere girişmeseler iyi de, azıcık para gördüler mi, her işe balıklama atlıyorlar."

İşte şimdi Çerkez Tufan'ın anlattıkları ilginç olmaya başlamıştı. Bizim Çerkez dostlarımızın ne gibi işlere daldıklarını öğrenmek istedim.

"Ee, anlat bakalım Tufan, nelere bulaşıyorlar bizim Çerkez dostlarımız?" diye sorunca, Allah aşkına sen bilmiyor musun der gibi yüzüme baktı. Hani biz devlet görevlisi olunca, her şeyi biliyoruz diye düşünmüş olmalıydı. Yani milletten önce biz haber alıyoruz sanıyordu galiba.

Gözlerindeki şaşkınlık belirtisi kaybolunca konuştu.

"Sizin akraba Çerkez Abdülrahim birkaç gün önce kıraathaneye geldi," dedi. "Bana yüklü bir meblağ karşılığında şoförlük işi bulduğunu söyledi. Bazı adamları Ege dolaylarında bir yere kaçıracağından söz etti. Tabii uyuz olmadım desem yalan olur. Tedirgin gördüm onu. Bir şeylerden korkuyor gibiydi. Çok fazla detay vermedi ama kaygısı yüzünden okunuyordu."

Sanki bir ipucu bulmuşum gibi sevindim. Abdülrahim, bizim akrabamızdı baba tarafından. Öyle çok işe karışmazdı ama Çerkez dostlarımızla ilgili bir işse mutlaka bir şeye bulaşmıştır diye geçirdim içimden. Burası Çerkez Tufan'ın kıraathanesi, genellikle Çerkezlerin buluşma yeriydi ve günlük konuşmalarda gelişmeler ve olaylar konusunda insanlar burada ağızlarından birtakım sözler kaçırırlar, olur olmaz konuşurlardı.

"Tufan, biliyorsun Mahmut Şevket Paşa'yı çok severdim," dedim. "Beni birkaç kez ipten kurtardı. Ona yapılan suikastı asla kabullenemiyorum. Bu konuyla ilgili bir şey duydun mu?"

Çerkez Tufan'ın yüzü düştü birden. Karardı ve derin derin düşünmeye başladı. Bana hatırlamaya çalışıyor gibi geldi bu durumu.

"Ha, ne diyorsun? Bir şey duydun mu?" diye yineledim. "Boşboğazlar ağızlarından bir şey kaçırdılar mı?"

"Sizin şu Abdülrahim, kıraathaneye geldiğinde yanında hiç tutmadığım birkaç adamla geldi bir gün," dedi sıkıntılı bir biçimde. Sanki gördüğü bu tabloyu benimle paylaştığından ötürü büyük bir günah işliyordu. Biraz durdu. Sonra iri dudakları kıpırdadı.

"Bir işe kalkışacaklarını anlamamak için aptal olmak gerekir. Onlara çay verirken, birkaç kez Mahmut Şevket Paşa'nın adı geçti. Misilleme falan diyorlardı kendi aralarında. Uyuz olmadım desem yalan olur. Neyin misillemesi? Ocağın başında düşündüm durdum ama bir sonuç elde edemedim..."

"Sonra da suikast oldu değil mi?" dedim. "Mahmut Şevket Paşa'ya suikast..."

"Nasıl anladın be Eşref'im?" diye yükseltti sesini. Sonra da başını sağa sola çevirip etrafını taradı kahverengi gözleriyle. Bizi duyan duymayan var mı diye bakındı çevresine. Bize en yakın masa ile aramızda beş metre vardı ve kıraathanenin içi gürültülüydü.

"Belki yanılıyorum ama adamlara özellikle sizin akrabanız Abdülrahim'e iftira atmış olmayayım..." diye söylendi. "Belki de ben yanlış anlamışımdır!"

Ben alacağımı almıştım ama onu daha fazla üzmek, bu konuyu dallandırıp budaklandırarak onun iyice kaygılanmasını önlemek maksadıyla kısa kestim. Benim için şimdi akrabamız Abdülrahim'in nerede olduğunu öğrenmek şart olmuştu. İnsanın hisleri acayip gelişiyor böyle işlerle uğraştıkça. Hafiyelik böyle bir iş olmalı. İnsanın melekeleri inanılmaz sinyaller alıyor. Kardeşim Selim Sami neler öğrenmişti acaba?

Çerkez Tufan'la karşılıklı içip bitirdikten sonra, masanın üzerine bir çeyreklik bıraktım çay parası diye. Ama kabul etmedi paramı geri verdi.

"Kardeşim Eşref, her zaman gel! Kendini özlettirme!" dedi. "Bir daha da elini cebine atıp para çıkartayım deme! Senin paran burada geçmez. Bir kardeşime çay içiremeyeceksem bu dünyada yaşamayayım daha iyi..."

Güldüm.

Bana ne kadar yardımcı olduğunu bilseydi, o anda dünyanın en mutlu insanı olurdu. O da farkında değildi ne yaptığının. Bana bir isim vermişti ve o isimle paşa arasında hemen bir ilişki kurmuştum bilemediğim bir biçimde.

Kıraathaneden çıkıp Üsküdar'ın çarşısına geçtim, düşünceliydim. Akrabamız Abdülrahim ile bir bağlantı kurmaya çalışıyordum. Abdülrahim silahları sevmezdi. Suikast için tek engel buydu. Onun yapacağı bir şey değildi. Benim tanıdığım ve yakından bildiğim Abdülrahim iyi araba kullanırdı. Eğer bir araba buldularsa ki bunu bizim Çerkezler her şart altında sağlayabilirlerdi. Mutlaka onu buldukları araca şoför yapmışlardı. Suikasttan sonra hızla kaçacaklardı, bunun için de hemen yakalanmayacak birine ihtiyaçları vardı. Ama aklımı karıştıran akrabamız Abdülrahim'in böyle bir işe nasıl girdiğiydi? Kesinlikle altında yüklü bir para vardı.

Yine de tüm bilgilerin yanlış çıkmasını istiyordum.

Yolumuz Çiftliğe Düşüyor

Üsküdar vapur iskelesinin önünde volta atmaya başladım. Kardeşim Selim Sami'yle buluşma yerimizin burası olduğunu kararlaştırmıştık ama hava iyice kararmış olmasına rağmen kardeşim Selim Sami hâlâ gelmemişti. Her an gelebilir düşüncesi içinde oradan ayrılamıyordum. Çünkü onun bana getireceği bilgiye de ihtiyacım vardı. Epeyce bir zaman bekledim. Artık karnım acıkmaya başlamıştı ama zengin bir sofra kurup yemenin zamanı değildi. Az ilerideki simitçiye doğru adımladım, iki simit alıp deniz kıyısındaki beton çıkıntıya oturup kuru kuru kemirmeye başladım aldığım simidi.

Akşamın alacakaranlığı büyülü şehrin üzerine çökerken, yollardaki insanların sayısı da tabiatıyla artmaya başlamıştı. Ama görünürde hâlâ yoktu kardeşim Selim Sami. Onu burada daha ne kadar bekleyeceğimi bilmiyordum. Ben bir kıyıda gariban adamlar gibi aldığım simidi kemirirken, önümden şık bayanlar ve beyler geçiyordu. Zaman zaman başımı kaldırıp gelen geçene bakıyordum. İçlerinden biri kardeşim Sami olacak diye içimden geçirirken, omzuma bir el dokundu. Başımı çevirip baktım.

Kardeşim Selim Sami'ydi ve yüzü allak bullaktı. Bana söylemekle söylememek konusunda kararsız ve kaygılı bakışlar altında dikkatlice baktım onun yüzüne.

"Evet kardeşim, seni pek iyi görmedim," dedim. "Bana söyleyeceğin bir şey var mı?"

Evet var, der gibi başını salladı. Kısa bir araştırma yapmış, serserilerin arasına karışmış, bazılarını sorgulamış ve sonunda o da benim gibi akrabamız Abdülrahim'e ulaşmıştı.

"Şoförleri Abdülrahim'miş," dedi. "Onları Ege'de bir yere kaçırmış!"

"Nereye kaçırmış olabilir?" diye sordum. "Ege'de çok kimseyi tanımaz. Ona yardım edecek bir tek kişi var, o da babam. Ona ne söylesen inanır ve asla inancından vazgeçmez. Hedefinin İslam olduğunu biliyorum ama böyle tehlikeli sularda yüzmese iyi olurdu."

"Konu anlaşıldı," diye karşılık verdi. "Kesinlikle bizim çiftliğe götürmüş olabilir. Böyle bir şey yaptıysa, helal olsun!" Zaten başka nereye götürebilirdi ki... Evde terör estiren bir tek kişi vardı. O da bendim. Çiftlikte ben varken gelseler, karşılarında beni bulurlardı buna hiç şüphe yoktu. Yine de hayal ettiğim gibi olmadığını düşünüyordum. Bütün bunlar kafamızda oluşturduğumuz kurgudan ibaret diye geçiriyordum içimden.

"Salihli'ye gitmek zorundayız," dedi kardeşim Selim Sami. "Onları elimizle koymuş gibi bulacağız."

"Bundan o kadar emin olma Selim Sami," diye karşılık verdim. "Belki de bizim düşündüğümüz gibi olmayabilir."

Kardeşim Selim Sami, ben öyle deyince düşünmeye başladı. Acaba başka ne olur diyordu sanki içinden.

Bakışından bunu anlayabiliyordum. Kesin bir ipucu bulduk diye aklından geçirirken benim birdenbire böyle söylemem onu sıkıntıya sokmuştu anlaşılan.

O akşam orada Üsküdar'da bir otelde kaldık. Ertesi günü Salihli'ye gitmek için sözleştik. Gece hemen uyuyamadım. Kendi kafamda bir harekât planı çizdim. Suikastı yapanlar, dikkatli davranacak, yakalanmak istemeyeceklerdi. Çok dikkatli hareket etmek gerekiyordu.

Üsküdar'da karanlığa ışıklar halinde düşen ezan sesleri ile uyandım. Yataktan fırlayıp kalktım. Giyindim ve abdest aldım. Sonra da kardeşim Selim Sami'yi uyandırdım.

"Hadi sabah namazına gidelim Selim Sami," dedim. "Kalk abdestini al!"

Selim Sami gözlerini ovuşturarak kalktı yatağından. O da abdestini aldı ve birlikte Üsküdar'ın meydanındaki Mihrimah Sultan Camisi'ne doğru yürüdük. Cemaat yavaş yavaş camiyi doldurmaya başlamıştı. Bir köşeye geçip bekledik.

Sabah namazından sonra, bize tahsis edilen ciple yola koyulduk. Yolda birkaç kez mola verdikten sonra, öğle ve ikindi namazları için ve karnımızı doyurmak için durmuştuk, yola devam ettik. Geç vakit Salihli'deki çiftliğimize geldik. Tabii çiftliktekiler bir gece vakti bizi beklemiyorlardı. Bizi görünce telaşlandılar. Yemek çıkardılar, sohbet etmek istediler. Babam yüzüme dikkatlice baktı. Sanki gözlerimi okuyordu. Ben de ona dikkatlice baktım, sanki bir suç işlemiş de ortaya çıkmasını istemiyordu. Yüzündeki ifade bana öyle söylemişti âdeta.

"Suikastı araştırdığımızı biliyorsun değil mi baba," dedim. "Bizi, Abdülrahim buraya getirdi. Onun nerede olduğunu sen biliyorsundur. Bize onun yerini söylemek zorundasın. Büyük bir işe kalkıştılar. Boylarını aşan bir işe..."

Babam yüzüme tereddüt içinde baktı.

"Abdülrahim birkaç gün önce buraya geldi," diye karşılık verdi. "Korku içindeydi. Peşinde birkaç adamın olduğunu söyledi ve kendisini öldürmek istediklerinden söz etti. Yüzü kireç gibiydi. Buraya gelebilirler diye onu çiftlikten uzaklaştırmak istedim. Bizim Çerkez dostlarımızdan birinin çiftliğine yolladım. Orada saklanmasını söyledim ona."

Çerkez dostlarımız deyince, onu asla teslim etmeyecek olan Çerkez Nusret'ten başkası olamazdı. O yeterince güçlü ve sağlam biriydi ama doğru bir adamdı. Kendisine emanet edilene de gerekli ihtimamı gösterirdi açıkçası. Babam daha konuşur konuşmaz o olabileceği geldi aklıma.

"Çerkez Nusret'in yanına mı gönderdin baba?" diye sordum. Babam gözlerini belertip baktı. Tahminimin doğru çıkması onu şaşırtmış mıydı acaba?

"Nereden bildin oğlum Eşref?" diye söylendi. "Önsezin çok güçlenmiş."

"Eskiden beri güçlüydü zaten baba!" diye karşılık verdim. "Çerkez Nusret'in çiftliğinde saklanıyor değil mi?"

Başını salladı orada der gibi.

Hiç zaman kaybetmeden oraya gitmemiz gerekiyordu. Geçen her saniye aleyhimize çalışabilir, korku içindeki Abdülrahim, oradan sıvışır başka bir yere ka-

çabilirdi. Elimizi çabuk tutmak zorundaydık. Zorundaydık ama karşımızda kendisine teslim edilen birini asla başkasına vermeyecek gerekirse çatışacak biri vardı: Çerkez Nusret...

Babama saygısı çok fazla olan bu adam, acaba benim karşımda nasıl bir tavır takınırdı. Kalabalık bir ailesi vardı ve bizim işimiz oldukça zor görünüyordu. Abdülrahim'i onun elinden almak kolay olmayacaktı.

Cipe atlayıp kardeşim Selim Sami'yle birlikte yine yola düştük. Toprak yollardan sendeleyen aracımızla Nusret'in çiftliğine vardığımız zaman vakit epeyce geç olmuştu. Gece yarısına yaklaşmıştık ve insanları tedirgin edecektik. Çiftliğin kapısında nöbet tutan ve her ihtimale karşı orayı savunmaya gönüllü adamlardan birkaç kişi, cipimizin farlarını görünce bizim yolumuzu kesecekler, belki de çiftliğe sokmak istemeyeceklerdi. Bizi tanıyacaklarını biliyordum. Zamanın çok geç olması beni kaygılandırıyordu.

Toprak yolda çukura kaçan tekerlerimiz, sendeleyip duran aracımız, tarlalar arasından gelen köpek havlamalarına aldırmadan çiftliğe yaklaşırken, kardeşim Selim Sami, direksiyonda dikkatli bir biçimde yola bakarken sordu.

"Bizi çiftliğe sokmak istemeyebilirler Eşref abi," dedi. "Bize mukavemet ederlerse ne yapacağız. Çerkez dostlarımızla karşı karşıya gelmek istemem."

"Çatışmayacağız Selim Sami," dedim. "Yalnızca konuşacağız ve bize verilen görevi yerine getireceğiz. Umarım Çerkez Nusret insafa gelir de, Abdülrahim'i bize teslim eder."

Başını salladı ama kaygılandığını görebiliyordum. Elini beline atıp silahını yokladı Selim Sami.

"Silah kullanmayacağız kardeşim," dedim. "Onlar bize dostça yaklaşacaklardır. Onların bu olayla ilgileri yok. Hatta Abdülrahim'in böyle bir işe bulaştığını bile bilmiyorlar..."

"Umarım senin dediğin gibi olur!" dedi Selim Sami. "Umarım haklı çıkarsın."

Çiftliğin kocaman tahta kapısının önüne geldiğimiz zaman, nereden çıktıklarını kestiremediğimiz silahlı adamlar cipimizin önünü kestiler. Selim Sami aracı durdurdu.

"Bu saatte burada ne arıyorsunuz?" dedi adamlardan biri. Pos bıyıklı, başında deriden bir börüsü olan, iri yarı güçlü biriydi ve silahı aracı kullanan Selim Sami'ye doğrultmuştu ve bizim hiç de hazmetmediğimiz bir durumdu bu. Bir silah üzerimize çevrildiyse, ya ateşlenmeliydi ya da ateşlenmeliydi. Başka bir seçenek olamazdı.

Başımı uzatıp adama baktım.

"Ben Çerkez Eşref Sencer'im!" dedim. "Umarım beni tanıyorsundur. Kuşçubaşı çiftliğinden... Bu da kardeşim Çerkez Selim Sami..."

"Onu anladık da..." dedi adam. "Çok ters bir zamanda geldiniz. Çiftliktekiler uyuyorlar, bu saatte de rahatsız edilmek istemezler."

Bu adamlara talimat verildiği gayet açıktı. Aldıkları emir gereği, çiftliğe kimseyi yaklaştırmamaya kararlı görünüyorlardı.

"Şimdi buradan uzaklaşın!" dedi adam. "Gün doğunca tekrar gelin!"

Adam laf dinlemeyecek birine benziyordu. Ama karşısında kimin olduğundan da haberi yok gibiydi

ya da kendisini buralarda tek söz sahibi görüyordu. Çerkez Nusret'in seçtiği adamlar da ancak böyle olurdu işte. Her biri sağlam insanlardı ve görevlerini ölümüne yaparlardı.

"Vaktin geç olduğunu ben de biliyorum," dedim sesimi yükselterek. "Ama Çerkez Nusret Bey'le mutlaka görüşmemiz gerekiyor. Biz devlet tarafından görevliyiz. Zaman kaybetmeyi göze alamayız. Onu uyandırıp Çerkez Eşref'in geldiğini söyleyeceksiniz, hepsi bu kadar!"

O iri yarı adam, kaygılı bir ruh haline büründü birden. Kendileri gibi Çerkez olduklarını gizlemeyen, gerçekten de geldikleri zamanın farkında ve üstüne üstlük devlet görevlisi iki adam kapıya dayanmış, adam kaygılanmayıp da ne yapsın? Çatışsa olmaz, olan Çerkez Nusret Bey'e olumsuz olarak yansır, içeri alsa bey ne der? Çıkmaz da kalan adam, sonunda insafa geleceğe benziyordu. İşin aslı, hır gür çıksın istemiyordum.

Yanındaki adamın kulağına bir şeyler fısıldadı. Sizin de tahmin ettiğiniz gibi, geldiğimi söylemesini istiyordu ondan. Adam koşarak gitti ve bir süre sonra, Çerkez Nusret'le birlikte kapıya doğru geldiklerini gördük.

Yüzü asıktı Çerkez Nusret'in ama arkadaşının oğlunu, yani namı her yere yayılmış ve Çerkezler arasında meşhur olmuş Çerkez Eşref'i, yani bendenizi görünce yüzünün asıklığı gitti ve adamlarına bağırmak zorunda kaldı.

"Açın kapıyı! Eşref Bey oğlum, aracınızı park edin! Sonra kamelyanın altına gelin!" diye yükseltti sesini. Zaten emri alan adamlar hareketlenmişler ve bize yol

açmışlardı. Kocaman iki kanattan ibaret kapı ardına değin açıldı ve biz cipi içeriye soktuk. Bir kıyıya koyup kamelyanın altına yürüdük.

Çerkez Nusret Bey, oturmuş bizi bekliyordu. Çerkez Nusret Bey, kalktı diye çiftlikteki konağın ışıkları birer ikişer yanmaya başlamıştı. Birileri haber mi vermişti acaba? Ya da bey kalktı diye hepsi de ayaklanmak zorunda mıydılar, bilmiyorum. Ama her birine ayrı ayrı tembihlendiğini anlamamak için insanın aptal olması gerekir. Çiftlikte bir kaçak vardı ve olağanüstü bir hal uygulanıyordu. Herkes tetikteydi sanki.

"Eşref Bey oğlum hoş geldin!" dedi kibar bir ses tonuyla. Tedirginliği belli etmemeye çalışıyordu anladığım kadarıyla. "Adamım sizin görevli geldiğinizi söyledi. Ne görevi öğrenmek isterim!"

"Nusret Bey, beni idamdan çekip alan Mahmut Şevket Paşa'ya suikast düzenlendiğini duymuş olmalısınız," dedim. "O suikastçılardan birini yanınıza almışsınız. Durumu bilmediğinizi biliyorum, size yalan söylenmiş, tabii aynı biçimde babama da söylenmiş. Akrabamız Abdülrahim'i bize teslim etmeni istiyorum sizden. Yoksa sizin de başını belaya girecek. Cemal Paşa'ya hesap vermek zorunda kalırsınız."

"Abdülrahim de suikastçı mı?" diye kekeledi Nusret Bey. Tabii böyle bir durum olduğunu asla bilmiyordu, bundan kesinlikle emindim. Adam neden durduk yere başına dert açsın ki? "Ama bize..." deyip kaldı, gerisini getiremedi. Cümleyi tamamlamak yine bana düştü.

"Size peşinde birileri olduğunu, kendisini öldürmek istediklerini söyledi değil mi?" diye tamamladım. "Sizi de kandırmış. Aslında suikastı yapan baş-

kaları, o yalnızca aracı kullanmış, canileri kaçırmış olay yerinden. Belki paşa onun suçunu hafifletir de az bir ceza ile kurtulur, belli olmaz..."

"Haklısın evlat!" dedi Nusret Bey. "Akrabanızı size teslim etmek zorundayım."

Nusret Bey durumun vahametini kavramıştı anlaşılan. Akıllı adamdı doğrusu. Durduk yere kendi canının yanması hiç de işine gelmezdi.

"Abdülrahim'i alın gelin!" dedi adamlarına. Sonra bana döndü. "Eşref Bey oğlum, olabildiğince hızlı götür onu buradan. Bu andan itibaren bir saniye bile burada kalmasını istemiyorum. Baban da kusura bakmasın. Ona sonuna kadar Abdülrahim'i yanımda tutacağıma ve kılına zarar verdirmeyeceğime dair söz vermiştim ama artık bu sözümün bir geçerliliği kalmadı. Devlete karşı boynumuz kıldan ince... Özellikle bir cinayete karışmış bir adamı burada barındıramam. Bu benim haysiyetime sığmaz. Alın götürün onu buradan!"

Biraz sonra Abdülrahim uykulu gözlerle yanımıza geldi ama geldiğine pişman oldu, çünkü kardeşim Selim Sami bir panter gibi atılıp onu yere yığdı ve ardından ellerini ardından bağladı sıkıca. Sürükleyerek cipe götürdü, arka koltuğa boş bir çuval gibi yığdı. Artık burada daha fazla vakit yitirmememiz gerekiyordu. Abdülrahim'i konuşturup diğer suikastçıların peşine düşmemiz gerekiyordu. Zamanı aleyhimize işletmememiz bizim yararımıza olurdu.

Nusret Bey'in durumu hemen kavrayıp bize kolaylık çıkarması takdire şayan bir hareketti doğrusu, bu beni çok sevindirmişti. Gerçekten akıllı ve iyi adamdı Nusret Bey. En azından aklıselim davranmış

aksilik yapmamış, devlete Abdülrahim'i teslim etmekte asla tereddüt göstermemişti.

Biz oradan ona teşekkür edip ayrılırken, ardımızdan seslendi.

"Yolunuz açık olsun!" dedi. "Böyle olduğunu bilseydim, onu baştan almazdım yanıma. Ama babanıza çok güvenirim, onun asla yalan söylemeyeceğini bilirim. Devrede o olunca, Abdülrahim'e gözüm gibi bakacağım demiştim."

"Durumu babam da bilmiyordu Nusret Bey," dedim. "O da yeni öğrendi."

Babam aslında bir arkadaşını asla zor durumda bırakmak istemezdi ama şimdi Çerkez Nusret Bey'e bunu açıklamakla zaman yitiremezdim. Oradan acele uzaklaştık ve yalvarıp yakarmasına rağmen Abdülrahim'i jandarmaya teslim etmek üzere yola çıktık. Jandarma'ya geldiğimiz zaman, Cemal Paşa'yla telefon bağlantısı kurmak için, santralda görevli erle konuştum, er bir süre uğraştı, önce paşanın telefonunu düşüremedi ama sonunda başardı.

"Paşam, canileri kaçıran şoförü yakaladık, şimdi jandarmada," dedim. "Diğerlerini de yakalamak için buradan ayrılacağız. Abdülrahim'i jandarma karakolunda bırakacağız. Buradan hemen ayrılmak ve kaçakların ardına düşmek zorundayız. Bir iz yakaladığımızı sanıyorum. Birkaç güne kalmaz onları da size teslim ederiz."

Telefonun karşı ucundan Cemal Paşa'nın soluğu duyuluyordu ve kesik kesikti. Kızgın olduğu çok belli oluyordu.

"Arkadaşım Mahmut Şevket'in kanı yerde kalmayacak," diye söylendi. "Mezarında rahat uyuyacak."

Bir şey demedim. Paşa, yine söylendi.

"Eşref Sencer Bey, size minnettarım," dedi. "Çok teşekkür ederim. Yakında haberlerinizi bekliyorum. Allah yardımcınız olsun."

Telefon kesildi. Jandarma komutanı yüzüme bakıyordu. Ona da bir açıklama borcum vardı.

"Komutanım, bu adamı Cemal Paşa'nın göndereceği adamlar gelinceye kadar hiç kimseye teslim etmeyin," dedim. "Mahmut Şevket Paşa suikastıyla ilgili adamlardan biri bu... Yüksek seviyede koruma sağlayın. Yoksa Cemal Paşa'ya siz sorumlu olursunuz."

"Tamam efendim," diyerek karşılık verdi. "Anlaşılmıştır."

Abdülrahim'i teslim ettiğimize karşılık bir tutanak yaptık aramızda ve tutanağın bir parçasını ben yanıma aldım, sonra da oradan hızla uzaklaştık. Bu varan birdi. Daha işimiz bitmemişti. Şimdi sıra diğer canileri yakalamaya gelmişti. Abdülrahim, bülbül gibi ötmüş, hepsinin adını vermişti. Hatta nerede saklandıklarını bile söylemişti. Şimdi elimizle koymuş gibi onları gidip almak kalıyordu.

"Hazır mısın Selim Sami!" dedim. "Büyük av başlıyor. Allah yardımcımız olsun!"

"Allah yardımcımız olsun Eşref Abi..." diye karşılık verdi.

Pire Mehmet Sokağı

Abdülrahim'in bize verdiği adres için yola çıktığımız zaman, yolun bitmeyeceğini düşünmeye başlamıştım. Yine sabah namazından sonra yola koyulmuştuk, direksiyonda kardeşim Selim Sami vardı ve o da en az benim kadar bezgindi. Ağzını bıçak açmıyordu. Evet, kafam karmakarışıktı bu olaydan ötürü. Belki kardeşim de benim gibi düşünüyor, yola bakarken içinden türlü düşünceler gelip geçiyordu.

Çerkezleri kullanmışlardı suikastı azmettirenler. Başlarında Çerkez Kazım diye bilinen biri vardı ki, onu yakından tanırdım. Vahşi adamın tekiydi, bir tek şey bilirdi, çil çil altınları tanırdı yaşamın gerçek zevki olarak. Altınlarla sevişirdi âdeta. Ben onun kadar maddeyi seven birini daha tanımamıştım. Kim eline bir altın sıkıştırsa, onun adamı olurdu. Onun da ideali oydu.

Bir gün bana altının rengine âşık olduğunu söylemişti. Hatta hiçbir padişahın resminin üzerinde olmasını istemezdi.

"Yalnızca altın olsun yeter!" derdi. "Külçe külçe, çil çil... İnsana inanılmaz bir enerji veriyor. Bambaşka hissediyorum."

O zamanlar onu çok fazla dikkate almazdım ama para için, altın için her şeyi yapabilecek bu adamın ne

kadar tehlikeli olabileceğini zamanla öğrendim. Tam bir tetikçiydi, onu her işte kullanabilirdiniz. Yüzbaşı Çerkez Kazım ve arkadaşları suikasttan sonra Pire Mehmet Sokağı'ndaki; Beyoğlu'nda Ağa Camii'nin arkasında kalıyordu bu sokak, bir İngiliz kadının işlettiği kumarhaneye saklanmışlardı. Bunu bize Abdülrahim söylediği zaman, onların akıllı davrandıkları gelmişti aklıma. Belki de burada kendilerini daha güvende hissetmişlerdi. Yüzbaşı Çerkez Kazım, Ziya ve iki arkadaşı her an bir baskın olur korkusu içinde hep tetikteydiler.

Beyoğlu'na geldiğimiz zaman, takviye kuvvet istedik. Mevzilendikleri yere iki kişi gidip kahramanlık yapamazdık. Osmanlı güvenlik güçleriyle birlikte elimizdeki adrese baskın düzenlemeye karar verdik ve en iyi zamanın bir gaflet anı olacağını ve o gaflet anının da, el ayak çekildiğinde, herkese bir rehavet çöktüğünde olacağını düşündük ve ona göre baskın yapmaya karar verdik.

Kumarhaneye en uygun dostumuz karanlığın yardımıyla baskın yaptık, silahlardan çıkan ateşler art arda yanıp sönmeye ve Pire Mehmet Sokağı'nda yankılanmaya başladı. İnsan sesleri, tabancalardan, mavzerlerden çıkan seslere karıştı. Barut kokusu sardı her yanı. Çatışma sonunda ortalık durulur gibi oldu. Yerde yatan cesetler vardı, askerlerden bazıları vurulmuş, mermilerin hedefi olmuş ve hayatlarını kaybetmişlerdi, aramızda yaralananlar da vardı. Çatışma esnasında Yüzbaşı Hilmi öldürülmüştü. Komiser Samuel yaralıydı. Hepsi de eski arkadaşlarımdı ve kalanlar bana teslim oldular. Aramızda İzmirli Mümtaz Bey'de vardı, suikastçılar eski arkadaşlarımızdı.

İngilizlerin misilleme hareketi olarak düşündükleri bu suikast, İngiliz yanlısı Nazım Paşa'ya karşılık Mahmut Şevket Paşa öldürülmüştü. İngilizler, bizim ajanlarımızı kullanmışlar, kendi hedefleri için onları tetikçi yapmışlardı. Çerkez Hasan amca, bu olaydan çok sonra bana, İngilizler tarafından kullanıldıklarını bir konuşma anında itiraf etmişti. Yakaladığımız suikastçıları Cemal Paşa'ya teslim ettik ve görevimizi bihakkın yerine getirmiş olduk. Tabii zaman çok acımasızdı ve çok hızlı değişimlere gebeydi.

Birkaç ay sonra da canilerin idam edildiklerine şahit olduk. Bu olay da böylece kapanmış oldu. İşimiz bitmek bilmiyordu. Süleyman Askeri Bey'den bir telgraf aldıktan sonra, beni bulan bir başka ulak da benim Enver Paşa ile görüşmem gerektiğini duyurmuştu. İkiye bölünemeyeceğime göre, önce Enver Paşa'nın yanına gittim. Süleyman Askeri Bey'in telgrafı, Basra'daki zor durumdan söz ediyordu. Enver Paşa ise, Arabistan üzerinden Yemen'deki Türk kuvvetlerine yardım götürmem üzerinde duruyordu. Bu iş için beni uygun görmüştü.

Koltuğuna gömülmüş otururken, yüzündeki ıstırap dolu bakışları hâlâ unutamam. Yüzü bembeyazdı Paşa'nın. Bir süre durdu, konuşamadı. Sonra tane tane konuşmaya başladı.

"Kaç gündür uyuyamadım," diye sürdürdü konuşmasını. "Günlerce danışmanlarımla düşünüp taşındık. Yemen'deki askerlerimize yardımı kim götürebilir diye enine boyuna fikirler yürüttük. Aklımıza kim geldiyse bu işi yapamayacağını, kurnaz İngilizlerin yolu kesip yardıma el koyacağını düşündük. İşte o zaman senin adın ve geçmişin konuşuldu. Kâbe'nin bile örtüsünü çalabilen kurnaz biri olmalıydı, senin

gibi. Senin yapabileceğine karar verdik. Ama yine de senin istemene bağlı. Zorlayamıyorum. Sonunda şehit olmak da var."

Bu görevin benim sonum olacağını ima ediyordu konuşması Enver Paşa'nın.

"Bu senin için bir ölüm fermanı gibi Eşref Bey," diye devam etti. "Nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum. Yapıp yapmamakta serbestsin. Hiçbir adamıma göz göre göre ölüme git demem."

"Ya Paşam, neden üzülüyorsunuz?" diye konuştum. "Gereği neyse yapacağım. Ha, bu arada Azrail yanımdan ayrılmayacaksa varsın ayrılmasın. Ben gereğini yapmaya çalışırken, o da gereğini yapsın. Bunun için ona kızarsam namerdim."

Enver Paşa, biraz sakinlemişti.

"Yemen'de İngilizler bir isyan hareketine girişmek üzerelermiş," dedi sinirli bir biçimde. Eğildi, masanın yanına konmuş üç küçük torba içindeki altınları oradan alıp masanın üzerine bıraktı. "Oraya isyan başlamadan önce bu yardım ulaşmalı Eşref Bey."

Enver Paşa, benden istediği bu işin ne kadar zor olduğunu biliyordu. Bile bile böyle bir işi istediği için güldü. Tabii ben de güldüm. Benim güldüğümü görünce, bu işi yapamayacağımı düşünmüş olmalıydı.

"Senden bunu isteyemem," dedi. "Ama başka da kimse aklıma gelmiyor."

"Haklısınız, bu zor bir görev..." diye karşılık verdim. "Bu altınlar, Arabistan çöllerinde dolaşıp duran istihbaratçılar tarafından hemen bilinir ve talan olur gider. Yemen'e yetişmeden yollarda kalır."

"Ama bu altınlar Yemen'e gitmezse, oradaki evlatlarımız talan olup gidecek," dedi. "Bu da bir insanı vicdan azabı olarak öldürmeye yeter de artar."

Düşünmeye başladığımı görünce sesi biraz daha güçlü çıktı paşanın.

"Bu parayı al, götür Eşref Bey," dedi. "Sen bir yolunu bulursun. Askerlerimi heba etmek istemiyorum. Yollarda yakalanabilir, parayı çarptırabilirsin ama ben denemekten yanayım. Yoksa hiçbir şey yapamamış olmamın acısı beni bitirdiği gibi, Yemen yanacak, o yanacak ama ben kavrulacağım. Sen ki müthiş bir adamsın. Bir yol bulacağını biliyorum."

Endişelendiğimi gören Enver Paşa, gözlerimin içine baktı.

"Endişelendiğini biliyorum," dedi. "Bu milletin parası benim elimde çarçur olacak diye kaygılanıyorsun, ama başka çaremiz yok. Varsın çarçur olsun, hiçbir şey yapmamaktan iyidir. Göreyim seni, bu işten de tereyağından kıl çeker gibi sıyrılacağından eminim."

Adamın gözünden ne benim kaygım ne de korkum kaçmıyordu ama her şeye bir cevabı vardı paşanın. O esnada ben de korkmaya başlamıştım. Üç çuval altının benim elimle telef olmasını istemiyordum. Korkum buydu. Gözlerimi kısıp düşünmeye başladım. Sonra da paşanın gözlerine baktım.

"Tamam paşam!" dedim. "Bu altınları sağ salim yerine ulaştırmaya çalışacağım..."

Bunu benden duymak paşayı acayip sevindirmişti. Biraz önceki heyecanlı ve tedirgin hali kalmamıştı. Benim görevi kabul etmeme çok memnun olmuştu.

"Bu işi ancak sen yapabilirsin!" diye konuştu. "Başka birinin yapabileceğini aklım kesmiyor."

Enver Paşa, altınları bana teslim etti. Bundan sonra top bendeydi artık. Ne olacaksa olacaktı, ucunda ölüm bile olsa, bu görev omuzlarıma yüklenmişti, gereği ya-

pılacaktı. Heyecan mı? Elbette heyecanlıydım. Zavallı fakir fukaradan toplanmıştı bunlar. Ama Yemen'de zor durumda olan vatan evlatlarımız vardı ve bu yardıma muhtaçtılar. Oraya ulaşması gerekiyordu.

Saraydan çıktım ve her zaman arkadaşlarımla buluştuğum çay bahçesine yürüdüm. Saray artık arkamda kalmıştı. Adımlarımı hızlandırıp Zenci Musa'yı bulmak için acele ettim. Etrafıma bakındım, çay bahçesinde kamelyanın altında bir arkadaşı ile şakalaştığını gördüm Zenci Musa'nın. Bu iri yarı, güçlü adam ne dersem yapan değerli bir dostumdu. Aslında o anda aklıma gelmişti. Çay bahçesinde de görünce planımı uygulamaya buradan başlayacaktım. Eğer o aklıma gelmeseydi, yine kardeşim Selim Sami'ye gidecektim ve ondan yardım isteyecektim.

Zenci Musa beni görünce hemen koşarak yanıma geldi. Yüzündeki ışığı, gözlerindeki heyecanı görebiliyordum. Aslında içinde bir sevinç vardı ve eski bir dostunu görmüş olmanın mutluluğu içindeydi.

"Seni burada tekrar görmek çok güzel Eşref Bey," dedi. "Epeydir görüşemiyorduk."

"Şimdi bir süre görüşeceğiz Musa kardeşim," dedim. "Seninle güzel bir iş bizi bekliyor. Detaylı olarak konuşacağız. Önce sen şu elimdeki torbaları bizim eve götür!"

Zenci Musa başını eğip elimdeki torbalara göz gezdirdi.

İçinde ne var diye merak bile etmemişti. Torbaları ona teslim ettim, hızlı adımlarla bahçeden çıktı, bazı geceler toplanıp devlet meselelerini konuştuğumuz gizli yerimize doğru uzaklaştı. Ben de o çay bahçesinde çok fazla takılmadım. Ardından eve gittim. Neredeyse birlikte girdik eve.

"Musa, seninle birlikte Yemen'deki askerlerimize bu altınları ulaştıracağız," dedim. Yüzüme şaşkınca baktı. Arap Yarımadasının İngiliz ajanları ve askerleri ile kaynadığını biliyordu, şu anda en tehlikeli yerlerdi oraları.

"Bir plan yaptım," dedim. "Bu planı yutturabilmemiz için birlikte hareket etmemiz gerekiyor. Ben Medine'ye gideceğim ve elimde üç torba altın olacak, sen başka bir yoldan gideceksin ve senin yanında da üç torba altın olacak."

Şimdi yüzü daha bir kararmıştı sanki. Kan insan beynine hücum edince, yüzünün rengi siyahtan daha siyaha çalıyordu. Gözleri irileşmiş olarak baktı.

"Yalnızca üç torbamız var sahip!" diye karşılık verdi. "Yoksa üç torba daha mı gelecek? Bu arada bu torbalarda altın mı var?"

"Yemen'deki askerlerimize verilmek üzere..." diye konuştum. "Tabii bu arada bendeki torbalardaki altınlar sahte olacak. Ben yakalanabilirim, ama senin farkına bile varmayacaklar. Sen farklı bir yol izleyerek Yemen'e varacaksın. Eğer, şansımız varsa nasıl olsa bir yerde yolumuz kesişecek..."

Planımı ona anlattım. Aklına yattı tabii. O tek başına bir eşekle gidecekti, onun kimse farkına varmazdı. Zenci bir yolcuyu kim ne yapsın?

Altın torbalarını sakladıktan sonra birlikte evden çıkmadık tabii. Bir ihtiyat gereği olarak önce o çıktı, sonra da ben... Çay bahçesinde buluşmayı önermiştim ama birbirimizi tanımıyormuş gibi davranacaktık. Orada birkaç İngiliz ajanının olduğunu biliyordum. Onların bizi gözetlediği bir anda, yapacağımı anlatacak, onların bunu kendi birliklerine nakletmesini sağlayacaktım. Dediğim gibi de yaptım.

"Çerkez Turan, beni iyi dinle!" dedim yanımdaki arkadaşıma. Az ileride de İngiliz ajanlar bizi duymaya çalışıyorlardı. "Üç torba altınla yola çıkacağım. İngilizler Yemen'de isyan çıkarmak üzereler. Bu isyanı bastırmak için, oradaki birliklerimize para gerekiyor. Bu parayı onlara ben götüreceğim. İngilizlerin hesabını başlarına çalacağım. Eğer o parayı yakalanmadan götürebilirsem, isyanı bastırırız. İngilizler de avuçlarını yalarlar."

Tabii ben konuşurken göz ucuyla İngiliz ajanlarına bakıyordum. Onların bıyık altından güldüklerini gördüm. Bir iz yakalamış olmanın sevinci ve Arap yarımadasında söz sahibi olmuş o sarı fareye yaranabilme duygusu ile ellerine güzel bir fırsat geçtiğine inanıyorlardı şimdi. Belki de terfi ederlerdi.

Daha biz konuşurken, ajanlar duyduklarının keyfiyle kalkıp uzaklaştılar. Zokayı yutmuşlardı, şimdi sıra bendeydi. Acele etmem gerekiyordu. Akşam eve gidince, Zenci Musa'yı karşıma aldım ve hazırlanmasını söyledim.

"Yanına yalnızca bir binek al, biraz eften püften eşyalar yükle! Dikkati çekmemen gerekiyor," dedim. "Zavallı biri gibi görüneceksin. Asıl altınlar sende olacak. Ben sahtelerini alacağım."

Sabah namazından sonra yola çıktım. Zenci Musa ayrı bir yoldan, ben daha farklı bir yoldan giderek, günler sonra Medine'ye ulaştık. Medine'de Fahreddin Paşa'nın yanına gittim. Beni ağırladı ama öyle zenginçe bir ağırlama değildi. Allah ne verdiyse karnımı doyurdular. Çünkü onlar da zor durumdaydılar. Fahreddin Paşa, yapacağım işin tehlikelerinden söz etti bana.

"Senin geleceğinden haberleri var," dedi. "Uçan Şeyh Arap topraklarına gelecekmiş diyorlardı, canına

mı susamış diye de konuşuyorlardı. Biliyorsun Lawrence denen o kâfir senin peşinde. Seni yakalarsa başı göğe erecek. Çok mutlu olacak. Senin buralardaki şöhretin onu deli ediyor."

"Merak etme Fahreddin Paşa!" diyerek karşılık verdim. "O bizi daha tanımıyor. Tanıyınca da nasıl hayretler içinde kalacak göreceksin. Biz bu yollarda saçımızı ağartırken, o daha çırak sayılır."

"Size akıl vermek haddime değil Eşref Sencer Bey," dedi Fahreddin Paşa. "Ama çok tehlikeli bir durum bu... Medine'den çıktıktan sonra yakayı ele vermeniz işten bile değil. Her yer İngiliz ve onların itleriyle kaynıyor. Sizin için ne yapabilirim bilmiyorum."

"Siz rahat olun paşam!" dedim. "Bu işten de sıyrılacağım Allah'ın izniyle..."

"Size gidebileceğimiz yere kadar, Medine dışına en güvenli yere varıncaya kadar eşlik edeceğim askerlerimle Eşref Bey," dedi. "Ama isterdim ki, sizi ben kendi ellerimle Yemen'e kadar götüreyim ama o zaman da Medine savunması zayıf kalacak, biliyorsunuz."

"Biliyorum Fahreddin Paşam," dedim. "Merak etmeyin! Bu işi de kotaracağım."

"Allah yardımcımız olsun yiğidim!" diye karşılık verdi Fahreddin Paşam. Aklı karmakarışıktı ve bunu belli ediyordu. Istırap yüklü birkaç bulut gelip yüzüne yerleşmişti. Sıkıntılı bir hali vardı, yeterince yorgundu. Terasta yapayalnızdık. Yalnızca bir asker vardı ve terasın kapı girişinde nöbet tutuyordu. Onun bizim konuşmalarımızı duymaması için biraz daha uzaklaştık.

"Biliyorum sormamam gerekir Eşref Bey," dedi Fahreddin Paşa. "Ama içim içimi yiyor. Ne olacak bu

devletin hali. Bu kâfirler her geçen gün bizi daha da zayıf düşürüyorlar. Bizi parça parça etmek için saldırıyor, türlü çeşitli hilelerle zayıflatmaya çalışıyorlar. Abdülhamid Han Hazretleri onlarla mücadele ederek gitti. Şimdi de bu İngiliz ajanı Lawrence belası var başımızda. Çok sıkıntılıyım çok..."

"Elbette sıkılıyoruz çoğu zaman paşam," dedim. "Ama sıkılmanın bize hiçbir yararı yok biliyorsunuz. Bir şeyler yapmak zorundayız, bu birebir mücadele ile olacak. Onların ajanlarını tongaya düşürerek olacak."

Biraz daha konuştuktan sonra biraz istirahat etmek üzere odalarımıza çekildik ama gece yarısı bir kez daha uyandım. Çok az uyumuştum, kalktım abdest alıp iki rekât namaz kıldım. Ne olur ne olmaz diyordum kendime. Bir İngiliz kurşununa isabet edecek bir şans yakalarım da şehit olurum. Gönül rahatlığı içinde namazımı eda ettim. Sonra da Zenci Musa'yı düşündüm. Belki de şu anda o yolu yarılamıştı bile. Eğer hiç dikkat çekmediyse ki asla çekmezdi biliyorum. Kim ne yapacaktı kendi halinde zenci bir adamı. Hangi İngiliz rastlasa, onu bırakır, uğraşmazdı.

İçim biraz rahatlamış olarak avluya çıktım.

Fahreddin Paşa da uyumamış, avluda geziniyordu. Düşünceli bir durumu vardı.

"Uykun mu kaçtı paşam?" diye sordum. "Gecenin bir vakti böyle bir halde, sizi huzursuz gördüm."

"Sizi düşündüm Eşref Bey," dedi. "Bile bile ölüme gidiyorsunuz. Size gıpta ettim. Vatan aşkıyla yanan bir yüreğiniz var. Çok büyük bir iş yapıyorsunuz. Allah sizin gibilerin sayısını arttırsın... Amin."

"Amin paşam!" diye karşılık verdim. Avludaki sandalyeye oturdum.

"Siz müteessir olmayın paşa hazretleri!" diye konuştum. "Hiçbir şey olmayacak merak etmeyin!"

Öyle demiştim ama ben de inanmıyordum söylediğim şeye. Bunu şimdiden bilebilmek asla mümkün değildi. Ne olacağını Medine'den çıktıktan sonra görecektik. Yanımdaki arkadaşlarım da en az benim kadar ölmeye hazırlardı. Sabah namazına değin konuştuk paşayla ve sabah namazından sonra ben yanımdaki arkadaşlarımla, paşa da askerleriyle birlikte Medine dışına kadar bize yoldaşlık yaptı da salimen uzunca bir yolu kat etmiş olduk. Ama Medine dışında bizi bekleyen İngiliz müfrezesi yolumuzu kesti ve onlarla çatışmaya başladık. İşin en ilginç yanı başlarındaki adam sarı fare dediğimiz Lawrence'den başkası değildi.

Benim peşimde olduğunu anlayabiliyordum. Sürekli beni kontrol ediyordu. Çatışmanın kızıştığı bir anda torbalar için bir çukur kazdım ve içine gömdüm, tabii beni İngiliz askerleri görmüştü. Çatışma bittiğinde onlara tutsak düştüğümüzü söylemem gerekiyor. Lawrence adındaki ajan öyle mutluydu ki tarif edemem. Yakalanamaz dedikleri, Uçan Şeyh dedikleri, hatta bazı söylentilerde benim cin olduğumu bile düşündükleri adamı yakalamış olmanın müthiş gururu içinde âdeta sarhoştu. Başıma dikilmiş bekliyordu. Bacağımı sıyırıp geçmiş bir kurşunun verdiği acıyla onun yüzüne bakarken, bazıları beni yokluyor, insan mı değil mi anlamaya çalışıyorlardı. Biraz önce de söylediğim gibi beni cin zannediyorlardı.

"Benden kaçamayacağını bilmen gerekirdi," dedi İngiliz ajan Lawrence. "Sen de bazılarının düşündüğünün aksine bizim gibi etten ve kemiktensin, sen de acı çekiyorsun. Ama seni bir yerden tanıdığımı biliyorum. Yüzün bana hiç yabancı gelmiyor. Seninle daha önce bir yerde hiç karşılaştık mı?"

"Tabii karşılaştık Bay Lawrence," dedim. "Nasıl unutursunuz? O para verip anlaşamadığınız, kendi safınıza çekemediğiniz ve bu yüzden öldürdüğünüz Arap şeyhini nasıl unutursunuz? O öldürdüğünüz şeyhim ben."

İşte bu durum onun aklını başından almaya yetmişti. Nasıl oluyordu da, öldürdükleri adam şimdi karşılarında duruyordu? Yoksa gerçekten insanların düşündüğü gibi bir cin miydi bu adam? Yüzüme o kadar şaşkın bir ifade ile bakıyordu ki, ne diyeceğini bilemiyordu.

Konuyu değiştirmek ister gibi konuştu bu kez.

"Bir şey sakladığını gördü askerlerim," dedi Lawrence. "Gerçi saklayamadın biz de onu ele geçirdik. Altın torbaları elimizde. Yemen'deki isyana asla müdahale edemeyeceksiniz. Yine biz kazanacağız."

Sevincinin kursağında kaldığını görmek isterdim. Sakince konuştum. Bu konuşmamdan sonra zaten o duruma gelecekti.

"Fareyi yakalamak için kapan kurarsın arkadaşım," dedim ona. "Senin gibi farelere kapan kurmakta bizim üstümüze yoktur. Sana o kapanı kurdum. Yemi yutturdum. Şu anda altınlar Yemen'e ulaştı bile. Sen beni ele geçirme heyecanı içindeyken asıl yapman gereken işi unuttun ne yazık ki. Peynirin peşine düştün ama kapana kısılan sen oldun!"

"Sen ne diyorsun?" diye bağırdı. Yerden bir avuç kum alıp çarptı. Sinirlenmişti olabildiğince. "Yani..."

Askerlerden biri yanımıza gelip boynunu büktü beni doğrular gibi.

"Efendim, adamın gömdüğü altınlar sahte!" dedi.

İşte Lawrence'in dünyasının yıkıldığı, gözlerinin karardığı an o andı, kendisini çöl kumunun üzerine bıraktığında tüm uzuvlarının bittiğini ve sinir sisteminin altüst olduğunu anladım. Bana bir kez daha yenildiğini görüyor ve benim üstünlüğümü kabul ediyordu.

Benim esir düştüğüm adamlar Şerif Abdullah'ın adamlarıydı. İngilizlerle işbirliği içindeki Şerif Abdullah, beni yakaladığı için çok mutlu olmuştu. Beni Malta adasına sürgüne gönderdiler bir İngiliz kampına ve İngilizler bana hayrandılar. Onların gözünde gerçek bir efsaneydim işin aslına bakılırsa. İngilizler, beni Malta adasına sürdükten sonra yeni bir hayat başlamıştı benim için. Yıllar sonra bir daha o karanlık zindana geri dönmüştüm. Eskiden yaşadığım o günler şimdi yine önümdeydi. Beni zorlu bir yol ayrımı bekliyordu.

Yine Tutsaklık Günleri

Malta'da üç yıl kadar süren tutsaklık beni canımdan bezdirmişti. Bu arada aldığım bir haberle derinden yaralandım. Süleyman Askeri Bey'in ölüm haberi geldi kulağıma. O kadar çok etkilendim ki, uzun süre kendime gelemedim. Kendimi ve yaptıklarımı sorgulamaya başladım. Hayat o kadar kısaydı ve hiçbir şeye değmiyordu. Böyle değerli adamların vatan müdafaasında hayatlarını yitirmeleri beni yaralıyordu.

Süleyman Askeri Bey'in hayatını kaybetmesinin ardından teşkilatın başına Ali Bey getirilmişti. Ali Bey, bu görevde 1918 Ekim sonuna kadar kaldı. Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığında teşkilat kendisini yok edecekti. Ben üç yıl Malta adasında tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakıldım ve 1919 Aralık ayında İstanbul'a geldim.

Enver Paşa beni Sina ve Kuzey Afrika Müdürü olarak tayin etti.

Damat Ferit Paşa hükümeti zamanında da Mustafa Kemal'in oluruyla Kuvayı Milliye bölge komutanlığına atandım. Arkadaşlarımla birlikte o bölgeye gittim. Zamanında teşkilatta görev yapmış sadık ve

vatansever arkadaşlarımdan oluşan bir müfreze kurdum. Adapazarı havalisindeki Abhaza Çerkezleri padişaha sadık oldukları ve milli emellere taraftar olmadıklarından ötürü isyan halindeydiler. Çolak İbrahim Bey'le Kandıra'da birleşecektik günü gelince.

Benim Adapazarı'ndaki çalışmalarım ve Kuvayı Milliye müfrezeleri oluşturmakta başvurduğum bazı yöntemler tepkiyle karşılanmıştı. Özellikle bazı ihtiyaçları karşılamak için zengin ailelerden önemli meblağlar istedim, alamayınca da tepkiyle karşılandım. Tabii bu arada, Kanbolat Sait Bey ve diğer Çerkezlerin bana cephe almalarının diğer sebebi Kuvayı Milliye kurma bahanesiyle hayli yüksek meblağlar istememe duyulan tepkinin yanında, benim köle sınıfından geldiğim rol oynamaktaydı. Biliyorsunuz Çerkez toplumunda üç sınıf vardır. Asiller (bey sınıfı), normal halk ve köleler... Köleler, bir kusur nedeniyle ceza olarak toplumdan dışlanan Çerkezlerle, çeşitli topluluklardan esir alınanlardan oluşmaktadır.

Kanbolat Sait Bey, benim aleyhimde olanları toplayıp Kaymakamlığa başvurmuş "Eşref bizim izzeti nefsimizle oynuyor. Burada teşkilat oluşturmak gerekiyorsa biz yapalım, Eşref'i buradan alınız, onun yerine ordu mensubu bir subay gönderiniz," der.

Adapazarı ve Düzce kazalarında bazı Çerkez ve Abhazalar silahlanarak olaylar çıkarmaya başlamışlardı. Aslında Kuru İbrahim ve Kazım gibi adi eşkıyalarla arkadaşlık yapmış olanlar bu defa da halifeci olarak meydana çıkmışlar, amaçları hem padişahı ve hem de halkı soymak olmuştu. Benim geldiğimi duyunca, bu haber Çerkezler arasında kötü etki yaptı. Çünkü benim olduğum yerde rahat hareket edemeye-

ceklerdi ama onlar her ne kadar babam Abdülaziz'in Kuşçubaşısı olsa bile asaletimin olmadığı konusunu ileri sürüyorlardı. Bu yüzden Adapazarı'nı terk etmek zorunda kaldım. Arkadaşlarımla birlikte Taşköprü-Kandıra tarafına geçtim.

Bu arada Düzce ayaklanması patlak verdi. Ayaklanma bir anda yayıldı, sanki büyük bir yangına dönüştü ayaklanma. Uşak'ın düşmesinden sonra, İzzettin Bey Kütahya'daydı. Kütahya, Çerkez Ethem'in merkeziydi.

Malta'da sürgünde iken, kampın bir köşesine çökmüş düşünüyordum. O günü çok iyi hatırlıyorum çünkü ilk kez o zaman düşünmüştüm hatıralarımı kaleme almayı. Önceleri hep bir köşede tek başıma kalıyordum. Daha sonra birini daha verdiler yanıma. Bu bir Rum genciydi. Sert tabiatlıydı. Tekin durmamıştı. Sürekli karşı gelmiş, kendi bildiğine hareket etmişti. Yatağını benden uzağa alması gerekiyordu. Salvatore kampının belki de en ünlü adamlarından biriydim. Bana müthiş saygı besliyorlardı. Diğerlerinden çok farklı görüyorlardı beni.

Salvatore kampında benden dayak yememişti ama bir İngiliz komutana söyleyip benimle kalmaktan alınmış olan Rum gencinin yerine Rahmi Apak geldi. Bir süre beraber kalmaya devam ettik. Ona söyledim ilk kez, hatıralarımı kaleme alacağımı. Güldü ve bana inanmaz bir yüzle baktı.

"Başarabilecek misin yazmayı Eşref Bey?" dedi. "Bizim gibi nerede ne yaptığı belli olmayan insanların özel günleri olmaz. Ama yine de yazma fırsatı oluşturmak sizin elinizde."

"Yazacağım, yazacağım Rahmi Apak!" diye üsteledim kaşlarımı çatarak. "Bizim gibi insanlar doğru anlaşılmalılar. Sanırım yazdıklarıma inanırlar."

"Hiç sanmıyorum," dedi Rahmi Apak. "Mutlaka her şeye bir kulp takmayı becerirler ve seni istedikleri biçime sokuverirler..."

"Nereden biliyorsun Rahmi Bey?" diye sesimi yükselttim. "Daha önce yaşadın mı?"

"Yaşamadım elbette..." diye karşılık verdi. "Ama insanları iyi tanıyorum. Onlar kendi görmek istedikleri gibi görürler ve konuştururlar. Belki de öyle yapmakla inanılmaz çıkarlar sağlıyorlar..."

Rahmi Apak Bey, beni derin derin düşündürdü. Söylediği doğru olabilirdi kim bilir!

Ama yine de ben ne olursa olsun, hatıralarımı kaleme almaktan vazgeçmeyeceğim. Zaten bizim topluluğumuzda ne zaman bir şey yapmaya teşebbüs etsen, biri çıkıp yapmak istediğine taş koyar, senin şevkini kırar, bezdirir, yolundan çevirir. Bu hep rastlanılan işlerdendir.

"Bana kâğıt ve kalem lazım Rahmi Bey," dedim. "O İngiliz komutanı gördüğünde bana gönder. Ondan isteyeceğim ve ona biraz para vereceğim."

Para sıkıntım hiç yoktu kamp yaşantımda. Orada bulunan diğer tutuklu Türk askerleri için gelen paralar da bende toplanıyordu. Hatta tutuklu askerler, paralarını istemiyorlar, gerekli olduğu zaman isteriz diyorlardı. Zaten bana Enver Paşa yeterince yüklü bir para gönderiyordu ve paramızı burada harcayacak yer yoktu.

Oldum olasıya giyinmeyi, temiz ve yeni giysiler içinde olmaya bayılıyordum. Ayakkabılarım yeni ve temiz olmalıydı her zaman. Ha bu arada söylemeden geçmek istemiyorum. Malta'daki İngilizler bizim ibadetlerimizi yapmamıza izin vermişlerdi. Tabii bu biraz da benim baskılarım sayesinde olmuştu. Ta uzun zamandan beri içine girilmemiş camiyi pislik götürüyordu. Duvarlarda sıvalar dökülmüş, rutubet ve nem sarmıştı. Halılar yanmıştı daha önce. Yani kısacası, caminin cami denecek hali kalmamıştı. İçim sızlıyordu. Ümmetin camisi böyle mi olmalıydı. Düştüysek tam mı düşmüştük? Düştüğümüz yerden kalkmak o kadar zor muydu? Hangi işin ucundan tutulsa, her şey yoluna girerdi. Birlikten, güç doğardı.

Camiyi onarmaya karar verdiğimi söyledim İngiliz komutana. Bana karşı çıkmadı. Başını salladı ve gülümsedi.

"İbadetlerinize karışamam Eşref Bey," dedi. "İbadet hakkı insani bir hak... Dininizi yaşayın! Ama ben size maddi ve insan yardımında bulunamam. Ha, usta ararsanız parasını verir, çalıştırırsınız. İnsan gücünü de kendi arkadaşlarınızla sağlarsınız. Size uyar mı?"

"Uymaz olur mu komutan?" diyerek karşılık verdim. "Hemen kolları sıvayacağım."

Böylece, burada geçen zamanı değerlendirmiş olacaktım. Koğuşta, ranzalar arasında namazlarımızı kılmayacak, gerekirse cemaat olup birlikte eda edecektik. Güzel bir girişim olacaktı ve gerçekten heyecanlanmaya başladım.

Epeyce bir para biriktirmiştim. En azından onu hayırlı bir işe harcayacaktım. Tabii para olunca her

iş çabuk bitiyor. Kamptaki esir arkadaşlarımızın da destekleri ile camimizi kısa sürede bitirdik. Oradaki Müslüman olmayan, diğer mahkûmların bakışları altında camiye gidiyor ve namazlarımızı ikame ediyorduk. Şaşkınca ama hayranca bizi izliyorlardı.

Beni camiyi yeniden imar etmek tatmin etmedi tabii. Epey bir zamandır içimde ukde olan ve burada uzun zamandır yatan, şehit olmuş askerciklerimizin mezarları gerçekten çok bakımsız kalmış, âdeta kaderlerine terk edilmişti. Zaten Osmanlı'nın kendine bakacak hali kalmadığı için böyle toprağın kara bağrında yatan şehit mezarlıklarına el atabilmesi asla mümkün görülmüyordu.

Öncelikli yapılması gereken o kadar çok iş vardı ki, başka başka yerlerde şehit olup toprağa düşmüş askerciklerimizin mezarları hep unutulmuştu. Ama ben unutmayacaktım ve birer birer o şehit mezarlarını da onarttım. Mezarlıklara bakım yaptırdım, çiçekler diktirdim, onların yattıkları yerleri âdeta bir cennete çevirttim. Herkesin hayranlığını kazanan bu işler, yalnızca bizim değil, diğer dinlerden olanların da akıllarında kalmıştı. Kendi ölülerine de nasıl davranacakları hakkında güzel fikirler vermişti. En azından vatanları için toprağa düşüp şehit olanların buna hakları vardı. Bu bir vefa örneğiydi.

Belki de hayatımda yaptığım en güzel işlerden biriydi bu. Efsane haline gelmiş bir adamdım ve benim bu uğraşım başkalarına da örnek olacaktı.

Zamanın çok hızlı geçtiğini bilmeyen yoktur ve geçen zaman bunu insanların akıllarına bir gerçek olarak işlemiştir. Oysa iyi işler yapılırsa ve güzel çalışmalar ardında koşulursa zaman göreceli olarak

akar. Benim Salvatore kampındaki günlerim de hızla akıp gidiyor ve neredeyse üç yıla yaklaşıyordu. Artık buranın kıdemli mahkûmlarından biri haline gelmiştim. Vardala Harracks cezaevi tutsakları içinde İzmitli Rıfat adında biri vardı ve cezaevine yeni düşmüştü. Arkadaşım Mümtaz'ın yanına vermişlerdi onu.

Bir mekâna yeni girdiğinde insanın o acemiliği bedeninin her zerresine hükmediyor doğal olarak. İzmitli Rıfat da öyle hissediyordu. Kendisi gibi İzmitli olan arkadaşım Mümtaz ona benden söz etmiş ve benim de burada tutsak olduğumu anlatmış. Tabii adam benim adımı duymuş, ünümden haberi var ama beni hiç görmemiş, onları ziyarete gittim. Beni görünce gerçekten gözleri ceviz iriliğinde büyüdü. İri yarı, bir doksan beş boyunda, yani boylu poslu, güçlü kuvvetli biri olduğumu görünce bana daha bir saygı duydu haliyle. Mümtaz'la geçmişte yaptıklarımızı uzun uzun konuşarak hasret giderirken, İzmitli Rıfat bizi hayran hayran dinledi. Ağzını açıp bir tek sözcük bile söylemedi, sakince ve gözlerini bize dikerek baktı yalnızca.

Zaman zaman yaptığımız sohbetlere Malta komutanı izin veriyor, hatta benim tüm bu tutukluların komutanı olduğumu düşünüyordu. Çünkü kendimi onlara yarbay olarak tanıtmıştım. Bana davranışları gerçekten çok seviyeli oluyordu.

Daha önce de söylemiştim. Yeni giysiler, yeni ayakkabılar giyinmeyi seviyordum. Maltız adında bir Maltalı vardı ve ben ondan bir ayakkabı istemiştim. Ayakkabının değeri yüz sterlindi. Ayağıma uygun ayakkabıyı dışarıdan getirtecekti. Nitekim getirtti de... Ama ben beğenmedim ve almak da istemedim. Ayakkabıyı iade etmek istedim. Kabul etmedi. Benim

komutan olduğumu, ayakkabı parasını sonra ödeyeceğimi sandığı için parasını da almamıştı ve kendi cebinden ödemişti. Ben bu Maltız'la mahkemelik oldum. Ben Türkçe konuşuyordum, o Malta dilinde konuşuyordu. Bize tercüman gerekiyordu. Rahmi Apak'a benim tercümanım olmasını önerdim. Bir tercüman da Maltız'a verildi. Mahkemeye çıktık.

Mahkemede Maltız Hıristiyan olduğu için İncil'in üzerine yemin etti. Ama ben Müslüman olduğumu ancak Kuran üzerine yemin edeceğimi, İncil'in üzerine yemin etmeyeceğimi söyleyerek itirazda bulundum. Kütüphaneden eski yazma bir kitap getirdiler Kuran diye. Rahmi Apak şöyle bir göz gezdirince, o kitabın Kuran-ı Kerim olmadığını anladı ve bana da gösterdi. Kitap eski Türkçeydi ve cinsel hayatı anlatıyordu, Rahmi bana okumaya başladı.

"Kitap livata yapanlardan söz ediyor," dedi biraz okuduktan sonra. Komik birtakım durumları insanlar öğrensinler diye yazılmıştı.

"Hadi kitabınız üzerine yemin edin!" dedi hâkim. Ama Rahmi hâkimin yüzüne baktı.

"Biz mahkemelerde kitabımızdan birkaç ayet okumadan yemin etmeyiz," diye karşılık verdi. Mahkeme başkanı sinirlenmişti.

"Okuyun o zaman!" diye bağırdı. Rahmi Apak, okumaya başladı ama kitabın içeriğinde olan o ilginç cümleler, salondakileri kırdı geçirdi, kahkahalarla gülmeye başladı herkes. Bu arada yanıma mübaşir yanaştı ve kendisine on sterlin verirsem, mahkemenin lehime sonuçlanacağını söyledi. Hemen verdim. O da sevinerek hâkimin yanına gitti. Gerçekten de

verdiğim on sterlin yabana gitmemiş, sonuç lehimize bitmişti. Maltız küplere binmişti ama yapacağı bir şey yoktu, ben on sterline bir ayakkabı sahibi olmuştum. Doksan sterlin cebimde kalmıştı.

İlginç ayakkabı olayı aklımın bir köşesinde bir anı olarak kalmayacaktı. Hatıralarımı kaleme aldığım zaman bu olayı da anlatmak istiyordum.

İngiliz komutan bana bolca kâğıt ve kalem getirdi, ona anılarımı yazacağımı söylemiştim. Yakından ilgilendi ve benim gibi efsane haline gelmiş bir ajanın anılarını herkesten önce o okumak istiyordu ama neredeyse tutsaklık hayatım üç buçuk seneye geliyordu. Belki de onun da söylediği gibi bir gün beni serbest bırakacaklardı.

"İngilizlerin gözünde de büyük bir adamsın Eşref Bey," dedi bir gün komutan. "Sizi serbest bırakacaklar. Sizin gibi dile düşmüş ve başarıları hep konuşulan birinin uzun zaman içeride kalmasına gönlümüz razı değil. Elbet bir gün anılarınızı yazıp bitireceksiniz. İnanın nerede olursam olayım, sizin anılarınız okumak ve yaşadıklarını öğrenmek için okuyacağım."

Bunları biraz da beni takdir duygusuyla söylemişti. Gözündeki en büyük adamlardan biriydim. Benim çöllerde neler yaptığımı ve hakkımda anlatılanları büyük bir merakla dinlemişti anlatanlardan. Bana saygı duyuyordu.

Koğuşuma bir küçük masa ve geceleri de çalışabilmem için gaz lambası bıraktılar. Haznesi gaz dolu olan gaz lambası gerçekten işime yarayacaktı. Eğer gaz lambası vermeseydiler, koğuşun açık penceresinden içeriye sızan ay ışığında yazmaya çalışacak-

tım. İnsaflı adamlardı, ya da gerçekten esir kampının komutanı insaflı biriydi. İstese bize soluk aldırmazdı ve hapishanenin en sevilen insanlar olduğumuz için zaman zaman bir araya gelip konuşmalarımıza hiç karışmıyor, bizi izlemek bile istemiyordu. Bütün iş, Vardala Harrack cezaevinin komutanında bitiyordu.

Yazmaya başladığım zaman, koğuşlardaki gürültü kesilmiş, devriyeler turlarını tamamlamış, el ayak çekilmiş ve her yan sessizliğe kesmişti. Çıt çıkmıyordu. Yalnızca bazı koğuşlardan uyuyanların korkunç horultuları geliyordu kulağıma. Ben yazarken onlar uyuyorlardı, ben mücadele ederken bazılarının gerçekten uykuya teslim oldukları gibi...

Tabii yazarken onları duymamaya çalışıyordum. Hatıralarıma İzmir'den başlayacaktım, kafamda planımı kurmuştum. Hatıralarımın bitişini de İzmir'den yapacaktım. İzmir'de başlayıp İzmir'de biten bir gizli yaşamın kahramanı olarak ne yaşadıysam olduğu gibi anlatmak ve her ayrıntıyı yazmak istiyordum.

Küçük masanın başında kâğıtları karalamaya başladığım zaman, güzel bir el yazısı ile hatıralarımı yazmaya başladım. Yalnızca ben değil, tüm arkadaşlarım neler yazacağımı merak ediyorlar, hatıralarımın bir an önce yazılıp bitirilmesini istiyorlardı.

Aslında boşboğazlık etmiş, dostlarıma hatıralarımı yazacağımı söylemiştim. Söylemem mi gerekiyordu? Bugüne kadar ne yaptıysam başkalarına söyledim mi de, şimdi yazacaklarımı duyurmak istemiştim. Yani reklama ne gerek vardı?

Karar verdiğim gibi önce İzmir'den başladım yazmaya. Tanıştığım insanları yazdım, tabii o ara-

da İzmir'in şirin kasabalarından söz etmemek yanlış olurdu. Çakırcalı Mehmet Efe'nin peşinde koşmak ve onu avlamak için verilen görevde, dağlara çıkmadan önce, bir Çerkez arkadaşımla birlikte Tire'ye uğradık. Aslında Tire de efe yatağıydı. Yeni yeni palazlanan efeler vardı adını duyurmaya çalışan.

Müfrezemizi toplamadan önce Tire'ye batıdan girdik. Sabahın çok erken saatleriydi daha. Kasabaya girişte bizi bahçeli evler karşıladı ki, anlatmaya doyum olmaz. Gerçi aralıklıydılar birbirlerinden ama tertemiz bir kasabaydı. Kasabanın merkezine girip cipimizi bir konağın önüne park ettik. Namazlarımızı kılmak için arkadaşım Çerkez Hamza ile birlikte, Paşa Camisi'ne girip imamın arkasında yerimizi aldık. Cemaat, iki yabancı görmenin heyecanı içindeydi ve zaten böyle küçük yerlerde birbirini tanıyan insanlar çoğunlukla dışarıdan gelenleri merak eder, dikkatli gözlerle bakıp onları tanımaya çalışırlardı.

Şimdi aynı şeyi bize yapıyorlardı, yüzümüzü, beden ölçülerimizi kavramaya çalışıyorlardı âdeta.

"Sıkıcı bakışları var şunların!" diye mırıldandı Çerkez Hamza. "Biraz da başka yere baksalar iyi olacak. Rekat aralarında selam verirken bile gözlerini kaydırıp bizi gözetlediler sanki."

Ben, Çerkez Hamza'nın aksine umursamaz bir havadaydım. Bakarlarsa baksınlar diyordum içimden, çok fazla etkilenmiyordum ama arkadaşım Çerkez Hamza, demek ki rahatsızdı. Gerçi rahatsız olacak bir şey yoktu ama...

"Bize bakıp bir de kendi aralarında konuşuyorlar ya," diye mırıldandı tekrar. "Beni deli ediyor bu durum.

Ya adam gibi gelin, konuşun bizimle. Sorunuz varsa sorun! Kendi aranızda konuşarak, bizim kim olduğumuzu birbirinize sorarak bizi asla tanıyamazsınız."

"Git Hamza söyle onlara!" diye söylendim şaka yollu. "Biz Teşkilatı Mahsusa'nın adamlarıyız de. Çakırcalı Efe'nin defterini düreceğiz de, bakalım ne tepki verecekler?"

Bu arada kendi aramızda bu tarzda fısıldaşırken, imam bir Kuran'dan bir aşır okumaya başladı. Kolumla Çerkez Hamza'yı dürttüm. Onu susturmaya çalıştım.

"Kuran okunurken dünya kelamı konuşulmaz Hamza," dedim. "Biraz sessiz olalım."

Fısıltıyla söylediğim bu sözler anında yerine ulaştı ve Çerkez Hamza bir daha ağzını açmamak üzere kapattı. Hani kapattı dediysem, gözlerini dünyaya kapatmadı, sesini kesti ve dinlemeye başladı. Bu hali onun Kuran'a olan saygısından geliyordu, ben yalnızca hatırlatmıştım.

Cemaat dağılıp herkes bir yerlere doğru akmaya başladığında, biz de İzmir'de çarşıdaki arkadaşlarımdan Köse Recep'in bana söylediği kebap yeme fikri geldi aklıma. Nasıl olsa birazdan Ödemiş'e doğru yola çıkacak ve Ödemiş'te müfrezemizi hazırlayacaktık. Oraya gitmeden önce karnımızı doyurmak bize iyi gelecekti.

"Kebap yiyelim mi Hamza?" dedim. "Köse Recep söylemişti, iyi bir kebapçı varmış, ha ne dersin?"

"Parasını ben verirsem olur Eşref Bey," dedi. "Neden olmasın!"

İyi de kebapçının dükkânını bulmak için birine sormamız gerekecekti. Aslında sormamıza bile gerek kalmamıştı, çünkü camiden çıkanlar çorba ve kebaplarını yemek üzere bizim de aradığımız dükkâna doğru gidiyorlardı. Sanırım buradaki bir adetti bu. Çiftçiler, tarlalarına gitmeden önce, esnaf dükkânlarını açmadan önce, çorba ve kebap yiyorlar, ondan sonra işlerinin başına gidiyorlardı. Akşama kadar acıkmıyorlarmış, Köse Recep'in dediğine bakılırsa.

Arada sırada canı istediğinde, Köse Recep Tire'ye gelir oradaki kebaptan yermiş. Hem de birkaç tabak götürürmüş, tıka basa karnı doyarmış. Önümüzden ağır aksak yürüyen oldukça kilolu bir adamı takip etmeye başladık.

"Gel Hamza, şu adamı izleyelim," dedim. "Kesin olarak bizi istediğimiz yere götürecek."

"Nereden biliyorsun Eşref Bey?" diye karşılık verdi. "Belki de adam evine gidiyor."

Öyle söylediğine pişman olması için inanın çok zaman geçmedi. Et kokuları burnumuza çalındığında, kendisini takip ettiğimiz o kilolu dev gibi adam, bir dükkândan içeriye girdi. Vitrininde kuyuda pişmiş etlerin sallandığı bir dükkândı burası. Dışarıdan bakıldığı zaman muhteşem bir görüntü vardı.

Dükkânın kapısının önünde durduk, içeriye bakmaya başladık. Bir tezgâhın başında et doğramakta olan ve arada bir elini yakan etlerin acısını dindirmek için elini ağzına götürüp yalayan aşçı, gülümseyerek bize baktı ve içeriye buyur etti.

"Buyurun beyler, hoş geldiniz!" diye seslendi biz içeriye bakarken. "Boş yerimiz var!"

Dükkânın içine bakındık. Masanın birinde geçmişten tanıdığım şişko bir adam oturuyordu. Gözlüklerinin üstünden bize dikkatlice baktı.

"Ooo! Eşref Bey, sizi buraya hangi rüzgâr attı?" diye seslendi yerinden hiç kalkmayarak. Zaten o koca gövdesiyle ondan kalkmasını beklemek insafsızlık olurdu. Çorbasını kaşık kaşık midesine indirirken, "Buyurun, buyurun şöyle oturun!" dedi heyecanlı olarak.

O adamla karşılaştığımıza sevinmem gerektiğini söylüyordum kendime ama bu mümkün değildi. Çok itici bir adamdı doğrusu. Kocaman bir kafası vardı ve gözleri bile kafasına oranla kocamandı. Yanakları aşağıya doğru sarkmıştı.

Adamın karşısındaki sandalyelere otururken, radyodan bir efe türküsü yayılıyordu çevreye. İnsanlar tabaklarından çorbalarını içerken ve kebaplarını yerken burada yaşayanların ne kadar sıcakkanlı insanlar olduğunu düşündüm.

"Ethem Bey'le İzmir'de tanıştık," dedim Hamza'ya dönüp. "Bana Tire'de yaşadığını söylemişti ama geçen zaman içinde onun nerede yaşadığını unutmuştum. Sanırım burada ilaç satıyorsunuz değil mi? Eğer unutmadıysam!"

"Haklısınız, unutmamışsınız beyefendi!" diye karşılık verdi. "Burada bir ilaç dükkânım var çok şükür. Geçinip gidiyoruz. Tabii efe bozuntuları olmasa daha iyi olacak ama... Gelip dükkânı basıyor ve haraçlarını alıp gidiyorlar..."

"Efelere haraç mı veriyorsunuz?" diye sordum. "Birleşin, birlik olun! Def edin onları!"

"Kolaysa sen def et!" diye konuştu sertçe. "Hangi taşın altından çıkacakları belli değil ki. Burada bir de

Ömer Bey var, efelere yataklık yapıyor. Ha, yataklık dediysem, onlara bülbül olup ötüyor. Kimde para var, kimde altın var, kimde işe yarayacak ne varsa efelere, bilmiyorum yine de günahını almayayım ama biraz para karşılığında onlara ötüyor gibi geliyor, para alıp almadığını demek istiyorum. Gözümle görmedim ama cümle âlem biliyor, Ömer Bey'in ne yaptığını!"

"Hımm! Önemli bir adam desene Ethem Bey," dedim. "Bu adamı nerede bulabiliriz?"

Ben böyle sorunca inanın o da şaşkınlığını gizleyemedi. Ne yapmaya çalıştığımı anlamaya mı çalışıyordu? Yoksa üstüne vazife olmayan işe karışmayacaksın mı demek istiyordu? Yüzüme bakışından sezdim bunları. İtici bir adam olarak görmüştüm ama adam haber küpüydü. Belki de daha başka ne varsa, ondan öğrenmek mümkündü.

Çorbalarımız ve ardından kebaplarımız geldi, midemize indirdik. Üzerine bir bardak da soğuk su gönderip kalktık masadan. Ethem Bey, aşçıya hesabı ödedi. Bir süre birlikte yürüdük. Bize dükkânını gösterecekti ve ne zaman olsa uğramamız konusunda ısrarcı olacaktı. Tabii yalnızca bu değildi, bir de ondan Ömer Bey'in evini öğrenmek istemiştik. Bize tarif edecek biz de Ömer Bey'le, efe yatağıyla tanışma lütfuna erecektik.

Ethem Bey bizi bırakmak istemiyordu. Ömer Bey'in oturduğu konağı gösterdi, sonra da ilaç dükkânına davet etti.

"Kahveleri benim dükkânda içelim!" dedi. "Bir kahve içmeden dünyada göndermem sizi Ödemiş'e. Ölümü görün! Ben sizi bir daha ne zaman görürüm?"

O koskoca biçimsiz bedende mükemmel bir inceelik ve misafirperverlik göstermişti. Kahvelerimizi içtikten sonra, çok önemli işlerimizin olduğunu söyleyip ayrılmak istedik ama adam bizi bırakmak istemiyordu. Belki de yabancı bir devletin ajanıydı da bize belli etmek işine gelmiyordu. Ama adama dikkatli bakınca bir ajan olamayacak kadar çaresiz biri gibi görünüyordu. Yerlere sarkan koskocaman bir göbek, minicik kalmış bacaklar, ama gövdesi iri, kafası belki de gövdesinden de iri...

Tabii tüm bu görüntü benim asla unutamayacağım bir sahneydi. Ethem Bey, bizi ilaç dükkânında ağırladı, bırakmak istemiyor, sürekli sorular sorarak bizim konuşmamızı sağlamaya çalışıyordu. Ben Çerkez Hamza'ya susmasını, hiç konuşmamasını rica etmiştim, o da benim isteğimi geri çevirmemiş, o mübarek dilini bir kez olsun oynatmamıştı. Ama adam inatçı, inatçı olduğu kadar da bir şeyler öğrenme hevesindeydi.

"Sizi Tire'ye getiren sebebi öğrenmeden bir adım atmanızı bile istemem," dedi şaka yollu. Âdeta şaka yapar gibi bir havası vardı ama ben onun şaka yapmadığını, tüm derdinin bizi merak etmesi olduğunu anlıyordum. Biz sormadan o kadar çok şey anlattı ki, sıra bile gözetmeden ağzına geleni söylüyordu. Epeyce bir bilgisi olduğu belli oluyordu. Birden yüzümdeki kuşkucu havayı fark etmiş olmalı ki ağzını burnunu bükerek konuşmasına devam etti.

"Ödemiş'ten buraya ilaç almaya gelen dostlarım var," dedi. "Bana olan biteni anlatıyorlar. Onlardan haber alıyorum. Dağ köylülerinin zor durumda olduğunu söylediler. Osmanlı'nın askerleri, özellikle Selim Sami adında birinin halkı konuşturmak için çok sert davran-

dığından söz ettiler. Hatta jandarma komutanının aracını ve silahını çalıp dağa çıkmış, derdi her bir Çerkez için bir Türkmen kızan öldürmekmiş. Bu ne vahşet değil mi arkadaşlar? İnsanda biraz vicdan olur yahu!"

Ethem Bey, her bir şeyi yüzümüze baka baka konuşuyordu. Benim Selim Sami'nin ağabeyi olduğumu bilseydi, ya da şu anda ona bunu söyleseydim, kardeşim hakkında bu tarz konuşmaya devam edebilir miydi?

Ne yaparsa yapsın, beni konuşturamadı tabii. Çerkez Hamza da hiçbir şey söylemedi. Ama arada sırada, Ethem Bey konuşurken yüzüme baktı sadece. İmalı bir bakıştı tabii.

Ethem Bey'den izin isteyip kalkmak üzereydik. Tam kalkmıştık ki, genç bir adam dükkâna girdi.

"Selamünaleyküm!" diyerek selam verdi. Ethem Bey onu ayakta karşıladı.

"Sefalar getirdiniz Beyim!" dedi. "Bu ne şeref! Ne zamandır dükkânıma gelmemiştiniz. Ne iyi ettiniz de geldiniz! Size acı bir kahve ikram etmek isterim."

"Zamanım yok Ethem Bey!" diye karşılık verdi genç subaşı. "İşlerim var da, geçerken uğradım."

"Size dostlarımı tanıştırayım!" dedi Ethem Bey. Beni gösterdi. "Bu, Eşref Bey, bu da Hamza Bey..."

"Tanıştığıma memnun oldum beyler!" dedi genç subaşı. "Ben de kasabanın subaşısı Müfit."

Bana dikkatlice baktı genç adam.

"Siz şu Eşref değilsiniz değil mi?" diye sordu. "Hani çölde kendisine Uçan Şeyh derlermiş..."

Genç subaşı beni tanımış mıydı yoksa zarf mı atıyordu? Değilim desem ne diyecekti ki?

Genç subaşının kahverengi gözlerine dikkatlice baktım.

"Beni tanıdınız ama nasıl?" dedim. "Siz gençsiniz, beni tanımanıza asla imkân yok."

Genç subaşı gülümsedi. Başını salladı. Ethem Bey'in gösterdiği koltuğa oturdu. Bizim de oturmamızı istedi, anlaşılan bir süre daha buradaydık. Normal zamanda olsa, Çerkez Hamza bana çatar, Eşref senin yüzünden, yok kebap yiyecekmiş de bilmem neymiş isteğinden bak burada kaldık bir yere gidemiyoruz diye hayıflanırdı.

Biz de oturduk, bu arada Ethem Bey yine çay kahve söylemeye gitti yan taraftaki çay ocağına.

"Sizin hakkınızda çok şey duydum," dedi subaşı Müfit. "Ablam çok söz ederdi sizden. Nasıl diyeceğimi bilemiyorum ama sanırım ablamı tanıyor olmalısınız." Cin gibi akıllı bir gençti subaşı Müfit.

Ablası falan gibi sözler edince, hem utandım hem de arkadaşım Çerkez Hamza'ya göz ucuyla baktım. Çerkez Hamza'nın aklından geçenleri okuyabiliyordum. Ya bu kadar hızlı bir hayatın içinde, her anı ayrı bir macera, ayrı bir hüküm ve cezalandırılma, zindan, hapis ve sürgün hayatı... Böyle bir yaşamın içinde bir de kız arkadaş edinme... Şaşılacak şey diyordu sanki içinden.

Ablası benden söz ettiğine göre mutlaka beni tanıyan biri olmalıydı. İşte o anda aklıma gelen tek isim vardı. Tahmin edeceğiniz gibi o da: Gülnihal'den başkası değildi. Tabii bu benim aklıma gelendi ama genç subaşının kimden söz edeceğini o söylerse bilecektim.

"Benden öyle çok söz eden saygıdeğer ablanız kim, öğrenebilir miyim?" diye sordum. "Çok uzun

zaman oldu. Özellikle üç yıldan fazla Malta'da sürgünde kalmam kafamı bayağı karıştırdı. Aklıma hiç kimse gelmiyor."

"Sizin her hareketiniz hakkında bilgi edinen ve bizimle paylaşan ablam Gülnihal," dedi subaşı Müfit. "Size âşıktı sanırım..."

İşte şimdi gerçekten yüreğimden vurulmuşa döndüm. Zaman zaman düşündüğüm ama benden hayli uzakta bir güzele söyleyecek bir sözüm ve ona ulaştırılacak birkaç satırlık mektubumun olmamasına sonsuz bir üzüntü duydum. Neden yalnızca içime attım da onun ıstırabını iliklerime değin yaşadım diye kendi kendime zulüm ettiğimi anladım. Oysa beni askerlerin elinden kurtarmakla kendi hayatını tehlikeye atmış bir insan, sevmediği bir kişi için böyle bir tehlikeyi göze alabilir miydi Allah aşkına?

"Gülnihal sizin ablanız mıydı?" diye sormaya cesaret ettim. Yüzümün yeterince kızardığını sanırım o da fark etmişti. Ama hiçbir şey belli etmemeye çalışıyordu.

"Uzun kış geceleri mangalın başında bize hep sizden söz ederdi ablam," dedi genç subaşı Müfit. "Ben okuyordum. Okudukça kendimi bir kahraman olmaya hazırlıyor gibi hissediyordum. Siz ablamın kahramanıydınız."

"Yaaa! Şimdi ablanız Gülnihal ne âlemdedir? Sıhhattedirler inşallah!" diye sordum. "Uzun zaman oldu, onunla tesadüfen karşılaşmış ve tanışmıştık. O günden sonra bir daha görmedim. Çok cesurdu, beni yakalamak isteyen askerlerden çekip aldı."

"Hepsini biliyorum Eşref Bey!" dedi. "Bize âdeta sizi ezberlettirdi. Zaten kendisi de ezberlemişti."

"Nasıllar, sıhhatteler mi, diye sordum biraz önce ama cevap vermediniz," dedim. "Şimdi ne yapıyor ablanız?"

Başını eğdi genç subaşı. Söylemek istemez bir hali vardı, ya da söylemek onu çok zor durumda bırakacaktı. Akıllı bir genç olduğunu söylemiştim sanırım, yalnızca akıllı değil aynı zamanda zehir gibi çalışan bir zekâsı ve inanılmaz bir belleği vardı. Tamam bu kasabaya onu subaşı olarak atamışlardı ama gerçekten bunu bilerek yapmışlardı.

"Ailem İstanbul'da..." dedi genç subaşı Müfit. "Ablam biraz dengesini bozdu. Sizi o kadar uzaktan sevdi ki, bu sevgi onu yiyip bitirdi. İnanın bu karşılıksız aşk, onu delirtti. Yalnızca delirmedi, yemeden içmeden kesildi, ince hastalığa tutuldu. Ama ağzını açıp da halinden bir kez olsun şikâyet ettiğini duymadım. Bazen anneme, bazen samimiyetime güvendiği için bana, size âşık olduğunu, sizi çok sevdiğini, hatta ölesiye sevdiğini söylediğinde hiç utanmadığını dile getirdi, hatta dedi ki, âşık olmaktan asla utanmayın. Ama sizin aşkınıza karşılık verecek doğru insana âşık olun diyordu. Bir de iki sözünün ardına, o da beni çok seviyor diyordu. İnanın bana o da beni ölesiye seviyor. Her an beni düşünüyor diye söylenip duruyordu her yerde. Sonunda onu Manisa'ya yatırmak ve tedavi ettirmek zorunda kaldık. Umarım iyileşir..."

Bunu söylerken iyileşmeyeceğini biliyorum der gibiydi ve bunun sorumlusu da sensin diye geçiriyordu içinden, bunu hissedebiliyordum.

Sanki günah çıkarmaya çalışan aciz biri olarak sesimi yumuşattım ve oldukça sakin ve yumuşak bir ses tonuyla konuştum.

"Ben de ablanızı çok sevdim Müfit Bey," diye itiraf ettim utanmadan. Ama bana hiçbir zaman kavuşamayacağımız sevgilim Gülnihal'in bu kadar âşık olabileceğini asla bilemezdim. Eğer bilseydim, onların evinin kapısında gece gündüz yatardım. Ama bilmiyordum. Ne yazık ki bilmiyordum. Zindanda onu düşünürken, o da beni düşünüyormuş...

"Sizi burada görmek ve tanımak varmış," dedi subaşı Müfit. "Ablamın katili sizsiniz. Sevginizle onu yakıp kavurdunuz. Şu anda size sıkmak isterdim ama elim varmıyor."

Keşke o gün sıksaydı o genç subaşı... Gülnihal'imin erkek kardeşi...

Zaten insan hep tutsak değil miydi? Şu kürenin üzerinde tüm insanlar esir hayatı yaşamıyorlar mıydı? Hiçbirimiz ayağa kalkıp, biz bu dünyadan başka yıldızlara gideceğiz diyebiliyor muyduk? Deli derlerdi o zaman... Ama şimdi çok uzak bir yıldızda olmak ve Gülnihal'in erkek kardeşinin söylediklerini duymak istemiyordum. Olabildiğince uzak olmak istiyordum. Şu söylenenleri hiç duymamış olmak istiyordum. Bulunduğum yerde kabuğumu kırıp gitmek yapılacak en güzel şey olurdu. Çok utanmıştım. Gülnihal'imin erkek kardeşinin yüzüne bakamadım bir süre. Ama öyle de devam edemezdi. Yanlış bir şey yoktu. İki taraf da karşılıksız bir aşk içinde olduğunu düşünmüş ve öyle yaşamıştı. Birbirimizden habersiz, birbirimizi çok sevmiştik.

Hatıralar Satırlara Dökülüyor

Hatıralarımı yazmaya karar verdiğimi söylemiştim daha önce. İşte bu yaşadığım Tire'de geçen karşılaşma benim hayatımı allak bullak etmişti. Uzaktan sevdiğim insanın düştüğü durum artık benim yüreğimde bir tasa olarak kalacak ve her anışımda acı verecekti.

Hiç unutamadıklarımdan biriydi bu durum. Belki hatıralarımda buna yer vermeyebilirdim ama inanın hep aklımın bir köşesinde yaşamaya devam edecekti. O gün neden orada olduğumu söylemedim tabii. Yalnızca Ödemiş'e gideceğimizi biliyorlardı. Çakırcalı Mehmet Efe'nin ortadan kaldırılmasına fetva verenlerin isteğini yerine getirecektim. Bundan da söz etmedim. Yalnızca Köse Recep'in bana övgüyle söz ettiği Tire kebabının tadına bakmaya geldik demekle iktifa edecektim o gün. Benim söylediğim şeye inanmasalar bile, inanmış gibi görüneceklerdi.

Zaten daha sonra yaşadıklarımı biliyorsunuz. Çakırcalı'nın ardına düştük. Dağlarda müfrezemle birlikte efe kovaladık. Sonunda biz kazandık. Gerçekten kazandık mı? O da belli değildi ama yapılması gereken bir iş vardı ve biz onu yapmıştık. Çok güçlü bir adamı sahneden indirmiştik pervasızca.

Yine o yıllarda Enver Paşa ile birlikte direniş hareketlerini örgütledik, 2. Balkan Savaşı sırasında Enver Bey, kardeşim Selim Sami, Cihangiroğlu İbrahim ve Süleyman Askeri Bey'le birlikte Çorlu, Tekirdağ, Malkara, Hayrabolu ve Edirne'nin kurtarılmasında başarı kazandık. Aynı yıl Süleyman Askeri Bey ve yörenin ileri gelenleri ile birlikte Batı Trakya'da ilk Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasında katkıda bulundum.

1. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla birlikte 1914'te Teşkilatı Mahsusa'nın Arap Yarımadasından sorumlu başkanı olarak görev yaptım. Süleyman Askeri Bey'in talihsiz ölümünden sonra teşkilata başkan oldum. 1. Dünya Savaşı sırasında İngilizlere karşı girişilen Süveyş Kanal Harekâtı'nda öncü birliklere ben komuta ediyordum. Hayber'de Faysal'ın yirmi bin kişilik birliğine karşı kırk kişiden oluşan teşkilat üyeleriyle beş saat direndim ve yaralandım.

"Tarihe Benden Haberler" başlığı altında notlarımı almaya başladım. Artık önümde uzun bir zaman var diye düşünüyordum. Ölüm hiç aklıma gelmiyordu. Ölümü düşünmezse insan, uzun yıllar yaşar diyebilir miyiz, bilmiyorum. Bunda da ince bir sır olsa gerek...

Hayber cenginde ağır yaralı olarak yakalandım. Tüm Arabistan çalkalanıyordu. Şerif Hüseyin Paşa'nın El Kıble gazetesi şöyle yazmıştı hakkımda.

"Uçan Şeyh'in kanadı koptu."

Şerif Hüseyin haberin doğru olup olmadığını öğrenmek istediği için oğlunu göndermişti yanıma. Emir Abdullah yanıma geldiğinde tedirgindi. Sessizce başımda bekliyordu.

"Hayber'de Peygamberimiz İslamiyet için düşmanlarıyla mücadele etti. Resülullah'tan bin iki yüz seksen beş yıl sonra, biz de düşmanlarımızla mücadele ettik. Ama siz bizi sırtımızdan vurdunuz. Bize hainlik yaptınız. Haram olsun size yedirdiğimiz ekmekler, gözünüze dizinize dursun. Sizler şerif değil, alçak adamlarsınız," dedim.

"Lütfen ağzınızı bozmayın Eşref Bey," diyerek karşılık verince, ben dayanamadım. Hicaz isyanı başladığında, unvanı Mekke Prensi idi Emir Abdullah'ın. Lawrence'in koyduğu ve Allenby'nin onayladığı bu unvana çok içerlemiştim.

"Unvanın Mekke Mebusu. Üzerinizde ne varsa İngiliz malı. Şimdi de yeni bir makamınız var. İngilizler sana Mekke Prensi diyorlar. Arapçada Prens karşılığında tabirler var. Fakat size efendiniz İngilizlerin, Arapça bir unvan vermemeleri gösteriyor ki onlar da sizi hakiki Arap olarak görmüyorlar."

İngiliz ajanı Lawrence, beni çok merak etmiş ve hastanede ziyaretime gelmişti. Benim hakkımda eşine rastlanmayacak bir haydut tabirini kullanmış hastaneden ayrılırken. Bana getirip duyurdular. Ona da iki söz ederdim ama ağır yaralıydım ve yatağa bağlıydım.

Buradan sonra Malta'ya sürgün edildiğimi biliyorsunuz. Serbest bırakıldıktan sonra Milli Mücadeleye katıldım. Kuvayı Milliye askerleriyle birlikte Yunan kuvvetlerine karşı savaştım.

Hayber'de Türk cengini yazdım. Hızlı hayatımı durgun bir hayata çevirme zamanımın geldiğini biliyordum. Bundan sonra yazmaya devam edeceğim hatıralarım konusunda yoğun çaba harcayacaktım. Ama arada bir de İzmir'e gidip, oradaki ilk dostlarımla görüşmeye devam edecektim.

Bu arada kaç yıl yaşarsanız yaşayın, yaşadıklarınızın bir film şeridi gibi gözünüzün önünden geçeceği gün, tadacağınız o tatlı anla karşılaşacaksınız. Hani Allah demiş ya kitabında her nefis ölümü tadacaktır, diye. İnsan o güne kavuşuncaya kadar kuyruğunu dik tutmak zorunda. Ben de dayanabileceğim kadar direneceğim.

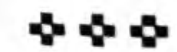
Hatıralarımı yazıp bitirdiğim zaman, sanırım kırk bin sayfaya yakın oldu. Bilmiyorum belki unutup da yazmadığım anılar var mı, ama olabildiğince hepsini kaleme almaya çalıştım.

Dopdolu bir hayat yaşadı "Uçan Şeyh".

Beni yakaladıkları zaman, insanların beni dürterek insan mıyım, yoksa bazılarının söylediği ve insanlara inandırdıkları gibi bir cin miydim, bunu anlamaya çalışmaları, şimdi bile hâlâ beni güldürür. Ha, bu arada unutmadan söyleyeyim. Uzaktan sevdiğim o güzel kız, hayatımı kurtarmaya çalışan, askerlerden beni korumaya çalışan o harika insanın bu arada düzelme gösterdiğini öğrendim. Dünyada bu kadar çok sevindiğimi hiç hatırlamıyorum.

Sanırım, bana Allah'tan sonra, o zor günlerimde en yakın olanlardan biri o olmuştu. İnsan sevdiği kişiyi, yüreğinden söküp atamıyor.

Ben de Gülnihal'i yüreğimden söküp atamadım...

MEHMET KEMAL ERDOĞAN

KUŞÇUBAŞI EŞREF SENCER

Kuşçubaşı Eşref, efsane bir ajandır. Sürekli bir macera içinde yaşamış, kendisini devrinin İngiliz ajanları arasında kabul ettirmiş ve dünyaca ünlü İngiliz ajanı Lawrence ondan övgü ile söz etmiştir. Sultan Abdülhamid Han'a muhalefet eden bu eşsiz adam, çok zeki, çok güçlü ve inanılmaz hızlı biriydi. Hatta Arap çöllerinde Arap şeyhlerine karşı yaptığı baskınlarda o kadar hızlı bir saldırı içinde olurdu ki, bu yüzden ona uçan şeyh, kuşların şeyhi "Şeyh-el Tuyur" adını takmışlardı. Yemen'deki isyanı bastırmak ve oradaki askerlerimize yardım götürmek için düzenlediği bir harekâtta yaralanarak yakalanmış, onu yakalayanlar Eşref'in insan mı, yoksa bir cin mi olduğunu anlamak istemişlerdi. Kısacası müthiş bir efsaneye dönmüş bir hayat hikâyesiydi onunkisi. Bu efsane adamın yaşam öyküsünü okurken hiç sıkılmayacağınız keyifli bir okuma sizleri bekliyor.

Mehmet Kemal Erdoğan'ın akıcı diliyle soluk soluğa okuyacağınız bu kitapla ge[illegible] aracaksınız...

www.kariyeryayinlari.com
twitter.com/kariyer_yayin
facebook.com/kariyeryayincilik

